

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Szakmódszertani pályázat
2016-2020

Moholy-Nagy Vizuális Modulok:
a 21. századi képi nyelv tanítása

Kézikönyv a Vizuális kultúra tanításához VIII.

Tanítási tanulási programok az 11. osztály számára.
Iskolai kipróbálás: 2018.-19. tanév

A kézikönyv az MTA-ELTE Vizuális kultúra szakmódszertani kutatócsoport, "*Moholy-Nagy Vizuális Modulok - a 21. század képi nyelvének tanítása, 2016-2020*" című projekt keretében készült. A kutatásokat a *Magyar Tudományos Akadémia Tantárgypedagógiai Kutatási Programja* támogatta.

A kötetben szereplő írások a szerzők szellemi tulajdonát képezik. Oktatási célra szabadon felhasználhatók, de más kiadványban csak a szerzők írásos beleegyezésével jelenhetnek meg.

Tartalom

BEVEZETŐ A KUTATÁSRÓL Kárpáti Andrea	8
VIZUÁLIS MÉDIAKOMMUNIKÁCIÓ MODUL.....	13
PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	13
Alapelvek, célok – szemléletmód	13
A modul innovatív tartalma	15
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	16
A Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a modultanterv összevetése	17
Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok	26
Tartalmak.....	27
Műfajok	27
Technikák.....	28
Új és hagyományos módszerek.....	28
Informális tanulási alkalmak.....	28
Témakörök és időterv.....	30
11. évfolyam, 2018/19. tanév	31
A modul céljai a 11. évfolyamban	31
A modul témakörei a 11. évfolyamban	31
11. évfolyam:.....	33
Minimum követelmények	33
Optimum követelmények.....	33
Informális tanulási terv	33
Alkotók és művek	35
Állókép-fotó (történet):.....	35
Állókép-fotó (digitális, posztmodern, posztmodern utáni):.....	35
Mozgóképek (filmtörténet):.....	35
Animációs filmek	36
Internet, virtuális valóság:.....	36
Hivatkozások	37
A modul adatai	38
11. osztályos tanítási - tanulási programok a Vizuális médiakommunikáció modulhoz.....	40
TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM	41
Nagy Angelika Ágnes	41

Nyíregyházi Egyetem eötvös józsef gyakorló általános iskola és gimnázium	41
A 11. évfolyam 2018/19. tanév 1. félévi tanítási-tanulási programja	41
Mozgóképi közlésmód alaptulajdonságai	3
A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 2. félévi tanítási-tanulási program	4
Influencer jelenség vizsgálata	6
A tanítási - tanulási program megvalósítása	7
2018/2019-es tanév második félév	7
Tanulói munkák.	9
Tanári tapasztalatok:	9
TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM	10
Klima Gábor	10
Eötvös József Gimnázium, Budapest	10
A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 1. félévi programjának áttekintése	10
A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 1. félévi részletes terve.....	13
1. Animáció és fotó	13
1.1 bevezetés, 1 óra	13
1.2. Technika elmélet és gyakorlat, 1 óra	13
1.3. Animáció gyakorlat, fotó és animáció 1 óra	14
1.4. Szekvenciák és ismétlődés a mozgóképben, 1 óra.....	14
2. Természet művészet	15
2.1. Ökológiai gondolkodás és képzőművészet, 1 óra	15
2.2. Környezet- beavatkozás 2, 1 óra	15
2.3. Prezentáció, 1 óra	16
2.4. prezentáció 2, 1 óra	16
2.5. A kész projektek bemutatása, 1 óra	17
3. A kollázs és montázs	17
3.1. Analóg és digitális kollázs és montázs elmélete és gyakorlata, 1 óra	17
3.2. A kétdimenziós kép, mint médium, 1 óra	18
3.3. A kétdimenziós kép, mint médium 2. , 1 óra.....	18
3.4., Projektterv prezentáció, 1 óra	19
3.5., Kollázs és montázs projekt zárás , 1 óra	20
A kísérleti tematikával első sorban arra voltunk kíváncsiak, hogy a kollázs és montázs technikák történeti és elméleti hátterének megismerése után a diákok el tudnak-e jutni egy szabadon kísérletező technikai játékon keresztül egy szervezett projektmunka megtervezéséig és prezentálásáig. A desig education módszertanát követve igyekeztünk a folyamatot irányítani, illetve terelgetni.	20

4. A fotó esszé	21
4.1. Fotográfia és történet mesélés, 1 óra	21
A tematika a fotográfia dokumentáló és történet mesélő képességével foglalkozik. Egyszerre kíván gyakorlati-technikai és elméleti ismereteket átadni. A fő fejlesztési cél a vizuális történet mesélés készsége, a kép alapú projekt gondolkodás erősítése.....	21
4.2. Társadalmi érzékenység és fotográfia, 1 óra	21
A tematika második órája a társadalmi rendszereket és jelenségeket leíró foglalkozások fotográfiai reprezentációját.....	21
val foglalkozik.	21
4.3. Környezet és fotográfia, 1 óra	22
A harmadik órán a dokumentarista fotográfia eszköztárát ismerik meg a tanulók. Cél a képi gondolkodás fejlesztése, a társadalmi témákra való érzékenyítés.....	22
4.4. Projekt prezentáció , 1 óra	22
A féléves tematika lezárása az elkészült vagy készülő fotóesszéek prezentációja. Az előző félév zárótematikájának újraértékelésére is sor kerül.....	22
TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM	26
Klima Gábor.....	26
Eötvös József Gimnázium, Budapest.....	26
A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 2. félévi programjának áttekintése	26
A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 2. félévi részletes terve.....	28
1. Környezet és művészet	28
1.1. bevezetés, 1 óra	28
1.2. Elméleti, társadalmi kontextus, 1 óra	29
1.3. Feladat kiadás és munkaterv készítés, 1 óra	29
1.4. A munkafolyamat áttekintése, gyakorlati munka, 1 óra	30
2. Társadalom és művészet	31
2.1. Társadalmilag érzékeny témák és vizuális reprezentációik, 1 óra	31
2.2. Csoportbontás és feladat kiadás, 1 óra	31
2.3. A tervek bemutatása, munka megkezdése, 1 óra	32
2.4. Gyakorlati munka és korrektúra, 1 óra	32
2.5. A kész projektek bemutatása, 1 óra	33
3. Közösség és művészet	33
3.1. Csoportos projektmunka és közösségi alkotói folyamatok, 1 óra	33
3.2. A waste art (szemét szobor) gyakorlati és elméleti kérdései, 1 óra	34
3.3. Csoportmunka, 1 óra	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3.4. Projektterv prezentáció és gyakorlati munka, 1 óra	35
3.5. Installálás , 1 óra	36

A kísérleti tematikával első sorban arra voltunk kíváncsiak, hogy a tanulók mennyire képesek egyszerre közösen doglozni és olyan ismereteket szerezni, amelyek hozzájárulnak ökológiai, társadalmi érzékenységük növekedéséhez.	36
4. Média és vizuális kommunikáció	36
4.1. Előadás, 1 óra	36
A kilencedikben induló kísérleti programunkat ezzel a tematikus blokkal zárjuk le.	36
4.2. Digitális kreativitás fejlesztés, 1 óra	37
A tematika második órájának témaája a digitális kreativitás fejlesztés.	37
4.3. Tanulói értékelés, 1 óra	37
Az öt féléven át tartó kísérleti program utolsó óráján a tanulók értékelik a programot. ...	37
A TÁRGY-, ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANÍTÁSA MODUL.....	38
PEDAGÓGIAI PROGRAM 5-11. évfolyam Alapelvek, célok – szemléletmód	38
Bevezetés	38
Kapcsolódás az érvényes tantervekhez.....	39
Kapcsolódás a NAT Vizuális kultúra fejezetében foglaltakhoz.....	39
Sajátos fejlesztési célok.....	39
Attitűdök, képességek.....	40
Ismeretek.....	40
Tartalmak.....	40
A tárgy- és környezetkultúra képességrendszere	40
Alkotó részképességek	41
1. Tartalmak és módszerek	44
Munkaforma.....	44
Módszerek.....	44
Az alkotómunka témái és műfajai a tárgykultúra tanításán belül	45
A rendeltetés, funkció tanítása	45
A technológia, a szerkezet tanítása.....	46
A tervezés tanítása	47
A formaadás tanítása	47
A célzott feladat, az összetett feladat és a projekt	48
Az elemzés fajtái.....	48
2. Témakörök, fejlesztési feladatok a 11.-osztályban	49
Téma: KRITIKUS SZEMMEL	49
Alkotás.....	50
Elemzés.....	50
3. Kimeneti követelmények a 9 – 11. évfolyamban	50

4.	Informális tanulás terv	53
5.	Alkotók és művek	53
	Épületek, építészek:	54
	Tárgyak	54
6.	Hivatkozások jegyzéke.....	55
7.	A modul adatai	56
11.	osztályos tanítási - tanulási programok a tárgy-, és környezetkultúra tanítása modulhoz	57
	Póczos Valéria.....	58
	BESZÁMOLÓ a 2018-2019. tanév 1. félévi eredményeiről.....	58
	Tanítás	58
	BESZÁMOLÓ a 2018-2019. tanév 2. félévi eredményeiről.....	75
	Tanítás	75
	PEDAGÓGIAI PROGRAM Geisbühl Tünde, Nagy Imre, Pók Tímea, Sinkó István (Wrobel Péter közreműködésével)	88
	Alapelvek, célok – szemléletmód	88
	A gondolkodás fejlesztése művészeti tevékenységgel.....	88
	Új tanulási formák	89
	Nevelési, fejlesztési célok (képességek, ismeretek, attitűdök fejlesztése).....	90
	Várható eredmények.....	90
	Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	91
	Tartalmak és módszerek - A modul innovatív tartalma	91
	A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)	91
	Célok megfogalmazásának generálása és döntési helyzetek biztosítása	92
	Lehetőség teremtése rendszer kialakításának közvetlen megtapasztalására	92
	Ismeretanyag és aktív megismerés – parafrázis	92
	A kortárs művészet megközelítésének sajátos lehetőségei.....	93
	Módszerek.....	94
	A dinamika elve	94
	Egyéni és csoportos feladatok.....	94
	Szemiotikai megközelítés	94
	Történeti megközelítés és térbeli elhelyezés aktív felkutatással.....	95
	A környezet feltárása és a feltárt elemek bevonása egy nyitott rendszerbe	95
	A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)	96
	Modellszerűség	96
	A kommunikáció széles spektruma	96
	Csatornaváltás	96

Problémát felvető, sejtető kommunikáció.....	96
Műhely elv - személyes preferenciák és kölcsönhatások	97
Elfogulatlanság	97
Várható eredmények.....	98
Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban	98
Témakörök és időterv.....	98
Módszerbeli hangsúlyok.....	101
9-11. osztály	101
Témakörök, fejlesztési témák és célok, 9.-11. osztály	102
2017/18. tanév, 10- osztály.....	102
Múzeumpedagógiai módszerek	110
Értékelés: kimeneti követelmények tanévenként	111
Differenciálás a feladatokban és az értékelésben.....	111
A parafrázis feladatok hatásainak értékelése	111
Minimum követelmények és optimum szintek.....	112
Informális tanulási alkalmak: múzeumi tanulás.....	115
A kortárs művészet elhelyezése a gondolkodásban:	116
Kortárs művészet a múzeumban.....	116
Kortárs művészet az iskolában	117
Módszertani ötletek kortárs művek bemutatásához példák kortárs művek bemutatására:	119
Egyéb informális tanulási alkalmak	121
Alkotók és művek	121
Hivatkozások és ajánlott irodalom	124
11. osztályos tanítási - tanulási programok A kortárs képzőművészet tanítása modulhoz...	126
TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM Pók Tímea	127
Az 3. tanév programjának áttekintése	127
A PROGRAM TANÍTÁSÁHOZ JAVASOLT, FELHASZNÁLHATÓ SZAKIRODALOM.....	153
Tanári megjegyzések	154
Helyzetleírás	157
A kutató tanár tapasztalatai.....	158
A program megvalósítását befolyásoló tényezők	160
A 11. évfolyam szemléltető és segédanyaga betűrendben	160

BEVEZETŐ A KUTATÁSRÓL

Kárpáti Andrea

ELTE TTK, Természettudományi Kommunikációs és UNESCO
Multimédiapedagógiai Központ

„Minden egészséges emberben megvan az a mélyen rejlő képesség, hogy alkotó energiáit kibontakoztassa, ha munkáját belülről igenli. Minden emberben megvan az eredendő képesség az érzéki élmények befogadására, és minden ember érzékeny a hangokra, színekre, tapintási és térhatásokra stb.

Ez azt jelenti, hogy természeténél fogva minden ember élvezheti az érzéki élmények minden örömét; jelenti továbbá azt is, hogy minden egészséges emberből aktív zenész, szobrász, építész stb. válhatik, éppúgy, ahogy beszéd közben „szónok” lesz: vagyis élményeinek minden anyagban formát tud adni (ami nem egyértelmű a „művészettel”). (...)

Ha tehát azt mondjuk: minden emberben megvan a képesség, hogy – jóllehet objektív szempontokból nem is mindjárt a legtökéletesebben, s a közösség számára talán nem is jelentőségteljesen – bármely műfajban ki tudja fejezni magát, úgy még nagyobb biztonsággal állíthatjuk, hogy minden emberben megvan a képesség bármely műfajhoz tartozó műalkotás befogadására”. (Moholy-Nagy László: Az anyagtól az építészetig. Budapest: Corvina Kiadó, 1928/1968, 14. old.)

A hazai vizuális nevelés máig korszerű hagyománya Moholy-Nagy László, Kepes György és Breuer Marcel, a német Bauhaus iparművészeti és építészeti főiskola funkionalista és puritán szellemét meghatározó magyar alkotók öröksége, amelynek középpontjában a vizuális nyelv kreatív használata áll. Ahogyan Kodály a zenei tehetség alapjait minden gyermeknél felfedezi, úgy látja Moholy-Nagy az alkotás lehetőségét a képekkel való közlésben – minden ember számára. Iparművész és építész-tervező képzésünkben él a három mester szelleme, de helye van a közoktatásban is.

Különösen fontos Moholy-Nagy László számos műben kifejtett, ma is korszerű művészetpedagógiája. „Az anyagtól az építészetig” (1968), „Festészet, fényképészet, film” (1978), „Látás mozgásban” (1996) – már a címek is jelzik, mennyire korszerű az irány, amelyet mutat: a kortárs témákat korszerű anyagokkal és technikákkal kísérletezve lehet a legjobban kifejezni, s ezek természetesen társíthatók a hagyományos alkotó módszerekkel. A képeket és tárgyakat élethelyzetek megoldására, indulatok és gondolatok érzékletes és inspiráló kifejezésére kell használnunk az iskolában éppúgy, mint később, a munka világában és a mindennapi életben.

Kutatásunk során, 2016-2020 között négy „Moholy-Nagy modul” – a mester gondolatait napjaink vizuális kultúrájából vett tananyagokkal ötvöző tananyagot – dolgozunk ki, amelyek alapoznak az elmúlt évtizedek képességkutatásaira, és teret engednek a gyerek közösség és a pedagógusok, az iskola és a település sajátos hagyományainak, igényeinek megjelenítésére is:

1. **Vizuális kommunikáció** hagyományos és digitális képi eszközökkel, az 1-4. és 5.-8. osztályok számára;

2. **Vizuális médiakultúra:** a médiakompetencia és informatikai kompetencia integrált fejlesztése, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára;
3. **Környezetkultúra és tárgykultúra,** közösségi tervezés és konstruálás, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára;
4. **A kortárs vizuális művészet** tanítása és felhasználása alkotási folyamatban, az 5.-8. és 9-12. osztályok számára.

Pedagógiai programunk alapelve, hogy meg kell őrizni a hagyományos rajz tantárgy értékét, a manualitást és a közvetlen érzéki tapasztalatszerzést, illetve a kreativitás fejlesztésének kialakult és bevált formáit. Ugyanakkor *hidakat kell építenünk az Informatika és a Mozgókép-kultúra és médiaismeret felé.* A médiakultúra oktatása 2012 óta a jelentős részben a Vizuális kultúra tantárgy oktatóira hárul. Ezért közlünk kipróbált feladatokat minden modulunkban a digitális képalkotás területéről is, második modulunkat pedig digitális és hagyományos képalkotás együttes oktatásának szenteltük. A magyar Bauhaus-mesterek művészi alkotómunkája a bizonyíték arra is, hogy a hagyományos és géppel segített képalkotás egyenértékű: a fotó és a film, illetve a 21. században a multimédia és intermédia a mindennapi életben használt képi nyelv részévé vált. Szintén a korszerűség követelménye miatt szerepel programunkban a kortárs képzőművészet tanítása, hogy napjaink társadalmi és egyéni problémáit újszerű és hatásos megfogalmazásában mutathassuk meg a tanulóifjúságnak. Az építészet és a dizájn megújítását megfogalmazó Bauhaus szellemét követő programból nem hiányozhat a bennünket is körülvevő építészeti és tárgyi környezet, azaz a környezetkultúra tanítása sem.

A jelenleg érvényes Nemzeti Alaptanterv szerény, a legtöbb évfolyamon heti egy órási időkeretben, maximális téma- és módszerbeli változatosságot szeretne megvalósítani. Ez szerintünk lehetetlen vállalkozás, hiszen számos kutatás igazolja, hogy a célzott, egy vizuális nyelvi területet alaposan bemutató fejlesztés hatékonyabb, mint a minden témát felületesen érintő, „teljességre törekvő” oktatás. Moholy-Nagy László és művész-pedagógus társai pedagógiai munkássága is arra inspirál, hogy *kevesebb területen és alaposabban:* a kísérletezésnek, játéknak, közösségi alkotásnak és problémamegoldásnak bőséges teret engedve működjön együtt a rajztanár és tanítványai a rajzórán és az ezzel integrált, iskolán belüli és iskolán kívüli tanulási színtereken. *Moduláris rajzpedagógiai programunk* ezt a célt szolgálja. Kísérletünkben az iskolában rendelkezésre álló óra-keret mintegy felében tanítjuk a kerettantervi törzsanyagot, a fennmaradó időkeretet pedig a Nemzeti alaptanterv követelményei alapján választott modul tölti ki.

Tantárgyunk lényegét tekintve integratív, bár oktatásában szeretnénk *megőrizni a vizuális kompetenciára fókuszáló programot.* Kepes György „*A világ új képe a tudományban és a művészetben*” (1979) című munkája mutatja, hogy a fotóval, filmmel, digitális modellel és szimulációval gazdagított tudományos vizualizáció és az infografika tananyagba építésével a vizuális kultúra utat találhat a természettudományok és a humán tudományok, társművészetek felé is.

Négy modulunkhoz pedagógiai programot, tanítási-tanulási programokat, és ezek kipróbálása után **tanári kézikönyveket** készítünk. Kétféle szerkezetben adjuk közre a köteteket: *korosztályok szerint* – ez a kötet is ilyen. Az első kézikönyv-sorozatunk tehát a modul programokat korosztályonként közli, az 1. osztály számára (amelyhez csak az 1. Vizuális kommunikáció modul fejleszt tananyagot), és az 5. és 9. osztályok számára, amelyekhez minden modulban készül tananyag. Jövőre a következő korosztályok (a 2., 6. és 10.

osztályosok) kézikönyvei készülnek el. A kutatás végén, 2020-ban *modulok szerint* szerkesztjük meg kipróbált tananyagainkat, hogy a pedagógusok szakmai céljaik és érdeklődésük szerint, illetve és tanítványaik igényei, iskolájuk pedagógiai kultúrája szerint választhassák ki a Vizuális kultúra tantárgy tananyagából azokat a témákat, amelyekkel részletesebben foglalkozni szeretnének.

Oktatási programunkat tudományosan megalapozott fejlesztő hatású módszerekre építjük. Az ELTE vizuális képességkutató csoportja 2009-2015 között kidolgozta és 6-12 évesek körében vizsgálatokkal alátámasztotta a vizuális képességek rendszerét, majd három képességterületen (térsemlélet, vizuális kommunikáció, szín) fejlesztő feladatrendszert hoztunk létre. A képességstruktúra fejlődésének vizsgálatára kidolgozott 90 feladattal 6-14 évesek körében végzett értékelés alapján *a vizuális képességrendszer négy fő klaszterben írható le* (Kárpáti és Gaul, 2011):

1. Vizuális megismerés (észlelés, emlékezés, értelmezés) / tanulási képességek
2. Problémamegoldó képesség
3. Vizuális alkotó, kifejező képesség
4. Vizuális kommunikációs képesség

A nemzetközi rajzpedagógia törekszik a **kutatás alapú oktatásfejlesztés, a képességvizsgálatokra építő tanterv-tervezés** megvalósítására, és ebbe az irányba mutat az Európai Vizuális Műveltség Hálózat ([European Network for Visual Literacy, EnVIL](#)) megalakulása is. A 11 ország 19 felsőoktatási és kutatóintézetének együttműködésével létrejött kutatócsoport munkájában kutatócsoportunk több közreműködője is részt vesz. A *Közös Európai Vizuális Műveltség Referenciakeret* (KEVMR) kialakítása, a hasonló típusú nyelvi írástudási dokumentum mintájára, 2016-ban elkészült és jelenleg is folynak a beválás vizsgálatai – ezek közé tartozik kutatásunk is (Kárpáti és Pataky, 2016, Schönau és Wagner szerk., 2016).

Moduljaink egy-egy képességcsoportot kiemelten fejlesztenek. Az iskolakísérletek eredményeit **kontroll csoportos képességméréssel és portfólió értékeléssel** követjük nyomon. Kutatásunkban a pedagógus munkáját segítő köztes mérések is lesznek. A vizuális és általános képességteszteket a portfólió értékeléssel együtt alkalmazzuk, így módunk lesz sokoldalú, a fejlesztést segítő visszajelzéseket adni. A *pszichológiai immunkompetenciát* standardizált kérdőívvel, *a divergens gondolkodást és a kombinatív képességet* bemért kompetencia alapú online tesztekkel vizsgáljuk. A színpercepciót és színértelmezést, a térsemléletet és a vizuális kommunikáció képességelemt a Szegedi Egyetem Neveléstudományi intézetében fejlesztett online diagnosztikus értékelési rendszerben, színes képes, hangos tesztekkel vizsgáljuk. Ezekről bővebben kutatásunk honlapján, a [Képességvizsgálati eszközök](#) menüpontban és a [Közleményeink](#) rovatban olvashatnak.

A "Moholy-Nagy Vizuális Modulok - a 21. század képi nyelvének tanítása" projekt a [Magyar Tudományos Akadémia Tantárgypedagógiai Kutatási Programjának](#) része. Az [MTA-ELTE Vizuális Kultúra Szakmódszertani Kutatócsoportban](#) öt felsőoktatási intézmény munkatársai dolgoznak, kísérleti programjaink az ország számos területét lefedik. A projektet vezető és a 3. modul koordináló budapesti ELTE, az 1. modulért felelős kecskeméti Neumann János Egyetem és az egri Eszterházy Károly Egyetem sárospataki Comenius Campusa, a 2. és 3. modul koordináló Nyíregyházi Egyetem és egri Eszterházy Károly Egyetem és a 4. modulért felelős Magyar Képzőművészeti Egyetem 22 kísérleti és 4 kontroll iskolával, valamint számos

követő iskolával dolgozik együtt. A felsoroltakon kívül a Szegedi és a Pécsi Tudományegyetem munkatársai is tagjai a képességkutató csoportnak.

A kutatócsoport tagjait [a kutatás honlapján](#), az [Információk rólunk](#) menüpontban találja. A modulokról bővebben a nevüket viselő almenükben, a kézikönyveket – köztük ezt is - a [Közleményeink](#) menüpontban olvashatja vagy töltheti le.

Ez a kötet a pedagógiai programokat és a kipróbált, tanulói munkákkal és műalkotásokkal illusztrált tanítási-tanulási programokat is tartalmazza. A Moholy-Nagy Vizuális Modulkok lefelé és felfelé egyaránt tovább építhetők, és az itt olvasható pedagógiai program és tanítási-tanulási programok módszertani elvei mentén további tananyagrészekkel bővíthetők. Közös jellemzőjük, hogy a hagyományos technikák és műfajok mellett, a kortárs vizuális kultúrához hasonlóan, integrálják a digitális, illetve multimediális képalkotási lehetőségeket is. A NAT-ban a digitális képalkotás technikáit is tanító Informatika és az alapfokú képzésben a Vizuális kultúra tantárgy tantervébe iktatott mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyakkal való együttműködéshez is kidolgozunk javaslatokat. A programokhoz *informális tanulási alkalmak* (múzeumi foglalkozások, műemléktúrák, látogatások kézműves műhelyekben, képzőművészek műtermeiben stb.) is kapcsolódnak.

Kérjük, ossza meg velünk tapasztalatait a könyvről, és ha kedvet kapott arra, hogy kipróbálja tananyaginkat, [jelentkezzen honlapunkon partner iskolának](#). Szeretettel várjuk művészetpedagógus közösségünkbe!

Kutató csoportunk kezdeményezésére, a drámapedagógia és színházi nevelés, a táncpedagógia, vizuális nevelés és a zenepedagógia művelői számára konferencia sorozat indult az ELTÉ-n. [A rendezvények előadói, kiállítói írásait letöltheti innen](#). Évről évre, júniusban, gyermekmunkák és innovatív programokat bemutató kiállítással, koncertekkel, drámapedagógiai műhelyekkel jelentkező rendezvényre 2019-ben 320 művész-tanár és kutató jött el, a hozzá csatlakozó, nemzetközi workshopon hatvan előadást hallgathattunk. Jöjjön el, és mutassa be saját innovatív tanítási eredményeit az [ELTE Művészetpedagógiai Konferencián](#) és az [ELTE Workshop for Art Education](#) rendezvényen!

Hivatkozások

Kárpáti Andrea és Gaul Emil (2011). A vizuális képességrendszer: tartalom, fejlődés, értékelés. In B. Csapó és A. Zsolnai (szerk.), *Kognitív és affektív fejlődési folyamatok diagnosztikus értékelésének lehetőségei az iskola kezdő szakaszában*. (pp. 41–82). Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó

Kárpáti Andrea (2001). [Firkák, formák, figurák – a gyermekrajz fejlődése a kisgyermekkortól a kamaszkorig](#). Dialóg Könyvkiadó, Budapest

Kárpáti Andrea (megjelenés alatt). *Gyermekrajz az Új Képkorszakban: tér, forma, szín és technika*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. e-könyv.

Kárpáti Andrea, Pataky Gabriella (2016). [A Közös Európai Vizuális Műveltség Referenciakeret](#). *Neveléstudomány*, 2016(1), 6-21

Kepes György (1979): *A világ új képe a tudományban és a művészetben*. Budapest, Corvina Kiadó

Moholy-Nagy László (1928/1968): *Az anyagtól az építészetig*. Budapest: Corvina Kiadó

Moholy-Nagy László (1979): *A festéktől a fényig*. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó

Schönauf, D. és Wagner, E. Hrsg.: *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Visual Literacy - Prototyp*. Münster-New York: Waxmann Verlag, 319-327. Absztrakt: <http://www.waxmann.com/buch3428>

VIZUÁLIS MÉDIAKOMMUNIKÁCIÓ MODUL

SZERZŐK:

Havasi Tamás, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Orosz Csaba, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatika Intézet,

Mozgóképkultúra Tanszék

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Alapelvek, célok – szemléletmód

Az aktuális Nemzeti Alaptanterv és új kerettantervi változások sürgetik a helyi tantervek és a saját tanítási stratégia átgondolását, új alternatívák keresését. Nevezetesen, a korábban külön tantárgyként kezelt Mozgóképkultúra és médiaismeret tananyagait az új médiumokkal, fotóval, mozgóképpel, filmmel, posztmodern képiséggel való foglalkozást modulos, illetve integrált formában a Vizuális kultúra, illetve a Művészetek műveltségterület részének tekinti az új dokumentum.

A médianevelés és oktatás nélkülözhetetlenségét ma már senki nem vitatja, ezért ez az átalakítás több szempontból átgondolatlanak tűnik. Amikor a különböző médiumoknak legintenzívebb kapcsolatban lévő korosztály oktatási, nevelési lehetőségei az önálló tárgy megszűnésével beszűkülnek. A Nemzeti Alaptantervben részben önállóan, részben a Vizuális kultúra tantárgy részeként szerepel, de kézikönyv, pedagógiai program még nem készült hozzá. Új komplex, a területeket integráló alternatív pedagógiai programokra van szükség. A Mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgy keretei korábban - szaktanári irányítással - több időt biztosítottak a beszélgetésekre, hosszabb művek elemzésére és az alkotásra is. Talán némi nyereségként könyvelhető el a komplexitás kényszere, amely a másik tantárgy keretei közzé kerülésből következik. A megváltozott, átstrukturálódott tantervben a különböző tárgyi tartalmak is más időintervallumba kerültek. Esetenként más évfolyam tananyagába; például a művészettörténet tartalmaiban is van ilyen jellegű változás. (Az új tankönyv szerint a Barokk a 7. osztály tananyagából a 6. osztályába került.) Ez több olyan tantárgyat érint, amellyel a rajz vizuális kultúra is együttműködik. Ilyen tárgy például a történelem (ahol a korábbi tananyag feldolgozásának üteme felgyorsult, így nehéz párhuzamosan haladni a művészettörténeti korszakok tárgyalásával) és az irodalom is. Ez megnehezíti a tantárgyi koncentrációt, amely kiemelten fontos a probléma centrikus, nem lineáris oktatás és gondolkodás fejlesztése terén, de egyben az új modulok elhelyezését is nehezebbé teszi.

A másik érv az átgondolás mellett, hogy a változó „új képi világ” a fiatalok életét, társas kapcsolataikat minden elemében átszövik. Az általuk alkotott, létrehozott, fogyasztott, illetve általuk preferált digitális képek mennyisége megnövekedett, tematikai jellegzetességei és a fiatalok „használati” szokásaiban bekövetkező változások is indokolják a médianevelés és a vizuális nevelés komplex átgondolását. *A mai fiatalok nem egyszerűen csak passzív médiafogyasztók, hanem a digitális technológiákat használó aktív alkotók is.* Különösen tekintettel kell lennünk a társadalmi média új platformjaira, az internet közösségi oldalainak bővülő felhasználói köreire, új vizuális lehetőségeire. Így, a befogadók nevelése mellett az alkotás technikai segítségét is fel kell vállalnunk, az alkotói képességeket is integráló digitális kompetenciát kialakítanunk, valamint szemléletbeli útmutatást adnunk a média művek befogadásához. Ez a folyamat csak úgy lehet hatékony, ha hangsúlyt fektetünk a mediatizált kommunikáció vizuális, auditív és szöveges (textuális) elemeire is, legyenek azok hétköznapi, vagy éppen művészeti kontextusban. A tervezett munkát nehezíti, hogy az iskolakíséretünk egyik helyszínén a Nyíregyházi Egyetem gyakorlóiskolájában, bár médiaterem van, de csak nyílt forráskódú, egyszerű képfeldolgozó szoftvereket tudnak használni. „Komolyabb” képszerkesztő, rasztergrafikus, fényképfeldolgozó szoftvert (Adobe Photoshop), vagy vektorgrafikus (Corel Draw, Adobe Illusztrátor) és mozgókép feldolgozására, szerkesztésére alkalmas szoftver nem elérhető az iskolában. (Erre talán lehetőséget adhat, legalábbis a bemutatás és kipróbálás szintjén a Nyíregyházi Egyetem Vizuális Kultúra Intézetének médiaterme, ahol, bár csak 15 gépállásban, de kipróbálhatók ezek a szoftverek.)

Nem kétséges a médianevelés és a kommunikáció tanításának szükségessége, bármelyik metodikát, stratégiát, tantervek által biztosított formát választjuk, vagy van lehetőségünk alapul venni. Talán még koncentráltabban kell követnünk a változó képiséget, technikai fejlődést és az eszközök használatának trendjeit, miközben valamilyen állandóságot is keresünk a változások mellett. Ezek az „állandónak” tekinthető tematikák a vizuális kultúra órát, ill. a tanórákon kívüli tevékenységeket is átszőhetik. Ilyen témák pl. a *képolvasás* és annak tágabb értelmezése: a *látványolvasás*, ami végtelen variációs lehetőséget enged. A *kép és a szöveg* kapcsolata a kétféle kommunikációs jelrendszer között teremtett változatos kapcsolatokat vizsgálja.

A *nézőpont* vizuális, illetve tágabb értelmezése is segít a tömegmédiák hatásai ellen vértéződnünk. A *montázs* képi és akusztikus/auditív értelmezése, gyakorlása különösen fontos terület. A *látás és más érzékszerveink által felfogott információk kapcsolata* is számtalan élményszerű feldolgozás lehetőségét nyújtja. A *mozgás, történés és az idő ábrázolásának vizsgálata*, ábrázolásának lehetőségei a mozgóképes gondolkodást alapozza meg. Példák erre a képregény, fotóregény képsorai, az egybeszerkesztett mozgásfázisok, a kronofotográfia, vagy a képek vizuális dinamikája. A *képi-, zenei-, irodalmi alkotásokban egyaránt előforduló kifejező eszközök*, mint például a ritmus, a kommunikációs jelrendszerek, kódok összefüggéseit, átfordítási lehetőségeit rejti, míg a *szituációs játékokon* keresztül az üzenet kontextusait vehetjük számba. De ezeken a tevékenységeken keresztül a szociális kapcsolatok is gazdagíthatók, az együttműködés tanulása is megvalósítható. Nem maradhatnak ki a *befolyásolás különböző technikái* sem a tananyagokból. Mindezek a témák a médianevelést vezethetik be a különböző tantárgyak, így a rajz, vizuális kultúra keretei között is.

A modul innovatív tartalma

Napjainkra a vizuális kultúra, tartalmát, a mű megalkotásának és befogadásának módját tekintve rendkívüli módon kibővült. A tantárgy keretében nagyon nehéz tisztán pl. csak festészetről, szobrászatról, építészetről, grafikáról beszélni. A művészeti területek között mindig volt kapcsolat, áttekintés, átfedés. Amikor a technikai képalkotás lehetősége a fotografálással megteremtődött, szinte azonnal felfigyelt rá a képzőművészet. Nem volt ez másképp a filmmel, később a videóval, majd a számítógéppel sem. Ma a világban egyszerre van jelen, például a festészetben, az impresszionizmus klasszikus időszakát idéző tájképfestészet és a számítógépes grafika vagy az interaktív videó installáció. Nagyon ritka az a kortárs képzőművészeti tárlat, amelyen mozgóképes alkotások ne lennének, de nem ritka a hangokat is tartalmazó mű. A képzőművészet audiovizuálissá vált. Új vizuális művészeti ágak születtek pl.: fotografika, számítógépes grafika, video installáció, video projekció, a virtuális valóság művészi alkalmazása (VR művészet), stb.. Ezek mellett az egyes művészeti területek között is, megőrizve szuverén jellemzőiket, felfedezhetők különböző kapcsolódási pontok. Pl. az animációs film és a képzőművészet között, már csak a használt anyagok, a képalkotás módjának azonossága miatt is keletkeznek értelmezési átfedések, de a filmekben a figyelem irányításában is hasonlóságok vannak/lehetnek.

A technikai képalkotás eszközeinek tömeges használatával új tömegkommunikációs helyzet állt elő: a hivatalos kommunikátorok mellett megjelentek az ún. nem hivatalos kommunikátorok is. Az információk hitelességének megállapítása nagyon nehezzé vált, a szabad tartalom fel- és letöltések révén kezd elterjedni az „egy személyre szabott tömegkommunikáció”.

A vizuális kultúra és a mozgóképkultúra médiaismeret bizonyos mértékű integrációja lehetővé teszi a szélesebb körű problémamegoldást, a világ jelenségeinek összefüggésben történő vizsgálatát, megértését, valamint segítséget adhat a kortárművészet törekvéseinek megértéséhez is. Ezek mellett az oktatásban nagyobb érvényt nyerhet az interdiszciplinaritás elve, tovább oldódhat a még mindig tapasztalató tantárgysovinizmus is.

A NAT a fentebb említett a gondolkodásmódnak teret enged. *1.2. A NAT, A KERETTANTERVEK ÉS A HELYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS* című részben olvasható, miszerint bizonyos műveltségi területeknek lehetnek olyan fejlesztési céljai és tartalmi elemei, amelyek a kerettantervekben akár más-más tantárgyba integrálva szerepelhetnek. Sajnos ez többnyire csak azt jelenti a gyakorlatban, hogy ami eddig külön tantárgyként szerepelt (mozgóképkultúra és médiaismeret), annak tartalmát „szétdobták” más tantárgyakba. A mozgóképkultúra médiaismeret így kapott helyet leginkább a magyar irodalomban, az informatikában, a vizuális kultúrában, történelem és állampolgári ismeretekben. Ez a fajta integráció az alapján valósulhat meg, hogy mik azok a tartalmak, problémakörök, amelyek részben más tantárgyakat is érinthetnek. A mozgóképkultúra a Kerettantervben (továbbiakban: Kerettanterv) már így szerepel, ami lehet jó is, ha erre a feladatra felkészültek a pedagógusok, és a pedagógusképzés.

Tehát a Kerettanterv, ha úgy tetszik, minden lehetőséget felkínál a vizuális kultúra számára, hogy beépítse magába a digitalizáció és medializáció előidézte jelenségeket, kérdéseket, lehetőségeket. Ezekkel a lehetőségekkel élve és ezeket kiegészítve a vizuális- és médiakultúra modulba oly mértékben és vonatkozásban kerültek be a mozgóképpel, a médiával, a digitális álló- és mozgóképalkotással kapcsolatos tartalmak, amilyen mértékben és vonatkozásban

ezek átfedésbe kerülnek a képzőművészettel. Például az animáció és a képzőművészet kapcsolata nyilvánvaló, hiszen mindkét terület ugyanazokat az anyagokat, eszközöket (grafikai, festészeti, plasztikai) használja. A digitális képkalkotás több formája is beépült a képzőművészetbe. Az is szempontként sorolandó fel a vizuális kultúra és a mozgókép-, médiakultúra kapcsolatában, miszerint korunkban nagyobb hatást gyakorol a vizuális kultúrára a mozgókép és média, mint a hagyományos képzőművészet, amelyre ezek a jelenségek tartalmi, formai szempontból, valamint eszközeit tekintve is visszahatnak.

Tehát a technikai álló- és mozgókép több módon úgy is szerepet kaphat a vizuális kultúrában. Egyszer, **mint a vizuális probléma feldolgozását szolgáló eszköz** (pl. egy tárgy, jelenség megfigyelése során videofelvétel, szerkesztett film, fotósor készítése). Ilyen esetekben a mozgókép „csak” egy probléma megoldásában, eszközként kap szerepet. Más esetekben a műalkotás szerves része vagy egésze a technikai álló- és mozgókép valamelyik formája (pl. videó szobor, interaktív videó installáció).

A médianevelésnek vannak „állandónak”, kiemeltnek tekinthető tartalmi. Legfontosabb feladatai közé tartozik a *média változatos nyelvezetének* elsajátítása. A *médiaszövegek* szövegértési képességének elsajátítása. A különböző *médiumok technológiai, műfaji jellegzetességei* fontos részét képezik a nevelés és oktatás-e formáinak. A médiaszövegek *kategorizálásának* szerepe van a megértésükben egy médiumon belül, vagy a médiumok „fölött”. Példaként a reklám, mint műfaj megtalálható a rádióban, televízióban, interneten stb. A *műfaji jellegzetességek* meghatározzák az egyes médiumok karakterét, s egyben a nyelvezetét is. Nem mellőzhető a különböző *média alkotó, közvetítő intézmények*, tartalomszolgáltatók bemutatása (például a Magyar Televízió, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Magyar Rádió) sem. A bemutatott intézmények, szolgáltatók működésének „láthatatlan” része a műsorszerkezetre és tartalomra is különböző mértékbe visszaható közönség. A *média közönsége* az a fogyasztói csoport, akinek szokásaival, igényeivel kell megtanulnunk azonosulni, akár felhasználók, akár alkotók vagyunk. A célközönség számára a különböző médiumok produktumai *reprezentálnak* valamilyen eszmét, értéket, minőséget, stb. A *közösségi média* különböző platformjai szinte minden iskolás korosztály számára elérhetők, így az *önreprezentáció* lehetősége is adott. A médianevelés és oktatás területein belül a technikai *médiumok történetével*, a vizualitáson belül a képkészítés korszakaival is érdemes megismertetni a diákokat. Korosztálytól függően és mértékben a *médiaelmélet, manipulációelméletek, médiafilozófia, és médiaesztétika* is említést kaphat a médiával és vizualitással foglalkozó tanórákon, így a rajz, vizuális kultúra óra média moduljában is.

A felvázolt gondolatmenetet követve, az egymásra épülő évfolyamokon különböző vizuális közlésformák és médiumok kapnak kitüntetett figyelmet. Először a kép, majd a szöveg, a kép és a szöveg kapcsolata, valamint ez a közösségi médiumok kontextusában, a mozgókép, a médiaművészet különböző formái és végül a multimédia, valamint a virtualitás témakörei épülnek egymásra.

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

1. A művészetek állandó változásban vannak, a médiához köthető alkotás hétköznapivá vált.
2. A művészetek között mindig is voltak átfedések.

3. A mediális hatás nagyobb szerepet kap az ízlés, szemlélet, értékrend alakításában, mint a család és az iskola.
4. A mediális közlésforma népszerű a diákok körében. Ezzel szemben az iskolák zöme a szabadkézi rajzolás, festés terén nyújtott teljesítmény alapján értékeli a diákokat.
5. Korunkban csak szándék kérdése, hogy kiből válik tömegkommunikátor.
6. A digitális technológia majdhogynem egy eszközbe integrálja az álló- és mozgóképkészítés és feldolgozás lehetőségeit.
7. Az iskolák csak kis mértékben élnek a média, a digitális technológia kínálta lehetőségekkel, ezeknek leginkább csak a káros hatásaival foglalkoznak.
8. A technikai álló- és mozgókép adta lehetőségek kiválóan alkalmazhatóak a hagyományos vizuális problémák feldolgozásában, elegyíthetők velük a hagyományos módszerek, eszközök, eljárások, kitágítják a művészettörténet tanításának, tanulásának is az eszköztárát.
9. Az iskolák és a tanulók birtokában már olyan digitális eszközök vannak, amelyek jól alkalmazhatók a vizuális kultúrába történő beépítésére.

A Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a modulterv összevetése

Alaptanterv	Modul tanterv
<p>A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabbban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is.</p> <p>A művészi tevékenység mind a mai napig megőrizte beavatás jellegét: a műalkotások által közvetített sors- és magatartásminták megismerése az egyén szocializációjának döntő mozzanata, a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója.</p> <p>A művészetpedagógia valamennyi ágazatának közös vonása a gyakorlat- és tevékenységközpontúság. Az egyes művészetek formakincsének, kifejezésmódjának játékos elsajátítása a készségfejlesztés leginkább örömteli módja. Ugyanakkor a művészeti nevelés széles teret biztosít a művészettel nevelésnek is, így az alkotókészség és az együttműködési képesség és készség fejlesztésének, az erkölcsi értékek tudatosításának. Egyensúlyt keres a kiemelkedő kulturális minták és a hétköznapok esztétikumai között.</p>	<p><i>Ahogya a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>A művészi tevékenységek semmi mással nem pótolható szerepet játszanak a képzelőerő, az empátia, az ízlés és az árnyalt kifejezés képességének fejlesztésében. Kora gyermekkortól kezdve ezek szolgálják a leghathatósabbban a forma-, a tér-, a ritmus- és a színérzék kibontakozását, a mozgáskoordináció fejlesztését, és elengedhetetlenek a figyelem, az emlékezet, valamint a kooperációs és kommunikációs készségek fejlesztésében is.</p> <p>A művészi tevékenység mind a mai napig megőrizte beavatás jellegét: a műalkotások által közvetített sors- és magatartásminták megismerése az egyén szocializációjának döntő mozzanata, a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója.</p> <p>A művészetpedagógia valamennyi ágazatának közös vonása a gyakorlat- és tevékenységközpontúság. Az egyes művészetek formakincsének, kifejezésmódjának játékos elsajátítása a készségfejlesztés leginkább örömteli módja. Ugyanakkor a művészeti nevelés széles teret biztosít a művészettel nevelésnek is, így az alkotókészség és az együttműködési képesség és készség fejlesztésének, az erkölcsi értékek tudatosításának. Egyensúlyt keres a kiemelkedő kulturális minták és a hétköznapok esztétikumai között. A közös ismeret- és élményanyag az összetartozás érzésének</p>

<p>között: egyaránt kapcsolódhat művészi alkotásokhoz, a népszerű kultúrához és a mindennapi élet megnyilvánulásaihoz. A művészetek tanítása hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához, a kultúra hagyományos és mai értékeinek megismertetéséhez. A közös ismeret- és élményanyag az összetartozás érzésének erősítését szolgálja. A művészeti örökség és a kortárs alkotások megismertetésével a művészeti nevelés segítséget nyújt a fiataloknak, hogy eligazodjanak saját koruk kultúrájában.</p> <p>A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása (mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása.</p>	<p>erősítését szolgálja. A művészeti örökség és a kortárs alkotások megismertetésével a művészeti nevelés segítséget nyújt a fiataloknak, hogy eligazodjanak saját koruk kultúrájában.</p> <p>A művészeti nevelés eredményességéhez nélkülözhetetlen a művészeti intézmények látogatása (mozi, színház, bábszínház, hangverseny, múzeum, kiállítás), és a tapasztalatok közös feldolgozása.</p>
<p>VIZUÁLIS KULTÚRA ALAPELVEK, CÉLOK</p>	
<p>Alaptanterv</p>	<p>Modul tanterv</p>
<p>A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos képi közlések, vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>A vizuális kultúra tanításának célja: hozzásegíteni a tanulókat a látható világ jelenségei, valamint a sajátos álló- mozgóképi közlések, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez.</p>
<p>Célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Célja továbbá azon képességek, készségek fejlesztése, ismeretek átadása, amelyek a vizuális kommunikáció magasabb szintű műveléséhez, a látható világ használatához, alakításához, a kreativitás fejlesztéséhez szükségesek.</p>
<p>A műveltségterület nem csupán a hagyományos képző- és iparművészettel foglalkozik, hanem magában foglalja a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket és az épített környezetet is.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>A műveltségterület nem csupán a hagyományos képző- és iparművészettel foglalkozik, hanem magában foglalja a filmművészet bizonyos területeit, a kortárművészet újabb és újabb törekvéseit, a vizuális jelenségek, közlések köznapi formáit is, például a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseit, az új, elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségeket és az épített környezetet is.</p>

<p>Mivel a vizuális kultúra részterületei a képzőművészet, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejtetni motiváló hatásukat, illetve különböző képességek fejlesztésére alkalmasak, fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Mivel a vizuális kultúra részterületei a képzőművészet, a mozgókép, a vizuális kommunikáció, illetve a tárgy- és környezetkultúra a különböző életkorokban, sőt személyenként is eltérő mértékben képesek kifejtetni motiváló hatásukat, illetve különböző képességek fejlesztésére alkalmasak, fokozott lehetőség nyílik a differenciálásra.</p>
<p>A tantárgy elsődleges célja nem a művészeti képzés, így a művészet nem célja, hanem eszköze a vizuális nevelésnek. A vizuális kultúra hatékony tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok fejlesztési lehetőségeire is. Az életkornak megfelelő fejlesztés a spirális felépítést indokolja, de itt csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti azt, hogy abban a képzési szakaszban a már korábban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is. A szabadkézi rajzolás például minden szakaszban fontos eleme a képzésnek. Mivel a vizuális nevelés fejlesztési célja komplex – más műveltségi területekhez hasonlóan – a megfogalmazott közműveltségi tartalom nem értelmezhető kizárólag ismeret jellegű tudáselemek felsorolásaként ebben az esetben sem.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>A tantárgy elsődleges célja nem a művészeti képzés, így a művészet nem célja, hanem eszköze a vizuális médianevelésnek. A vizuális kultúra hatékony tanítása meghatározó ismeretszerzési és feldolgozási eszközt biztosít a többi műveltségi terület oktatásához, és hatással van azok fejlesztési lehetőségeire is. Az életkornak megfelelő fejlesztés a spirális felépítést indokolja, de itt csak az újonnan belépő tevékenységeket említjük, ami nem jelenti azt, hogy abban a képzési szakaszban a már korábban megjelenő tevékenységek ne szerepelnének továbbra is.</p> <p><i>Nem szerepel:</i></p> <p>A szabadkézi rajzolás például minden szakaszban fontos eleme a képzésnek.</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Mivel a vizuális nevelés fejlesztési célja komplex – más műveltségi területekhez hasonlóan – a megfogalmazott közműveltségi tartalom nem értelmezhető kizárólag ismeret jellegű tudáselemek felsorolásaként ebben az esetben sem.</p>
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK</p>	
<p>A fejlesztési feladatok szerkezete</p>	
<p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p>1.1. <i>Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</i></p> <p>1.2. <i>Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</i></p> <p>1.3. <i>Kommunikációs képességek</i></p> <p>2. Kreativitás</p> <p>2.1. <i>Alkotóképesség</i></p> <p>2.2. <i>Problémamegoldó képesség</i></p> <p>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p>1.1. <i>Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</i></p> <p>1.2. <i>Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</i></p> <p>1.3. <i>Kommunikációs képességek</i></p> <p>2. Kreativitás</p> <p>2.1. <i>Alkotóképesség</i></p> <p>2.2. <i>Problémamegoldó képesség</i></p> <p>3. <i>Önismeret, önértékelés, önszabályozás</i></p>
<p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p>1.1. <i>Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</i></p>	
<p>5-6. évfolyam</p>	

<p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztését szolgálva.</p> <p>Az azonosságok és különbségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján.</p> <p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése síkban vagy térben.</p> <p>Ismert útvonal rajzának elkészítése.</p> <p>Mozgásélmények megjelenítése.</p> <p>Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján, a célirányos figyelem fejlesztését szolgálva.</p> <p>Az azonosságok és különbségek tudatosítása az érzékelhető tulajdonságok alapján.</p> <p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése síkban vagy térben.</p> <p>Mozgásélmények megjelenítése.</p> <p>Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása.</p>
<p>Egyszerű kéziszerszámok (művészeti és modellező eszközök) használata.</p> <p>Különböző festőtechnikák kipróbálása.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Egyszerű kéziszerszámok, elektronikus álló- és mozgóképrögzítő eszközök használata.</p> <p>Különböző festő-, grafikai technikák, számítógépes álló- és mozgóképszerkesztő programok kipróbálása.</p>
<p>7-8. évfolyam</p>	
<p>Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása.</p> <p>Tájékozódás ismeretlen városi környezetben. Tájékozódás térkép segítségével.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Látványok, jelenségek kapcsán a célirányos megfigyelés szempontjainak önálló kiválasztása.</p> <p>Tájékozódás ismeretlen városi környezetben. Tájékozódás térkép segítségével.</p>
<p>Látvány megjelenítése képi, szobrászi eszközökkel.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Látvány megjelenítése álló- és mozgóképi, szobrászi eszközökkel.</p>
<p>Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése.</p> <p>Mozgások megfigyelése, megjelenítése.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Formák helyes arányviszonyainak elemzése, megítélése.</p> <p>Mozgások megfigyelése, megjelenítése.</p>
<p>A kifejezés, közlés különböző rajzi technikáinak használata.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>A kifejezés, közlés különböző (analóg-, technikai) képkalkotói technikáinak használata.</p>
<p>Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Kézműves technikák munkafolyamatainak kipróbálása.</p>
<p>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</p>	
<p>5-6. évfolyam</p>	
<p>Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli megjelenítése.</p>	<p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>Különböző mozgások vizuális rögzítése, síkbeli, térbeli és mozgógépes megjelenítése.</p>
<p>Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel, műalkotásokkal kapcsolatos információk gyűjtése.</p>

	A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma és a rendeltetés kapcsolatának elemzése. Önálló kérdések megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban.
Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre.	<i>Nem szerepel:</i> Rajzos és írásos válasz szóbeli vagy írásbeli kérdésekre.
Képek, látványok, események leírása, a leírás alapján annak megjelenítése síkban vagy térben.	<i>Módosítjuk így:</i> Álló- és mozgóképek, látványok, események, kitalált- és valós történetek leírása, a leírás alapján annak megjelenítése síkban vagy térben.
Ismerkedés egyszerű kifejező - és tárgykészítő technikákkal.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Ismerkedés egyszerű kifejező - és tárgykészítő technikákkal.
7-8. évfolyam	
Ábra alapján téri helyzet rekonstruálása.	<i>Módosítjuk így:</i> Ábra, filmrészlet alapján téri helyzet rekonstruálása.
Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek pontos ábrázolása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük.</i> Megfigyelt és elképzelt térbeli helyzetek pontos ábrázolása.
Tárgyak, épületek, jelenségek megadott szempontok alapján történő rajzos felmérése, elemzése, értelmezése.	<i>Módosítjuk így:</i> Tárgyak, épületek, jelenségek megadott szempontok alapján, a vizuális megjelenítés eszközeivel (rajz, fotó, mozgókép) történő felmérése, elemzése, értelmezése.
Szabadkézi rajzvázlatok készítése, a vizuális memória segítségével is. Időbeni folyamatok képi tagolása, értelmezhető megjelenítése. Reklámok képi eszközeinek elemzése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Szabadkézi rajzvázlatok készítése, a vizuális memória segítségével is. Reklámok képi eszközeinek elemzése.
Műelemzés a formai jegyek alapján. A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek vizsgálata.	<i>Módosítjuk így:</i> Műelemzés korszakoktól függetlenül, a formai jegyek alapján. A művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek, társadalmi körülményeinek vizsgálata.
A tanári előadás önálló jegyzetelése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A tanári előadás önálló jegyzetelése.
1.3. Kommunikációs képességek	
5-6. évfolyam	
A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata.

Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	<i>Módosítjuk így:</i> Álló és mozgóképi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.
Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, olvasása, értelmezése.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása, olvasása, értelmezése.
7-8. évfolyam	
Nem vizuális természetű információk (a népesség összetétele, családfa stb.) érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.	<i>Nem szerepel:</i> Nem vizuális természetű információk (a népesség összetétele, családfa stb.) érzékletes, képi megfogalmazása diagramokban, grafikonokon.
A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A sík- és térbeli kifejezés, közlés vizuális nyelvi elemei (vonal, sík, forma, szín) korosztályi szintű használata különböző célú kompozíciókban.
Látványok, képek jellemzése, elemzése rajzban, szóban és írásban.	<i>Módosítjuk így:</i> Látványok, álló- és mozgóképek jellemzése, elemzése rajzban, szóban, írásban, prezentációban.
2. Kreativitás	
2.1. Alkotóképesség	
5-6. évfolyam	
Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása (például árnyjátékokban). Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. Egyszerű tárgy létrehozása. Tervvázlatok készítése. Felületek dekoratív kialakítása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása (például árnyjátékokban). Reflektálás irodalmi, zenei, filmes élményekre saját, kifejező szándékú alkotásokban. Egyszerű tárgy létrehozása. Tervvázlatok készítése. Felületek dekoratív kialakítása.
7-8. évfolyam	
Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet képi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.	<i>Módosítjuk így:</i> Gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezése a művészet álló- és mozgóképi, plasztikai műfajaiból tanult kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.
Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Tárgytervezői feladatoknál természeti előképek alkalmazása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Egy tárgy más funkcióra történő átalakítása. Tárgytervezői feladatoknál természeti előképek alkalmazása.

2.2. Problémamegoldó képesség	
5-6. évfolyam	
A gyakorlati feladatok önálló előkészítése, megoldása. Rögtönzött eszközök készítése. A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> A gyakorlati feladatok önálló előkészítése, megoldása. Rögtönzött eszközök készítése. A gazdaságos anyaghasználat gyakorlása.
7-8. évfolyam	
Adott probléma kapcsán önálló kérdések megfogalmazása. A felmerülő első elképzelések, ötletek alapján vázlatok készítése. A megfelelő megoldás kiválasztása, megvalósítása. Máshol látott formai, technikai megoldások adekvát alkalmazása saját, kifejező szándékú alkotásokban.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Adott probléma kapcsán önálló kérdések megfogalmazása. A felmerülő első elképzelések, ötletek alapján vázlatok készítése. A megfelelő megoldás kiválasztása, megvalósítása.
3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás	
5-6. évfolyam	
Személyes preferenciák tudatosítása. Saját képességek számbavétele. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel. Páros munkák.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Személyes preferenciák tudatosítása. Saját képességek számbavétele. Saját és mások munkájának összehasonlítása, értékelése tanári segítséggel. Páros munkák.
7-8. évfolyam	
Saját és mások alkotásának értékelése. Saját értékek számbavétele. Önkritika. Együttműködés csoportmunkában.	<i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i> Saját és mások alkotásának értékelése. Saját értékek számbavétele. Önkritika. Együttműködés csoportmunkában.
KÖZMŰVELTSÉGI TARTALMAK	
5–8. évfolyam	
1. Vizuális nyelv és technikák	
- A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyait leíró kifejező és közlő szerep tudatos használata és pontos értelmezése. — Vizuális minőségek megkülönböztetése különböző eszközökkel. — Színtani alapok használata és ismerete.	<i>Módosítjuk így:</i> 1. Vizuális és audiovizuális nyelv és technikák <i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i>

<p>— Formaredukció használata és ismerete.</p> <p>— A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata és ismerete.</p> <p>— A tér leképezési módjainak (vetület, axonometria, perspektíva) használata és ismerete.</p> <p>— Legalább négy különböző grafikai és színes technika használata alkotótevékenység során; tárgyalakítás szabad anyaghasználattal, modell- és makett készítés; legalább egy kézműves technika alkalmazása; fotózás. A technikák legfontosabb jegyeinek felismerése: grafikai eljárások; festészeti eljárások; szobrászati technikák; kézműves technikák; digitális képalkotás.</p>	<p>— A vizuális nyelv alapelemeinek, valamint a viszonyait leíró kifejező és közlő szerep tudatos használata és pontos értelmezése.</p> <p>— Vizuális minőségek megkülönböztetése különböző eszközökkel.</p> <p>— Színtani alapok használata és ismerete.</p> <p><i>Nem szerepel:</i></p> <p>— Formaredukció használata és ismerete.</p> <p><i>Új tananyag:</i></p> <p>- Kiemelés és elhagyás alkalmazása a művészetben.</p> <p>— A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata és ismerete.</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— A tér leképezési módjainak (vetület, axonometria, perspektíva) használata és ismerete.</p> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>— Legalább négy különböző grafikai és színes technika használata alkotótevékenység során; tárgyalakítás szabad anyaghasználattal, modell- és makett készítés; legalább egy kézműves technika alkalmazása; fotózás, animáció. A technikák legfontosabb jegyeinek felismerése: grafikai eljárások; festészeti eljárások; szobrászati technikák; kézműves technikák; digitális képalkotás, animáció, videó.</p> <p><i>Új tananyag:</i></p> <p>Hang és kép viszonya az álló- és mozgóképes művészetben.</p>
<p>2. Kifejezés, képzőművészet</p>	
<p>Alkotótevékenység</p> <p>— Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel.</p>	<p>Alkotótevékenység</p> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>— Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző álló- és mozgóképes, animációs valamint plasztikai eszközökkel.</p>
<p>— Modellek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása különböző ábrázolási rendszerekben.</p>	<p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— Modellek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és színviszonyainak megfigyelése és ábrázolása különböző ábrázolási rendszerekben.</p>
<p>Befogadó tevékenység</p> <p>— A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztető ismerete.</p> <p>— A képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete.</p> <p>A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete a legjellemzőbb alkotókon és alkotásokon keresztül. Ősművészet (ajánlott: Stonehenge). ókori Kelet (ajánlott: gizai piramis-együttes).</p>	<p>Befogadó tevékenység</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztető ismerete.</p> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>— A képzőművészeti ágak, az építészet, a design, mozgóképművészet főbb jellemzőinek ismerete.</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p>

<p>Görög és római művészet (ajánlott: athéni Akropolisz, római Colosseum). Bzanci művészet, honfoglalás kora (ajánlott: a nagyszentmiklósi kincs). Romanika (ajánlott: jáki templom). Ggótika (ajánlott: amiens-i székesegyház, Giotto). Reneszánsz (ajánlott: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti, Raffaello Santi művei). Barokk (ajánlott: Esterházy-kastély, Pieter Pauwel Rubens, Rembrandt Harmensz van Rijn művei). Klasszicizmus (ajánlott: Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum). Romantika és realizmus (ajánlott: Steindl Imre: Országház, Munkácsy Mihály művei). Impresszionizmus (ajánlott: Eduard Manet, Claude Monet művei). XIX–XX. század fordulójának irányzatai. A XX. századi modern művészet, kortárs művészet.</p> <p>Múzeumok (közgyűjtemények) látogatása; rendeltetésének, szerepének ismerete.</p>	<p>— A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete a legjellemzőbb alkotókon és alkotásokon és keresztül.</p> <p><i>Új tananyag:</i></p> <p>A műalkotások, korstílusok vizsgálata az adott kor társadalmi jelenségeinek és a műalkotások megjelenését befolyásoló, koroktól független tényezők tükrében:</p> <p>A művészettörténeti példákat a 2012-es NAT-ból vettük át, ld. a tananyagot a bal oldali oszlopban.</p> <p>Múzeumok (közgyűjtemények) látogatása; rendeltetésének, szerepének ismerete.</p>
<p>3. Vizuális kommunikáció</p>	
<p>Alkotótevékenység</p> <p>— Bonyolultabb vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése.</p> <p>— Idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal.</p> <p>— Kép és szöveg együttes alkalmazása többféle céllal.</p>	<p>Alkotótevékenység</p> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>— Vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések tervezése.</p> <p>— Idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal, animációval, mozgóképpel.</p> <p>— Kép és szöveg, kép és hang együttes alkalmazása többféle céllal.</p>
<p>Befogadó tevékenység</p> <p>— A mindennapi élet vizuális kommunikációs jelzéseinek és tömörített képi közléseinek megkülönböztetése és értelmezése.</p> <p>— Magyarázó rajz, képes használati utasítás, grafikon, diagram pontos értelmezése.</p> <p>— A reklám hatásmechanizmusának elemzése.</p> <p>— A technikai képkalkotás lehetőségeinek (fényképezés, film) ismerete és megértése.</p> <p>— Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.</p>	<p>Befogadó tevékenység</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— A mindennapi élet vizuális kommunikációs jelzéseinek és tömörített képi közléseinek megkülönböztetése és értelmezése.</p> <p>— Magyarázó rajz, képes használati utasítás, grafikon, diagram pontos értelmezése.</p> <p>— A reklám hatásmechanizmusának elemzése.</p> <p><i>Módosítjuk így:</i></p> <p>— A technikai képkalkotás lehetőségeinek (fényképezés, film, videó, számítógépes grafika, animáció) ismerete és megértése.</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <p>— Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése.</p> <p><i>Új tananyag:</i></p> <p>A nem professzionális tömegkommunikációs megnyilvánulások értelmezése.</p>
<p>4. Tárgy- és környezetkultúra</p>	
<p>Alkotótevékenység</p>	<p>Alkotótevékenység</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> — Egyszerű tárgyak tervezése, áttervezése és modellezése. — Egyszerű tértervezés és téralakítás különböző eszközökkel. 	<ul style="list-style-type: none"> — Egyszerű tárgyak tervezése, áttervezése és modellezése. — Egyszerű tértervezés és téralakítás különböző eszközökkel.
<p>Befogadó tevékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> — A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete, elemzése és értelmezése. — Az építészet legfontosabb alátámasztó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek ismerete. — A lakás-, lakókörnyezet-tervezés legfontosabb szempontjainak ismerete, elemzése. — Történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetének leírása, elemzése példák alapján. — Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének elemzése. — A legfontosabb szimbolikus nemzeti tárgyak, épületek ismerete. 	<p>Befogadó tevékenység</p> <p><i>Ahogy a NAT-ban szerepel, változatlan formában átvesszük:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> — A környezettudatosság lehetőségeinek ismerete, elemzése és értelmezése. — Az építészet legfontosabb alátámasztó és térlefedő lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek ismerete. — A lakás-, lakókörnyezet-tervezés legfontosabb szempontjainak ismerete, elemzése. — Történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetének leírása, elemzése példák alapján. — Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének és kézműves tevékenységének elemzése. — A legfontosabb szimbolikus nemzeti tárgyak, épületek ismerete.

Témakörök, fejlesztési témák és nevelési célok

Pedagógiai koncepciónk célja olyan alapelvek megfogalmazása, amelyek segítséget nyújtanak a résztvevő pedagógusok számára egy alternatív tanítási modul, tanmenet és óratervek létrehozásához. Útmutatót szeretnénk adni a mozgóképkultúra és médiaismeret integrálására a rajz és vizuális kultúra tantárgy keretein belül.

Témakörök (modulok a rajz és vizuális kultúra tantárgy alternatív tanításához): Vizuális médiakommunikáció, Vizuális médiakultúra (médiakompetencia és informatikai kompetencia).

A tartalom megválasztása lehetőleg a település és környezetére épüljön úgy, hogy az kapcsolódjon, illetve egészítse ki a tanítást szabályozó dokumentumokban rögzített elvárásokat. A tanítási-tanulási folyamat lépjen ki a tantermekből. Az iskolán belül adódó tereket, szolgáltatásokat (más tantárgyak termei, aula, könyvtár/médiatár, udvar, műhelyek, laborok, stb.) a lehetőségekhez mérten építsük be a munkánkba, ne csak a tanteremre korlátozódjon a tevékenységünk. A település, ahol az iskola működik, egyszerre lehet téma és munkaterület is.

A Kerettantervben a vizuális kultúrába integrált, a mozgóképkultúra médiaismerethez tartozó tartalmakat a modulterv nem tartalmazza, azt tényként fogadjuk el. A javaslatok a fentebb is említett mediális kifejezési, megismerési lehetőségekre, műfajokra vonatkoznak.

Tartalmak

- Művészettörténeti tartalmak (pl. egy helyi műemlék feldolgozásánál alkalmazható digitális álló- és mozgókép alkalmazások)
- Kortárművészeti alkotások megismerése, elemzése
- Folyamatok megfigyelése (pl. fejlődés, változás, idő múlása)
- Térkérdések (pl. egy településrész, épület térbeli feltérképezése mozgókép segítségével)
- Színtani kérdések (pl. absztrakt animáció komplementerekre építve)
- Konkrét és absztrakt (pl. tárgyak, felületek, fények-árnyékok fotózása - fotósorozat - úgy, hogy a felvételen a leképzett látvány jelentése veszítse el eredeti jelentését)
- Ritmus (pl. fotósorozat készítése, melyek bizonyos szempont szerinti ritmust jelenítenek meg, vagy animáció¹)
- Kompozíciós kérdések, a figyelem irányítása (pl. egy személy fotózása eltérő képkivágásban)
- Kiadványok szerkesztése, tipográfiai ismeretek (pl. helyi látnivalóról ismertető, szórólap készítése)
- A filmkészítés (pl. rövid jelenetek megírása, helyszínekre, jelenetekre, beállításokra, plánokra bontva, ezek leforgatása)
- Animáció készítése (pl. egy folyamat, változás, stb.)
- A média gerjesztette társadalmi jelenségek értelmezése (a reklám, a bulvár-dokumentarizmus, a dokushow, a dokureality és a valóság viszonya, média és szocializáció, stb.)

Műfajok

A hagyományos műfajok tiszteletben tartása mellett a tanulókkal meg kell ismertetni a technikai álló és mozgóképalkotás teremtette új vagy kevésbé ismert illetve rosszul értelmezett műfajokat.

- A film műfajai
- A fotózás műfajai
- Az animáció, mint műfaj²
- A videó műfajok (pl. videó-projekció, klip, videó installáció)³
- számítógépes grafika, digitális festészet
- Intermediális műfajok, más művészetek nyelvét is használó műfajok (pl. akcióművészet, performansz)

¹ <http://www.daazo.com/film/5d090d0a-8962-11e0-ba3e-0050fc84de33>

² <https://vimeo.com/149065163>

³ <http://www.ludwigmuseum.hu/site.php?inc=kepkereso&kepld=1713>

Technikák

- Hagyományos animációs technikák (rajzanimáció, festményanimáció, kollázsanimáció, tárgyanimáció, agyag/gyurma animáció, stb.)⁴
- Digitális fotózás (anyaggyűjtés, folyamatok bemutatása, megfigyelése, mozgástanulmányok, kompozíció: képkivágás, a figyelem irányítása, a látvány leképezése és az absztrakció, stb.)⁵
- Digitális videózás, mozgóképszerkesztés (anyaggyűjtés, folyamatok bemutatása, megfigyelése, mozgástanulmányok, kompozíció: képkivágás, a figyelem irányítása, a látvány leképezése és az absztrakció, történetmesélés, stb.)
- Digitális állóképszerkesztés (reklám, plakát, meghívók, kollázs, tipográfiai alkalmazások)⁶

Új és hagyományos módszerek

A modulban a történelmileg már kialakult művészettörténeti korszakok a műalkotások és a hagyományok képzőművészeti eljárások megismerése, alkalmazása mellett, a kortárs képzőművészet is jelentős teret kap, melyekben a kollektív, csoportos alkotási forma is gyakran érvényesül, ezért a modulban alkalmazott munkamódszereknek olyannak kell lenniük, amelyek nagy teret engednek a kreativitásnak, a rögtönzésnek, a rugalmas tevékenységformáknak. Az egyéni munkaformák mellett a megszokottnál nagyobb hangsúlyt kapnak a többszemélyes munkavégzést lehetővé tevő módszerek, mint: projektmunka, kooperatív módszerek, KIP-módszer⁷, amelynek, a csoportos munka mellett, része a személyre szabott feladatmegoldás is. Teret kell biztosítani az egyéni vélemények, érdeklődési területek megnyilvánulásának is. Nagyon fontos, hogy a témaválasztásban teret kapjon az aktualitás, a diákok személyes érintettsége.

A Világháló kínálta lehetőségeket⁸ ki kell használni (pl. adatgyűjtés, adatbázisok alkalmazása, létrehozása, művek vizsgálata, stb.), de nem helyettesítheti a közvetlen tapasztalat- és élményszerzés hatékonyságát. Fontos annak megteremtése is, hogy az elkészült gyermekmunkáknak legyen fizikálisan és digitálisan is közzétételi tere. Régi és nagyon hatékony az iskolagaléria, kiállítófal, illetve ma már nincs különösebb akadály egy a repertoárjában mindig megújuló virtuális galéria létrehozásának sem. Mindkettő a gyerekek számára, a közönségében kiszélesedett visszacsatolási lehetőséget biztosíthatnak.

Informális tanulási alkalmak

Kedvező esetben az informális tanulási szituációk és az órarendi tanórákon folyó munkaformák nem nagyon különböznek egymástól, hiszen az informális tanulási lehetőségek akkor lehetnek igazán hatékonyak, ha azok folytatását képezik az iskolai, „reguláris” tanórák

⁴ Az animációban nagyon változatosan alkalmazhatók a különböző anyagok, technikák. (A szerző)

⁵ A fotózással elegyíthető technikák újabb lehetőségeket nyitnak. (A szerző)

⁶ Az állóképszerkesztés is keverhető a hagyományos képkészítési folyamatokkal – saját szabadkézi rajz, festmény digitális felhasználása. (A szerző)

⁷ http://komplexinstrukcio.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=102

⁸ <http://www.kmgaleria.eu/galeria>

anyagának és fordítva. Azt is mondhatjuk, hogy meg kellene, hogy változzon az iskolában ma leginkább jellemző gyakorlat, miszerint az iskolában a tanórákon tanultak vetülnek ki a valóságra, ehelyett a valóság jelenségeit, problémáit, kérdéseit kellene az iskolai órákon feldolgozni. A vizuális kultúrában, a mozgókép, média világában az ún. tananyag egy része már a megszületésekor elavult, folyamatos frissítésre van szükség. Mások mellett az informális tanulási lehetőségek alkalmat adhatnak erre.

Minden informális tanulási lehetőséget tervezni kell, ezek alapját képezhetik akár egy projekt elindításának, vagy már egy meglévő témafeldolgozás valamely pontjához kapcsolódhatnak. Lényeges szempont, hogy milyen szerepet adunk az informális tanulási megnyilvánulásnak, alkalomnak. Ez a szerep alapvetően kétféle lehet: mindenkire vonatkozó, vagy tehetséggondozó/felzárkóztató. Egy szakkörben kiválóan folytatható egy elkezdett témafeldolgozás, ahol nagyobb teret engedhetünk az egyéni elképzeléseknek és képességeknek.

A múzeumokkal, a galériákkal kapcsolatban erősen él még az a viszonyulási forma, amely szerint a műtárgyakat csak nézegetni kell, lehet. Számtalan szervezett múzeumé s tárlatlátogatás fullad a diákok részéről húsz perc után a teljes érdektelenségbe, mert a gyerekek nincsenek jól előkészítve, az információkat nem tudják kötni semmihez, nincsenek motiválva abban, hogy megfigyeljenek, vizsgálódjanak. Természetesen ilyen alkalmakkor korosztálytól függően szabályoznunk kell azt is, hogy a múzeumok kínálta lehetőségekből, mit, mennyit, milyen időintervallumban veszünk igénybe, vagyis irányítani kell a diákok figyelmét.

Műterem látogatások kapcsán, többek mellett, lehetőséget kaphatnak arra a diákok, hogy az a „misztikum”, amely a művészek tevékenységét övezi, megváltozzon, valamint megismerjék az egyes munkafogásokat, a mű megvalósulását az ötlettől akár a kiállítás-kész alkotásig. Személyes találkozás a művészekkel segítheti a kortárs művészeti irányzatok elfogadását, megértését. Szerencsés esetben egy jó pedagógiai érzékkel rendelkező művész, ha a gyerekek együtt gondolkodhatnak, tevékenykedhetnek vele, a műtermében kinevelheti művészetének jövőbeli közönségét is.

Az informális tanulási alkalmak közül ki kell emelni a települések és azok környékén könnyen elérhető lehetőségeket. Nincs olyan település, ahol ne lehetne izgalmas, vizuális-mozgóképes feldolgozásra érdemes témákat találni. A saját élettérből indított témák, a személyes érintettség, helyismeret, az időszerűség motivációs tényezőként sem elhanyagolandók. A közvetlen környezet adta lehetőségek feldolgozásában igénybe vehetők a technikai képrögzítés különböző formái, a fotózás, a videózás. Az így elkészített nyersanyagot az iskolában, műhelymunka keretében, sokféleképpen feldolgozhatjuk. Például: egy település népi iparművészeti emlékeinek (kovácsoltvas-kapuinak) összegyűjtése fotózással, majd a kinyomtatott motívumok alkalmazása kollázsanimációs filmben.

Szakköri munka. Képek a gyűjtésből és az animációs filmből

(Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)

A másik példa, amikor a gyűjtés célja az adott település gyümölcskultúrájának bemutatása. Ez alkalommal a gyerekek a fotózás mellett, videofelvételeket, interjúkat készítettek, beszélgettek az érintettekkel, majd ebből született egy kis dokumentumfilm.

*Szakköri munka - Werkfotók és képek a kész dokumentumfilmből
(Noszvaj, Figedy János Általános Iskola)*

Az ilyen és az ehhez hasonló alkalmak rendkívül jó lehetőséget biztosíthatnak a különböző tantárgyak (tudomány- és művészeti területek) integrálására, a valós helyzetekhez köthető nevelési feladatok képviselésére. Ezek mellett, ha és amennyiben az elkészült munkák a település lakosai előtt, színvonalas körülmények között bemutatásra kerülnek, a tevékenység hozadéka megegyezhet: a gyerekek egy sor művészettörténeti, néprajzi (helytörténeti), vizuális kultúrához és a mozgóképkultúrához tartozó ismereteket sajátítanak el, és más formában nehezebben megszerezhető készséggel, képességgel gazdagodnak. A gyűjtőmunka értékmentésként is szolgál, tehát közérdekű rendeltetése is van a tevékenységnek, növekedhet a feladatot megvalósító gyerekek önbecsülése, a településükhöz való kötődése mélyebbé válhat. Tanításunk során fontos nevelési feladatokat képviselhetünk és példákat szolgáltatunk a korszerű eszközök értelmes használatára és a média egyik fontos szerepének hangsúlyozására is.

A NAT integratív tanulószervezési elvárásainak is megfelelünk, hiszen az alaptanterv elvei között jelentős hangsúlyt kap a tantárgyak közötti integrációs lehetőségek kihasználása, a helyi értékek beépítése a munkánkba, a hosszabbtávú projektekben való gondolkodás, a csoportos munkavégzés és az egyéni képességekre szabott feladatmegosztás valamint a digitális eszközök kreatív alkalmazása is.

Témakörök és időterv

A Kerettanterv a vizuális kultúra tantárgyat az alábbi területekre tagolja: képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyek végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző korosztályoknál különböző módon, egyre bővülő tartalommal kapnak hangsúlyt. A modulterv felépítése hasonló elvet követ. A tananyag témák szerinti rendszere ugyanaz (fotó, animáció, film), mely figyelembe veszi az egyes évfolyamok, korosztályok életkori sajátosságait, ennek megfelelően egészül ki.

A modul alapvetően a vizuális nevelés minden területére vonatkoztatva a technikai képalkotás lehetőségeire, alkalmazhatóságra épül, de kiegészül a kortársművészet megértését segítő és a korunkban eluralkodó képi kommunikáció túlsúlyának elemzésével és gyakorlatokkal is.

Az ötödik évfolyam modul-tananyaga a technikai képalkotásban rejlő lehetőségekkel, a fotózás, az animáció készítés és a nem fikciós filmek készítésének alapjaival ismerteti meg a diákokat úgy, hogy a technikai képalkotási formák a kerettantervben szereplő témakörökbe is bevonhatók. Az ezt követő évfolyamok tananyagán keresztül eljutunk a technikai álló- és mozgókép használatára épülő képzőművészeti alkotásokig.

A napi iskolai gyakorlat tervezésében fontos szempont, hogy hosszabb időt átfogó projektekben gondolkodjunk, melyek megvalósításának menetébe épülnek be az említett álló- és mozgókép-alkotási módok. A projektek megalkotásánál lényeges, hogy a tanulók a választott témákban személyes élményen alapuljanak, valós kérdésekre próbáljanak válaszokat adni a technikai képalkotás segítségével és képesek legyenek véleményt alkotni a saját és mások munkáját illetően.

11. évfolyam, 2018/19. tanév

A modul céljai a 11. évfolyamban

A mozgóképes gondolkodás kialakítása, fejlesztése mellett a mozgókép kreatív felhasználása, újrafelhasználása, alkotása és kritikus elemzése is cél. Médiaközlemény befogadása, elemzése, értelmezése és megalkotása a legtöbb feladat szerves részét képezi. „A gyerekek tömegkultúráról és tömegmédiairól folytatott beszélgetése erősen kötődik a nyelvi fejlődési, szövegértési és kifejezési készséghez. Angliában például a médiaműveltség területén folytatott, több mint 60 általános iskolában végzett gyakorlati munka során tudósok megállapították, hogy a filmek közös megnézése és megvitatása elősegíti, hogy a diákok az elemző készség és a gondolatmegosztás magas szintjét érik el. A filmet nézve a kisgyerekek erősen figyelnek, és képesek megérteni a narratívát, valamint megfigyelni a dialógussal és a zenével, a cselekménnyel, a helyszínnel és a szereplőkkel kapcsolatos részleteket.” (Hobbs és Moore, 2015, 31)

A modul témakörei a 11. évfolyamban

A 11. évfolyam tananyagait a mozgókép, média, mediatizált közlésmód és virtualitás témák alkotják. A kortárs művészet, a digitális képzőművészet alkotási metódusait, médiumait, technikai, tartalmi, fogalmi, filozófiai problémáit ismerhetik meg a diákok. A mozgóképes gondolkodás bevezetéséhez érdemes felidézni a manuális optikai és mozgóképes játékokat. A mozgóképes és optikai játékokat már alsó tagozatban is be lehet mutatni, illetve el lehet készíteni. Érdemes később is beépíteni a saját tanítási eszköztárba, mert népszerűségük a középiskolai, sőt a főiskolás korosztály esetében is töretlen, bizonyára nem csak az életkori sajátosságokból adódóan. „Az általános iskola negyedik-ötödikes tanulói már szívesen készítene képregényeket, melyeket folyamatábrákkal színesítenek. Innen már csak egy lépés egy-egy egyszerű animáció előkészítése.” (Sinkó 1998)

Az évfolyam tananyagainak középpontjában természetesen a digitális mozgóképek (film és animáció különböző művészi és hétköznapi formái) és azok megjelenése a közösségi médiában. A mozgóképet, mint posztmodern, rövid narratívájú „képfajta” vizsgáljuk, mely az

okostelefonok elterjedésével új „népművészetté” avanszált. Míg a fiatalok mozgóképei esetében kiemelésre kerül az értékorientáció a műfajválasztás motivációi (selfie, dronie, az önmagunkra irányított, kézben tartott vagy felülnézetben rögzített kamera) és az egyre gazdagodó technikai repertoár (mobiltelefon, saját mozgás – futás, sportolás – filmfelvétel készítésére alkalmas GoPro kamera), addig a művészi felhasználás esetében a közösségi médiumok, kortárs művészeti műfajok, pl. videó installációk reduktív dramaturgiája képezi a vizsgálat tárgyát. A „hétköznapi ember a képek passzív szemlélőjéből azok aktív formálójává válik. Napjainkban az MMS, az internetre való képfeltöltési lehetőségek, vagy a 'mobiltelefon' a képi tudatosságnak egy egészen új fokát jelzik. Amikor a képkészítés és szerkesztés szinte egy új népművészetté válik.” (Muhi 2009: 14-17)

Érdekes téma lehet a webkamerák, ipari kamerák, a „bekamerázott famíliák” (Soós, 2008: 40-42), 3D-s mozi (Deák, 2009: 47-48), vagy a virtuális valóság (VR), a számítógépes játékok (Orbán, 2011; Józsa, 2008), szimulátorok mozgóképei és ezek előfordulása művészeti kontextusokban. Az ipari kamerák biztonságunkat szolgáló zárláncú rendszerek, melyek sajátos, hitelesség érzetét keltő képi világa a szerkesztett műsorok alkotóit is megihlette. Így a szórakoztatás eszközével a „reality” műfajával gazdagította a televíziózás és az internet kínálatát. A mozi is egyre inkább közösségi élménnyé változik, tovább fejlesztve Baudry apparátus-elméletét. (Baudry, 1975)

Digitális állóképek	Internet, közösségi médiumok	Digitális mozgókép	Virtuális valóság, 3D
<p>Kép, képsorozat, mozgókép.</p> <p>Fotóregény, képregény, mint önálló médium.</p> <p>Képes forgatókönyv (storyboard).</p> <p>Mozgókép-előzmények.</p> <p>Mozgóképes és optikai játékok.</p>	<p>Művészet az interneten, közösségi média és a vizuális művészet. A kritikus médiafogyasztás. Médiatudatosság.</p>	<p>A mozgókép formanyelve, felhasználási lehetőségei a médiában, az egyéni önkifejezésben.</p> <p>A fiatalok digitális mozgóképei és a művészi alkalmazás.</p> <p>Digitális videó etűd, (esetleg reklám, klip) készítése. (Adobe Premier– a feladatot a NYE, Vizuális kultúra intézet média termében tervezzük végrehajtani a program miatt)</p> <p>Animációk digitális fotó segítségével, egyszerű pixillációs, technikák kipróbálása (NYE, Vizuális kultúra intézet média terem?)</p> <p>Telefon és film applikációk</p>	<p>Az elemzések szintjén megvalósítható témák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3D animáció • 3D szobrászat • 3D mozi • Virtuális műalkotások, • Virtualitás

11. évfolyam:

Minimum követelmények

A közösségi médiával kapcsolatos gyakorlatok során a diákok képessé válnak a tudatos és kreatív részvételre az online kommunikációban. Mindezt a megfelelő adatbiztonsággal, jogtudatossággal, a függőség és egyéb veszélyek elkerülésével tudják majd végrehajtani.

Képesek lesznek olyan közösségi tartalmak előállítására, melyekhez figyelembe veszik a kapcsolódó etikai szabályokat, tudatosítják a közzététel felelősségét is.

Az online személyiség megtapasztalása lehetővé teszi az odafigyelést a hálózati és offline önreprezentációra. Fejlődik a problémaérzékenység, probléma megoldás hatékonysága, a fantázia, kreativitás, ítélőképesség, kritikai érzék is.

Felismerni, jellemezni tudja a különböző médiumok médiaszövegeit, a tömegfilmek műfajait (sci-fi, akció, horror stb.) és a szerzői film (művészfilm, kísérleti film stb.) különböző formáit.

Optimum követelmények

A közösségi médiában való foglalkozás a tudatos, kritikus, kreatív részvétel megfelelő adatbiztonságú, függőség mentes és kiterjed az adott médiumokhoz kötődő alkotások ismeretére is. Képesek olyan tartalmak előállítására, melyekhez figyelembe veszik a kapcsolódó esztétikai, etikai szabályokat, valamint a közzététel felelősségét is. Az online személyiség megtapasztalása lehetővé teszi az önálló, autonóm odafigyelést a hálózati és offline önreprezentáció célorientáltságára is. Ebből az következik, hogy változatos célok elérése érdekében képes differenciáltan megfogalmazni, bemutatni online és valódi személyiségét.

Képes árnyaltan, példákon keresztül bemutatni a mozgóképek utalásos természetét, az állóképés a mozgóképek dinamikáját, kompozíciós metódusainak hasonlóságát és különbözőségét. Hatékony, több ötletből kiinduló problémamegoldásra képesek a mozgóképes gondolkodás, a közösségi média, digitális médiumok, virtualitás területén. A tágran értelmezett mozgóképek (az animációk sokfélesége, interaktív és lineáris mozgóképek, filmek, klipek, dokumentumok, installációk, számítógépes játékok, telefon applikációk mozgóképei) képelemzésében jártas, típusokat, kontextusokat tud jellemezni a megfelelő szakkifejezések használatával és a különböző műfajokban alkotni is képes. Az alkotásaikban megjelenik a fantázia, kreativitás, kritikai és a humor is. Felismerni, leírni, elemezni és alkalmazni képes a kép és a hang viszonyát, szinkronitását, aszinkronitását, időérzet- és hangulatteremtését.

Informális tanulási terv

Félévenként minimum egy alkalommal egy aktuális, kortársművészeti kiállítás meglátogatása indokolt. Az offline kiállítások mellett javasolt, hogy a diákok tanári irányítás mellett online képzőművészeti és médiaművészeti, médiaoktatási-nevelési adatbázisokat is felkeressenek. (Pl.: <http://buvosvolgy.hu/>)

Amennyiben lehetséges, az osztálykirándulások programjába épüljön be kortárs művész műteremlátogatása vagy/és kortárművészeti kiállítás. Tanévenként egy alkalommal, gyakorlattal egybekötött találkozó kortársképzőművésszel, valamint filmek megtekintése „mozi-körülmények” között.

A világhálón fellelhető filmek alkotások feltérképezése, tematikus listák kidolgozása.

A múzeumlátogatások helyett az interaktívabb, átstrukturált múzeumi, galériai anyagok és a sokoldalú, élményszerű múzeumpedagógiai feldolgozásokat javaslom.

A korábban felnőttekre tervezett múzeumok a 1990-es évektől egyre gyermekcentrikusabbak. A „tapintható”, „kézbe vehető” múzeumok egyre több interaktív elemmel gazdagodnak, figyelembe veszik a látogató korosztályok szemmagasságát, az írott információk mennyiségét, vetített képeket alkalmaznak, telefon applikációkkal terjesztik ki a valódi múzeumi teret a virtuális térbe.

A múzeumpedagógiai foglalkozások is egyre népszerűbbek. Nem csak a történelem, vagy a természettudomány témakörében, hanem a kortárs művészet, a média megismertetésében is. Ezekben a programokban élen jár a Múcsarnok, de egyre több vidéki múzeum is szervez hasonló programokat. A Múcsarnok „FÉNYVESZTÉS ÉS SZEMFÉNYVESZTÉS” című múzeumpedagógiai foglalkozássorozata (2015) nagyon jó lehetőség volt a média- és művészeti nevelés integrált, egyben az informális tanulás megvalósítására. A program részeként a résztvevő osztályokat egy camera obscurává átalakított busz szállította Markus Schinvald kiállítására. A Vinyl csoport (Vizuális Nevelés Labor Nyíregyháza) és a Miskolci Galéria közös rendezvényein, a Múzeumok Éjszakája keretében rendszeresen vonják be a város lakosságát, diákságát a különböző alkalmi akcióikba 2003 óta. Az itt bemutatott példák egyre gyakoribbak és jól integrálhatók a modul programjába. A helyi aktuális programok tanulmányozása esetén ezt a szempontot is érdemes figyelembe venni.

Ötletek a különböző megyei médiainstítmények, kiállítások látogatására, melyek a lehetőségekhez igazítva tovább bővíthető, változtatható.

- Nyíregyházi Városi Televízió és a Kölcsey Televízió stúdiólátogatás. A stúdióban folyó munka megismerése autentikus környezetben. esetleg a stúdió munkáiba való bekapcsolódás is elképzelhető.
- Campus Rádió és/vagy a Sunshine Rádió stúdiólátogatása. A műsorkészítés, az élőadás és felvétel jellegzetességeivel, a rádióműsorok sugárzásának technikai eszközeivel ismerkedhetnének meg a diákok. A rádióműsorok és a televízió műsorok szerkesztési, médianyelvi hasonlóságai, különbségei is kiemelhetők.
- Kelet-Magyarország: Egy képes cikk útja a megírástól a megjelenésig.
- Szabolcs Online. Internetes szolgáltatók szerkesztői munkájának megismerése.
- Városi Galéria: Fotókiállítások. Pl legutóbb: "Az Eperjesi Galéria fotóművészeti szalonja - Nyíregyháza 2016"
- Látogatás Soltész István fotóműtermébe, ahol az egyedi, manuális készítésű fakamerák rejtelseibe avathat be az alkotó. A digitális képözönben, a digitális az analóg fotográfiának még mindig jelentős szerepe, helye van. Hasonló „analóg-élményben” részesülhetünk, ha a Nyíregyházán élő litván fotóművésszel, a MMA rendes tagjával, Normantas Pauliussal sikerül műterem látogatást megszerveznünk.
- Krúdy Art mozi
- Nyírpláza 3D-s filmvetítés

Alkotók és művek

Állókép-fotó (történet):

Daguerre Louis-Jacques-Mandé, Niépce Joseph Nicéphore, Bresson Henri Cartier, Capa Robert, Caroll Lewis, Brassai, Munkácsi Martin, Weston Edward, Moholy-Nagy László stb.

Állókép-fotó (digitális, posztmodern, posztmodern utáni):

Dakowic, Maciej: Cardiff at Night fotósorozat 2005-2011 között

Levine, Sherrie: „Edward Weston” után (Untitled, After Edward Weston, ca. 1925) 1981

Levine, Sherrie: „Walker Evans” után (Untitled, After Walker Evans) 1980

Mondik Noémi: „piknik 2”, pixelképek Paint programmal (2013)

Muniz, Vik: The Sugar Children fotóportré, visszafotózás (1996)

Sherman, Cindy: Untitled Films Stills 1977-1980

Mozgóképek (filmtörténet):

AMV (anime music video), CMV (cartoon, vagy cosplay music video) videók

Brown, Rebecca: 6 és fél év szelfi 2007-2014 (videó állóképekből)

Flaherty, Robert J.: Nanuk, az eszkimó /Nanook of the North/ némafilm (dokumentumfilm), 50 perc, (1922)

Gaál István: Pályamunkások filmetűd 1957.

Галина, Еловкова (feltöltő): The Modern Motorcycle Diaries (Rider: Alex Chacon) 2013 Youtube videó GoPro kamera film

KFT: Miénk az utca, album: Nem csupa angyal (2006) telefonnal készített videoklip; Lumière, Auguste és Louis: A vonat érkezése (1895)

Marey, Etienne;

Muybridge Eadward J.

Méliès, Maries-Georges-Jean munkássága (Melies munkásságát bemutató A leleményes Hugo c. film, amerikai családi kalandfilm, 126 perc, 2011)

Nagy Krisztina (Tereskova): Magyarország (2008) telefonnal készített videoklip

Online kamerarendszerek: Pl: „Jurassic Word Park Cam” 2015 (<http://islanublar.jurassicworld.com/park-cam/>), vagy „Gólyanapló”. A gólyák fészkelésének élő közvetítése az MME Nagyhalászbba telepített webkameráján keresztül (<http://nagyhalaszgolyakamera.blogspot.hu/>)

Paik, Nam June: Magnet TV (1965)

Paik, Nam June: „TV Buddha” c. videó installációjában (1974).

Paik, Nam June: TV Cello Performance Charlotte Moorman-nal (1976)

Rofusz Ferenc: A légy, Oscar-díjas animációs film (1980)

Rybczyński, Zbigniew: Nowa Książka (Új könyv) - 35 mm-es rövidfilm, 10:26, SMFF Se-Ma-For Łódź (1975)

Rybczyński, Zbigniew: Imagine (Képzeld el) - kísérleti HDTV film, 4:20, music by JOHN LENNON, Rebo/Rybczynski Production (1986)

Rybczyński, Zbigniew: Steps - kísérleti videó/35 mm-es film, 26 perc, Zbig Vision, KCTA-TV(PBS), Channel Four (1987)

Smith, Richard Curson (Rendező): Az örökmozgó masina, utazás Terry Gilliammal A magyar változatot a Duna Televízió készítette

Vadócz Péter: „Colorful EU” 2005-ben díjazott mobilfilm (mobiltelefon film)

Youtube, Vimeo, Indavideo (Internetes videó megosztók)

Animációs filmek

Czakó Ferenc: Ab ovo

Háy Ágnes animációi

Keresztes Dóra: De profundis

M. Tóth Géza: Ikarosz

Ocelot, Michel: Les Trois Inventeurs

Reisenbüchler Sándor: Az 1812-es év

Rófusz Kinga: Etűd

Svankmajer, Jan: A Game With Stones

Tóth Pál: Leó és Fred

Varga Csaba: A szél

Internet, virtuális valóság:

An Xiao „The Artist Is Kinda Present” című projektje (2010)

Held, Matt olajképként megfestett Facebook-profiljai (2009)

Linden Research Inc.(fejlesztő): „Second Life” interaktív, többszereplős virtuális világ (2003)

Linz, Ars Electronika Fesztivál honlapja

McCarthy, Lauren „Script” (forgatókönyv) online projekt (2010)

Persson Markus "Notch" (játékfejlesztő): „Minecraft” sandbox open world (nyílt játékterű) videojáték (2009)

Shaw, Jeffrey: Az olvasható város interaktív installáció 1989-91/1999

Shaw, Jeffrey: Virtuális múzeum interaktív installáció (Ars Electronica, 1992)

Szabó Attila „Minden nap (-ra) egy lufi” című egy éves Facebook projektje (2016)

Hivatkozások

- Barthes, R. (2010): A kép retorikája. In: Blaskó Ágnes – Margitházy Bea (szerk.): *Vizuális kommunikáció*. Szöveggyűjtemény. Typotex, Budapest, 109-124.
- Baudry, J.-L. (1975): *Az apparátus* A valóság érzetének metapszichológiai megközelítése. online: <http://www.c3.hu/scripta/metropolis/9902/audry.htm> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Bíró I., Ferencziné Ács I., Gaul E., Havasi T., Orosz Cs., Pintér-Keresztes I., Török Á., Váradi J. (2015) *Tanulmányok a levelező és részismereti tanárképzés tantárgypedagógiai tartalmi megújításáért*, (éneke-zene, zenepedagógia, rajz- és vizuális kultúra) Kiadó: Debreceni Egyetem online: <http://tanarkepzes.unideb.hu/szaktarnet/kiadvanyok/muveszetek.pdf> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Bíró Y. (2003): *A hetedik művészet* Osiris Kiadó Budapest ISBN 9789633894460
- Deák D. (2009): *A mozi térben él tovább*, Mozitrend Filmvilág 2009/03 47-48 old. online: http://www.filmvilag.hu/cikk.php?cikk_id=9695&gyors_szo=&kep= (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Gaul E., Havasi T., Orosz Cs. (2015): *A fiatalok digitális képi világa*, Nyíregyházi Főiskola SZAKTÁRNET, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1 kutatás keretében ISBN 978-963-473-839-8
- Hall E. T. (1987): *Rejtett dimenziók* Gondolat, Budapest
- Flusser. V (1990) *A fotográfia filozófiája* ELTE BTK ISBN: 9630288494
- Flusser, V. (1994): Képeink in: *Médiatörténeti szöveggyűjtemény I.* szerk.: Peternák, M. MKF Intermedia Tsz. Barabás Ilona Kkt. Bp.44
- Hobbs R. – Moore D. C. (2015): *A médiaműveltség felfedezése*, Wolters Kluwer Kft. Budapest
- Józsa B. (2008): *Számítógépes játékelmények pszichológiai elemzése* Szkhion 2008/2 Debrecen, DE Pszichológiai Intézet online: www.szkhion.unideb.hu/content/rov/skhmap/08_2anyag/bonc/14jozsa.doc (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)
- Kolta M. (2003): *Képmutogatók* A fotográfia látás kultúrtörténete Magyar Fotográfiai Múzeum Kecskemét, ISBN: 9638383372 online: <http://www.fotoklikk.hu/sites/default/files/fm/kepmutogatok/vii.html> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Koltay T. (2011): Kérdések és válaszok az írástudás új formáiról in: *Anyanyelv-pedagógia* szakfolyóirat 2011/3. szám online: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=329> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Margitházy B. (2011): *A néző kép* Filmiskola, A szubjektív beállításról, Filmvilág 2011/06 40-42 old. online: http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=10660 (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)
- Muhi K. (2009) *Képbőség, képenyészet, beszélgetés a digitális forradalomról*, offline: Filmvilág folyóirat 2009/05 (14-17) online:

http://filmvilag.hu/xereses_frame.php?cikk_id=9760 (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)

Orbán J. (2011): A számítógépes játékok tudománya, in: *A szöveg mint inter-mediális esemény* Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, TÁMOP 412-08/1/B-2009-0003 tananyagfejlesztés online: http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/orban_inter-med/4_a_szmtgpes_jtkok_tudomnya.html (utolsó megtekintés: 2016. november 16.)

Panofsky, E. (1984): Ikonográfia és ikonológia: bevezetés a reneszánsz művészet tanulmányozásába. In: Panofsky, E. (szerk): *A jelentés a vizuális művészetekben*. Budapest, 284-307.

Pease A. (2005): *Testbeszéd*, Gondolatolvasás gesztusokból, Park Könyvkiadó, Budapest

Sinkó I. (1998): Mozgó rajzok – mozirajzórak in: *Új Pedagógiai Szemle* 1998 január . online: <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00012/1998-01-me-Sinko-Mozgo.html> (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)

Sontag S. (1999): *A fényképezésről* Európa Könyvkiadó Kft. Budapest ISBN: 9789630789462 online: <http://www.artpool.hu/Flusser/Fotografia/01.html> (utolsó megtekintés 2016. november 14.)

Soós T. (2008): *Bekamerázott familiák Családi kód* in: *Filmvilág* 2008/05 (50-51)

Tasnádi R. (2012): Miről szólnak a képek? Sajtófotó, képjelentés, kontextus a média- és kommunikációkutatás nézőpontjából *Médiakutató* 2012 tél http://www.mediakutato.hu/cikk/2012_04_tel/08_mirol_szolnak_a_kepek (utolsó megtekintés: 2016. november 14.)

Thomka B. (szerk.) (1998) *Narratívák 1. Képelemzés*. Budapest, Kijárat Kiadó

A modul adatai

Cím: Vizuális médiakommunikáció

Közreműködő kutatók :

Havasi Tamás művésztanár, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Orosz Csaba főiskolai docens, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatikai Intézet

Közreműködő pedagógusok:

Gál András, Edelény, Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola

Nagy Angelika, Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

Kísérleti osztályok:

Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola: két 6. osztály

Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium: 9-11. osztály

11. osztályos tanítási - tanulási programok a Vizuális médiakommunikáció modulhoz

SZERZŐK:

PEDAGÓGIAI PROGRAM:

Havasi Tamás, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Orosz Csaba, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

Tóth Tibor, Eszterházy Károly Egyetem, Médiainformatica Intézet,

Mozgóképkultúra Tanszék

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM:

Nagy Angelika Ágnes, Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM

Nagy Angelika Ágnes

Nyíregyházi Egyetem eötvös józsef gyakorló általános iskola és gimnázium

A 11. évfolyam 2018/19. tanév 1. félévi tanítási-tanulási programja

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
Vizuális kommunikáció Mozgóképes formanyelv ismerete, kifejezőeszközök elsajátítása és alkalmazása	Mozgóképi közlésmód alaptulajdonságai Elméleti ismeretek átadása a mozgóképek kialakulásának technikai hátterét érintve.	Mozgóképkultúra és médiaismeret	1 óra
	Mozgóképi közlésmód alaptulajdonságai Gyakorlati feladatok a mozgóképek kifejezőeszközeinek elsajátítása érdekében.	Mozgóképkultúra és médiaismeret	6 óra
Értékelés	Tanulói munkák értékelése	Holland értékelő lap használata, projektek közös megtekintése	1 óra

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységek, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Mozgóképi közlésmód alaptulajdonságai				
<p>A tanulók életkoruknak megfelelő felkészültséget szerezzenek a különböző médiaszövegekkel kapcsolatban az önálló és kritikus attitűd kialakítására, és nyitott szemlélettel használják a hagyományos és az új médiumokat.</p>	<p>Sajátos mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése és alkalmazása. Az intertextualitás jelenségének felismerése és értelmezése.</p>	<p>Megfigyelés, észrevételek rögzítése Kísérletezés Csoportos munka Frontális munka</p>	<p>PPT Bemutató Videók Feladatlapok Papír, ceruza</p>	<p>https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0010_m_toth_eva_mozgokeptortenet_1/ch01.html</p> <p><i>Hartai László - Muhi Klára:</i> Mozgóképek és médiaismeret</p>

Fejlesztési célok	Fejlesztési tartalmak	rész témák, Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Mozgóképi közlésmód alaptulajdonságai				
<p>A kommunikációs és együttműködési készség; a feladatok támogatják az alkotásra való beállítódást, fejlesztik a problémamegoldó képességet, a megfigyelés, a rendszerezés képességét.</p>	<p>Szövegalkotási ismeretek és képességek fejlesztése, több beállításból álló, értelmes mozgóképi szekvenciák alkotása.</p>	<p>Az animáció különböző fajtáit, típusait alkalmazó gyakorlati feladatok megoldása.</p> <p>Kísérletezés</p> <p>Csoportmunka</p>	<p>Különböző tárgyak, eszközök</p> <p>Digitális eszközök (számítógép, okostelefon)</p>	<p><i>Gémes József–Arany János: Daliás idők</i></p> <p><i>Reisenbüchler Sándor–Juhász Ferenc: A Nap és a Hold elrablása</i></p> <p><i>Jankovics Marcell–Madách Imre: Az ember tragédiája</i></p> <p><i>M. Tóth Géza: Maestro</i></p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=L69KLSnHmfA</p> <p><i>Rofusz Ferenc: A légy</i></p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=YPtWkQT-2hU</p>

A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 2. félévi tanítási-tanulási program

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
Az online tér megtapasztalása	Blog műfaji jegyeinek felismerése, elsajátítása Blog mint webnapló műfaji előzményei, jellemzői Kommunikáció formai jellemzőinek meghatározása az adott célközönség vonatkozásában; nyelv és stílus	Mozgóképkultúra és médiaismeret Művészettörténet Történelem Magyar nyelv és irodalom Informatika	7 óra
	Blog típusai, blog és vlog formai jegyeinek összevetése Influencer jelenség vizsgálata		
Értékelés	Tanulói munkák értékelése	Holland értékelő lap használata, projektek közös megtekintése	1 óra

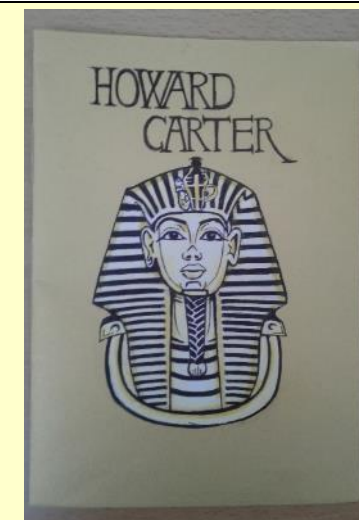
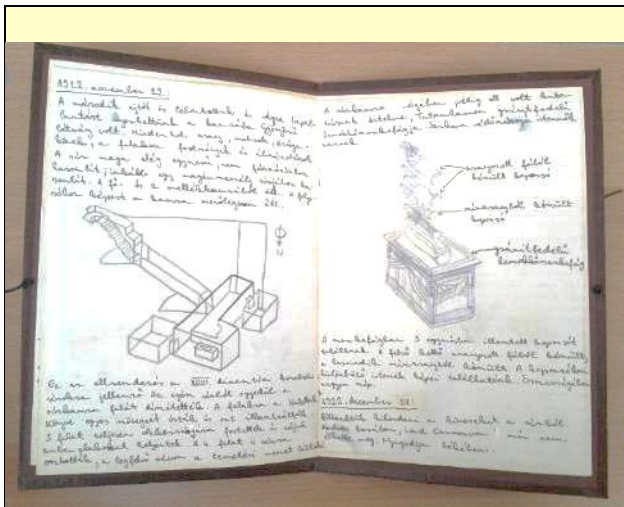
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Az online tér megtapasztalása - Blog műfaji előzményei				
<p>Médiaműveltség fejlesztése</p> <p>Médiaszövegek szövegértési képességének fejlesztése</p> <p>Az online kommunikáció működési módjának megismerése</p>	<p>Blog mint webnapló; a műfaji előzmények bemutatása.</p> <p>Médiaszövegek rendszerezése: a napló műfajának jellemzői, a kommunikáció összevetése a blogok műfaji sajátosságaival.</p>	<p>Napló műfajának megismerése</p> <p>Elemzések</p> <p>Hagyományos napló készítése adott témában.</p> <p>Elsajátított ismeretek alkalmazása</p> <p>Csoportos munka</p> <p>Frontális munka</p>	<p>Internet, papír, toll</p> <p>Naplórészletek, weboldalak, filmes bejátszások</p>	<p><i>Sue Townsend: The Secret Diary of Adrian Mole</i></p> <p><i>S. Sárdi Margit: Napló-könyv</i></p> <p><i>Anne Frank naplója</i></p> <p><i>Nora Ephron: Julie&Julia</i></p> <p><i>Helen Fielding: Bridget Jones's Diary</i></p>

Fejlesztési célok	Fejlesztési tartalmak	rész témák, Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
Blog típusai, blog és vlog formai jegyeinek összevetése Influencer jelenség vizsgálata				
<p>Médiaműveltség fejlesztése</p> <p>Médiaszövegek szövegértési képességének fejlesztése</p> <p>Az online kommunikáció működési módjának megismerése</p>	<p>Blog és vlog műfaji jellemzőinek bemutatása, összevetése.</p> <p>Blogok típusainak megismerése.</p> <p>Médiaszövegek rendszerezése: A blog/vlog műfajának jellemzői, a kommunikációs formák összevetése</p> <p>Befogadói attitűd fejlesztése</p>	<p>Influencer jelenség vizsgálata</p> <p>Egyszemélyes szerkesztőségek műfaji vizsgálata</p> <p>Tematikus blog/vlog készítése egyéni koncepció szerint</p> <p>Csoportos munka</p> <p>Frontális munka</p>	<p>Internet, YouTube csatornák</p> <p>Számítógépek, mobiltelefonok, tabletek, papír, toll</p>	<p>Szirmai Gergely https://www.youtube.com/user/HollywoodNewsAgency</p> <p>Dancsó Péter http://peterdancso.com/</p> <p>Viszkok Fruzsni http://www.viszkokfruzsi.hu/ https://youtu.be/fY7MR6I7e1A</p>

A tanítási - tanulási program megvalósítása

2018/2019-es tanév második félév

Az online tér megtapasztalása		
Fejlesztési résztémák	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
Blog műfaji jegyeinek felismerése, elsajátítása	A blog műfaji előzményeinek megismerése (3 tanóra)	
	A hagyományos értelemben vett napló formai jegyeinek vizsgálata kommunikációs és irodalmi vonatkozásban. Közös elemzéseket követően napló készítése egy ismert személy „szemszögéből”. Művészettörténet tantárgy kapcsolódásával a tanulók formába öntik Howard Carter naplóját, illusztrációk és személyes hangvételi írások készítésével, manuális technikával.	Internet, papírok, rajzeszközök

Az online tér megtapasztalása

Fejlesztési részművek	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok
<p>Blog típusai, blog és vlog formai jegyeinek összevetése</p>	<p>A blog műfaji előzményeinek megismerése - Blog készítése (4 tanóra)</p> <p>Internetes blogok és vlogok vizsgálata, formai jellemzők összevetése, influencer jelenség vizsgálata. Médiaszövegek értelmezését követően tematikus blogok készítése online felületre.</p>	<p>Internet, papír, toll, számítógép</p>

Tanulói munkák.

Mozgóképek, ezért az url elérhetőséget adjuk meg.

Panyecky Máté – Molnár Zoltán: <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1YbHYXXF-bhloxjJTHgCYsV0JkISDqjCb>

Panyecky Máté – Bárdos Marcell <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1YbHYXXF-bhloxjJTHgCYsV0JkISDqjCb>

Kerecsi Blanka <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1YbHYXXF-bhloxjJTHgCYsV0JkISDqjCb>

Kerecsi Blanka <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1YbHYXXF-bhloxjJTHgCYsV0JkISDqjCb>

Karaffa Lili <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1YbHYXXF-bhloxjJTHgCYsV0JkISDqjCb>

Karaffa Lili <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1YbHYXXF-bhloxjJTHgCYsV0JkISDqjCb>

Dudás Dalma <https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1YbHYXXF-bhloxjJTHgCYsV0JkISDqjCb>

Tanári tapasztalatok:

A korábbi tanévekben megvalósított tanítási-tanulási programok előkészítették a 11. évfolyamon elsajátítandó ismeretek hatékony átadását. A témakör feldolgozása során a tanulók részben felelevenítették a korábban tanultakat, részben új ismereteket szereztek a mozgóképi közlésmód tulajdonságait illetően. Nagyon fontosnak tartottam a tanítási-tanulási program kidolgozásakor, hogy évről évre kapcsolódási pontokat építsek ki a feladatok között. Az első évben (2016/17) zajló fotografikus gyakorlatok alkalmával, fotósorozat készítésénél találkozhattak a diákok egy olyan koncepcióval, melyben mozgássor megjelenítésével kellett elmesélni egy történetet. A második évben (2017/18) pedig egy zenei élmény megfestésének fázisait örökítették meg fényképeken, melynek elsődleges célja az alkotói folyamat rögzítésével a mű létrejöttének bemutatása volt. Ezek a feladatok készítették elő a mozgóképi közlésmód alaptulajdonságait bemutató tanórákat. Hatékonyabban sajátították el a diákok a szükséges ismereteket, a gyakorlati feladatok megoldásánál is hasznosították korábbi tapasztalataikat, így kreatív, egyéni látásmódot tükröző alkotások születtek. Nem volt szükség komolyabb tanári segítségre, a tanulók önállóan, lelkesen oldották meg az általuk felvetett vizuális problémákat.

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM

Klima Gábor

Eötvös József Gimnázium, Budapest

11D: heti 1 órában – 18 óra, 11C: heti 1 órában – 18 óra

A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 1. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény	
Animáció és fotó	Az álló mozgó kép 1. óra Az előző félévben megkezdett animációs program folytatásának előkészítése. Ismeretek felfrissítése, munkák vetítése 2. óra	Média	4 óra	

	<p>A digitális animációs technikák ismertetése, alkalmazásaiknak lehelőségei.</p> <p>3. óra Animáció gyakorlat. Fotó alapú animáció készítés, stop-motion és pixilláció technikával.</p> <p>4. óra A gif művészete. Szekvenciák és ismétlődés a mozgóképen. Kimerevített mozgókép</p>			
Természet művészet (land art)	<p>Képzőművészet és ökológiai gondolkodás</p> <p>1. óra Vetítés és előadás tartása a természet művészet témakörében. Történeti és kortárs példák megismerése.</p> <p>2. óra Csoportbontás és feladat kiadás. Környezet-beavatkozás. Gyűjtés és munkaterv készítés.</p> <p>3. óra A tervek prezentálása, eszközök összegyűjtése. Refelxiók a megvalósíthatóságról, korrektúra</p> <p>4. óra A munkafolyamat áttekintése, lehetséges és felmerült problémák megoldása.</p> <p>5. óra Az elkészült munkák és tervek prezentálása. A projekt-feladatoknak refelktálniuk kell a természet-művészet által felvetett kérdésekre, valamint környezeti, társadalmi jelenségekre.</p>	Média, történelem, földrajz, irodalom, biológia	5 óra	
A montázs	<p>Analóg és digitális montázs. Elmélet és gyakorlat</p> <p>1. óra A digitális és analóg montázs elméletének és gyakorlatának megismerése. A mozgó- és álló kép montázs típusai. Előadás</p> <p>2. óra</p>	Média, informatika	5 óra	

	<p>A különböző lehetséges technikák számbavétele, kipróbálása. Analóg és digitális eszközök vizuális nyelvének találkozás és ellentmondásai.</p> <p>3. óra Karakter, háttér, történet mesélés és ábrázolás kevert, motázs technikákkal. Projekt-munka tervezésének megkezdése</p> <p>4. óra A csoportok projektterv-prezentációi. Lehetséges felmerülő kérdések és problémák átbeszélése, feladat tudatosítás</p> <p>5. óra A csoport munka megkezdése</p>		
--	--	--	--

A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 1. félévi részletes terve

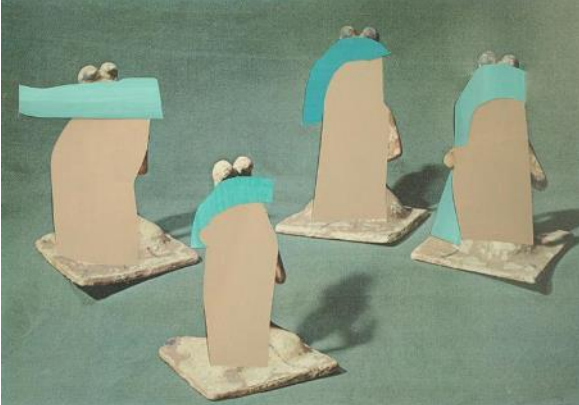
Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységekformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
1. Animáció és fotó				
1.1 bevezetés, 1 óra				
A tervezési folyamat elindításához szükséges feltételek és készségek elsajátítása. Bevezető előadás a digitális animáció technikáiról	Az előző félévben megkezdett animációs program folytatása. A technika ezúttal már lépést tesz az analóg animációs technikák felől a digitálisak felé. Ennek lehetőségeinek és módszereinek kidolgozása a feladat és a féléves program egyik célja.	Vetítés és beszélgetés a témáról. A tervezési feladat bevezetése. Az előző félév elkészült projektjeinek és terveinek felelevenítése.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán. Hf.: A feladathoz kapcsolódó önálló gyűjtés készítése.	
1.2. Technika elmélet és gyakorlat, 1 óra				
A digitális kreativitás fejlesztés lehetséges eszközeinek felmérése és az eszközismeret bővítése. A tervezési folyamat értelmezése és a rendszerben való gondolkodás gyakorlása a kézi rajz és digitális technikák gyakorlása különböző területek összekötésével.	A digitális animációs technikák alkalmazása és azok különböző területei.	Elemző beszélgetés a korábbi vetítések anyagából. Előadás	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységekformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
1.3. Animáció gyakorlat, fotó és animáció 1 óra				
A korábban megismert és elsajátított technikák gyakorlása és kiegészítése új ismeretekkel	A tervezés folyamatban a tanulók itt egy tanóra alatt hoznak létre animált látványokat. Kifejezett cél a gyorsaság. A stop-motion és pixillációs technikák támogató eszközként jelennek meg, a digitális technológia jelenléte a rajzórán ugyan olyan evidencia kell, hogy legyen, mint a hagyományos rajzeszközöké.	Rövid bevezetés után önálló munkavégzés.	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	
1.4. Szekvenciák és ismétlődés a mozgóképben, 1 óra				
A rövid animációs projekt lezárása. A technika után ismét az elmélet kerül előtérbe.	Az előző órán elkészített rövid animációból egy vagy több szekvencia/jelenet kiragadása és végtelenítése. A mozgó és állókép kapcsolatának tanulmányozása.	Vetítés és beszélgetés a témáról, majd önálló munkavégzés	Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységszabványok, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
<p>2. Természet művészet</p> <p>2.1. Ökológiai gondolkodás és képzőművészet, 1 óra</p>				
<p>A tematika középpontjában a természet és művészet kapcsolata áll. A land-art megjelenési formáitól indulva egy tágabban értelmezett környezet-művészethez érkezünk meg</p>	<p>A bevező órán előadás formájában prezentáljuk a természet művészet történeti előzményeit és gyakorlatát.</p>	<p>Vetítés és beszélgetés a témáról. Példák keresése a művészettörténetben. Kortárs példák elmélete</p>	<p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	
<p>2.2. Környezet- beavatkozás 2, 1 óra</p>				
<p>A csoportos projekt munka módszerének gyakorlása és fejlesztése. Elméleti tudás önálló gyűjtése.</p>	<p>Gyűjtés készítése természet művészet témában</p> <p>A gyűjtés eredményének számbavétele, elemzése. A tudatos internethasználat és digitális média ismeret erősítése.</p>	<p>Beszélgetés a témáról.</p> <p>A gyűjtőmunkák közös elemzése.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.</p>	

Fejlesztési célok	Fejlesztési rész témák, tartalmak	Tevékenységek formák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
2.3. Prezentáció, 1 óra				
<p>A témaában készített gyűjtés és a munkatervek prezentálása. Csoportmunka és prezentációs technikák fejlesztése</p>	<p>A tematika harmadik óráján a tanulók bemutatják terveiket. Mivel a land art iskolán kívüli projekt feladat, ezért a tanórákon elsősorban az elméleti és történeti háttérrel ismerkedünk, illetve gyakoroljuk a csoportos projekt munkát és a prezentációt.</p>	<p>Előadás és prezentációk tartása</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	
2.4. prezentáció 2, 1 óra				
<p>A tematika ezen szakaszában a cél a megkezdett munkák gyakorlati megvalósításának támogatása</p>	<p>A korábban prezentált munkatervek megvalósítási folyamatának bemutatása. A tanulók beszámolnak a munkafolyamat aktuális állásáról.</p>	<p>Beszélgetés és vetítés a témáról. Korrektúra.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
2.5. A kész projektek bemutatása, 1 óra				
A tematika lezárása előadás és beszélgetés formájában történik. A prezentációs készségek fejlesztése és a projekt alapú probléma megoldás erősítése a cél	Az elkészült munkák és az általuk felvetett kérdések megvitatása. Melyek a természet művészet lehetőségei és korlátai? Milyen módon képes a tanóra támogatni egy alapvetően iskolán kívül megvalósuló tervezési folyamatot?	Vetítés a témáról. Az elkészült munkák közös bemutatása és kiértékelése.	Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.	
3. A kollázs és montázs				
3.1. Analóg és digitális kollázs és montázs elmélete és gyakorlata, 1 óra				
A tematika bevezetésében elméleti és történeti alapot kapnak a diákok a montázs különböző, változatos megjelenési formáiról, művészeti lehetőségeiről.	A tematika nagyban épít az előző évben megszerzett filmes alapismeretekre. A stop-motion és papercut animációs technikák elméletének és gyakorlatának alkalmazása kiegészítve a digitális animáció néhány elemével, valamint különböző fotografiai és rajzi technikákkal.	Vetítés és beszélgetés a témáról.	Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér. Házi feladat: önálló gyűjtés készítése a témában.	

Fejlesztési célok	Fejlesztési résztémák, tartalmak	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
3.2. A kétdimenziós kép, mint médium, 1 óra				
<p>A gyakorlati órán a tanulók szabadon választott téma különböző megjelenítési formáival kísérleteznek. A cél a vegyes technikák (analóg és digitális) keveredésének tanulmányozása az állóképben.</p>	<p>A korábban már elsajátított technikák alkalmazását itt egészítjük ki a fotográfia médiumával. A tematika célja egy olyan szabad kísérletező és fejlesztő program megvalósítása, ahol szélesítjük a diákok eszköztárát.</p>	<p>Előadás tartása, a tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. Folyamatos korrektúra.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.</p>	
3.3. A kétdimenziós kép, mint médium 2. , 1 óra				
<p>A tematika ezen szakaszában a tanulók folytatják a megkezdett munkáikat. A hangsúly a technikai kísérletezés kreativitás fejlesztő hatásán van.</p>	<p>A fogalom- vagy karakter ábrázolás, a képi történet mesélés, figurális vagy absztrakt ábrázolásmód és téma kiválasztása után a tanulók itt kezdik el formába önteni projekt feladatukat. Az elsődleges cél még mindig a szabad technika és témaválasztás, a montázs keretein belül maradván. A tematika értelmezhető egyfajta kísérletként is, ahol a diákok a témát illetően relatíve szabad kezet kapnak, a kikötés a technika használat jellege. A tematika innen kíván megérkezni egy projekt munka elkészítéséig, csoportos munka módszer alapján.</p>	<p>A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéses formával. Egyéni és csoportos korrekció.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.</p>	

3.4., Projektterv prezentáció, 1 óra

A tematika ezen szakaszában a diákok prezentálják készülő projekt terveiket. Cél a prezentáció készítés és tartás készségeinek fejlesztése.

A megkezdett munkák itt állnak össze projekttervé. A diákok az egyéni kísérletező munka után csoportba osztva folytatják a munkát és készítik el a projektet lezáró feladatuk

A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéses el. Egyéni és csoportos korrekó

Digitális és analóg fényképezőgépek , mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

3.5., Kollázs és montázs projekt zárás , 1 óra

A kísérleti tematikával első sorban arra voltunk kíváncsiak, hogy a kollázs és montázs technikák történeti és elméleti hátterének megismerése után a diákok el tudnak-e jutni egy szabadon kísérletező technikai játékon keresztül egy szervezett projektmunka megtervezéséig és prezentálásáig. A desig education módszertanát követve igyekeztünk a folyamatot irányítani, illetve terelgetni.

A tematika lezárása rendkívül tudatos és koncentrált egyéni és csoportmunkát igényel. A technikai készségek fejlesztése mellett a csoportos együtt dolgozás a kritikus pont.

A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéses el. Technikai segítségnyújtás, a csoportmunka gördülékességének ellenőrzése.

Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.

4. A fotó esszé

4.1. Fotográfia és történet mesélés, 1 óra

<p>A tematika a fotográfia dokumentáló és történet mesélő képességével foglalkozik. Egyszerre kíván gyakorlati-technikai és elméleti ismereteket átadni. A fő fejlesztési cél a vizuális történet mesélés készsége, a kép alapú projekt gondolkodás erősítése.</p>	<p>A fotográfiai ismeretek részleteiben már megjelentek a korábbi félévek tanmeneteiben. Ez az első olyan feladat, ami teljes egészében a fotó egy bizonyos karakterére koncentrálva a narratív, elbeszélő képi nyelvet helyezi előtérbe.</p> <p>A képi történet vezetés, komponálási ismeretek itt mint fotográfiai esszé nyernek új alakot.</p>	<p>Bevezető prezentáció a témában. Művészettörténeti példák megismerése</p>	<p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	
--	---	---	---	---

4.2. Társadalmi érzékenység és fotográfia, 1 óra

<p>A tematika második órája a társadalmi rendszereket és jelenségeket leíró foglalkozások fotográfiai reprezentációjával foglalkozik.</p>	<p>A feladat egy fotó esszé avagy sorozat készítése egy társadalmi vagy környezeti jelenségről.</p> <p>A munka alapvetően isklán kívül zajlik, a tanórák ebben a tematikában egyrészt ismeret átadó, támogató és korrekciós funkcióval bírnak.</p>	<p>Előadás és vetítés a témáról. Faladt kiadása önálló munkavégzésre. Lehetséges témák számbavétele.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p>	
---	--	--	--	--

4.3. Környezet és fotográfia, 1 óra

A harmadik órán a dokumentarista fotográfia eszköztárát ismerik meg a tanulók. Cél a képi gondolkodás fejlesztése, a társadalmi témákra való érzékenyítés.

Az órán vetítés és beszélgetés formájában ismerik meg a diákok a dokumentarista fotográfia elméletét és történetét. A kiadott tervezési feladat témáinak megbeszélése és esetleges korrektúrája is a tanóra részét képezik

Vetítés és beszélgetés a témáról.

Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

4.4. Projekt prezentáció , 1 óra

A féléves tematika lezárása az elkészült vagy készülő fotóesszéek prezentációja. Az előző félév zárótematikájának újraértékelésére is sor kerül.

Az előző félév média és reprezentáció c. tematikájának felelevenítésével, valamint a készülő projektek kiértékelésével foglalkozunk. Cél a tanulók támogatása egyéni tervezői munkájukban.

Prezentációk vetítése

Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.

A tanulók munkái

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM

Klima Gábor

Eötvös József Gimnázium, Budapest

11D: heti 1 órában – 18 óra, 11C: heti 1 órában – 18 óra

A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 2. félévi programjának áttekintése

TÉMA CÍME	Fejlesztési résztémák	Integráció	Időigény
<i>Környezet és művészet</i>	Szimbolikus ábrázolás és társadalmi érzékenység 1. óra A korábbi tanítási-tanulási programok kapcsolódó részeinek felidézése, újra értékelése 2. óra Vetítés és előadás tartása az antropocén környezeti hatásokról és azok vizuális, művészeti reprezentációiról 3. óra Feladat kiadás és munkaterv készítés 4. óra A munkafolyamat áttekintése, lehetséges és felmerült problémák megoldása, korrektúra 5. óra Projekt munkák bemutatása és értékelése	Média, Biológia, Földrajz, Társadalom ismeret	5 óra

<p>Társadalom és művészet</p>	<p>Társadalmilag érzékeny témák és vizuális reprezentációik</p> <p>1. óra Vetítés és előadás tartása a <i>Social Design</i> témakörében. Történeti és kortárs példák megismerése</p> <p>2. óra Csoportbontás és feladat kiadás. Gyűjtés és munkaterv készítés. Forrás kiválasztása</p> <p>3. óra A tervek prezentálása, eszközök összegyűjtése. Refelxiók a megvalósíthatóságról, korrektúra</p> <p>4. óra A munkafolyamat áttekintése, lehetséges és felmerült problémák megoldása.</p> <p>5. óra Az elkészült munkák és tervek prezentálása. A projekt-feladatoknak refelktálniuk kell a társadalmi tervezés által felvetett kérdésekre, valamint környezeti, társadalmi jelenségekre.</p>	<p>Média, történelem, földrajz, irodalom, társadalom ismeret, etika</p>	<p>5 óra</p>
<p>Közösség és művészet</p>	<p>Csoportos projekt munka és közösségi alkotói folyamatok</p> <p>1. óra Vetítés és előadás tartása a <i>Waste Art</i> témakörében. Történeti és kortárs példák megismerése</p> <p>2. óra A különböző lehetséges technikák számbavétele, kipróbálása. A <i>szemét szobor</i> létrehozásának gyakorlati kérdései</p> <p>3. óra A csoport munka megkezdése, technikák kipróbálása</p> <p>4. óra A csoportok projektterv- és munkafolyamat prezentációi. Lehetséges felmerülő kérdések és problémák átbeszélése, feladat tudatosítás</p> <p>5. óra A szobrok installálása az iskola terében</p>	<p>Média, történelem, földrajz, társadalom ismeret, etika</p>	<p>5 óra</p>

A 11. évfolyam 2018/2019. tanév 2. félévi részletes terve

Fejlesztési célok	Fejlesztési tartalmak	rész témák,	Tevékenységformák, módszerek	Technikák, eszközök, anyagok	Alkotók és művek
<p>1. Környezet és művészet</p> <p>1.1. bevezetés, 1 óra</p>					
<p>A tervezési folyamat elindításához szükséges feltételek és készségek elsajátítása. Bevezető előadás a korábbi kapcsolódó tervezési feladatok munkáiból. Értékelés.</p>	<p>A korábbi félévek során visszatérő jelleggel fel-fel bukkantak környezeti, társadalmi témákra reflektáló feladatok. Ezek számbavétele és értékelése segíti a tanulókat a fejlesztési terület folyamatként való értelmezésében</p>		<p>Vetítés és beszélgetés a témáról. A tervezési feladat bevezetése. Az korábbi évek elkészült projektjeinek és terveinek felelevenítése.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.</p>	

1.2. Elméleti, társadalmi kontextus, 1 óra

<p>A tanóra célja megismertetni a tanulókkal az ember által okozott környezeti károk jelenségeit és hatásait. Különös hangsúllyal ezek vizuális reprezentációira és képzőművészeti feldolgozásaira.</p>	<p>A környezeti károk és jelenségek megismerése és megértése hozzájárul a tanulók társadalmi érzékenységének növekedéséhez, valamint a vizuális és művészeti reprezentációk megismerésén keresztül a területet érintő tudás bővüléséhez</p>	<p>Vetítés és beszélgetés a témáról. A tervezési feladat bevezetése és kiadása.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.</p>	
---	---	---	--	---

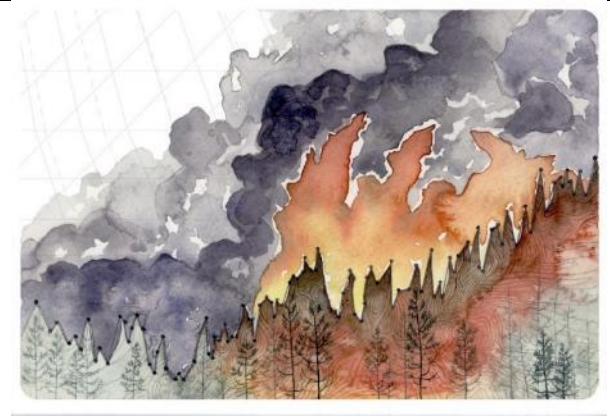
1.3. Feladat kiadás és munkaterv készítés, 1 óra

<p>A korábban megismert és elsajátított technikák gyakorlása és kiegészítése új ismeretekkel.</p>	<p>A tanulók a globális felmelegedés szimbolikus ábrázolását kapják feladatul.</p> <p>Az ember által okozott környezeti károk vizuális feldolgozásának első lépése egy szimbolikus ábrázolási módszer keretében történik.</p>	<p>Rövid bevezetés után önálló munkavégzés.</p> <p>A technika szabadon választott, a korábbi félévek során elsajátított digitális és analóg technikák vegyes használata a cél.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.</p>	
---	---	--	--	--

1.4. A munkafolyamat áttekintése, gyakorlati munka, 1 óra

<p>Szimbolikus ábrázolás technikák és elméletek gyakorlati alkalmazása</p>	<p>Az előző órán megkezdett tervezési munka folytatása. Önálló munkavégzés, egyéni korrekciók. A feladat értésének ellenőrzése, erősítése.</p>	<p>Önálló munkavégzés, gyakorlati munka.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor. Rajzeszközök, digitális és analóg kollázs lehetőségei tanórán.</p>	
--	--	--	---	---

1.5. Prezentációk, értékelés, 1 óra

<p>Prezentáció technikák gyakorlása. Verbális és képi prezentáció.</p>	<p>A tanulók bemutatják elkészült munkáikat. Az értékelés a korábbi gyakorlatokhoz hasonlóan közösen történik.</p>	<p>Előadás és prezentációk tartása.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p>	
--	--	---	--	--

2. Társadalom és művészet

2.1. Társadalmilag érzékeny témák és vizuális reprezentációik, 1 óra

<p>A tematika középpontjában a társadalom és művészet kapcsolata áll. A tanulók fiktív és valós társadalmi szervezetek és szerveződések megismerésével és tanulmányozásával szereznek ismereteket a területről.</p>	<p>A bevezető órán előadás formájában prezentáljuk a <i>Social Design</i> történeti előzményeit és gyakorlatát. A társadalmi tervezés művészeti reprezentációinak megismerése a cél.</p>	<p>Vetítés és beszélgetés a témáról. Példák keresése a művészettörténetben. Kortárs példák elemzése és elmélete.</p>	<p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	
---	--	--	---	---

2.2. Csoportbontás és feladat kiadás, 1 óra

<p>A csoportos projekt munka módszerének gyakorlása és fejlesztése. Elméleti tudás önálló gyűjtése. A tervezési folyamat modellezése és kiadása.</p>	<p>Gyűjtés készítése társadalmi tervezés témában. A tanulók feladata olyan szervezetek keresése, amelyek társadalmi szempontból érzékeny területen fejtik ki működésüket.</p> <p>Az osztályt négy csoportra bontjuk.</p> <p>A gyűjtés eredményének számbavétele, elemzése. A tudatos internethasználat és digitális média ismeret erősítése.</p>	<p>Beszélgetés a témáról.</p> <p>A gyűjtőmunkák közös elemzése. A feladat bevezetése és kiadása.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p>	
--	--	--	--	--

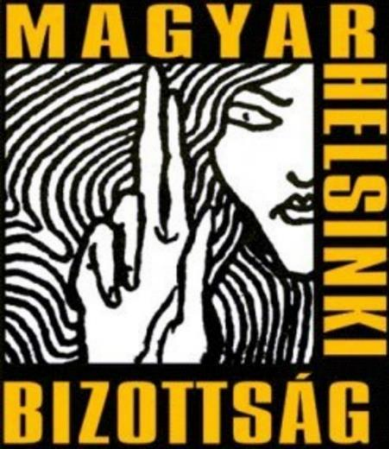
2.3. A tervek bemutatása, munka megkezdése, 1 óra

<p>A témában készített gyűjtés és a munkatervek prezentálása. Csoportmunka és prezentációs technikák fejlesztése</p>	<p>A tematika harmadik óráján a tanulók bemutatják terveiket.</p> <p>A tervezési feladat egy általuk választott szervezet vizuális anyagainak tervezése.</p> <p>A konkrét munka lehet plakát, logó, kampány vagy ezekből különböző bármilyen vizuális anyag tervezése, amely egy valós vagy fiktív szervezethez köthető, amely társadalmilag érzékeny területen mozog (pl.: UNESCO, emberi jogi szervezet, környezetvédelmi szervezet stb.).</p>	<p>Munkaterv prezentációk tartása, gyakorlati tervezési feladat megkezdése, folytatása.</p> <p>A technika szabadon választott, a korábbi félévek során elsajátított digitális és analóg technikákra építünk.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	 <p>OPEN SOCIETY FOUNDATIONS</p>
--	--	--	--	--

2.4. Gyakorlati munka és korrekció, 1 óra

<p>A tematika ezen szakaszában a cél a megkezdett munkák gyakorlati megvalósításának támogatása</p>	<p>A korábban prezentált munkatervek megvalósítási folyamatának bemutatása. A tanulók beszámolnak a munkafolyamat aktuális állásáról.</p>	<p>Beszélgetés és vetítés a témáról. Korrekció.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	 <p>Utcáról Lakásba Egyesület</p>
---	---	---	--	---

2.5. A kész projektek bemutatása, 1 óra

<p>A tematika lezárása előadás és beszélgetés formájában történik. A prezentációs készségek fejlesztése és a projekt alapú probléma megoldás erősítése a cél</p>	<p>Az elkészült munkák és az általuk felvetett kérdések megvitatása. Melyek a <i>Social Design</i> művészeti lehetőségei és korlátai?</p>	<p>Vetítés a témáról. Az elkészült munkák közös bemutatása és kiértékelése.</p>	<p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	
--	---	---	---	---

3. Közösség és művészet

3.1. Csoportos projektmunka és közösségi alkotói folyamatok, 1 óra

<p>A tematika bevezetésében elméleti és történeti alapot kapnak a diákok.</p>	<p>A tematika nagyban épít az előző évben megszerzett képzőművészeti és művészettörténeti ismeretekre. Vetítés és előadás tartása a <i>Waste Art</i> témakörében. Történeti és kortárs példák megismerése. Milyen kulturális és társadalmi, művészeti vonatkozásai vannak a szemét szobroknak?</p>	<p>Vetítés és beszélgetés a témáról.</p>	<p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér. Házi feladat: Önálló gyűjtés készítése a témában.</p>	
---	--	--	---	--

3.2. A waste art (szemét szobor) gyakorlati és elméleti kérdései, 1 óra

<p>A különböző lehetséges technikák számbavétele, kipróbálása. A <i>szemét szobor</i> létrehozásának gyakorlati kérdései</p>	<p>A korábban már elsajátított technikák alkalmazását itt egészítjük ki a téma specifikus technikáinak megismerésével.</p> <p>A tanulók egy szemét szobor elkészítését kapják feladatul. Ehhez össze kell gyűjteniük az osztálytermükben fellelhető és alkalmazható (nem lehet szerves hulladék!) szemetet.</p>	<p>Előadás tartása, a tervezési feladat kiadása csoportos munkavégzésre.</p> <p>Folyamatos korrekcióra.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Rajzeszközök, olló, ragasztó, cérna, pálcika.</p>	
<p>A tematika ezen szakaszában a tanulók elkezdik a gyakorlati munkát. A hangsúly a technikai kísérletezés kreativitás fejlesztő hatásán van.</p>	<p>3.3. Csoportmunka, 1 óra</p> <p>A szemét szobor elkészítése igényel néhány olyan technikát, amik nem feltétlenül állnak rendelkezésre egy rajzteremben. Cérna, tű, olló, pálcika, ragasztó stb. Ezek az eszközök kellene a különböző szemétdarabok egymáshoz rögzítésére.</p> <p>A projekt ezen szakaszában a tanulók ezekkel a technikákkal kísérleteznek és választják ki a rendelkezésre álló lehetőségek közül a megfelelőeket.</p>	<p>A tervezési feladat kiadása önálló munkavégzésre. A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdezéssel.</p> <p>Egyéni és csoportos korrekció.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Rajzeszközök, olló, ragasztó, cérna, pálcika.</p>	

3.4. Projektterv prezentáció és gyakorlati munka, 1 óra

<p>A tematika ezen szakaszában a diákok prezentálják készülő projekt terveiket. Cél a prezentáció készítés és tartás készségeinek fejlesztése valamint a tematikához kapcsolódó készségek fejlesztése (térbeli gondolkodás és tervezés).</p>	<p>A megkezdett munkák itt állnak össze projekttervé. A diákok a kísérletező munka után csoportba osztva folytatják a munkát és készítik el a projektet lezáró feladatukat.</p>	<p>A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéssel.</p> <p>Egyéni és csoportos korrekció</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p> <p>Rajzeszközök, olló, ragasztó, cérna, pálcika..</p>	
--	---	--	--	---

3.5. Installálás , 1 óra

<p>A kísérleti tematikával első sorban arra voltunk kíváncsiak, hogy a tanulók mennyire képesek egyszerre közösen dolgozni és olyan ismereteket szerezni, amelyek hozzájárulnak ökológiai, társadalmi érzékenységük növekedéséhez.</p>	<p>A tematika lezárása az elkészült szemétszobrok installálása az iskola különböző tereiben. A feladat fontos célja az egész tanintézmény figyelmének felhívása az ökológia ide vonatkozó kérdéseire és problémáira, valamint a vizuális kultúra tantárgy „kiléptetése” a rajzteremből.</p>	<p>A feladat tudatosítása, értésének ellenőrzése kérdéssel.</p> <p>Technikai segítségnyújtás, a csoportmunka gördülékenységének ellenőrzése, segítség az installálásban.</p>	<p>Installációs eszközök</p>	
--	---	--	------------------------------	---

4. Média és vizuális kommunikáció

4.1. Előadás, 1 óra

<p>A kilencedikben induló kísérleti programunkat ezzel a tematikus blokkal zárjuk le.</p>	<p>Az elmúlt évek munkáiból válogatva áttekintjük a diákokkal a vizuális média és vizuális kultúra együttállásának és tantermi közös gyakorlatainak lehetőségeit és kérdéseit.</p> <p>Prezentáció és beszélgetés formájában közösen értékeljük a létrejött projekteket.</p>	<p>Előadás és beszélgetés a korábbi projektek tanulságairól.</p>	<p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	
---	---	--	---	--

4.2. Digitális kreativitás fejlesztés, 1 óra

<p>A tematika második órájának témája a digitális kreativitás fejlesztés.</p>	<p>Az elméleti órán előadás formájában ismertetjük a digitális kreativitás fejlesztéssel kapcsolatban felmerülő kérdéseket, problémákat és jó gyakorlatokat.</p> <p>A kreativitás a 21. sz. egyik legfontosabb készsége, amelynek fejlesztése a vizuális kultúra elsődleges célja kell, hogy legyen. Ennek új technikai, technológiai iránya a digitális kreativitásfejlesztés.</p>	<p>Előadás és vetítés a témáról.</p>	<p>Digitális és analóg fényképezőgépek, mobiltelefon, képszerkesztő szoftverek, projektor.</p>	
---	---	--------------------------------------	--	--

4.3. Tanulói értékelés, 1 óra

<p>Az öt féléven át tartó kísérleti program utolsó óráján a tanulók értékelik a programot.</p>	<p>A tanulók elmondják élményeiket, tapasztalataikat és gondolataikat a programról, írásos értékelés formájában.</p> <p>A vizuális média és vizuális kultúra intézményi szerepéről, kreativitásfejlesztő lehetőségeiről és a tantárgy lehetséges pozícióiról kérdezzük őket.</p>	<p>Feladat kiadás és önálló munkavégzés. Írásos értékelés</p>	<p>Órai vetítés, projektor, hangrendszer, számítástechnikai háttér.</p>	
--	--	---	---	--

A TÁRGY-, ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA TANÍTÁSA MODUL

Szerző:
Gaul Emil

PEDAGÓGIAI PROGRAM 5-11. évfolyam Alapelvek, célok – szemléletmód

Bevezetés

A tárgy és környezetkultúra tanításának több célja van. Az egyik az, hogy elmélyítse az anyagi kultúra e speciális területének megismerését, felhívja a figyelmet a benne lakozó információkra, és szépségekre, és ez által legalább ismerőssé, élhetővé, és, ha lehet, akkor otthonossá tegye az ember alkotott környezetét. A környezetkultúra tágabb értelmezésében benne foglaltatik annak létrehozása, maga a tárgy, valamint ennek használata, és mindaz a tudás, ami az alkotáshoz és a környezet szakszerű használathoz kell. A környezet alakításban központi helyet foglal el a lehetőleg szeretettel végzett, örömteli emberi munka, amit két szakaszra bontunk: a tervezésre és a tervek megvalósítására.

Egy épület, vagy egy ipari tárgy tervezése és megvalósítása is több szakterület együttműködésével jön létre, így a környezetkultúra tanítása - tanulása is magától értetődően közösségi tevékenység, és ekként fejleszti a kooperációs készséget, és az empátiát. A téma szerepmo­dellje a tervező, mérnök, dizájn­er, az építész, aki a rajz tantárgy hagyományos főszereplője, a festőművész mellett lép színre és képviseli ezt a mindennapi életünk szempontjából oly fontos területet.

A fejlesztési célok között szerepel a vizuális kultúra tantárgy középpontjában lévő alkotóképesség, és kritikai érzék kibontakoztatása, az érdeklődés felkeltése azon problémák iránt, amelyeknek a megoldása a tárgy. A problémamegoldás gyakorlati válfaja ez, amelyet minél életszerűbb környezetben gyakoroltatunk. Különös és sajátos szerepe van a tervszerű gondolkodás fejlesztésében, az *operacionális* – eljárás jellegű és nem tudatosított– tudás kialakításában, valamint a tapasztalati megismerésben. A fejlesztés módszereként a feladatok mellett nagy szerepet kaphatnak a projektek, amelyekben a tanár által ajánlott élethelyzetben kell felismerni a problémát, majd megoldást találni rá.

A tárgy és környezetkultúra magában foglalja a technikai úton létrehozott tárgyakat, épületeket, létesítményeket, azonban nem terjed ki a természeti környezet tanulmányozására. A tanulás- tanítás során az alkotótevékenység keretében iskolai környezetben is megvalósítható, kisebb tárgyakat tervezünk, készítünk. Tereket többnyire csak megtapasztalható, tehát szoba méretig alakítunk. A tárgy és környezet elemzés keretébe már a nagy épülettől a kis tárgyig sok minden belefér.

Az *életkori sajátosságok* úgy jelennek meg a tárgy és környezetkultúra tanításában, hogy a 6-10 éves szakaszban az *anyagok* ösztönös megtapasztalása, megmunkálása felől indítjuk a tárgyformálást. 10-14 éves korban a tanulni valót a *szerkezetek* felől közelítjük, míg a 15-18 éves korszakban megjelenik és jellemzővé válik a *tervezés*, amely reflektál az emberi szükségletekre és igényekre. Jó, ha mindegyik korban működő tárgyak, vagy modellek készülnek. A tárgyalkotás jellemző tevékenységformái: az intuíció és a tervszerű gondolkodás jellemzően rajzban nyilvánul meg, a készítésnél térbeli manipuláció, anyagalakítás folyik, míg az elkészült munka értékelése szóban történik meg.

Az általunk tervezett vizuális kultúra tantárgy tartalma a tanévben úgy oszlik meg, hogy a diákok a rendelkezésre álló óraszám mintegy 50%-ban a tantervi törzsanyagot tanulják, a második félévben pedig a választott modul. Így évente 16 héten keresztül heti egy óra használható fel a modul tanulására. Ez a kibővített időkeret lehetőséget ad az egyébként évente néhány órás környezetkultúra témájú foglalkozások kiterjesztésére, aminek az előnyeit, ígéretét a fejlesztési céloknál fogalmazzuk meg részletesebben.

Kapcsolódás az érvényes tantervekhez

Kapcsolódás a NAT Vizuális kultúra fejezetében foglaltakhoz

Kulcskompetenciák

Program modulunkban mi is ezekre a kulcskompetenciákra építünk, a NAT 2012-nek is az alapja.

- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- Természettudományos és technikai kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Általános fejlesztési célok a Vizuális kultúra tanításában

Program modulunk az általános fejlesztési célok szintjén megegyezik a NAT-ban meghatározott célokkal, amit onnan idézünk.

1. „Megismerő- és befogadóképeség
 - a. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása
 - b. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás
 - c. Kommunikációs képességek
2. Kreativitás
 - a. Alkotóképeség
 - b. Problémamegoldó képesség
3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás” (NAT 2012, 10799. old.)

Sajátos fejlesztési célok

Modulprogramunk célrendszere a NAT-ban található fejlesztési célok figyelembevételével készült, de az alábbi megfogalmazást már modulunk számára készítettük.

1. Otthonosság a technikai környezetben, a civilizációban
2. A készítés megtapasztalása, ráérezés a technológia algoritmusára, a munka öröme
3. A tervező, a dizájn szerepmodelljének átélése

Attitűdök, képességek

4. Érdeklődés felkeltése a vonatkozó egyéni, társadalmi, környezeti problémák iránt
5. A kezdeményezőkézség erősítése
6. Alkotó, cselekvő magatartás támogatása
7. Együttműködési képesség, és empátia erősítése
8. Kritikai attitűd a tárgyi világ és az épített környezet problémái iránt. Vitakészség.

Ismeretek

9. Alapvető tájékozottság a környezetben található szerkezetépítésre használt anyagok, szerkezetek, technológiák területén
10. A tárgyak formai kifejezésének, szimbolikájának, kulturális jelentéstartalmának alapismerete
11. Néhány tervezési módszer elsajátítása (analógia, inspiráció, gondolattérkép, brain storming)
12. Alapvető prezentációs technikák (látszati rajz, szerkesztés, térbeli modellépítés) ismerete
13. Önismeret: a manuális – intellektuális tevékenység, az anyagi – szellemi terület, az intuitív – tudatos gondolkodás, az egyéni – csoportos munkavégzés ellentétpárjai mentén (*Holland, 1973*).

Tartalmak

Itt csak összefoglaljuk a fő tevékenységtípusokat, és majd csak az évfolyamoknál fogjuk részletezni. Az alább felsorolt tevékenységeket is tartalmazza a NAT Vizuális kultúra fejezete.

Tevékenységek

Alkotótevékenység: Tárgy és tér tervezés, készítés, térbeli modellezés, az idő háromnegyedében.

Befogadó tevékenység: Tárgy és téri környezet elemzése az idő negyedében.

Témakörök

Tárgyak. Használati-, emlék-, ajándék-, és kultikus tárgyak. (Gaul, 2014)

Épületek. Lakó és középületek, kereskedelmi és ipari épületek. (Gaul, 2006. Tatai, 2003)

A tárgy- és környezetkultúra képességrendszer

Az alábbi összeállítás kutatási munkák eredményeként jött létre (*Gaul, 2001*), de az egyes kompetenciák a NAT Vizuális kultúra fejezetében is megtalálhatók, persze nem ebben az összeállításban.

1. Képességek
 - a. Problémaérzékenység
 - b. Fantázia, kreativitás
 - c. Ítézőképesség
 - d. Technológiai érzék, konstruáló képesség
 - e. Térsejmlélet
 - f. Formaérzék

2. Ismeretek
 - a. Anyagismeret
 - b. Szerkezetismeret
 - c. Funkciók ismerete

3. Kommunikációs készségek
 - a. Vizuális kifejezőképesség (rajzkészség), és ábraolvasás
 - b. Verbális kifejezőképesség (írás és beszédképesség) és szövegértés

Az alábbiakban a fejlesztendő képességrendszer egyes elemeit illusztráljuk tanulói munkákkal

Alkotó részképességek

Problémaérzékenység

1. kép „Bosszantó, ha valaki kávé-t töltene a kiöntőből, de az elfordul a nyélen. [] Könnyen lehet a gondot segíteni: a nyelét két szegeccsel kell rögzíteni”.

Fantázia, kreativitás

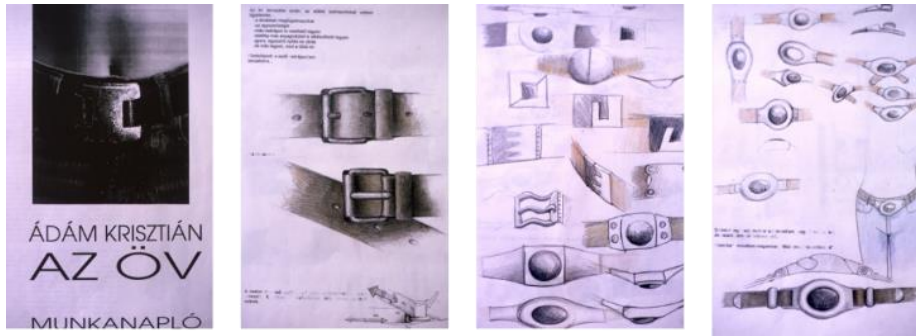

2. kép Rokkaku sárkány vontatású kocsi

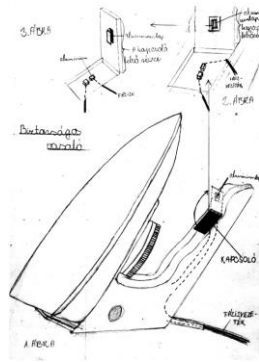
3. kép Nyers máj-szerű desszert (Szöllősi Géza)

Ítézőképesség

4. kép Az öv tervezése során a formai variációk hatását összeveti a tervező a céllal, és dönt, milyen irányban fejlessze tovább.

Technológiai érzék, konstruáló képesség

5. kép Hogy az otffejejtett vasaló ne égesse ki a ruhát, egy az alvó baba szemét mozgató szerkezethez hasonló kapcsoló van a vasaló nyelvébe építve. Ha fogjuk, a nyelet, zárjuk az áramkört, ha elengedjük a nyelet, a kapcsoló bontja az áramkört, és így nem égeti meg a vasaló a ruhát.

Térszemlélet

6. kép Csigaház. A csigavonal alaprajzú házban az intim terek egyre beljebb helyezkednek el. A legbelül a szülői fürdő, aztán a hálószoba, míg legkívül a nappali.

7. kép A doboz rejtett zárral van ellátva. Egy golyót kell egy labirintusban végig gurítani, míg ki nem pattintja a fedéltartó rugót.

Formaérvék

8. kép A táncórára járó leány olyan pólót csinált magának, ami pörög. Mások csak mintát batikoltak.

9. kép A szájuhany terv csepp alakjával a fürdőszobához illeszkedik, meg a reggeli „megtisztulási rítus” finom, bársonyos hangulatához.

Ismeretek

Anyagismeret

10. kép A pamutfonalból horgolt „anyagszerűtlen” csengő.

Szerkezetismeret

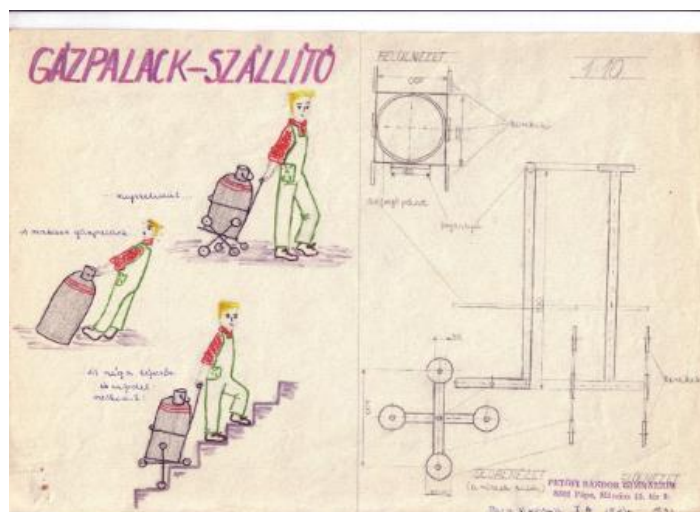

11. kép Pincebogár modell. Az ízek mozgását a gerinc csapos papírlánca biztosítja.

Funkciók ismerete

Kommunikációs képességek

Vizuális kifejezőképesség (rajzkészség), és ábraolvasás

12. kép A használatot a látszati rajz mutatja, az elkészítéshez műszaki rajz készült.

Verbális kifejezőkészség (írás és beszéd-készség) és szövegértés

1. Tartalmak és módszerek

Munkaforma

A hagyományos rajzóriai alkotás, festés többnyire egyéni munkaformában folyik. Az adott témával kapcsolatos egyéni érzések kifejezésére, az ízléshez kötődő megfogalmazásra ad alkalmat. Mintája a festőművész, aki sajátos álláspontját fejt ki egy egyedi műben. A tervező, akár építész, akár formatervező a megrendelő kívánsága szerint, társtervezőkkel, később kivitelezőkkel dolgozik együtt. Ez a szerepmódel tehát társas tevékenységhez kötődik, így iskolai tükörképe is jó esetben kollektív. Ebből adódóan a tervezési feladatok magától értetődő lehetőséget adnak a csoportos munka iskolai gyakorlására. A csoport tagjai képviselhetnek eltérő szerepet (pl. megrendelő, tervező, gyártó, kereskedő), de modellezhetnek egy több tervezőből álló csoportot is.

A csoportmunka során erősödik meg az együttműködés készsége, a csoportmunka vezet kisebb-nagyobb tanuló közösség kialakulásához, a közösség jelzi vissza értékeinket és hibáinkat, így fejleszti önismeretünket. Közösségekben alakul ki a csoportnorma, és így többnyire könnyebben azonosulunk egy-egy feladattal. Javasoljuk, hogy ahol csak lehet az egyéni feladatmegoldás mellett alkalmazzuk a csoportos munkát, aminek ideális nagysága 3-5 fő. A páros munkaforma is nagyon hatékony például ellentétes lehetőségek, „tükörképek” feltárása során.

Módszerek

A tárgykultúra tanításánál is alapvetően két módszer ismeretes, az egyik, amikor tárgyakat hozunk létre, és a másik, amikor tárgyakat, épületeket elemzünk. Az *alkotás* és az *elemzés* két eltérő képesség, fejlesztésük egymástól eltérő tevékenységgel történik. Alkotómunka közben is elgondolkodunk két megvalósítási lehetőség között, ami elemző tevékenység, tehát az alkotómunka tartalmazza az elemzést is, persze nem feltétlenül tudatos formában.

Az alkotómunka témái és műfajai a tárgykultúra tanításán belül

A tárgyalkotás, építészeti tervezés eredményeképpen konkrét térbeli tárgy, tér keletkezik, ami hat az emberre. A hatás komplex, elfogadjuk, vagy elutasítjuk az épületet, vagy tárgyat. Az azonosulásról ezt írja Szentkirályi Zoltán építészettörténész:

„Mondanivalójának, tartalmának 'objektív igazságát' a művészet nem logikus érvek sorával bizonyítja, hanem azzal, hogy életünk szűkebb keretében, áttekinthető közelségben annak a kozmosznak törvényeit vetíti elénk, melyet világról alkotott képünk alapján magunkénak érzünk, és ezt – a kompozícióban megtestesült rendet – nem érvekkel, hanem kizárólag az evidencia erejével teszi elfogadhatóvá. (Szalai, 2010.o.n.)

Tárgyat, épületet általában emberi szükségletek kielégítésére hoznak létre, és ebben fontos szerepet játszik a felhasznált anyag, az alkalmazott szerkezet fajtája, a készítés módja, és megvalósult forma, annak üzenete és hatása. A *formaképzés* – az építészeti formaképzését különösen jól tudjuk nyomon követni – vezérelve koronként változott. A nagy stílustörténeti korokban többnyire a *szimbólumok* szolgáltatták az alapot a formához (pl. várszerű, hatalmat sugárzó reneszánsz paloták). A Bauhaus gondolatköréhez tartozik a *funkcionális formaképzés* (például a Dessau Bauhaus rendeltetés szerint elkülönülő épületei), a modernizmus kedvelt eszköze volt a *szerkezetforma* (például Nervi épületei, a Palazzetto dello sport) ahol a statikai szerkezetet hangsúlyozzák a formák, míg Donald Precioso a kommunikáció elméletét alkalmazta építészeti formákra, így ebben az esetben a *forma jelentése*, üzenete áll a középpontban. (Szalai, 2010). Ha a tárgyat közösen hozzuk létre, vagy közösen használjuk (pl. közösen épített családi ház egy házaspárnak), akkor a tárgy kapcsolatot is képezhet a használók között, a tárgy jelentése magába foglalja a közös tevékenységet is. Mindegyik nézőpontnak van létjogosultsága, így tehát megtehetjük, hogy valamelyik szempont szerint fogunk hozzá a munkához. Jó, ha a tanítás-tanulás során mindegyik formaképzésre látnak példát a tanulók, esetleg maguk is mindegyik elv szerint alkotnak legalább egyszer. Az alábbiakban bemutatjuk a tárgy és környezetkultúra tanulás - tanítás leggyakoribb fajtáit.

A rendeltetés, funkció tanítása

Az iskolai gyakorlatban ez a feladat típus fordul elő a legtöbbször. Az életben megtalálható funkciók közül az iskolai körülményekhez legjobban igazodókat alkalmazzuk. Így aztán helyváltoztatásra járműveket, tárolásra bútorokat, főzéshez edényeket, eszközöket terveznek, készítenek a tanulók. A tervezés során, - ami lehet, hogy csak intuitív módon a fejben zajlik és utána rögtön tárgyban ölt testet, vagy tudatos tervezés során, papíron, vagy számítógépen készített rajzokon alakul – a tárgy rendeltetését össze kell egyeztetni az anyagok, szerkezetek, technológiák adta lehetőségekkel. Szóval a tervezés egy optimalizálási eljárás, amelynek keretében a célokat ütköztetjük a lehetőségekkel a lehető legjobb eredmény elérése érdekében.

Az eredeti, önálló megoldás, és főként a gondolkodás rugalmasságának fejlesztése a szokásostól eltérő témákat adnak meg, mert különben a sztereotípiák bénítanák a munkát. Például, ha azt kérnénk, hogy a tanulók tervezzenek egy széket, akkor mindenkinek egy négy lábú faszerkezet jutna az eszébe, ami a maga nemében tökéletes, nincs mit tervezni rajta. Viszont, ha azt kérjük, hogy tervezzünk vécét egy úrhajóra, vagy sportszert mozgássérülteknek, akkor nagyobb a valószínűsége a kreatív ötleteknek. Szintén eredményes

módja a tanulók képzeletének felcsigázására a humoros megfogalmazás, például az elvárt hatással ellentétes követelmény előírása. (Például az, hogy ne működjön, mert rossz az anyagválasztás: palack vattából, átlátszó ruha) (Gaul, 2011, 186). Alább gyakorlati példákat tettünk be illusztrációképpen.

13. kép Rögtönzött hordágy erdei biciklis balesetnél (OKTV, 2013)

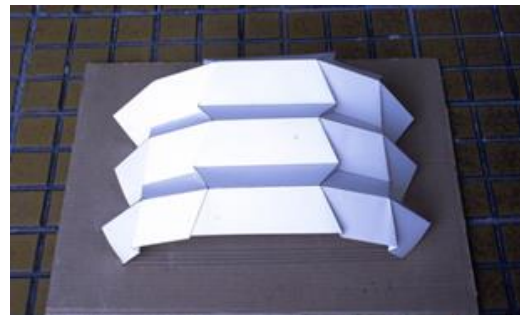
14. kép Dunaparti stég beépített vizierőművel (OKTV, 2010)

A technológia, a szerkezet tanítása

Létezik egy olyan felfogás, hogy az iskolában a tanárok csak a technikát tanítsák meg, aztán ennek a tudásnak a birtokában ki-ki, így a tanulók is maguk döntsék el, hogy mit akarnak a technika birtokában csinálni. A tárgy elkészítésének technológiáját a választott anyag határozza meg, a tárgyak szerkezetének kialakításához megfelelő alapanyagot választunk, tehát az anyagválasztásnak nagy jelentősége van a tárgy minősége szempontjából. Edénykészítéshez az emberek *képlékeny anyagot* (pl. kaolint) használnak, amit öntenek, vagy korongoznak, majd szárítják és kiégetik, amikor is megszilárdul az alapanyag. Szilárd anyagból (pl. fából) készül sok bútor. A *szilárd anyagot* forgácsoljuk (fűrészeljük, gyaluljuk, marjuk), mindaddig, amíg a kívánt formát ki nem alakítottuk. Van, amikor valamilyen félkészterméket készítünk (pl. méterárut, lécet, fémlemezt), és ezt szabjuk, majd építjük össze. Öltözködéshez kelméket, ezekhez meg *elemi szálakat* használunk, és fonjuk, szőjük, kötjük, szabjuk, varrjuk a megfelelő ruhaformára. A családi házak falai kisebb – nagyobb elemekből: téglákból épültek. Ezen felfogás keretében az anyagalakítás számtalan fajtája közül csak a tárgyformálásban leggyakoribb fő típusait tanítjuk: vagyis az *öntést, formázást, forgácsolást*. Emellett a tárgyakhoz készített elemek *összeépítését, összeszerelését* oldható (pl. csavar) és oldhatatlan kötésekkel (pl. ragasztó). A szerkezetforma bemutatására két példát adunk.

15. kép Hídmodellezés adott távolságra korlátozott anyagmennyiségből.

16. kép Térlefedés adott mennyiségű papírból

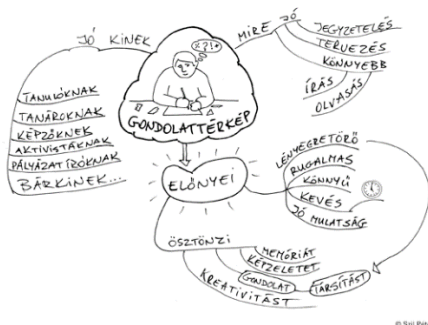
A tervezés tanítása

A tárgy és épülettervezés a gyakorlati problémamegoldó gondolkodás egy fajtája. Vannak, akik hisznek a tervezés lineáris fejlesztésében, ezért algoritmust adnak meg, például ilyen: a *probléma megfogalmazása, hasonló megoldások gyűjtése, vázlattervek készítése, a legjobb terv kidolgozása, térbeli modell, vagy eredeti tárgy elkészítése, a tárgy kipróbálása, a tanulságok levonása*. Kutatásaink szerint a gondolkodás nem ilyen merev egymásutánban folyik, de a „lépésekhez” kapcsolódó tevékenységeknek mind szerepe van a jó megoldás kialakításában, ezért vezérfonalként jól alkalmazható a fenti szempontsor. (Kimbell és mtsai, 1991, Kárpáti és Gaul, 1998)

A tervezés, az ötletelés egyik jellemző, és eredményes módja a rajzolás. A rajzolás során a tervező a korábban fogalmi síkon megadott követelményeket konkrét formával rendelkező jelenséggé alakítja (Gero, 1998. Kárpáti, 2005.) Ehhez a munkához nyugodt, egyben inspiráló körülményeket, rugalmas eszközöket (nem számítógépet) kell biztosítanunk.

A gondolat térkép, ötletroham (brain storming), analógiák keresése, inspirációs technikák, hat kalap (de Bono, 2007), a legközelebbi lépés, a végcél lebontása átlátható szakaszokra (ütemterv), mind-mind a gondolkodást segítő módszerek, és mint ilyenek kontextustól is meglehetősen függetlenek, nagy a transzferhatásuk más tanulási területekre, tantárgyon belül és kívül.

Ezen tervezési elvek, módszerek, fogások magukban is taníthatók, mint elméleti tananyagok. Azonban akkor mélyülnek el igazán a diákok, ha valamilyen tervezési gyakorlatban, egy konkrét munka során át is élik, meg is tapasztalják ezeket.

1. ábra Gondolat térkép.

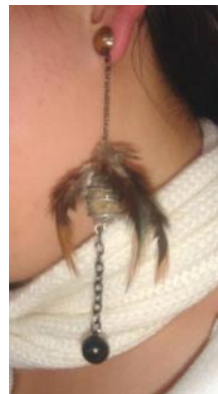
2. ábra De Bono 6 kalap módszere. A megbeszélések során azonos témáról beszélünk, tehát ugyanabban a „kalapban”.

A formaadás tanítása

Vannak tárgyaink, amelyeknek nagy szimbolikus jelentőségük van, mint például a Szent Koronának, a liturgikus tárgyainak (pl. úrvacsora kehely), vagy az egyéb kultikus tárgyainak (pl. popsztárok használati tárgyai a rajongók számára). Vannak olyan tárgyaink, amelyeket már nem használunk, csak jelentésük, művészi értékük miatt őrzünk (ilyenek például a fazekasedények, vagy az emléktárgyak). Ezeknél a tárgyainál tehát nem a fizikai funkciójuk (pl. egy zsebóránál az idő mutatása) a meghatározó, hanem a tárgy jelentése (pl. az, hogy nagyapámé volt).

Amikor a tárgy tervezésénél a forma felől közelítünk, akkor egy bizonyos csoport, közösség (pl. európai kultúrkör, magyar nemzet) körében ismert és elfogadott szimbólumokkal fejezzük ki a tárgy jelentését. Azoknál a tárgyknál indokolt főként a forma felől közelíteni, amelyeknél a jelentés nagy szerepet játszik, pl. jelvény, ékszer, zászló. Olyan hétköznapi tárgyknál is indokolt lehet, mint az öltözék, mivel a ruháktól elvárjuk, hogy formája kifejezze a viselő egyéniségét, egyben egy társadalmi réteghez tartozását, státusát is. Viszont, ha már nem is látunk egy tárgyat, például egy konyhai robotgép motorját, akkor nem indokolt a forma felől kezdeni a tervezést.

A népművészetből ismert motívumok megismerése fontos a hagyományaink ápolása szempontjából, ugyanakkor mai felhasználása nem könnyű feladat, ezért szerencsésebb ezt a témát elemzési feladatok keretében feldolgozni.

17. kép Láncszem formájú „retró” kölnisüveg, középiskolás munkája (OKTV, 2010)

18. kép Star Wars óraszíj, felső tagozatos munka

19. kép Fülbevaló a "kevesebb illúzió, több realitás" témára. A repkedő toll Nóra, a fekete nehéz golyó az önkontroll, ami nem engedi Nórárt elszállni (Amulett projekt, főiskolás munka)

A célzott feladat, az összetett feladat és a projekt

Van, amikor egy konkrét ismeret (pl. rugalmasság), egy konkrét eljárás (pl. öntés) érdekében végezzük el a feladatot, és ezt célzott feladatnak nevezzük. Előfordul, hogy több konkrét ismeretet szerzünk egy feladat során, például ha felmérjük és lerajzoljuk a konyhánk alaprajzát (mérés, alaprajzszerkesztés). Más esetben egy problémahelyzetből indulunk ki, és arra találunk megoldást, amit el is készítünk. Ez esetben projektet csináltunk.

Az elemzés fajtái

A művészettörténet tanításából ismerjük az ikonológiai és ikonográfiai elemzést, ezen belül gyakori a tartalom és forma elemzés, így a szobrokat, iparművészeti tárgyakat és épületeket a művészettörténet módszereivel is tudjuk elemezni. A művészetszemiotika az újabb tudományos irányzatok módszereit kínálja fel (pl. jelentéstan, tartalomelemzés, recepció elmélet). A kommunikáció elmélet többek között a munkák jelentésével foglalkozik, attól függetlenül, hogy az művészi értékű-e, vagy sem, így ez a módszer különösen a köznapi tárgyak elemzésénél használható jól. Mivel a modul egyik feladata a fogyasztói nevelés, így az árucikkek, termékek elemzése, az ár-érték arányban lényeges a szolgáltatás feltárása. Ehhez

az építészeti kritikában egy-egy új épület bemutatásánál kialakult módszert fogjuk alkalmazni a tárgy és térelemzésben, azaz megnézzük a tárgy, épület:

1. működését, használhatóságát,
2. az illeszkedését a környezetbe (térbeli és társadalmi környezetbe),
3. a külső formáját (épületnél tereit, térrendszerét)
4. és ennek jelentését,
5. a választott anyagokat,
6. szerkezeteket
7. és építési módokat.

Munkaforma

Az elemző munka folyhat órán *egyéni* munkával, de folyhat *párosan* is, amikor például az egyik tanuló az előnyöket, a másik a hátrányokat írja össze. *Csoportos* munkánál a tagok egy-egy jellegzetes álláspontot, munkakört tölthetnek be, például a gyártó, kereskedő, vásárló szerepét és így érvelhetnek.

Módszertani ajánlások

Mindig szemléltessük az elemzést, és mutassuk meg az adott szempont érvényesülését valódi tárgyon, vagy vetített példán.

Épületelemzés tanulmányi kiránduláson

- Értékes, aktuális és a tanulókat érdeklő témát válasszunk elemzésre!
- Először a tanár elemezzen és mutasson be példát is!
- Jó, ha a tanulókkal közösen gyűjtjük össze az elemzési szempontokat
- A serdülőknél sikeres a vicces téma, például képtelen tárgyak, lehetetlen terek (Escher) bemutatása.

2. Témakörök, fejlesztési feladatok a 11.-osztályban

Téma: KRITIKUS SZEMMEL

A fogyasztói nevelés számára ideális téma a termékelemzés, ami elvezet a fogyasztói társadalom lényegének megértéséhez. Az épületek elemzése pedig az állampolgári nevelés egy jó példája, ami felveti a környezet iránti felelősség kérdését. A középiskolás korú fiatalok nagyon kritikusak, így a hozzájuk közel álló témák megvitatása közben észrevétlenül sajátíthatják el a tudatos véleményformálás szabályait, például mások álláspontjának tiszteletét, az érvelést, tárgyszerűséget, pontosságot. A vita értelemszerűen kisebb - nagyobb csoportban folyik, amit kiegészíthet, előkészíthet egy fogalmazás, vagy képekkel illusztrált Power-Point. Az elemző munka a tárgy lerajzolásával, vagy lefotózásával is történhet. A bírálat fő szempontjai az alábbiak:

1. működés, használhatóság,
2. az illeszkedését a környezetbe (térbeli és társadalmi környezetbe),
3. a külső forma (épületnél tér, térrendszer)
4. és ennek jelentése,
5. a választott anyagok,

- 6. szerkezetek,
- 7. és gyártási módok.

Alkotás

Ez a téma az elemzésé, így tervező, tárgyformáló munka nem folyik ezzel kapcsolatban az osztályban.

Elemzés

A fiatalok kultúrájához tartozó, egyben a fogyasztói társadalom ikonikus darabjai mellet az osztály számára fontos, érdekes termékek vizsgálata. (Gaul, 2014, Tatai, 2002, 29 - 54) Aktuális, lehetőleg tapasztalatból ismert, környékbeli épület vizsgálata: áruház, szórakozóhely, iskola, sportpálya, utca, tér. (Építészfórum, Tatai, 2002, 55-96, Tatai, 2003, 112-142, Gaul, 2005)

Feladatötletek

Ifjúsági kultúrák

Termékek

1. Ruhák: farmernadrág, póló, sportcipő, bakancs, napszemüveg
2. Hifi: okostelefon, laptop, tablet
3. Sportszer: kerékpár,

Épületek

4. Iskola, áruház, szórakozóhely, sportpálya

3. Kimeneti követelmények a 9 – 11. évfolyamban

	A fejlettség jellemzése	Minimum követelmény	Optimum követelmény
KÉPESSÉGEK			
Problémaérzékenység	Az emberi problémákat, különösen a saját problémáikat felismerik és ezekkel kapcsolatban szenvedélyesen állást is foglalnak. A technikai jellegű problémák kevés középiskolást foglalkoztatnak, ahogyan az emberi problémák technikai megoldásának kérdése sincs az érdeklődésük homlokterében.	Jó lenne, ha az emberi, személyes, és társadalmi problémák iránt érdeklődést tanúsítanának a tanulók. Vegyék észre a tárgyi környezetük bosszantó hibáit, fogyatékoságait.	Ismerik a globális problémákat és a jelentősebb társadalmi kérdéseket. Saját világukban, tárgyaik között felismerik a problémás megoldásokat.
Fantázia, kreativitás	Kevesebb ötlet jut eszükbe, mint fiatalabb korukban, talán azért, mert a frissen szárba	Ismerjék az ösztönös ötletelés mellett a témák, a	Legyen világos, hogy az egyik folyamat az ötletek felvetése és egy

	szökkenő kritikai érzékük nem kedvez a szabad ötletelésnek, amit a rivalizáló légkör sem támogat. Még nem rendelkeznek ötletelési technikákkal (analógia, inspiráció, brain storming), de a megnövekedett tudásuk tágasabb lehetőséget kínál az ötlettársításokra.	gondolkodásmód fókuszálását, így a brain storming módszerét, valamint a figyelem elterelésével a szabad asszociációk áramlását a gyakorlatban.	másik folyamat a legjobb ötlet kiválasztása. Ismerjék a brainstorming, az asszociálás, és az inspirálódás módszerét és ezek alapfeltételét a figyelemterelést.
Ítézőképesség	A logikus gondolkodás jellemzőbbé válása folytán jobban tudnak kérdéseket megítélni, de az ítéleteiket nehezen tudják megindokolni. Vannak, akik csak ízlésítéletet tudnak hozni. A ráérzés, és az intuíció, mint feltáró eszköz majd csak később válik rájuk jellemzővé.	Érezzék, hogy a tárgytervező – alkotó munka során hol vannak a döntéspontok. A saját és mások munkáját meg tudja ítélni szóban.	Tudják, hogy a gyakorlati problémamegoldás során folyamatosan ítéleteket hozunk: a probléma megfogalmazásánál, a tervezési cél kijelölésekor, az ötletek kiválasztásakor, a megvalósítandó terv kiválasztásakor és a kész tárgy értékelése során.
Technológiai érzék, konstruáló képesség	Személyes technikai munkatapasztalatuk nem számottevő, de iskolai tanulási tapasztalataik alapján ismerik az előkészítés, megvalósítás és az értékelés szakaszát, még ha nem is mindig eszerint dolgoznak. Az anyagalakításról nincs komoly saját élményük, de több közvetett, irodalmi ismeretük van róla. Szakmai orientációjukhoz kapcsolódóan is megismernek eljárásokat.	Legyen érzéki benyomásuk, tapasztalatuk a technikai munkavégzés főbb szakaszairól. Kézzel, kéziszerszámmal tudjanak bánni.	A technikai munka tapasztalati és fogalmi szinten egyaránt jelenjen meg. A képességeikhez igazított cél eléréséhez tudjanak megfelelő technológiát választani. A munka nemének megfelelő szerszámot válasszanak.
Térszemlélet	A tárgyak és a tér alakját, arányait, ha nem is mindig pontosan, de érzik. A tárgyakat, téri helyzeteket le tudják írni szavakban, a belső tagoltságot is meg tudják jeleníteni. Az útvonalrajzot, térképet többnyire látják, olvassák.	Ismert környék útvonalát fejben is el kell tudni képzelni és gondolatban végig járni. Egyszerű térbeli testet el kell tudni képzelni, és 1-2 lépésből álló műveletet	Bonyolultabb (pl. egy nagyobb város) útvonalat fejben is el tudnak képzelni és gondolatban végig járni. A térképolvasás, műszaki rajz olvasása, a mentális forgatás egyre biztonságosabban és gyorsabban megy.

		(forgatás, hajtogatás, párosítás) végre kell hajtani.	
Formaérvék	A tárgyaktól, összbenyomástól függetlenül is tudják kezelni az alapvető formakaraktereket, mint természetes – mesterséges, geometrikus és szabálytalan, sík és térformákat. A forma jellegét felismerik és át is tudják élni, különösen saját érdeklődési körükön belül, például a lányok az öltözködésben a fiúk meg inkább a műszaki cikkek megjelenésében.	Alkotó, tervező munka közben a célnak megfelelő (akár szokásos) formát válasszanak. Választásukat egy – két mondatban meg is tudják indokolni. A formát feleltessék meg az anyagnak és a szerkezetnek is.	Tervezési munkájuk során a téma szokásos stíuselemeinek ismeretében a témának megfelelő formaképzést alkalmazzanak. A forma kialakítása során, valamint a részletképzésben lehessen látni, hogy érti a forma jellegét és abból következnek a részletmegoldások, tudja, hogy az anyagnak és a választott szerkezethez is illeszkednie kell a formának. A befoglaló forma és a részletformák indokoltan kapcsolódnak.
ISMERETEK			
Anyagismeret és szerkezetismeret	Az ember alkotta környezetet használják, de előállítóként, alkotóként alig-alig tapasztalják meg az anyagalakítást, szerkezetképzést. Tanult anyagismeretük inkább a fizika és kémia órától származik és nem a gyakorlatból. Az általuk használt tárgyakról (ruha, telefon) tagoltabb, árnyaltabb kép képük van, az alkatrészeket és azok anyagát is ismerik, más tárgyaknál inkább csak egy befoglaló formát, a fő funkciót, és anyagfaját (fém, műanyag) tudják megnevezni.	A fő cél az, hogy gyakorlati tapasztalatot szerezzenek a diákok az anyagalakításban, szerkezetépítésben. Évente legalább egy szerkezetépítési alapanyagot ismerjenek meg, és azt tudják kézzel, kézi szerszámmal megfelelően alakítani, hogy az anyag tulajdonságainak megfelelő szerkezet jöjjön létre belőle.	Évente legalább egy szerkezetépítési alapanyagot ismerjenek meg, és azt tudják kézzel, kézi szerszámmal megfelelően alakítani, hogy az anyag tulajdonságainak megfelelő szerkezet jöjjön létre belőle. Emellett két anyag és szerkezetet is tudjanak kombinálni, összeépíteni. Értsék a szerkezet erőjátékát és ennek kapcsolatát az anyaggal.
Funkciók ismerete	Gyakorlatból ismerik a tárgyvilág funkcióit, bár ezeket	Ismerje a köznapi élet funkcióit, és a	Meg tudja határozni egy közismert funkció

	nem tanulmányozzák tudatosan, és csak „rendszer szinten” különböztetik meg egymástól azokat (pl. fűtés, világítás). Az „alkatrészek és összefüggések szintjére” (kazán, fűtőtest, hőszabályozó) általában nem jutnak el, csak az őket érdeklő témákban.	hozzájuk kapcsolódó tereket, tárgyakat.	alapján, hogy mit kell tudjon a tárgy, a tér.(pl. az alváshoz nyugodt, csöndes tér, környezet kell)
KÉSZSÉGEK			
Vizuális kifejezőkészség (rajzkészség), és ábraolvasás	Akár több mentális éves eltérés is lehet a kifejezés fejlettségében, például vannak akik megragadnak a pálcika ember ábrázolásnál, míg mások plasztikusan, tagoltan is képesek testet ábrázolni. Ismerik a színek hangulatjellemező tulajdonságát és ezt alkalmazzák is festményen, grafikán. A látszati képet a többség szerkesztéssel (pl. egy iránypontos perspektíva) is meg tudják jeleníteni. A vetületi, műszaki ábrázolást is ismerik, de a lépték kérdésében bizonytalanok.	Egy elképzelt egyszerű tárgyat le tud rajzolni látszati ábrában. Meg tudja szerkeszteni ennek a vetületi képeit is. Használati útmutatót és térképet tud olvasni.	A tervét meg tudja jeleníteni látszati és vetületi ábrában. A látszati képet meg is tudja szerkeszteni axonometriában, vagy több iránypontos perspektívában. A tervrajzon részletképzéssel, színekkel, tónussal érzékelteti a választott stílust. Tud térképet, útvonalrajzot, szerelési útmutatót olvasni.

4. Informális tanulás terv

Helyszínek:

1. Tájház a paraszti, polgári kultúra tárgyaival, kézműves technikák bemutatóival.
2. A település nevezetesebb épületei, jellegzetes épületegyüttese, utcaképe
3. Keramikus, textiles, modellező szakkör
4. A készítés műhelyei például hagyományos asztalos, lakatos műhely, bútor, edény, játék gyár.

5. Alkotók és művek

A modul alapvetően az alkotásra koncentrál, ezért nem jellemző rá a kiemelkedő alkotások és alkotók megismertetése. A 11. évfolyamon folyó kritikai tevékenység számára inkább iránymutatásként, mint kötelező példaként gyűjtöttük össze néhány elemezhető épületet, tárgyat, terméket.

Épületek, építészek:

Steindl Imre: Országház, 1904

Frank Lloyd Wright: Vízésés ház, USA, 1939.

Gropius: A Dessau Bauhaus épületegyüttese, Németország 1926

Pier Luigi Nervi: Palazzetto dello Sport, Róma 1957.

Maurice Koechlin és Emil Nougier: Eiffel torony, Párizs, 1889

Le Corbusier: A Ronchamp-i kápolna, Franciaország, 1955

Le Corbusier: Villa Savoy, Franciaország 1929

Felhőkarcoló, a legmagasabb ház: Skidmore Owings and Merrill: Burdusz Kalifa (828 m), Dubaj, Egyesült Arab Emírségek, 2010.

Hagyományos parasztház

Kockaház

Szőlő utcai panelház, szovjet házgyár <http://epiteszforum.hu/szokolyai-gabor-okopanel-tajkep-varoskep-kep-a-tajban-kep-a-varosban>

Tárgyak

Szent Korona

A formatervezés klasszikusai:

1. Levi's farmer
2. póló (T shirt)
3. Kerékpár
4. Focilabda
5. Iphone

A magyar formatervezés gyöngyszemei

1. Rubik kocka, Budapest, 1974,
2. Breuer Marcell: Wassily szék, Dessau, 1925
3. Argentin motorvonat, Ganz Művek, Budapest, 1936-1940
- 4.

6. Hivatkozások jegyzéke

- Beleznay Éva (2013. szerk.): *Építő játékok 2. Kézikönyv pedagógusoknak*. Magyar Építész Kamara, Budapest
- Bodóczy István (1982): *Sárkányépítés*. Műszaki könyvkiadó, Budapest
- Bodóczy István (1998): *Feladatgyűjtemény és tanári kézikönyv a 7-12. évfolyamok számára*. Helikon kiadó, Budapest
- Bodóczy István (2012): *Kis könyv a vizuális művészeti nevelésről*. Magánkiadás
- De Bono, Edward (2007): *A hat gondolkodó kalap*. Manager Könyvkiadó Kft.
- Conran, Terence (2003): *A lakberendezés kézikönyve*. Park Kiadó, Budapest
- Gaul Emil (2001): *A tervező-konstruáló képességek szerkezete és fejlődése 12-16 éves korban*. ELTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest.
- Gaul Emil (2005): *Épületek, építésszek. Tankönyv az építészeti környezetkultúra középfokú oktatásához*. Doktori értekezés. Magyar Iparművészeti Egyetem, Doktori Iskola, Budapest <http://konyvtar2.mome.hu/doktori/ertekezesek/DLAertekezes-GaulEmil-2006.pdf>
- Gaul Emil (2011): *A tárgy- és környezetkultúra és tantárgy-pedagógiája*, Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza. ISSN 2063 1952 <http://moodle.nyf.hu/course/view.php?id=30> vagy <http://reptha.detek.unideb.hu/szakmai-anyagok.html>
- Gaul Emil (2014): *Fiatalok tárgyai*. Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza p. 144
- Holland, John (1973): *Making Vocational Choices: a theory of careers*. Prentice-Hall
- Kaposi László (2013 szerk.): *Módszertani segédlet a BÁBJÁTÉK és a BÁBKÉSZÍTÉS valamint a DRÁMA és SZÍNJÁTÉK tárgyak tanításához*. OFI. Budapest
- Kárpáti Andrea (2005): *A kamaszok vizuális nyelve*. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Kárpáti Andrea és Gaul Emil (1998): *A tervezőképesség értékelése projekt módszerrel*. In. Varga Lajos (1998, szerk.): *Közoktatás - kutatás 1996 - 1997*. MKM, MTA Pedagógiai Bizottsága, Budapest.
- Kimbell, Richard (1991): *The Assessment of Performance in Design and Technology*. School Examinations and Assessment Council, London.
- Kimura, Katsu (1991): *Booxx*. Taschen Verlag, Köln
- Mandel Róbert (1980): *Hangszerbarkácsoló*. Zeneműkiadó, Budapest
- Mauss, Marcel (1923): *Essai sur le don. Forme et raison de l'échange dans les sociétés archaïques. l'Année Sociologique, seconde série, 1923-1924*. http://www.congoforum.be/upldocs/essai_sur_le_don.pdf Letöltve 2016.11. 05.
- Norberg-Schulz, Christian (2004): *Genius loci*. In *Ökotáj* **33-34**. 2004. 65–75. o.
- Pataki Tibor (1983): *Papírcsodák*. Ifjúsági Lapkiadó, Budapest
- Preziosi, Donald (1979): *Architecture, Language and Meaning*, The Hague, 1979.

Purcell A. T. and Gero J. S. (1998): Drawings and the design process. *Design Studies* **19** (1998) 389–430

Radnainé Szendrei Julianna (1991): *Kristályformák*. Pergamen Kiadó, Budapest.

Sebestyén Ágnes, Tóth Eszter (2010): *Pécs gyerekeknek*. Hungarofest, Budapest

Séra László, Kárpáti Andrea, Gulyás János (2002): *A térszemlélet*. Comenius Kiadó, Pécs

Szalai András (2010): Az építészeti formaalkotás néhány művészetelméleti vonatkozása. In. *Építészfórum*. <http://epiteszforum.hu/az-epiteszeti-formaalkotas-nehany-muveszetelméleti-vonatkozasa#sdfootnote1sym> Letöltve 2016. 10. 23.

Szűcs Ervin (1988): *Rendszer és modell*. Tankönyvkiadó, Budapest

Tatai Erzsébet (2002): *Művészettörténeti ismeretek*. Enciklopédia Kiadó, Budapest

Tatai Mária (2003): *Az épített környezet*. Enciklopédia kiadó, Budapest

7. A modul adatai

Cím: Tárgy és környezetkultúra

Kutató: Gaul Emil

Közreműködők a 2018/2019. tanévben

Pedagógus neve	Iskola neve	évfolyam
Móricz László Péterné	Lázár Ervin Általános Iskola, Budapest	7.
Szász Regina	Újpesti Szigeti József Utcai Általános Iskola	7a. 7b.
Mészáros Zsuzsanna	Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium	11.
Póczos Valéria	Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium	11.

11. osztályos tanítási - tanulási programok a tárgy-, és környezetkultúra tanítása modulhoz

SZERZŐK:

PEDAGÓGIAI PROGRAM:

Gaul Emil, Nyíregyházi Egyetem, Vizuális Kultúra Intézet

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAMOK:

Póczos Valéria, Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

Póczos Valéria

Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

1082 Budapest, Horváth Mihály tér 8.

29 fős 11.a társadalomtudományi tagozat és 33 fős 11.c speciális matematika tagozat

BESZÁMOLÓ a 2018-2019. tanév 1. félévi eredményeiről

Tanítás

A feladat és a tevékenység leírása

1. Téma: **Szövegértelmezés, vizuális feljegyzések készítése. Tudás megosztás. Stiláris elemek értelmezése, felismerése. Művészettörténeti szakszavak releváns használata.**

Időigény: 1x45 perc

Fejlesztési célok: Kép-és ábra verbális és vizuális dekódolása, értelmezése.

Stiláris elemek verbális majd vizuális értő „olvasásának” készségi szintű elsajátíttatása. A kiadott téma kapcsán kulcsszavak megfogalmazása.

Tartalmak, tevékenységformák: A diákok 5-6 fős csapatokban dolgoznak.

Öt építészettörténeti stílussal ismerkedtek meg a diákok a World Café során:

1. Román kori építészet (XI – XIII. század)
2. Gótikus építészet (XII – XV. század)

3. A reneszánsz építészet (XIV – XVI. század)
4. Barokk építészet (XVII – XVIII. század)
5. Klasszicista építészet (XVIII – XIX. század)

(Az ezekhez tartozó leírások az 1a_MAPPÁBAN a szövegek.pdf fájlnev alatt található.)

Öt építész munkásságát kutatták a diákok az órán:

1. Antoni Gaudi
2. Le Corbusier
3. Breuer Marcell
4. Zaha Hadid
5. Santiago Calatrava

A tesztek elvégzéséhez a Kahoot! alkalmazást választjuk. A kérdések megválaszolására a csapatoknak 20 másodpercük van. A helyes válaszok ábraolvasással megadhatók.

A Kahoot! alkalmazás okostelefonnal működtethető. Csoportmunka esetén egy telefon szükséges a használatához, valamint tanári laptop, projektor és internet hozzáférés.

Módszerek, munkaformák:

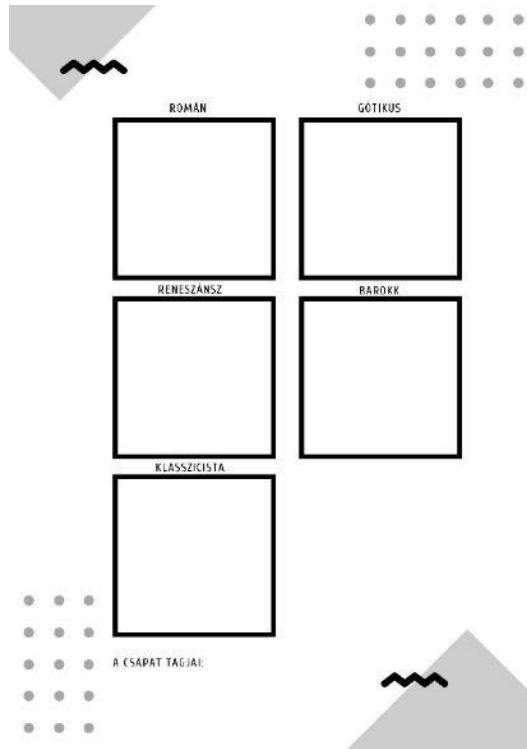
1. World Café

A World Café együttes gondolkodási- és beszélgetési módszer. 5-6 fős csapatok egy munkasziget körül dolgoznak. Első körben rendelkezésükre áll egy darab A2 méretű csomagolópapír, filctollak, valamint minden állomáson van 3 darab megszámozott és lezárt boríték. Az első borítékban csapatonként különféle építészettörténeti stílusok leírása található. A borítékban annyi leírás van, ahányan egy csapatban vannak (a csapatokon belül azonos szövegek). A diákok egyszerre (vezényszóra) nyúlnak a borítékért és mindössze 3 percet kapnak arra, hogy a borítékban szereplő leírásokról közösen vizuális feljegyzéseket készítsenek. Egyetlen ember marad a csapat saját munkaállomásán, a többiek rotációban haladnak.

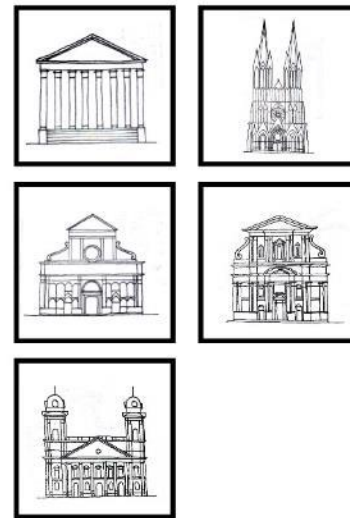
2. Csoportmunka

A következő feladat: a munkaállomáson maradó diákok az érkező csapattagoknak az előzetesen vizuálisan megjelenített építészettörténeti stílusokszakról releváns ismertetőt tartanak mindössze 1 percben. Az a feladat, hogy a fennálló rövid időben minden lényeges információt

mondjanak el. Az osztálytermünkben, mindkét osztályom esetén összesen öt csapat versenyzett egymással, így öt építészettörténeti stíluskorszak ismertetése zajlott. Amikor véget értek az egy perces szekciók és a csapatok visszatértek az eredeti munkaállomásokhoz akkor ki kellett bontaniuk a kettes számú borítékot. A borítékban lévő ábrákat a megfelelő keretbe kellett ragasztaniuk az elhangzott stílustörténeti bemutatók alapján. (a stift ragasztó is a lezárt borítékban volt)

1. ábra: a feladatlap

2. ábra: az előre felvágott és beragasztandó képek

Ezt követően minden csapat előkészített egy darab okostelefont. (a diákokat előzetesen megkértem arra, hogy az osztályban legalább öt darab okostelefon legyen.) Az órára routert vittem, aminek kódját a táblára írtam. A diákok csatlakoztak a hálózatra, ezt követően elindítottam

a számukra már ismert Kahoot! játékot⁹, ahol a feladatlap ellenőrzését végeztük. Nem a fent látható ábrákat, hanem a valós épületek fotóit vetítettem számukra. Alább láthatók a képek és a hozzájuk tartozó 4 opció, melyből a megfelelőt kellett kiválasztaniuk.

Melyik építészeti stílushoz köthető a képen látható épület? Melyik épületről van szó?

18

Skip

0 Answers

☐ Klasszicizmus. Pantheon, (1757-1792) Párizs	☐ Gótika. Notre-Dame székesegyház, (XIII. sz.) Reims
☐ Barokk. Il Gesu, (1573) Róma	☐ Román. San Miniato al Monde, (1013-1063) Firenze

Melyik építészeti stílushoz köthető a képen látható épület homlokzata? Melyik épületről van szó?

19

Skip

0 Answers

☐ Reneszánsz. Santa Maria Novella homlokzata, (1457) Firenze	☐ Klasszicista. Madeleine-templom, (1806 - 1842) Párizs
☐ Barokk. Szent Péter-templom homlokzata, (1607-1612) Róma	☐ Barokk. San Agnese-templom, (1625-1657) Róma

⁹Kahoot! alkalmazás indítását megelőzően szabályok ismertetése, a játék betámasztása. A játék indításához a diákok megkapják a belépéshez szükséges kódot. A csapatok a munkaszigeten feltüntetett számukkal léphetnek be a felületre. A játékosoknak 20 másodpercük van a helyes válasz kiválasztására. A pontszámok alakulását a rendszer rögzíti, azonnali visszajelzést ad.

← → ↻ <https://create.kahoot.it/#/preview/db2ab0df-51e0-491f-8de7-def418bfce20>

Melyik építészeti stílushoz köthető a képen látható épület? Melyik épületről van szó?

19

Skip
0
Answers

▲ Klasszicista. British Museum, (1823-1847) London	◆ Reneszánsz. Ospedale degli Innocenti, (1420-1436) Firenze
● Barokk. Jezsuita templom, (1629 - 1637) Nagyszombat	■ Román. Sant'Ambrogio-bazilika, (XII. sz.) Milánó

← → ↻ <https://create.kahoot.it/#/preview/db2ab0df-51e0-491f-8de7-def418bfce20>

Melyik építészeti stílushoz köthető a képen látható épület? Melyik épületről van szó?

19

Skip
0
Answers

▲ Gótika. Elizabethkirsche, (1235-1270) Marburg	◆ Barokk. Il Gesu, (1753) Róma
● Román. Sant'Ambrogio-templom, (XII. sz.) Milánó	■ Klasszicista. Madeleine-templom, (1806-1842) Párizs

← → ↻ <https://create.kahoot.it/#/preview/db2ab0df-51e0-491f-8de7-def418bfce20>

Melyik építészeti stílushoz köthető a képen látható épület? Melyik épületről van szó?

18

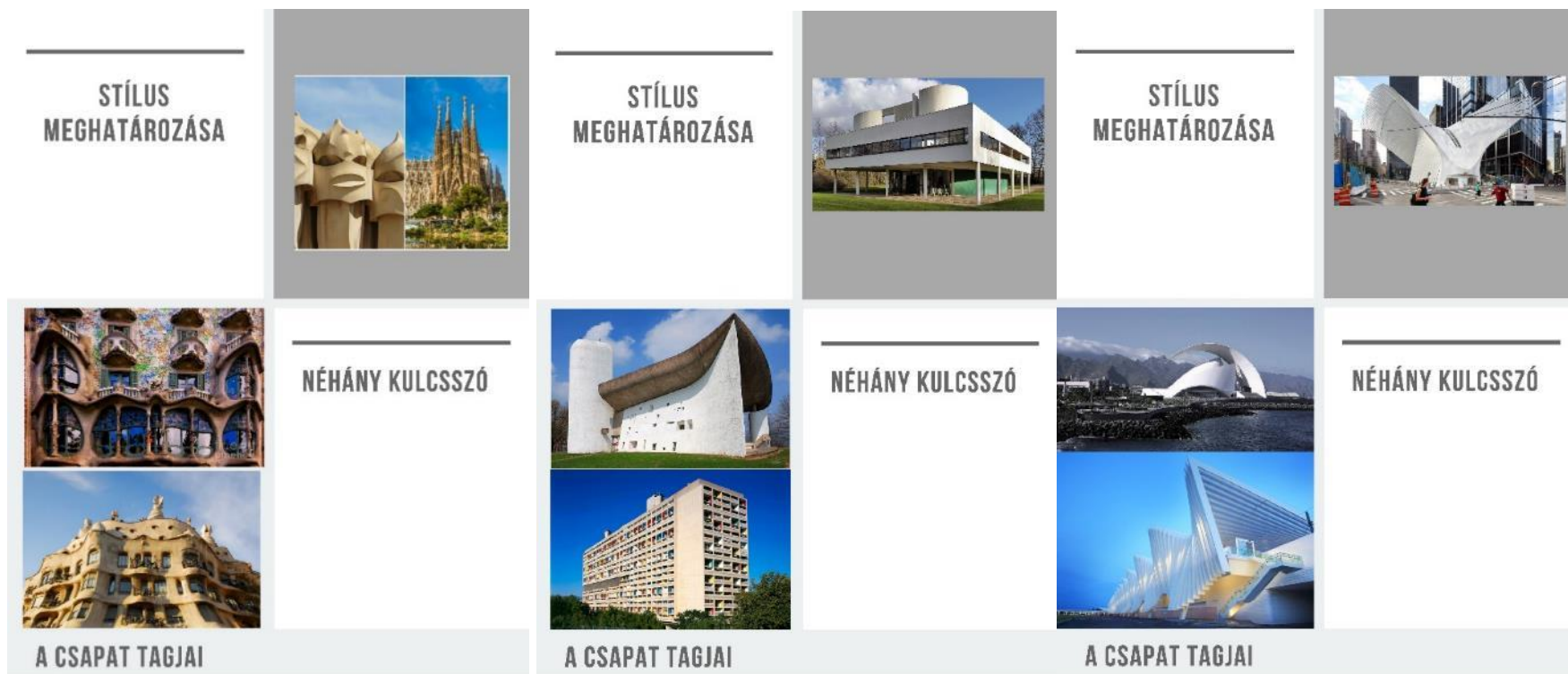
Skip
0
Answers

▲ Klasszicista. Református nagytemplom, (1085-1819) Debrecen	◆ Barokk. Szent-Péter templom homlokzata, (1607-1612) Róma
● Barokk. Székesegyház, püspöki palota, (1791-1799) Szombathely	■ Reneszánsz. Uspenszkij székesegyház, (1745-) Moszkva

A Kahoot! tesztek a diákok a feladatlap alapján töltötték ki. Ahol hibát észleltek, korrigáltak. (átragasztották a megfelelő helyre a képet/képeket)

Ezt követően nyitották ki a 3. borítékot. A borítékban egy darab színes feladatlapot találtak, ami épületről készült fotók láthatók. Azt kértem tőlük, hogy közösen próbálják megfogalmazni az épület stílusát, határozzák meg a stiláris elemeket. Az okostelefonjuk segítségével meg kellett fejteniük, hogy ki a képen látható épületek tervezője és mely épületről/épületekről készült fotók szerepelnek a lapon. Az utolsó öt percben a csapatok prezentálták a kutatás eredményét, ismertették a tervező stílusát.

<p>STÍLUS MEGHATÁROZÁSA</p> 	<p>STÍLUS MEGHATÁROZÁSA</p>
 <p>NÉHÁNY KULCSSZÓ</p> 	 <p>NÉHÁNY KULCSSZÓ</p>
<p>A CSAPAT TAGJAI</p>	<p>A CSAPAT TAGJAI</p>

4. Összegzés

A tanár tapasztalata

Az órán nagyon fontos az időbeosztás. A World Café mindkét osztályban fegyelmezetten zajlott. Kihívást jelentett számukra, hogy rövid idő alatt kellett korrekt információt átadniuk. Az ezt követő ábraértelmező feladat nehezebben ment, a Kahoot! teszt alatt ötből négy csapat tévesztett mindkét osztályban. (a teszt tetszett nekik a legjobban) Röviden megbeszéltük, hogy az információátadás során milyen félreértelmezések merültek fel, amik a hibás megoldásokhoz vezettek. A harmadik borítékban lévő színes feladatlapok meglepték a diákokat,

nehezen indult a kutatás. Segítséget igényeltek a kulcsszavak megfogalmazásában. Az ehhez kötődő gondolkodásra rávezettem őket (főként angol nyelven írtak kulcsszavakat), minden csapat megoldotta óra végére a feladatot, így a prezentációk is rendben zajlottak.

A feladat és a tevékenység leírása

2. Téma: Szerkezetépítés, poszter készítése, prezentáció

Időigény: 3x45 perc

Fejlesztési célok:

Szerkezetépítés: a felkínált téma a cselekvő és kezdeményező attitűd kialakítására, a designer szerepmodelljének átélésére alkalmas. A tervezői életművek stilisztikai, konceptuális és kompozíciós sorvezetőként szolgálnak, áttéve a hangsúlyt a térbeli megnyilvánulásra. A fejlesztési célok elsődlegesen a térbeli logikai műveletek kognitív modellezését és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését célozzák.

Poszter készítése: A tervezői életművek bemutatására készítendő poszterek képanyagának elrendezése, stilisztikai egysége az építész formaalakításának jellemzőit tükrözi.

A szóbeli prezentáció során vizuális elemként szolgáló poszter és kivetített szerkezeti megoldások a stílus- és formaelemzés értelmezését segítik.

Tartalmak, tevékenységformák:

A korábban említett öt építész munkásságának felkutatása csoportmunkában.

1. Antoni Gaudi
2. Le Corbusier
3. Breuer Marcell
4. Zaha Hadid
5. Santiago Calatrava

Feladat: A korábban alakult csapatok folytatják a közös munkát. A diákok a már kiosztott feladatlapok alapján öt tervezővel foglalkoznak. A csapatokon belül munkamegosztás történik: a tervező jellegzetes épületeiről látványrajzokat készítenek, fogvájók és pasztilin csomópontok gyúrásával szerkezeti modellt építenek az építész egy jellegzetes épületéről, a poszterre az építészeti stílushoz illeszkedő feliratokat készítenek (tipográfia). A rajzokat és a feliratot végül B2 méretű felületre (fotokarton) rendezik. A szerkezeti modelleket fotózzuk.

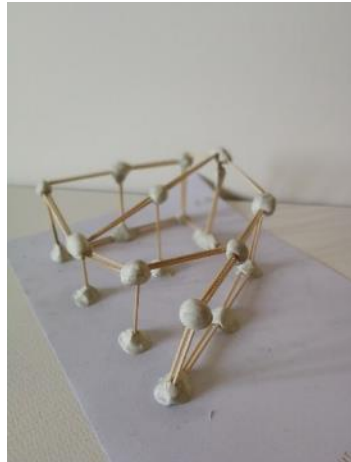
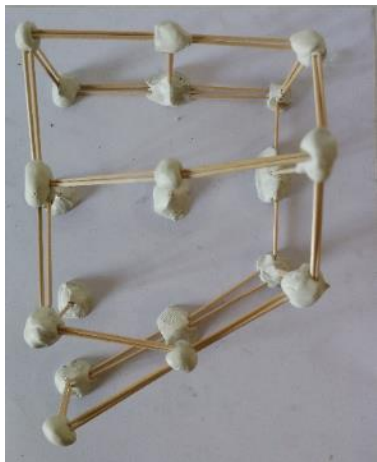
Módszerek, munkaformák:

A diákok csoportmunkában dolgoznak, ezen belül egyéni feladatokat osztanak ki egymást közt.

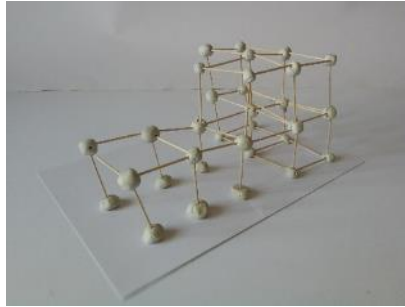
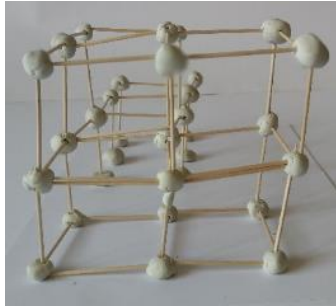
Néhány diákmunka:

Antoni Gaudi

Le Corbusier

Breuer Marcell

Zaha Hadid

Santiago Calatrava

Néhány diákmunka:

Le Corbusier

1950-55
 - Bankokép
 - román katedrális
 - katedrális

- Modern
- Utálgos
- Szektán
- Egyszerű
- Természeti színek
- Szabványú formálás

VILLA SAVOYE

1950-1961
 - kolostor
 - Église
 - UNESCO

LA TRINITÉ

1929-31
 - Párizs (Franciaország)
 - UNESCO

1954
 - Észak-amerikai (New York)
 - UNESCO

Zaha Hadid

1950-2016
 - Irák → UK
 - Próbák az 1. és 2. díjazásig
 - 2010: Stuttgart - díj

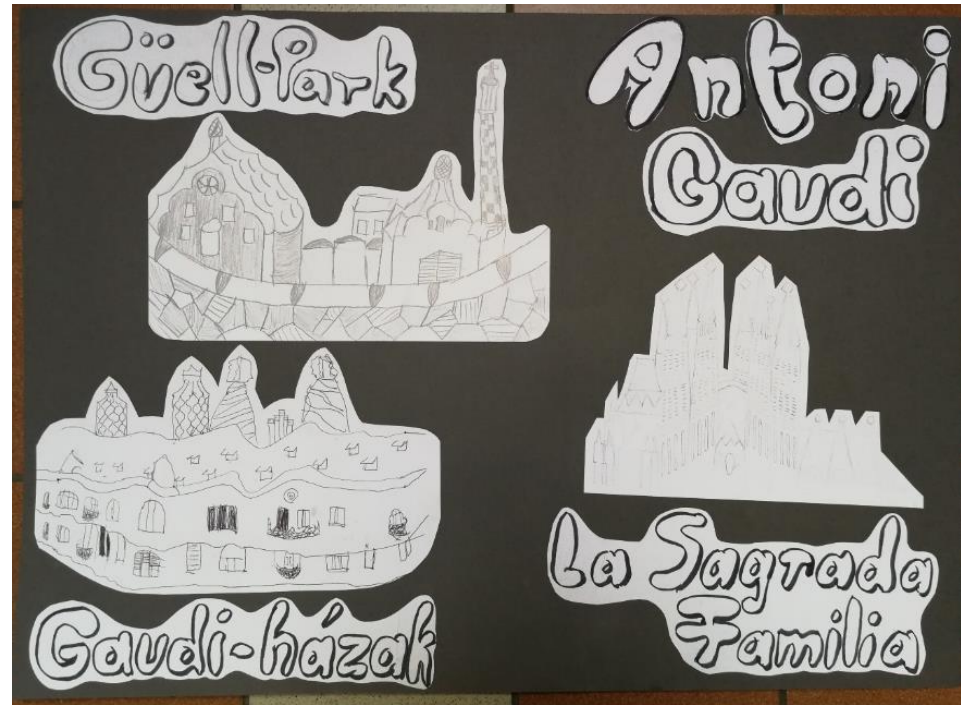
Granada Múzeum

The Opus

Hongkong, rezidencia

NYC Hotel

Stuttgart Residence, Németország

A tanár tapasztalata

A diákok a szerkezetépítés során fellépő statikai problémákat nehezebben oldották meg. A stilizációra és stílus bemutatását támogató egyszerűsített formaelemek képzésére fokozottan ügyeljenek. Sokan elvesztek a részletekben, emiatt nehezebben ragadták meg a jellemző formakaraktert. Nem szükséges az egész épület megjelenítése, elegendő egy jellemző nézet, vagy formakapcsolat kidolgozása. A 10 szerkezetből egy omlott össze óra végére.

A poszter készítése során megfigyelhető volt, hogy a kompozícióalakítás a meglévő képekkel sok helyen okozott nehézséget. Az életmű kronologikus bemutatását kevésbé érezték lényegesnek, mint a karakter megragadását. A csoportdinamika eltérő volt. Önállóan alkottak csapatokat, talán pont ezért nem sikerült mindenhol a korábban kihangsúlyozott eltérő képességbeli eloszlásban összeállniuk. A csoportkialakítás megfelelő strukturálása kulcsfontosságú lehet az eredmények tekintetében. Felhívtam a figyelmüket, hogy fokozottan ügyeljenek a posztereken szereplő képi megoldások láthatóságára, a szövegek olvashatóságára. Ennek hangsúlyozása nem volt elegendő,

sokan nagyon finom rajzi megoldásokat helyeztek a felületre; elképzelhető, hogy a végleges kialakításnál a filctollal történő kiemelés a megoldás.

A feladat és a tevékenység leírása

3. Téma: Vizuális (ön)értékelő lap készítése

Időigény: 2x45 perc

Fejlesztési célok: Kritikai reflexió fejlesztése saját és mások által készített alkotás kapcsán.

Tartalmak, tevékenységformák:

A diákok önálló munkában gondolkodnak a vizuális kultúra kapcsán átbeszélte értékelési rendszerről, az értékelési szempontokról, az értékelés skálázásáról és annak jelentéséről.

Feladat: Egyéni munkában készítsenek vizuális értékelő lapot a saját munkájuk és mások munkájának értékelésére. A vizuális értékelő lapot a munka végeztével „kipróbáljuk” ennek eredményeit megbeszéljük.

A diákok korábban kipróbálták Talita Groenedijk és Folkert Haanstra, valamint az amszterdami Művészeti Akadémia oktatói és holland rajztanárok által készített Holland Képes (Ön)értékelő Lapokat, így azok tapasztalatait is beépítettük a tervezésbe.

Módszerek, munkaformák: Egyéni munka

A tanár tapasztalata

Érzésem szerint túlságosan befolyásolta a diákokat az az értékelési rendszer és bejáratott skála, amiben szocializálódtak. Nem igazán tudtak eltérni a meglévőtől, holott sokszor illetik azt kritikával. A Holland Lapok is erős befolyással voltak, így lehet, hogy érdemes annak bemutatását/kipróbálását a feladat utánra időzíteni. Vannak elképzeléseik az értékelési rendszer megreformálásával kapcsolatban, de a hangsúly leginkább arra tevődött, hogy saját alkotásuk értékelése esetén képtelenek tárgyilagosak maradni, hiszen a munkafolyamatba fektette energia érzelmi köteléket alakít ki az általuk készített alkotással. Számukra sokkal fontosabbá vált az egyéni hozzáállás értékelése, mintsem az eredmény. Mások munkájának értékelésekor az említett érzelmi köteléknek nincs szerepe, hiszen az csak az alkotó számára ismert.

A feladat és a tevékenység leírása

4. Téma: *Emblematikus design tárgyak a XX. századtól „Ha én design tárgy volnék...”*

Időigény: 5x45 perc

Fejlesztési célok: Jártasság a designkultúra területén. Tervezői gondolkodásmóddal történő ismeretek szerzése. Formaelemző képesség és kritikai szemlélet fejlesztése. Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.

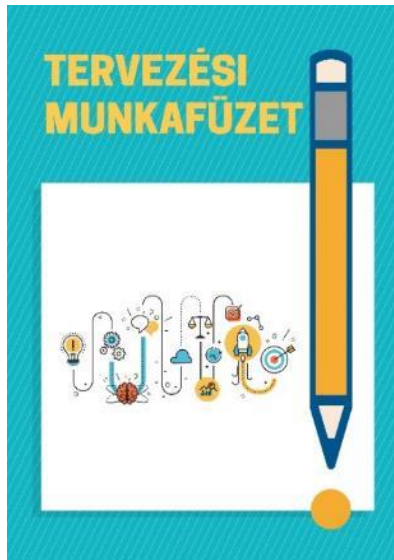
Tartalmak, tevékenységformák:

A folyamat prezentációval indul, melyben tisztázzuk a Design fogalmának jelentését, a Design és Art közti kapcsolatot, a designkultúra szerepét a mindennapokban és annak határtalanságát. A beszélgetést követően egyéni munka kezdődik.

Feladat

A diákok egy munkafüzetet kapnak, amely lépésről-lépésre végig vezetni őket a feladaton. Feladatuk, hogy keressenek egy olyan design tárgyat (XX. századtól, korábbi nem lehet) amely szimbolizálja őket. Ezt kell tanulmányrajzokkal bemutatniuk, majd az anyaszerűséget is tükröző akvarell munkán megfesteniük. A munkafüzetben újra leírják a kiadott feladatot a saját szavaikkal.

A munkafüzet lapjai:

NÉV

OSZTÁLY

DÁTUM

TEMA

KISAPRÉSTYI PÁZSMÁR NEMÉLY STANONKÓ ALTTALÁNOS ISKOLA ÉS ÖNKÉZŐ UN

Fogalmazd meg az elhangzott feladatot a saját szavaiddal!

Írd bele a témát az alábbi buborékba!

Írd bele azokat a kulcsszavakat a buborékokba, amelyek alapján a kutatásod indítható!

Keress a témában releváns képeket az általad választott kulcsszavak alapján!

Válassz ki három, számodra szimpatikus funkcionális tárgyat! Nevezd meg a tervezőjét és a tárgyat is! (típus neve, fantázianév, stb.)

Válaszd ki a három közül azt, amivel leginkább akarsz foglalkozni és írd bele a buborékba a tervező és a tárgy nevét!

Jegyezd le a választott tárggyal kapcsolatos legfontosabb információkat! (a tárgy tervezésének és gyártásának éve, gyártó cég, meddig gyártották, stb.)

Készítsd el a formatanulmányokat egy külön lapra! Ábrázold legalább háromféle nézőpontból a tárgyat!

Készítsd el a tárgy színes látványtervét akvarell papírral!
Eszközök: akvarell, színes ceruza

BUDAPESTI FAZEKAS MIHÁLY
GYAKORLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS
GIMNÁZIUM

2018/2019

Készítette: Pócsos Valéria

Módszerek, munkaformák:

Egyéni munka

A folyamat lezárására egy online kérdőívet állítottam össze a diákok számára. Ennek kitöltését az órán végzik, okostelefonjaik segítségével.

2019. 01. 27.

Design tárgyak a XX. századtól

Design tárgyak a XX. századtól

* Required

1. név *

2. osztály *

3. dátum *

Example: December 15, 2012

4. Tárgy tervezőjének neve: *

5. Tárgy fantázianeve: *

6. Gyártás éve: *

7. Tárgy szöveges ismertetése: *

8. Választás oka: *

2019. 01. 27.

Design tárgyak a XX. századtól

9. A tárgyhoz tartozó keresőszavak: *

10. A tárgy formai elemzése: *

11. A tárgy funkciójának ismertetése: *

Powered by
Google Forms

A tanár tapasztalata

A diákok a prezentáció alatt aktívak voltak. A kulcsszavak megfogalmazása újfent gondot okozott néhány tanulónak. A tapasztalat az volt, hogy olyan tárgyra akartak bukkanni, amivel korábban nem találkoztak. Fontos volt számukra a tárgy formai kialakítása. Elektronikai eszközöket kevésbé akartak választani – mindamelllett, hogy például a telefon formai kialakítása nagyon fontos számukra, ráadásul funkciója okán meghatározó szerepe van a diákok életében (is) – mert kellemetlen érezték magukra nézve annak üzenetét. A képi kompozíciók alakításában nehézségeik voltak (hasonló kompozíciós problémák merültek fel, mint a poszterek esetén). Az akvarell sokak számára pozitív meglepetést okozott, mikor a tárgy anyagszerűségét kívánták megragadni. A választások a design széles skáláját lefedik; leggyakrabban megjelenő design tárgy a Rubik-kocka.

BESZÁMOLÓ a 2018-2019. tanév 2. félévi eredményeiről

Tanítás

29 fős 11.a társadalomtudományi tagozat és 34 fős 11.c speciális matematika tagozat

A feladat és a tevékenység leírása

2. Téma: *Térbeli alakzat értelmezése látvány alapján, síkban és térben.*

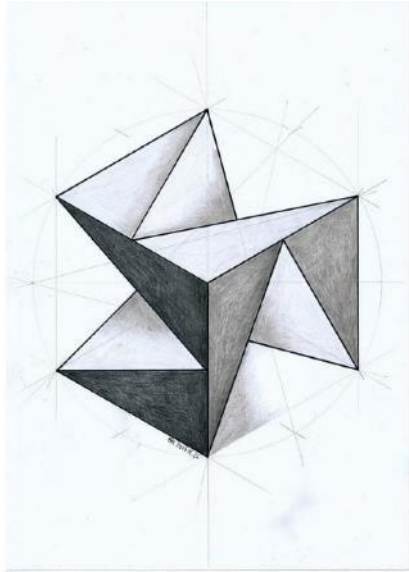
Időigény: 3x45 perc

Fejlesztési célok: Kép-és ábra értelmezése. Térszemlélet fejlesztése térbeli modellezés által.

Tartalmak, tevékenységformák:

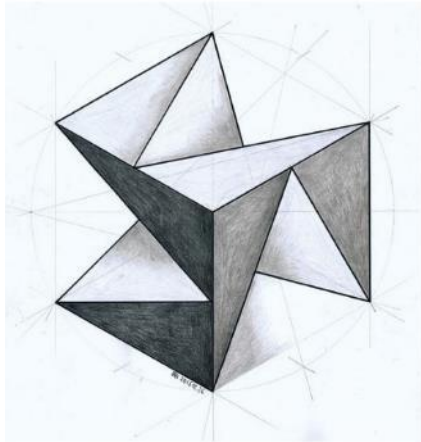
A diákok az alábbi képet kapják egyénileg fénymásolatban.

Módszerek, munkaformák: Egyéni munka.

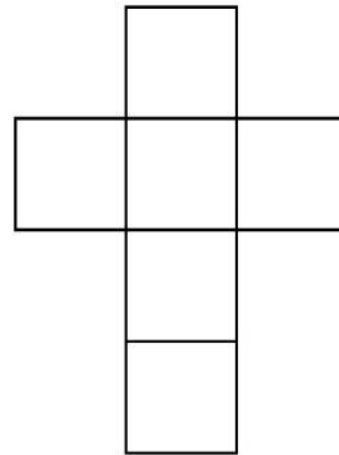
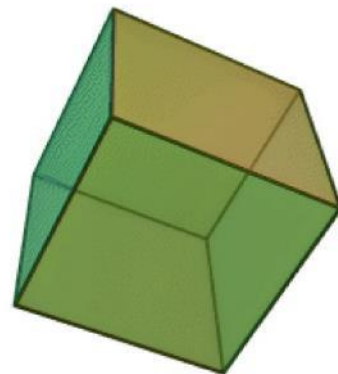
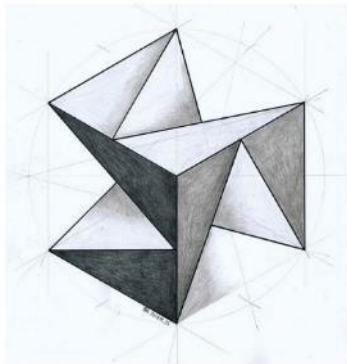

Az a feladatuk, hogy értelmezzék a képen látható csonkolt geometrikus test formáját. Fejtsék meg, hogy milyen lehet a tárgy térben és készítsék el annak palástját. A kiterített palást elkészítését követően modellezzék meg papírból a térbeli alakzatot.

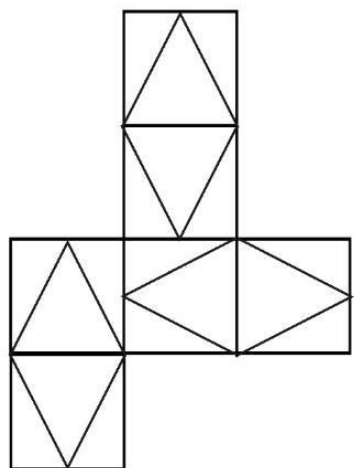
Lényeges először annak megállapítása, hogy milyen befoglaló forma vonható a több helyen csonkolt alakzat köré. Ez a geometrikus test egy szabályos hexaéder.

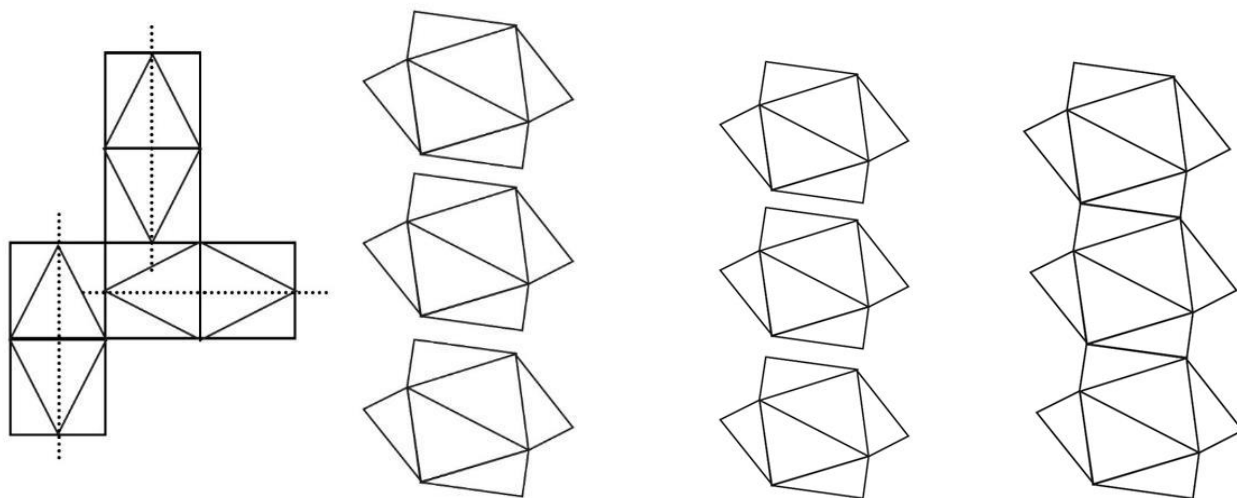
Mindenek értelmében a kocka kiterített palástja adja a kiindulást.

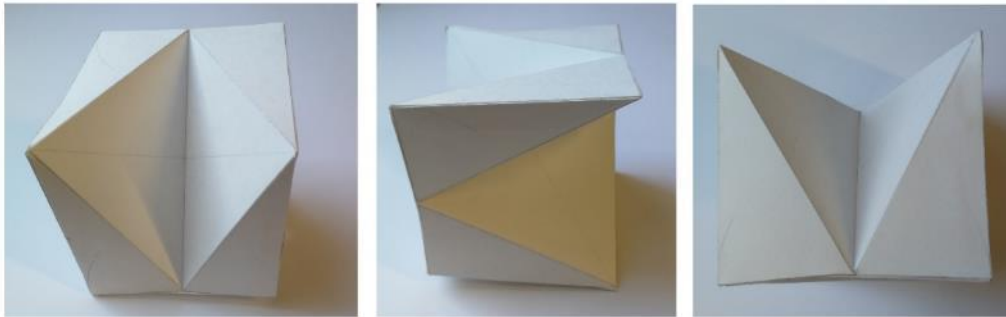
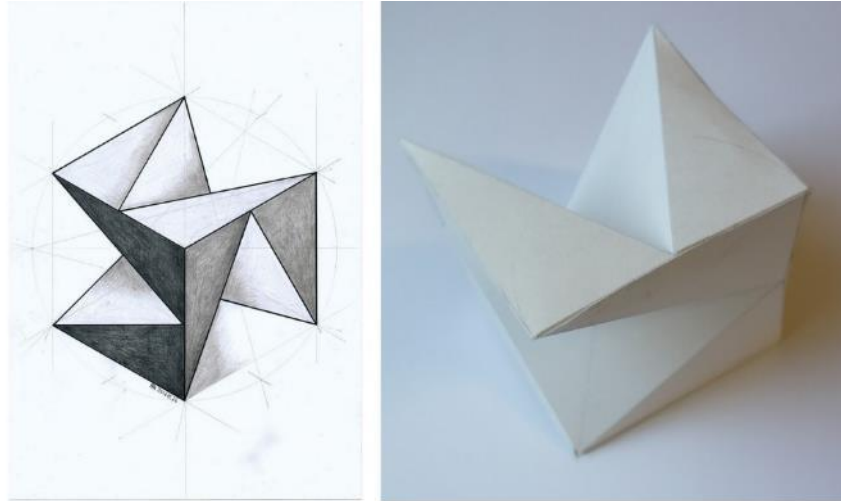
Azonban a palást többféleképpen létrehozható. Érdeemes a csonkolás irányát is figyelembe venni a palást felrajzolásakor.

A csonkolás okán a térbeli alakzat többletanyagot kíván, melynek következtében a kiterített palást módosul.

A különálló egységek összekapcsolása a palást megalkotásának utolsó lépése. A palást a fentitől eltérő módon is létrehozható. A modellezés az alábbi eredménnyel szolgál.

A tanár tapasztalata

A fenti feladat eltérő eredményeket hozott speciális matematika és társadalomtudomány tagozaton, mindamelllett a tanári elvárások is eltérőek voltak. Speciális matematika tagozaton az első órán eljutottunk oda, hogy a diákok a kocka palástjának variációit vették számba.

Ennél a feladatnál nagyon szembetűnők voltak az egyéni különbségek, ugyanis volt olyan diák, aki már az első órán megfejtette a kiterített palást formáját és megkezdte a modellezést. A többség a második alkalommal fejtette meg a síkba terített palást formáját és a harmadik alkalommal készültek a modellek.

Ezzel ellentétben társadalomtudomány tagozaton a diákok felváltva modelleztek és próbálták megfejteni a kiterített palást rajzát. Azzal is elégedett voltam, ha a térbeli modell elkészült függetlenül attól, hogy síkbeli palástját nagyon kis számban tudták megoldani.

Egyik tagozaton sem adtam segítséget a feladat megoldásában, a diákoknak önállóan kellett megfejteniük a formát, de egymással megbeszélhették/megvitathatták az eredményeket. Mindkét tagozaton – eltérő nehézségi fokú – kihívást jelentett a feladat megoldása.

A feladat és a tevékenység leírása

3. Téma: Szerkezetépítés, statikai szempontok figyelembe vételével.

Időigény: 1x45 perc

Fejlesztési célok:

Szerkezetépítés: a felkínált téma a cselekvő és kezdeményező attitűd kialakítására, a designer szerepmodelljének átélésére alkalmas. A fejlesztési célok elsődlegesen a térbeli logikai műveletek kognitív modellezését és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését célozzák.

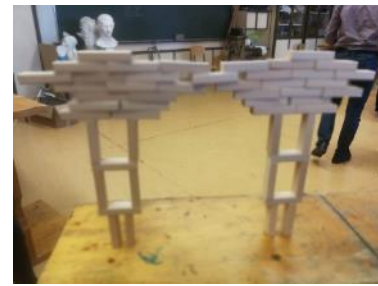
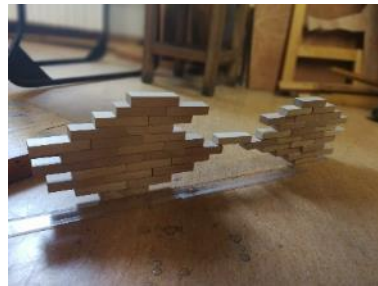
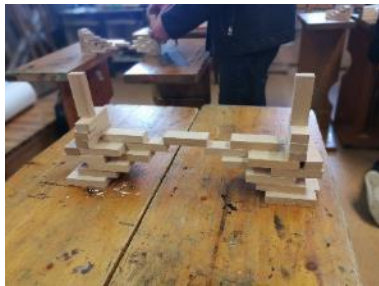
Tartalmak, tevékenységformák:

6. Híd építése Jenga-elemekből, megadott szempontok alapján.

Feladat: Jenga-elemekből olyan híd építése, melynek közepén lévő 7cm hosszúságú elemét a hosszabbik oldal két szélén lehet rögzíteni, ahol mindössze oldalanként 2,5mm befogatás lehetséges. Mindemellett a hídtartó pillér lábátát minél távolabb kell egymástól elhelyezni és a Jenga-készlet minden darabját fel kell használni. 54 darabos készlettel dolgoztak a párok. Az így létrejövő hídtartó távolság rekord speciális matematika tagozaton 38,9 cm, társadalomtudomány tagozaton 34 cm lett.

Módszerek, munkaformák: A diákok párban dolgoznak.

Az alkotás folyamata és néhány diákmunka:

A tanár tapasztalata

A diákok a szerkezetépítés során fellépő statikai problémákat kezelték, egy-két sikertelen próbálkozás után rátaláltak a szerkezet érzékeny pontjaira. A feladatban rejlő kihívás nagy érdeklődésnek örvendett, kifejezetten élvezték az építkezést, valamint a rekordnövelésre alkalmas versenyhelyzetet. Verbálisan értelmezték a problémákat, melyeket párban megvitattak, néhány rajzos terv is készült a kivitelezés folyamán.

A feladat és a tevékenység leírása

4. Téma: **Asszertív kommunikációs gyakorlat**

Időigény: 2x45 perc

Fejlesztési célok: Konfliktuskezelési módok személyközi konfliktus esetén.

Saját érdek és a másik érdeke versengő, kompromisszum kereső, együttműködő, problémamegoldó, elkerülő, vagy alkalmazkodó viselkedés esetén.

Tartalmak, tevékenységformák:

A diákok feladata egy sivatagi túlélés szituáció megfejtése önállóan, majd csoportban, végül pedig újabb csoportban, ahol az első csoport érdekeit képviselve kell érvelniük egymásnak.

Módszerek, munkaformák: Egyéni munka, csoportos munka

A tanár tapasztalata

Az asszertív kommunikációs gyakorlatra azért esett a választásom, mert úgy éreztem a korábbi csoportos együttműködések során, hogy sokan azért nem tudnak érvényesülni, mert kevésbé tudják képviselni az érdekeiket, holott kifejezetten értékes meglátásokkal bírnak. A csoportos tevékenységek során gyakorta alakulnak ki viták, nézeteltérések, amelyek kisebb konfliktusokhoz vezetnek. A kritikai szemlélet fejlesztése során lényeges az ön- és mások érveinek kritikus, de semmiképp nem ellenségeskedő vizsgálata. A sivatagi túlélés szituáció „eljátszása” kellő visszajelzést nyújtott a diákok számára konfliktuskezelési módjaik megértésére. A gyakorlatot prezentáció előzte meg, melyet beszélgetéssel zártunk. A prezentáció konfliktuskezelési módokról és ehhez kapcsolódóan eltérő kommunikációs módokról szólt.

A feladat és a tevékenység leírása

5. Téma: *Formaelemző és formaértelmező gyakorlat*

Időigény: 1x45 perc

Fejlesztési célok: A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata. Formaértelmezés szöveges és képi megfogalmazása. A tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Látvány és mozgás egységének vizsgálata, forma és funkció összefüggéseinek felismerése. Különböző ábrázolási rendszerek használata. Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenítése.

Tartalmak, tevékenységformák:

Egy diák kap egy fotót egy székről (esetünkben: gyártó: Kartell, Masters Chair, tervező: Phillippe Starck). Feladata, hogy pontos információkat adjon osztálytársainak a látott darabról: anyagáról, formájáról, méretéről, stb. A többiek feladata, hogy elmondás alapján rajzolják le a szóban forgó darabot. Mindenkinek egy kérdése lehet a beszélőhöz, de tilos olyan kérdést feltenni, ami már elhangzott, arra a beszélő újból nem válaszolhat. A beszélő összesen maximum öt percet beszélhet folytonosan, aztán a kérdésekre kell válaszolnia.

Módszerek, munkaformák:

1. Egyéni munka, csoportos munka

A tanár tapasztalata

Ezt a gyakorlatot nagyon hasznosnak és mindemellett izgalmasnak tartom. A diákoknak figyelniük kell az elhangzott információkra, hogy le tudják rajzolni a formát. Mivel a már rögzült sémák hamar bekapcsolnak, érdemes bonyolultabb formát választani. Esetünkben a szék támláját szavakba önteni meglehetősen bonyolult volt, a legtöbb kérdés a háttámlával kapcsolatosan érkezett. Lényeges, hogy a szóbeli ismertető után elhangzó kérdések pontosító kérdések lehetnek, de nem kérhetik a forma újbóli szóbeli leírását.

A feladat és a tevékenység leírása

6. Téma: *Épület rajzi és szöveges elemzése*

Időigény: 2x45 perc

Fejlesztési célok: Jártasság az építészettörténet területén. Tervezői gondolkodásmóddal történő ismeretek szerzése. Formaelemző képesség és kritikai szemlélet fejlesztése. Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.

Tartalmak, tevékenységformák:

A diákok feladata megadott építész munkásságára, valamint egy általam kiválasztott épületére rákeresve, vizuálisan és szövegesen ismertetni az épületet és annak alaprajzát.

Beadandó látványrajzot, szöveges elemzést és alaprajzot ismertető kompozíció.

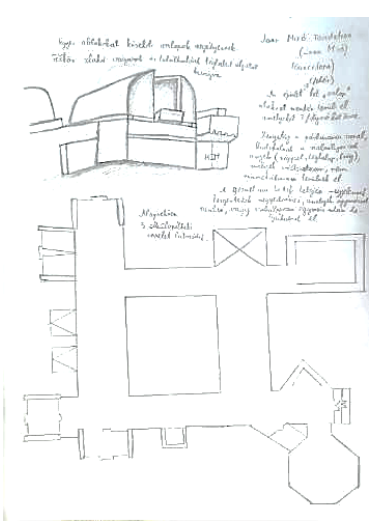
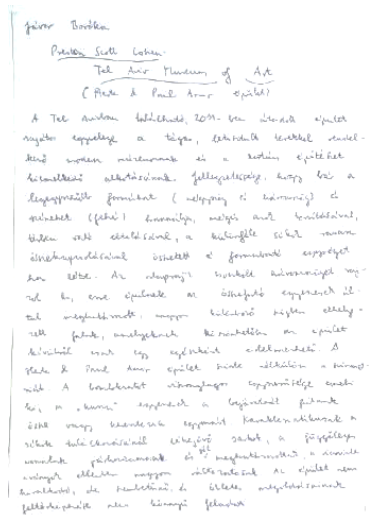
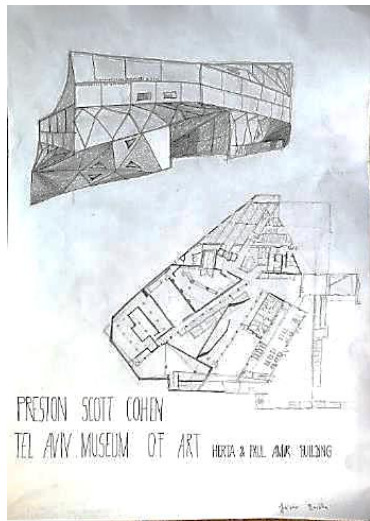
Értékelési szempontok: kompozíció, elemzés és rajzi minőség, arányok, térbeliség

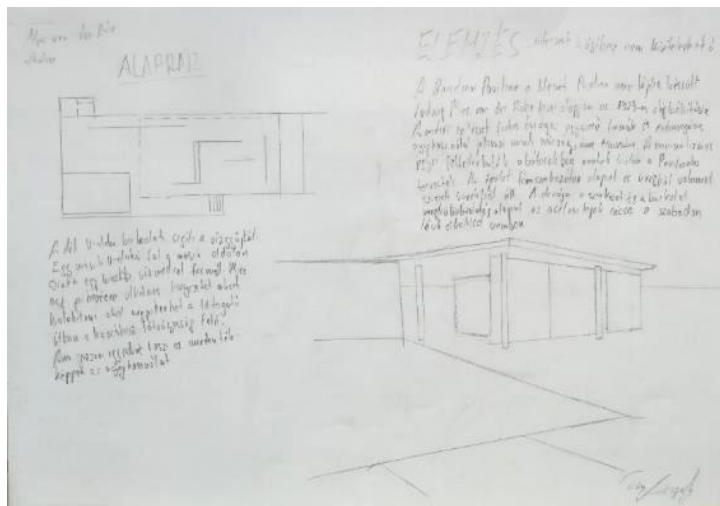
Az alábbi építészek és munkásságuk feldolgozása történt:

1. Joseph L. Sert: Fundació Joan Miró, Barcelona
2. Mies van der Rohe: Pavilon, Barcelona
3. António Amen: Casa da Musica, Portó
4. Ricardo Bofill: Kafka Castle, Sitges, Barcelona
5. Preston Scott Cohen: Tel Aviv Museum of Art

Módszerek, munkaformák: Egyéni munka

Néhány diákmunka:

A tanár tapasztalata

A diákok számára csak az építész és az általam kiválasztott épületet neveztem meg és írtam fel a táblára. A kutatómunka egyénileg zajlott. Okostelefonon és a tanári laptopon kutattak a diákok. (routert vittem az órára) Arra kértem őket, hogy az elemzésbe önálló gondolatokat fogalmazzanak meg, mindezt úgy, hogy már ismerik az adott épület történelmi kontextusát, építészeti jelentőségét. A diákok általában úgy gondolkodnak, hogy nem fogalmazhatnak meg negatív kritikát az adott alkotással kapcsolatban (egyéb tantárgyak esetén sem), ezért főként az épület jelentőségét méltató elemzések születtek. A személyes konzultációk során azonban kiderült, hogy nem mindenki viselt az elemzéshez hű, pozitív érzelmeket az adott épület iránt. Vagy, mert nem értette annak jelentőségét, vagy mert egészen eltérő stílusú épületek vonzóak számára. Ezen érzelmeket, érveket szóban könnyebben fogalmazták meg, de azáltal, hogy elolvasták az épületekről szóló, valamint az építészek munkásságát méltató szöveges ismertetőket, már nehezebben vállalták véleményüket. Mindamelllett, az ismerkedést és feldolgozást követően sokall letisztultabb gondolatmenet tükröződött a forma-, és stílus tanulmányozása tekintetén.

A feladat és a tevékenység leírása

7. Téma: **Épület tervezése adott alaprajzra: látványrajz, elemzés, modellezés**

Időigény: 3x45 perc

Fejlesztési célok: Vizuális befogadó- és alkotóképesség fejlesztése. A feladat a problémaérzékeny, kezdeményező attitűd kialakítására fókuszál, az építész/designer szerepmodelljének, gondolkodási rendszerének átélésére. A kooperatív munkaforma egyéni és közösségi értékeket egyaránt szolgálhat, célja az együttműködési képesség és empátia erősítése, a tanulóközösségek együttes gondolkodása információgyűjtéstől az értékteremtésig.

Tervezői gondolkodásmóddal történő ismeretek szerzése. Formaelemző képesség és kritikai szemlélet fejlesztése. Anyaggal és eszközzel történő ismeretek és készségek elmélyítése.

Tartalmak, tevékenységformák:

A diákok a korábban feldolgozott épületek egy alaprajzát kapják meg csapatban. Az ötfős csapatok feladata, hogy az eredeti alaprajzot ne változtassák meg, azonban módosítsák az épület homlokzatát és funkcióját. Lényeges, hogy a módosult homlokzat a módosított funkcióhoz illeszkedjen. Az áttervezett épületet száraztészta modellekben meg is valósítják. (alapanyag: száraztészta, ragasztóanyag)

Csapatonként beadandó: egy darab A3 méretű lapon az eredeti alaprajz rajza, az áttervezett homlokzat leginkább jellemző nézetei, a módosult funkciót tartalmazó leírás, valamint a száraztészta modell.

Módszerek, munkaformák:

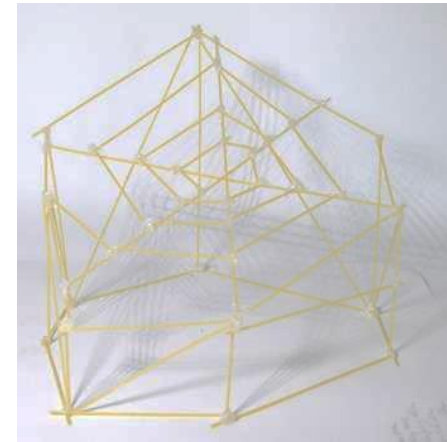
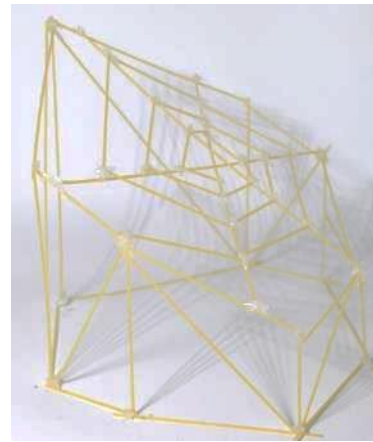
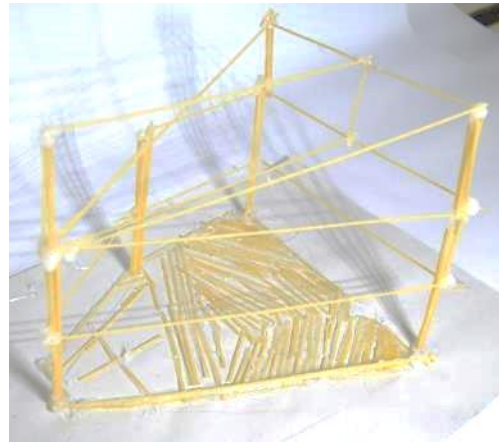
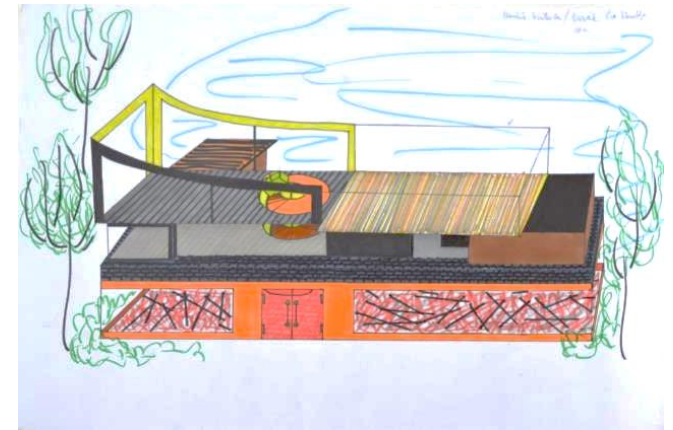
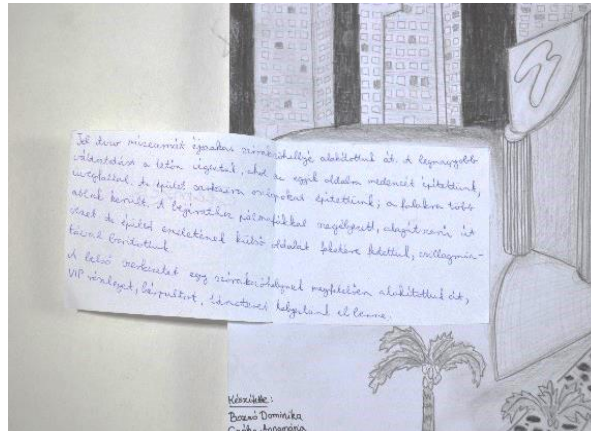
Csoportos munka

A tanár tapasztalata

A diákok gyakran nehezen oldják meg egymás közt a részmunkák felosztását, ezért a tanárnak ebben segítséget kell nyújtania. A teljes feladatot részfeladatokra osztottam és felügyeltem, hogy a csapattagok a részfeladatokat elosztását elvégezzék. Amelyik csapat ezt ügyesen megoldotta, ott nem adódott nehézség a kivitelezésnél. Lényeges, hogy mindemellett a kommunikáció folyamatos legyen a csapattagok közt. A részfeladatok megkezdését egy közös ötletelő és tervező szakasz előzte meg. Minden egyes csapatnak egy kartondobozba rendeztem a feladat elvégzéséhez szükséges eszközöket. (A3-as és A4-es méretű rajzlapok, ragasztópisztoly, csapatonként 2 db ragasztópisztoly töltet, hosszabbító, egy csomag spagetti tészta) Az órai munka végétével, a csapatoknak az eszközöket, rajzokat és a modellt mindig a saját csapatdobozába kellett visszapakolnia. A diákok a száraztészta modell építését lelkesen végezték. Ennél a feladatnál rendkívül kedvezőtlen volt az 1x45 perces óra. A diákok rendszerint nem hagyták el kicsöngetéskor a termet, tovább dolgoztak, így szerencsésebb lett volna a 3x45 perces tömbösíteni, ami sajnos nem volt megoldható.

A módosult funkció és az módosított homlokzat elemző leírása okozott leginkább nehézséget, a legtöbb konzultáció ezzel a részfeladattal kapcsolatban történt. Az építkezésbe végül jellemzően a csapat minden tagja részt vett.

Néhány csoportmunka:

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Geisbühl Tünde, Nagy Imre, Pók Tímea, Sinkó István (Wrobel Péter közreműködésével)

Alapelvek, célok – szemléletmód

A program az érvényben lévő Nemzeti Alaptanterv (2012) céljait, alapelveit elfogadja, de a hangsúlyt még inkább az *aktív, cselekvő megismerésre* helyezi, különös tekintettel a megismerés sajátosságainak megtapasztalására és feltárására. Ezért a megtapasztalható világ tág köréből merít, és ehhez társítja a kortárs művészet példáit. E művekhez kapcsolódva a megismeréshez *általánosan szükséges képességeket* kívánja fejleszteni. A környezet feltárása kiterjed a belső környezetre is, és ebben kiemelt hangsúly esik a megismerés folyamatára és jellemző módozataira.

Mentális reprezentációink bizonyos karakterizálható formái a műalkotások példáival jeleníthetők meg. A tapasztalatok értelmező megközelítése során a módszerek között is helyet kap a *reflexió* és az *önreflexió*, és az ezzel kapcsolatos műalkotások is.

A gondolkodás fejlesztése művészeti tevékenységgel

A legáltalánosabb értelemben megfogalmazható cél a gondolkodás fejlesztése a művészeti megközelítési módok és a művészeti tevékenység segítségével. A kortárs művészet jelenségeit, példáit használjuk fel arra, hogy szélesebb körben is érvényesíthető képességek kibontakozását segíthessük velük. A teljes körű, *egészséges fejlődés* olyan cél, amit a legtöbb pedagógiai program a sajátjának tekint. Ehhez mi hozzátesszük azt, hogy figyelembe kell venni az agykéreg két felének funkcionális aszimmetriáját, és arányosan, kiegészítő módon kell működtetnünk verbális és vizuális befogadó rendszerünket (Hámori, 1985, 144). A vizuális nevelésre fókuszáló fejlesztéstől nem áll távol az integratív szemlélet sem. Célunk az is, hogy a műveltség területei között lehetséges *kapcsolatok* feltárását a tanulás folyamatába is bevonjuk.

A fejlődést a következő általános képességek körében kívánjuk támogatni

- kezdeményezés
- kísérletezés
- feltárás (megtapasztalás – megélés - megértés)
- asszociáció
- elemzés – kombinálás
- probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás)
- koncepció alkotás, tervezés

- döntés
- kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással)
- folyamatszervezés (a megvalósítás során)
- megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)
- összetett építkezés
- kifelé irányuló reflexió
- befelé irányuló reflexió (önreflexió)
- tapasztalatok az alkotófolyamatról
- fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz
- rugalmas gondolkodás
- együttműködés
- motiváció

A képességek kialakításának minőségére helyeződik a hangsúly, és ez alá rendelődik az elsajátítandó ismeretek köre.

Új tanulási formák

Nem az egyszerűtől az összetett irányába tartó építkezés elve felel meg a megismerés természetesebb szempontjainak, hanem az összetett helyzetben szerzett tapasztalatoknak az értelmezése, rendszerezése, absztrakciója, modellek alkotása. Fontos cél a környezet megismerése és a megismert elemek bevonása egy olyan nyitott rendszerbe, mely az elemek sokféle kapcsolódásra ad alkalmat, így a mi szempontunkból kiemelt jelentőségű vizuális információk kapcsolódásaira is. A megismerés folyamatának jelentős fázisa a kutatás és kísérletezés, amikor a jelenségek sokasága kerül felszínre. A kísérletező, felfedezéseken alapuló tanítási, tanulási módszer (*Inquiry Based Learning*) pedagógiai modellje a vizuális nevelésben is jól alkalmazható. Fontos feladat ezeknek a tapasztalatoknak megőrzése az alkotó megközelítés számára.

A környezet vizuális módszerekkel történő megismerése során *magának a megismerésnek a sajátosságai* is feltárulhatnak előttünk. Ez a tudás igen tág körben érvényesíthető, és *szellemi eszközzé*, munkamódszerré válhat. A kezdeményező megközelítést érdemes összekapcsolni a reflexió eszközeivel. Saját aktív részvételünk folyamatát is érdemes regisztrálnunk, és elemeznünk. Ez alkalmat ad számunkra, hogy módosítsunk a megközelítésünkön, és tágíthassuk szellemi eszközeink körét. Bár felfogó rendszerünk működése által már az észlelés szintjén automatikusan rendszerbe szerveződnek a benyomásaink, mégis külön figyelmet kell szentelni annak a folyamatnak, mely során tudatosan bontakoztatunk ki rendszert.

A célok vázlatos megfogalmazását azok megvalósítása követi, és ez nem volna lehetséges olyan szerkezet kialakítása nélkül, amely az egész és a benne foglalt részek megformálását, elrendezését szolgálja, és ezzel egyben a kommunikációra is esélyt teremt. Az invenció mellett ez az alkotó megközelítés másik fő jellemzője. Az alkotófolyamat leírható úgy is, mint az invenciók és a rendszerré szervezés egymásra következő lépéseinek összetett folyamata (Taylor, 1983. 145; Ginnis, 2007. 42). Az alkotófolyamatnak ez a sajátossága kiterjeszhető a

megismerésre is. Ezért fontos az, hogy *személyesen alakíthasson ki rendszert* az, aki tanul. Az is fontos, hogy személyes céljain túl *az együttműködés céljait is magáénak fogadja el*, legyen képes csoportban dolgozni, és csoporttársaival együtt fogalmazni meg közös célokat és kidolgozni a megvalósítás módszereit. Ez rugalmas gondolkodást, a változó körülményekhez való alkalmazkodást igényel.

Nevelési, fejlesztési célok (kéességek, ismeretek, attitűdök fejlesztése)

Munkája során a tanár az alábbi fejlesztési célokat egymással összehangolva, egységes folyamatként valósítsa meg

- Az inspirálódás önálló, személyes forrásainak kitágítása,
- A nyitottság, a befogadó képességcsoport tevékenységbe ágyazott fejlesztése
- A rugalmasság, a kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősítése
- Kapcsolatok, összefüggések felismerésének fejlesztése az egymáshoz közelebb és az egymástól távolabb eső területeken
- Egyre differenciáltabb, összetettebb, kifinomultabb döntési folyamatokban való jártasság fejlesztése
- Az egységgé szervezés képességének kibontakoztatása mind konkrét képi, tárgyi, gondolati szinten, és e szintek között is
- Együttműködési képesség fejlesztése a másokkal való együtt gondolkodás és együttes tevékenység során
- Reflexiókra való érzékenység, és az empátia fejlesztése
- Az önállóság és az egyéni kezdeményezés erősítése
- A reflexió és az önreflexió képességének kibontakoztatása

Várható eredmények

- Közvetlenebbé válik a diákok viszonya a kortárs művészettel.
- Több kapcsolódási pontot tudnak kialakítani általános tapasztalataik és a műalkotások között.
- Jobb lesz az átjárás az egészben való és a részletekben való megragadás között, ezáltal fejlődik a problémamegoldó képesség és a folyamatban való gondolkodás képessége. ennek az előnye várhatóan kihat a tanulás más területeire is.
- Erősödnek a kapcsolatok a gyakorlati megközelítési módok és az elméleti megközelítési módok között.
- Felismerhetőbbé válik a lappangó (tacit) tudás, mint forrás szerepe a diákok számára, miközben a tiszta, világos (explicit) forma megteremtésére tesznek kísérleteket.
- Általában véve fejlődik a kreativitás, ezen belül a nézőpontváltás, a rugalmasság, az eredeti megközelítés képessége.
- Az empátia jobban érvényesül a diáktársak között, tovább differenciálódik, és kiterjed a kortársakhoz és a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyokra is.
- A személyiség fejlődésének részeként fejlődik a kritikai szemlélet és az önismeret

- A bizonytalanság tűrésének és a kudarc elviselésének a képessége javul, ezzel összefüggésben nő a kísérletező kedv.

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

A közvetlen tapasztalatok megerősítik, hogy azok a gyerekek, akik megfelelő szituációban találkoztak kortárs művekkel, alapvetően érdeklődőek, mivel közel áll hozzájuk azok kifejezőmódja és látásmódja, hiszen mindez a napi vizuális élményekkel is szinkronban van. Ez az elfogulatlan, közvetlen viszony lehet számukra a művészettel való ismerkedés első lépcsője, ami nem követel tőlük túlzott kezdeti erőfeszítést, előtanulmányt, és ez azonnali pozitív élményt, motivációt jelent számukra.

A pedagógusok megfelelő szemlélete biztosíthatja, hogy ez tartósan fenn is maradjon. A modul fenntartható akkor, ha a pedagógusok szemléletformáló, ismeretbővítő továbbképzésben részesülhetnek. Kiemelt szerepe van annak is, hogy a szakmai fejlődéshez szükséges információforrásokat és taneszközöket könnyen el tudják érni.

Tartalmak és módszerek - A modul innovatív tartalma

Tartalmában a program a környezethez és a belső folyamatokhoz fűződő tapasztalatot és tudást széles körre terjeszti ki. A művészeti példákat a kortárs művészet köréből választja. A program arra alapoz, hogy a megismerés folyamatában *az analógiák mobilizáló szerepet tölthetnek be*, átjárást biztosítanak a különböző területek között.

A tantárgyban úgy jelennek meg az ismeretek, hogy változatos módon tudjanak kapcsolódni más műveltségterületek képességfejlesztési céljaihoz. A Vizuális kultúra tantárgyhoz készült modulunk programjában szerepelnek más tantárgyakban is oktatott ismeretek, amelyek segítik a vizuális képességfejlesztés *integrálódását* az iskolai fejlesztés egészébe.

Programunk épít a már meglévő, összetett tapasztalatokra, a korábban megszerzett ismeretekre. Kiindulópontnak tekinthető az a szemléleti megközelítés, amely nem tiszta lapként kezeli a tanuló embert, hanem olyanként, aki az őt érő hatások és saját tapasztalatai szövedékében él. A tanuló *képes rá, hogy ő maga kezdeményezzen*. Nem az egyszerűtől az összetett irányába tartó építkezés elve felel meg a megismerés természetesebb szempontjainak, hanem az összetett helyzetben szerzett tapasztalatoknak az értelmezése, rendszerezése, absztrakciója, modellek alkotása. Ezzel párhuzamosan az alulról fölfelé építkezés is szükséges, mert e nélkül egyes képességek kifejlődésének hiányában a további lehetőségek lezárulhatnak.

Célunk a belülről motivált, cselekvő megközelítés. Az aktív megismerés folyamán új megközelítési módokat előhívó, innovatív attitűd bontakozhat ki. A tényszerű ismeretekből a fantázia által új összefüggés generálódhat. A tudás bármely területéhez kapcsolódó ötletnek, meglátásnak szerepe lehet az alkotó képességek kibontakoztatásában.

A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)

Ha a megismert, tényszerű, oksági rendszerből kilépünk, váratlan, a rendszertől távoli, független lehetőségek bukkanhatnak fel, melyek nem magyarázhatók meg hitelt érdemlően a

megszokott módon – a keretektől ki kell lépni, ez a feltétele annak, hogy valami új jelenhessen meg.

Célok megfogalmazásának generálása és döntési helyzetek biztosítása

A képzőművészet bizonyos kortárs jelenségei a megismerés kezdeményező, cselekvő formáit erősíthetik meg bennünk, és ez alkalmat ad arra, hogy döntési helyzetekben próbálhassuk ki magunkat. A tanuló ember számára biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy célokra szerveződő tevékenység és döntések során szerezhessen tapasztalatokat. Biztosítani kell, hogy hathassanak rá mind a személyes, mind a közös célok. Ennek kiemelkedő szerepe van a személyiség alakulásában.

Lehetőség teremtése rendszer kialakításának közvetlen megtapasztalására

Bár felfogó rendszerünk működése által automatikusan rendszerbe szerveződnek a benyomásaink már az észlelés szintjén, mégis külön figyelmet kell szentelni annak a folyamatnak, mely során tudatosan bontakoztatunk ki rendszert. A célok megfogalmazását azok megvalósítása követi, és ez strukturális szervezési folyamatok nélkül nem lehetséges (Taylor, 1983). Ezért fontos az, hogy *személyesen alakíthasson ki rendszert az, aki tanul.*

Ismeretanyag és aktív megismerés – parafrázis

Az ismereteket nem egy elve elrendezett sorban bővítjük. A képességek fejlesztése során az ismereteket akkor hívjuk be, amikor szükség lesz rájuk. Nem is feltétlenül mindig ugyanazokra az ismeretekre van szükség, mert a fejlesztés lépései során érzékenyen kell reagálni az adott pillanatnyi állapotokra. Azt a viszonyt, amelyben a képességek fejlesztéséhez igazodik az ismeretanyag, leginkább egy feladattípus bemutatásával lehet szemléltetni.

Programunkban a *parafrázis* készítése rendkívül fontos feladattípus – olyan „átírás”, átdolgozás, amelyet értelmezéssel kötünk össze. A parafrázis készítése során a *cselekvő feltáráshoz* társulnak a megismerhető információk. Összetelálkozhatnak benne az értelmi és az érzelmi folyamatok, és tartalmaik kölcsönösen hathatnak is egymásra. A parafrázis olyan típusú feladat, amely alkalmat teremt a szemiotikai megközelítés számára, az értelmezés és a jel alkotás során. A megoldási lehetőségek számos irányban nyitottak, a képalkotás, a tárgyalkotás, a téri szerveződés, az időbeli strukturálódás irányába egyaránt kiterjedhetnek.

A választott művel kisebb vázlatok és jegyzetek, vagy sorozat készítése során ismerkedhetünk, eleinte a pillanatnyi személyes kapaszkodók, mint kiindulópontok felől közelíthetünk hozzá. A parafrázisok készítése során *sajátos dinamika* érvényesül. A felszíni kapcsolatoktól az egészen mély tartalmúakig juthatunk el. Igen közel kerülhetünk az eredeti nűhöz, és el is távolodhatunk tőle. Eközben szinte észrevétlenül folyik az elemzés és a rendszerré szervezés, az alkotás.

A cselekvő és az elemző megragadás módjait egyesítjük, és eközben *az ismeretszerzést összekötjük az alkotófolyamattal.*

A kortárs művészet megközelítésének sajátos lehetőségei

A kortárs művészet tárgya, és inspirációs forrásai tekintetében rendkívül sokszínű, vonatkoztatási rendszere pedig nyitott. A műalkotások arra adnak nekünk esélyt, hogy sajátos szemléletmód szerint közelíthessük meg a világ dolgait. Egy ponton túl megszűnhet a határ műalkotás és élet között. Ahogy az életben elénk kerülő dolgokra reagálunk, úgy reagálhatunk műalkotásokra is és fordítva. Megmarad azonban az a lehetőség is, hogy ne lépjük át ezt a pontot, és a műalkotást ne az élet részeként fogjuk fel, hanem olyan lehetőségként, amely valamit felmutat, közvetít számunkra az életből. Valójában, amíg még beszélhetünk műalkotásról, e körül a pont körül mozgunk. Azok a művészeti formák, amelyek ránk hagyományozódtak, megkönnyítik számunkra a műtárgyak felismerését. Számos módon specializálódtak, ezzel gazdagították a világunkat.

A kortárs művészet spektruma igen széles, jelenségei szerteágazók, ezért nem vállalható fel olyan megközelítés, amely a karakterizálását tűzné ki célul. Ennek ellenére többnyire jellemző az, hogy *a művek nyitottak*, és hogy *kommentárt igényelnek*. Az a metódus, ami a nagy stíluskorszakok, vagy a karakteres irányzatok megközelítésében alkalmazható, várhatóan nem lesz sikeres a kortárs művészet megközelítésekor. A kortárs művek elemző megközelítésének társulnia kell a kezdeményező, cselekvő, alakító, átformáló megtapasztalással, és számos lehetséges kapcsolódási pont feltárásával. A kortárs művészet köréből ennek megfelelően válogat a program az egyes jelenségek példái közül. E jelenségek elsősorban nem stílusok és műfajok, mert a kortárs művészet számos alkotása nem ezek által ragadható meg leginkább. Sokkal meghatározóbb az, hogy egy-egy alkotás hogyan választ ki és hogyan vet fel egy problémát, és hogy milyen sajátos kifejezési módot teremt, amikor ezt elénk tárja, így számos ismert médium mellett új, váratlan területen is megnyilvánulhat, szokatlan összefüggéseket is feltárva.

A kortárs művek megragadása során nem egy kijelölt pályát követünk, nyitottságuk alkalmat ad arra, hogy kötetlenül közelíthessük meg őket, egyszerre több irányból is. Ez a sajátosság jól kihasználható az általános iskolában, annak is leginkább az elején, hiszen éppen megfelel az iskoláskorú gyerekek érdeklődésének, a világ dolgaihoz való felfedező viszonyának. A kortárs művészet tekintetében pedig felkínálkozik az a lehetőség, hogy a diákok közvetlenebb kapcsolatba kerülhessenek alkotásokkal, alkotói attitűdökkel.

Nem célravezető az a gyakorlat, ami egy leegyszerűsített kommunikációs sémát követ, amely során a műtárgyra távoli objektumként tekintünk, és aminek az üzenetét mi, a befogadók majd megfejtjük az elemzés során. Ahelyett, hogy ezt az igen leegyszerűsített kommunikációs sémát követnénk, a beavatkozás, az átalakítás, és az átértelmezés aktusaiban tárulhat fel előttünk számos út a műhöz közelítve, és a műtől eltávolodva. Mindezt rögzíthetjük fogalmakkal, képekkel és tárgyakkal egyaránt. A képzőművészet bizonyos kortárs jelenségei a megismerés kezdeményező, cselekvő formáit erősíthetik meg bennünk, és ez alkalmat ad arra, hogy döntési helyzetekben próbálhassuk ki magunkat.

A kortárs művészet tanítása során a kezdeményezés, a cselekvés, döntés támogatása nagy kihívást jelent ez az értékelés szempontjából, hiszen az értékelésnek mindig kötődnie kell viszonyítási pontokhoz. A kínáló lehetőségek közül a portfólió és a kreativitás vizsgálata közelíthet megfelelően ehhez, ami az életkor növekedésével szinkronban, egyre inkább kiegészülhet a szemiotikai feltárásban való jártasság vizsgálatával. Ekkor színre léphet, majd

fokozatosan bővíthet a paletta a kódok szerinti megközelítéssel is, feltárva az alkotások egyre több rétegét. Erről bővebben a 3. részben szólnunk majd.

A kortárs művészet sajátos jellege folytán nem a történeti megközelítést helyezzük előtérbe, de művészettörténeti és kultúrtörténeti kapcsolódási pontokat alkalmazunk. A megismerés *széles spektrumára* helyezzük a hangsúlyt, ezért a forrásanyagot elsősorban *nem művészettörténeti szempont* szerint tárgyaljuk, hanem aszerint hogy miként kapcsolódhatnak az alkotások más tudásterületekhez - a történeti szempont csak ezen belül, vagy ezzel párhuzamosan kap szerepet.

Módszerek

Törekvésünk, hogy olyan közvetlen *lehetőséget kínáljunk fel* a tanároknak, ami segíti őket abban, hogy saját igényeik szerint folyamatosan át tudják alakítani a programjukat. A közösen kidolgozott témák kapcsolódhatnak a tudás tág területeihez, és érinthetnek iskolai tantárgyakat is. Ehhez célszerűen olyan *feladat típusokat* tervezünk, amelyeket módosítani és *kombinálni lehet*, amelyek adaptálhatók az újabb és újabb helyzetekre. Az alábbiakban módszertani alapelveinket ismertetjük.

A dinamika elve

A program alapját képező módszerekben *a dinamika* elve érvényesül, ezt a műalkotások egy különös sajátossága teszi lehetővé, az, hogy többnyire könnyen megragadható formában jelennek meg, ugyanakkor a mibenlétük körül mindig *kérdések generálódnak, és ebből fakadóan nyitottak*. Az alkotások nem pusztán közlések, hanem lehetőséget kínálnak fel a számunkra, hogy megközelíthessük őket.

Egyéni és csoportos feladatok

Fontos célunk az együttműködési képesség fejlesztése, ennek szempontjából különösen értékes a közös munka. Formái változatosak lehetnek - például páros kiállítás vagy bemutató tervezése közösen kitalált programmal - később meg lehet próbálni ezt több résztvevővel is. A művészekkel való együttműködés elősegítésére célszerű kisebb kiállításokat, bemutatókat szervezni, de gyakrabban, hogy jelenlétük folyamatosan tudjon hatni az iskolai környezetre. Fórumot teremthetünk a számukra úgy, hogy folyamatosan biztosítjuk részükre a nyilvánosságot az iskola közös tereiben, belső információs hálózatán, honlapján, és szélesebb körben is. A diákok változatos témákra szerveződő közös munkái ugyanilyen figyelmet érdemelnek.

A csoportos feladatok során közvetlenül megtapasztalható, hogy milyen élmény az, ha *több személy tudása összeadódik és egymásba szerveződik*. A közös eredménnyel nem zárul le a folyamat, hatására további izgalmas, új lehetőségek tárulhatnak fel. Ez kiegészíti a túlnyomórészt egyéni feladatokat előtérbe helyező iskolai gyakorlatot, és egyúttal gazdagítja is a tudásról alkotott képzetet, *bekapcsolva a személyes tudást egy nagyobb rendszerbe*.

Szemiotikai megközelítés

A jelekkel foglalkozó tudományok jelölnék ki olyan nyitott, teret, amelyben nagy szabadságfokkal közelíthetünk a műalkotásokhoz. Ennek során kapcsolatokat tárhatunk fel a

világ objektívnek tekinthető részei és a róluk alkotott saját reprezentációink (gondolataink, képzeleteink) között. Vizsgálhatjuk azokat a jeleket, amelyekkel kifejezzük magunkat, és azt is, hogy miként működnek a jelek az emberek közösen kialakított szokásaiban.

A módszerek felől nézve a szemiotikai megközelítés szerepe az, hogy a közvetlenül ható egységes élményt össze tudjuk kapcsolni az elemzés módszerével. A szemiotikai összefüggéseket feltáró, elemző megközelítést össze lehet kötni variációk készítésével is. Nem csak verbális eszközöket alkalmazhatunk a művek megragadásához, hanem kiegészíthetjük őket a tervezés és alkotás, illetve vizuális ábrázoló módszerekkel végzett elemzés során szerzett közvetlen tapasztalatok élményeivel, és közelebb juthatunk az alkotások teljesebb hatásmechanizmusához is.

Eközben *a verbális és a nem verbális megközelítési mód kölcsönösen támogatja egymást*. Az érzékletes, átfogó tapasztalás és a verbális, analizáló elrendezés közti *átfordítás* önkéntelen gyakorlása során ez a funkció fejlődik. Könnyebb lesz érzékletesen elképzelni és megjeleníteni a szavakkal leírt tartalmakat, másfelől az érzékletesen megnyilvánuló képzeteket is könnyebb lesz fogalmi egységekből összeálló rendszerre szervezni. Részben hasonlít ez arra, ami az irodalmi szöveg írásakor és a geometria feladat megoldásakor zajlik, csak egyszerre több közvetlen tapasztalati csatorna vesz részt a folyamatban.

Tételeken kifejtő szemiotikai elemzést nem végzünk 5-6. osztályban, de a fogalmi megközelítést a cselekvő megoldásokkal párhuzamosan kezelve minderre előzetesen érzékenyvé tehetők a diákok. A 9.-11. osztályban már alkalmazható a szemiotikai megközelítés, amely a korábban szerzett tapasztalatok alapján már nem lesz már teljesen ismeretlen a tanulók számára.

Történeti megközelítés és térbeli elhelyezés aktív felkutatással

A térbeli, időbeli kapcsolatok és a művészettörténeti szemlélet kialakítására készülhet olyan társasjáték, amelyben **hely és idő szerint rendezhetők el az események**. A művészettörténeti forrásokat ebben helyezhetik el a diákok. Kiegészülhet ez a rendszer más információkkal is, és idővel egyre gazdagabb kép formálódhat belőlük. Miközben a játék tervezése folyik, *a diákok kutatnak*, kapcsolatokat tárnak fel, és ez a folyamat is a tanulás részévé válik.

A tantárgyban úgy jelennek meg az ismeretek, hogy változatos módon tudjanak kapcsolódni *több, eltérő speciális területhez*, és ezzel segítsék a képességek fejlődését. A vizuális kultúra tantárgyba más tantárgyokból behívott elemek a megismerés többrétű és átfogóbb tapasztalatában *integrálódhatnak*. A kortárs művészet köréből ennek megfelelően válogat a program az egyes jelenségek példái közül.

A környezet feltárása és a feltárt elemek bevonása egy nyitott rendszerbe

A megismerés folyamatának jelentős fázisa a feltárás, amikor a jelenségek sokasága kerül felszínre. Fontos feladat ezeknek a tapasztalatoknak megőrzése az alkotó megközelítés számára. Egy nyitott rendszer lehetőséget nyújthat arra, hogy változatos módon közelíthessük meg őket. A rögzítés erre alkalmas eszközeit érdemes kikísérletezni.

Más tantárgyak területeiről és még azokon túl is szabadon lehet ötleteket gyűjteni. Ennek változatos formái lehetnek: napló, vázlatfüzet, képi és hang dokumentáció, fotó, mozgókép, rögzített hang.

A racionális – irracionális összekapcsolása (fantázia)

Ha a megismert, tényszerű, oksági rendszerből kilépünk, váratlan, a rendszertől távoli, független lehetőségek bukkanhatnak fel, melyek nem magyarázhatók meg hitelt érdemlően a megszokott módon – a keretektől ki kell lépni, ez a feltétele annak, hogy valami új jelenhessen meg.

Modellszerűség

A modellszerűség a rugalmasan szerveződő tapasztalatok megnyilvánulása, az elfogulatlan feltárás alkalmat teremt arra, hogy új sémák szerveződhessenek, és irányíthassák a további megismerést. Lehetőség nyílik arra, hogy fokozatosan feltárulhasson maga a megismerő folyamat is, hogy például egy gondolati sor, vagy szerkezeti formai variációk egymásra következésének a lépései felismerhetővé válhassanak.

A megismerési folyamatok feltárásának a tapasztalatai igen széles körben, számos terület alkotói megközelítése során érvényesülhetnek. Ez lehet az alapja annak a kapcsolatnak, ami a művészeti és tudományos területek között is kialakítható.

A kommunikáció széles spektruma

A tapasztalataink jelentős részéhez nem közvetlenül, hanem áttételesen jutunk hozzá. Emberek közvetítik képzeleteiket, gondolataikat egymás között, változatos csatornákon. Ezek a csatornák fontos szerepet játszanak abban, hogy hogyan formálódik az a tartomány, amit második természetnek, teremtett, társadalmi környezetnek nevezünk, és amelytől képzeleteink jó részét is kapjuk. Az, ahogy megközelítjük a világ dolgait, nem független azoktól a csatornáktól, amelyeken megnyilvánulunk, mert befolyásolják a szemléletünket. Ezért, ha az a célunk, hogy sokoldalú viszonyt bontakoztassunk ki magunk és a világ között, a kommunikáció változatos formáit is meg kell ismernünk.

Csatornaváltás

Az alkotás folyamán a meglévőkhöz képest valamilyen új elrendeződés kibontakozását tapasztaljuk meg. Ennek során sok belső kapcsolat szerveződik át. Mindez összefügg azzal, hogy *a gondolkodásunkat is befolyásoló csatornák között mennyire tudunk szabadon mozogni*. Ezért fontos az, hogy a csatornaváltásokra a kommunikáció eltérő formái között tudatosan is felkészüljünk. Eközben, a sok átalakító művelet során új tapasztalatokat szerzünk. Az eltérő csatornák közötti átjárás által rugalmasabbá válunk megközelítési módjainkban. .

Problémát felvető, sejtető kommunikáció

Azok, akik tanítanak, több lehetőség közül választhatnak akkor, amikor eltérő célokhoz keresnek kommunikációs formát. Ha az a cél, hogy az, aki tanul, erőfeszítést tegyen a saját önállóságának kifejlesztése érdekében, és hogy megfogalmazza saját céljait, akkor ennek megfelelően nyitott kommunikációt érdemes alkalmazni. Ekkor a tanár kommunikációja nem terjedhet ki minden részletre, ezért a felvetett problémát a diákoknak kell pontosítaniuk, és *maguknak kell a feladatukat is végső formájában meghatározniuk*.

Műhely elv - személyes preferenciák és kölcsönhatások

A műhelymunka során eltérő tevékenységek folynak párhuzamosan, és ez természetes forrása annak, hogy a résztvevők *egymástól tanulhassanak*.

A problémaválasztásban érvényesülhetnek a személyes preferenciák, vagy a csoport által meghatározott célok. A tervezett és menet közben módosított célok egy félév során úgy is teljesülhetnek, ha *nem azonos ütemben* végzik el a feladatokat a tanulók. Egy vázlatos feladatcsokorból tetszőlegesen választhatják ki, hogy melyikkel szeretnék kezdeni, és a többit is saját döntésük szerint, nekik tetsző sorrendben oldhatják meg. Személyek és csoportok is választhatnak így feladatokat.

Előnye lehet ennek a módszernek az, hogy a párhuzamosan más feladatokon dolgozók eltérő tapasztalatokat szerezhettek egymástól, és így több hatás egyszerre érheti őket. Az eltérő feladatok közötti áthallás fokozhatja az alkotó teljesítményt. Az egyszerre érkező sokféle hatás felkeltheti az igényt a belső, személyes rend iránt.

Nehézséget jelenthet, hogy több feladathoz egyszerre kell biztosítani a feltételeket, és az értékelést nehezítheti az, hogy a korábban elkészült feladatok, mint kimunkált eredmények túlzottan befolyásolhatják azokat, akik később kezdenek hozzá hasonló feladathoz. Ekkor azoknak a megoldása, akik elsőként küzdöttek meg egy problémával, könnyen másolható mintává válhat. Ez kiküszöbölhető, ha az új megoldások keresése belső igénnyé válik. Fontos, hogy az egymástól tanulás ne a megoldások szimpla átvételét jelentse, hanem áttételesebb módon valósuljon meg, például új célok megfogalmazásával. Olyan attitűd kialakítását igényli ez, amelyben az újdonság kihívása csábítóbb, mint a biztonság érzetét nyújtó jól ismert út.

Elfogulatlanság

Fontos, hogy elfogulatlanság érvényesüljön a megismerő folyamatban, az előzetes mintákat időlegesen függesztjük fel, hogy saját elsődleges tapasztalataink juthassanak érvényre. Később összevethetjük majd az elsődleges tapasztalatainkat az előzetes mintákkal.

Az elfogulatlan megközelítés több problémát vet fel. Már az észlelés maga is sémákhoz kötődik, ugyanakkor az újabb ingerek hatására ezek a sémák gyorsan át is szerveződhetnek. A fogalmi gondolkodás sémái jelentenek nagyobb nehézséget, mert tartósan befolyásolják, hogy milyen információkat vegyünk figyelembe, és milyeneket zárjunk ki, és az előzetes várakozás által az észlelésre is kihatnak. Átszervezésük hosszabb időt igényel. Az a próbálkozás, hogy kíséreljük meg időlegesen felfüggeszteni előzetes várakozásainkat, és engedjük, hogy hassanak ránk a benyomások, éppen azt a célt szolgálja, hogy *fogalmi sémáink is rugalmasan átszerveződhessenek*.

Várható eredmények

- Közvetlenebbé válik a diákok viszonya a kortárs művészettel.
- Több kapcsolódási pontot tudnak kialakítani a mindennapi életben szerzett tapasztalataik és a műalkotások között.
- Jobb lesz az átjárás az egészben való és a részletekben való gondolkodás között, ezáltal fejlődik a problémamegoldó képesség és a folyamatok érzékelése, Ez a gondolkodási mód várhatóan kihat a tanulás más területeire is.
- Erősödnek a kapcsolatok a gyakorlati és az elméleti megközelítési módok között.
- Felismerhetőbbé válik a lappangó (tacit) tudás, mint forrás szerepe a diákok számára, miközben a tiszta, világos (explicit) forma megteremtésére tesznek kísérleteket.
- Általában véve fejlődik a kreativitás, ezen belül a nézőpontváltás, a rugalmasság, az eredeti megközelítés képessége.
- Az empátia jobban érvényesül a diáktársak között, tovább differenciálódik, és kiterjed a kortársakhoz és a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyokra is.
- A személyiség fejlődésének részeként fejlődik a kritikai szemlélet és az önismeret
- A bizonytalanság tűrésének és a kudarc elviselésének a képessége javul, ezzel összefüggésben nő a kísérletező kedv

Fenntartható innováció: a modul esélyei a közoktatásban

A közvetlen tapasztalatok megerősítik, hogy azok a gyerekek, akik megfelelő tanítási helyzetekben találkoztak kortárs művekkel, alapvetően nyitottan és érdeklődve fogadják az alkotásokat. Közel áll hozzájuk a kortárs vizuális művészetek kifejezésmódja és látásmódja, hiszen ezek a napi vizuális élményeikkel is szinkronban vannak. Ez az elfogulatlan, közvetlen viszony lehet számukra a művészettel való ismerkedés első lépcsője, ami nem követel tőlük túlzott kezdeti erőfeszítést, előtanulmányt, és azonnali pozitív élményt, motivációt jelent számukra. A pedagógusok megfelelő szemlélete biztosíthatja, hogy ez a motivált, érdeklődő magatartás tartósan fenn is maradjon. (Geisbühl, 2009).

Témakörök és időterv

Az időterv féléves bontásban készült, a havi bontást és a végleges téma sorrendet majd a modult megvalósító pedagógusok tanmenete tartalmazza.

Egy-egy témakör 4-6 tanórát igényel. A témaköröknek csak egy lehetséges sorrendjét mutatjuk be itt, a tanárok a saját szempontjaiknak megfelelően módosíthatják ezt.

Táblázat formátum

TANÉV	OSZTÁLY / FÉLÉV	TÉMAKÖRÖK
2016-2017	5. osztály 1. félév	1. Műtermek, alkotók és művek 2. Művek kölcsönbe 3. Fiktív rekonstrukciós játék
2016-2017	5. osztály 2. félév	4. Látom, érzem, gondolom.... 5. Kortárs művek és személyes tárgyak 6. „Családi körbe” toppanó különös vendég

--	--	--

TANÉV	OSZTÁLY / FÉLÉV	TÉMAKÖRÖK
2016-2017	5. osztály 1. félév	<ol style="list-style-type: none"> 1. Műtermek, alkotók és művek 2. Művek kölcsönbe 3. Fiktív rekonstrukciós játék
2016-2017	5. osztály 2. félév	<ol style="list-style-type: none"> 4. Látom, érzem, gondolom.... 5. Kortárs művek és személyes tárgyak 6. „Családi körbe” toppanó különös vendég
2017-2018	6. osztály 1. félév	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kortárs művész, mint segítő 2. Nyomozó iroda – oknyomozás, helyszínelés 3. Sosem volt lények – „kamufilmek”
2017-2018	6. osztály 2. félév	<ol style="list-style-type: none"> 4. Időugrás az iskolában 5. Meglepő és rendkívüli színhely 6. Használati utasítás
2018-2019	7. osztály 1. félév	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tárgyak szokatlan funkcióval 2. Tárgytulajdonosok karaktere, fiktív sorsok 3. Művé válás – „Teremtsünk” művet!
2018-2019	7. osztály 2. félév	<ol style="list-style-type: none"> 4. Élet-terünk, környezetünk 5. Egy látvány filmes változatai 6. Átalakító készülékek, gépek, szerkezetek
2019-2020	8. osztály 1. félév	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szabadság – zsarnokság 2. Személyes gyűjtemény – „Microcollection” - gondolati mű 3. Fiktív pályázat
2019-2020	8. osztály 2. félév	<ol style="list-style-type: none"> 4. Meghekkelt művek 5. Kortárs népművészet 6. Tapintható kérdések

2016-2017	9. osztály 1. félév	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elemi formák téra - struktúra és folyamat 2. Betűtorony 3. Hibrid lények városa
2016-2017	9. osztály 2. félév	<ol style="list-style-type: none"> 4. A tárgy, mint médium 5. Szakrális szereplők kortárs attribútumai 6. Bezzeg a mi időnkben
2017-2018	10. osztály 1. félév	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tárlatvezetés a Dizájncenterben 2. Védett gyermekkor 3. Családi napló
2017-2018	10. osztály 2. félév	<ol style="list-style-type: none"> 4. A profán tér átlénygítése 5. Konkrét és relatív idő 6. Saját tájkép
2018-2019	11. osztály 1. félév	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kutyául van a szomszéd 2. „Mert nem érdelem!” 3. A figyelem mágikus ereje
2018-2019	11. osztály 2. félév	<ol style="list-style-type: none"> 4. A kollektív emlékezet emlékművei 5. Az átlagember keresése – ami összeköt 6. Maszk és portré
2019-2020	12. osztály 1. félév	<ol style="list-style-type: none"> 1. A csoport különös tagja 2. Az Ikon megteremtése. Találd ki magadat sztárként! 3. Pop Art „Vörös csillag”
2019-2020	12. osztály 2. félév	<ol style="list-style-type: none"> 4. Az örök nők mozgalma 5. Otthontalan társasjáték tervezése 6. Egyetlen mondanivaló: Az ÜZENET!

Módszerbeli hangsúlyok

Az 1. alfejezetben részletesen ismertetett módszereket a következőkben foglaljuk össze:

- Az aktuális jelen a kiindulópont – innen több irányba indulhatunk el - történeti kapcsolatok keresése felé, jövőre vonatkozó vízió vagy prognózis felé, vagy jelenbeli másik alternatíva felé, valóságos vagy képzeletbeli tartományokba.
- Játék, keresés, ötletek, a létrehozás élménye
- Közvetlen személyes nézőpontok
- A személyes nézőpontok összekapcsolása másokéval - csoportos feladatok során
- Több szempontú, játékos, felfedező elemzés
- Összekapcsolhatók
 - o a közvetlen tapasztalatok
 - o az érzelmi benyomások
 - o a fogalmak és műelemző módszerek

Ez a szempontrendszer támpont lehet az alsó tagozatban is, mi az 5.-11. osztályokban valósítjuk meg felmenő rendszerű, három és fél tanéves iskolai kísérletünkben..

9-11. osztály

Egyre tudatosabbá válnak, és karakteresebb formát öltenek a korábbi tartalmi elemek, és differenciáltabb rendszerbe szerveződnek. Jól megragadhatók az alábbiak szerint.

- A szemiotikai megközelítés
- A koncepcióalkotás, az egymásra vonatkoztatott tárgyi és fogalmi struktúrák létrehozása
- A megélt alkotó tapasztalatok tudatos *rögzítése* alkotónaplóban, vázlatfüzetben - a körvonalazódó elképzelésről, a megvalósítás folyamatáról, és e kettő viszonyának a változásáról
- Az alkotás, az alkotó megismerés folyamatának megtapasztalása kiegészül *a folyamat személyes elemzésével* is, és e folyamatra vonatkozó ismeretekkel, példákkal, és személyesen alkalmazható módszerekkel

Az alábbiakban részletesen bemutatjuk az egyes évfolyamok fejlesztési témáit és tartalmait, és a segítségükkel megvalósítandó nevelési-fejlesztési célokat.

Témakörök, fejlesztési témák és célok, 9.-11. osztály

2017/18. tanév, 10- osztály

Az egyes témák 4-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához.

Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készítendő a részletes időterv.

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITŰDÖK)
<p>1.Tárlatvezetés a Dizájncenterben</p> <p>Tárgyak, mint műtárgyak. Eredeti funkciójuktól megfosztott tárgyak, mint műtárgyak, abszurd tárgyak. Objektumok egy idegen struktúrába. Töredékek rekonstrukciója. Tíz fontos használati tárgy összegyűjtése. Közvetett és közvetlen hasznuk feltárása. Következtetések.</p> <p>A) Egy kiválasztott objektum megfigyelése, leképezése és átalakítása jelképpé, majd sokszorosítása. (pl. mintaképzés, megjeleníteni textil terven stb.)</p> <p>B) Egy kiválasztott tárgy átalakítása /kiegészítése/ csonkítása stb. úgy, hogy új funkciót kapjon.</p> <p>C) Az objektum felhasználásával létrehozni egy új összefüggésrendszert. A megálmodott tárgyak megjelenítése szabadon választott technikával, vagy kivitelezése térben. A tárgyak bemutatása egy rögtönzött tárlaton. Dokumentáció.</p>	<p>Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása</p> <p>A rugalmasság, a kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősödése, kiterjedése</p> <p>A döntési folyamatok differenciálódása</p> <p>Feltárás (megtapasztalás- megélés-megértés)</p> <p>Kísérletezés</p> <p>Koncepció alkotás, tervezés</p> <p>Megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)</p>
<p>IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK</p> <p>dadaizmus (Abszurd, nihilista és antiművészeti magatartásforma, melynek indulását az 1916-os, Zürichben Hugo Ball és köre által létrehozott, Cabaret Voltaire meghökkentő előadástestjeitől és kiállításaitól datáljuk http://www.artpool.hu/Research/fogalom/dada.html),</p> <p>szürrealizmus (avantgárd művészeti mozgalom, jellegzetességei: A művészek olyan lelkiállapot után sóvárogtak, amelyben felszínre kerülnek a lélek mélyebb, tudat alatti rétegei a szabad képzettársítás segítségével. Kiemelt témájuk volt az álom.), pop art (a – elnevezésű művészeti irányzat az 50-es évek második felében alakult ki, először Angliában, majd az Egyesült Államokban,</p>	<p>Ready made, objet trouvé, objekt („Az alkotó által nem formált, valamint a kiegészített és szimulált tárgyak, tárgykombinációk, együttesek művészetbe emelésének gesztusára, művészetté minősítésére építő műfaj. Eredete a kubista kollázs applikációihoz, Marcel Duchamp ready made-jeihez, a dada tárgye gyüttese ihez, és a szürrealisták talált tárgyaihoz (objet trouvé) nyúlik vissza.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/objektm_uveszet), assamblage („...az újrealisták feltűnésével vált elterjedtté az <i>assemblage</i> fogalma (először Jean Dubuffet használta saját munkáinak leírására), ami a sík táblakép háromdimenzióssá való kibővítését jelenti.</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
<p>néhány év leforgása alatt pedig nemzetközivé szélesedett. Az elnevezésben az angol popular (népszerű) előtag arra utal, hogy a művészet és a népszerű tömegkultúra korabeli ellentétét áthidalni kívánó mozgalomról van szó. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/pop-art</p> <p>Szabó Ádám, Körradiátor, 1999. http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html</p> <p>Kiegészítés, 1999. http://www.szaboadam.hu/portfolio_200095kieg01.html</p> <p>Németh Ilona, Többfunkciós nő, 1996. http://www.balkon.hu/archiv/balkon04_08/02szipocs.html</p> <p>Ed Kleinholz, Sawdy, 1971. http://www.newmuseum.org/blog/view/five-car-stud-still-gripping</p> <p>Meret Oppenheim, Objektum, 1936. https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936</p> <p>Man Ray, Isidor Ducasse rejtélye, 1920. http://www.tate.org.uk/art/artworks/man-ray-lenigme-disidore-ducasse-t07957</p> <p>objet trouvé http://www.koreus.com/modules/news/article18104.html</p> <p>Koronczi Endre, Ploubuter park kiállítás, 2013. http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel</p> <p>Salvador Dalí írásai festményein használt szimbólumairól http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm</p>	<p>Többé-kevésbé szinonim tehát a combine painting, vagyis a kombinált festmény fogalmával, azzal, hogy általában több rajta az applikált elem: a művész különféle anyagok és használati tárgyak együtteséből formál plasztikus képet.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/ujrealizmus), installáció (A művészeti szóhasználatban eredetileg felszerelést, berendezést, kiállítási tárgyak elrendezését jelentette. Kialakulását az environmentből szokták levezetni, de míg az environment a mű térbeiségre, az installáció az elkészítési módjára vonatkozik. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/installacio), Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek), environment („Az environment szó közvetlenül környezetet és körforgást jelent, a művészeti irodalomban mégis inkább környezetszobrászatra szokás fordítani. Pontosabb művészi értelmezéséhez akkor jutunk el, ha mindhárom jelentését figyelembe vesszük. Ily módon az emberi környezetnek olyan művészeti szándékú "körforgását", illetve átalakítását jelenti, aminek lehetnek szobrászati vonatkozásai, de egyrészt nem feltétlenül, másrészt nem (csak) klasszikus szobrászati eljárásokat érthetünk alatta, hanem az emberi környezet szinte bármilyen természetű (nem gyakorlati és nem haszonelvű!) térbeli alakítását, plasztikai átrendezését.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/environment), szériális művészet (olyan művészet, amelyben a vizuális elem megsokszorozásával töreksenek hatást kelteni), design (formatervezés)</p>
<p>2. Védett gyermekkor</p> <p>Gondoljuk végig egy átlagos nyolc éves magyar gyermek napirendjét, otthonát, családi hátterét, lelkületét és kedvenc játékait stb. Beszéljünk a bizalomról, a biztonságról, az önfeledtségről, melyek a boldog gyermekkor feltételei. Az életminőséget támogató környezet. „Otthonunk a Föld” védelme.</p> <p>Alakítsunk öt csoportot, és minden csoport álmódjon meg magának egy gyermeket, aki bárholnan származhat. Próbálják meg a fiktív alakot konkrétan</p>	<p>Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása</p> <p>A nyitottság, a befogadókészség fejlődése</p> <p>A közreműködés képességének kibontakozása a másokkal való együttgondolkodás és tevékenység során.</p> <p>A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése</p> <p>Kezdeményezés</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
<p>elképzelni (szüleit, testvéreit, lakóhelyét, ruháit, játékeit, barátait, étrendjét, szobáját, szokásait, gondolatait, vágyait és félelmeit stb.)</p> <p>A gyermek arcát aztán lerajzolják, leképezik, kollázst vagy manipulált fotót stb. hoznak létre róla vagy vele kapcsolatban. Elkészíthető a gyermeket megjelenítő mű is (síkba vagy térben).</p> <p>Meg lehet rendezni A VILÁG GYERMEKEI TALÁLKOZÓT, ahol az öt gyermek bemutatkozik egymásnak. (Az őket szimbolizáló tárgyak berendezése egy térben.) Elmondja mindenkinek a véleményét, hogy milyennek látja a világot, a létezését, és milyen értékeket szeretne megőrizni, és hogyan szeretne jobbat tenni az életet, valamint milyen konstruktív ötletei vannak az együttműködésre a közös fejlődés érdekében.</p> <p>Megvitatják, hogy mit tartanak értékesnek és károsnak a környezetben, és kinek milyen félelmekkel kell megküzdenie. Minden kitalált gyerek hoz magával néhány gyermekrajzot, melyekkel illusztrálja a tapasztalatait.</p>	<p>Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás)</p> <p>Vita</p> <p>Koncepció alkotás, tervezés</p> <p>Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással)</p> <p>Folyamatszervezés (a megvalósítás során)</p> <p>Kifelé irányuló reflexió</p> <p>Befelé irányuló reflexió (önreflexió)</p> <p>Fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz</p> <p>Együttműködés</p>
<p>IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK</p> <p>Yinka Shonibare, Butterfly Kid (girl II), 2015. http://www.stephenfriedman.com/artists/yinka-shonibarembel/artwork</p> <p>Rabóczky Judit Rita, Kölykök, 2014. http://dokuweb.hu/raboczky-judit-rita-gyerekek/</p> <p>Olafur Eliasson „megfizethető fény” – szociális vállalkozás http://www.eptar.hu/eptar_hirek.php?link=eptar_hir_vel_ux_73.php</p> <p>Lucy Glennding, Baby Pink, 2013. http://dosenuncuarto.tumblr.com/post/125912644344</p> <p>Rania Matar, libanoni fotóművész Tini lányok szobáiról készített sorozatából, 2012. http://www.raniamatar.com/books/girl-and-her-room/</p> <p>Ron Mueck, Egy lány, 2006., Fiú, 1999. http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/ron_mueck_szobrai</p> <p>Wahorn András, Szerelmesek Tv-vel, 1987.</p>	<p>Biológia – egészségügy – földrajz: környezet fogalmának értelmezése, helyi természet – és környezetvédelmi problémák felismerése, környezettudatos magatartás, fenntarthatóság, globális társadalmi és gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód</p>
<p>3. Családi napló</p>	

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
<p>Családi szerepek és a generációk kapcsolata. Beszélgetni a családról, a társadalom legkisebb sejtjéről, gyökereinkről, az otthonról hozott értékrendünkről. Mindenkinek egyénileg összegyűjthet minden családtagjáról, egy közösen kialakított szempontrendszer alapján, minél több adatot. (Mindenkinek csak magának kéne leírnia legalább tíz pozitív dolgot, a legjobb közös élményt, esetleg a zavaró dolgokat is stb.)</p> <p>Aztán a diákok kiválasztják azt a családtagjukat, akit a legjobban szeretnének megismerni, és minél több eszköz, módszer, együtt töltött idő, alkalmazkodás, beszélgetés stb. segítségével egy ideig megpróbálnak arra a szerettükre koncentrálni.</p> <p>Munkanaplót készítenek a folyamatról. A figyelem szeretet. A diákok tapasztalhatják a gyógyító, építő figyelem erejét. Érintettebbé, megértőbbeké, empátikusabbá válhatnak szerettük felé a figyelem által.</p> <p>Végül írnak egy- egy beszámolót a tapasztalatairól, és készítenek egy albumot, videót, kollázst, tárgyat stb. a családtagjukkal kapcsolatban.</p> <p>Változott az emberi kapcsolat a folyamat elkezdése óta?</p>	<p>Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása</p> <p>Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása</p> <p>A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése</p> <p>Fogalmi bázis a tág értelemben vett alkotófolyamathoz</p> <p>Kezdeményezés</p> <p>Motiváció</p> <p>Feltárás (megtapasztalás- megélés-megértés)</p> <p>Kifelé irányuló reflexió</p> <p>Befelé irányuló reflexió (önreflexió)</p>
<p>IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK</p> <p>Borsos Lőrinc, Kiállítás szüleinknek, 2012. http://borsoslorinc.com/hu/index.php/szemelyes/kiallitas-szueleinknek/</p> <p>Ron Mueck, családi kapcsolatokat megörökítő élethű plasztikák http://extremeshots.blogspot.hu/2013/11/extremelyrealisticsculpturesof-ron.html</p> <p>William Wegman, Family combination, 1972. http://arh346.blogspot.hu/2007/02/williamwegmansfamilycombination-1972.html</p>	<p>Fotó, videó, koncept / konceptuális művészet („A XX. század egyik legnagyobb hatású irányzata. Noha mint mozgalom rövid ideig tartott, az egész művészeti életben alapvető szemléleti változást idézett elő. Magyarországon fénykora 1968 és 78 közé esett, nagyon sok politizáló jellegű mű született. Kedvelt médiumai (tervek, vázlatok, rajzok, fotók, levelek) alkalmazásának, ti. a műtárgyak elanyagtalansága az "underground" működés szükséges létmódja volt. A 70-es évek végétől konceptuális alkotások megnevezésére a poszt~ terminust használták, jelezve a mozgalom végét. A 80-as évek második felétől ismét felerősödtek</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
	<p>a ~i tendenciák, az újra megjelenő ~t, megkülönböztetésül a 60-as 70-es évek irányzatától neo~nek nevezik. A neo~ a "klasszikus" ~ lényegi elemének a gondolatiságot tekintve azt megőrzi, de az elanyagtalánodással szemben újra fontossá válik a megvalósulás. A manapság elterjedt konceptualizmus terminus kifejezi, hogy nem egyszerűen irányzatról, mint inkább művészi felfogásról, szellemi áramlatról van szó." Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/konceptualis-muveszet--koncept-muveszet-magyarorszagon-)</p>
<p>4. A profán tér átlényegítése</p> <p>A statikus látvány hatása. Jelenés. Színházi színpadképek, néma emlékművek megfigyelése. Köztéri szobrok és a környezetük viszonya. A lépték vizsgálata. Egy semleges tér kreatív átalakítása.</p> <p>A) Kijelölünk egy témát, funkciót vagy eseményt, amely szellemében a diákoknak egyénileg vagy kiscsoportos munkában át kell alakítaniuk egy általános (profán) teret.</p> <p>B) Felírunk papírra különböző hangulatokat, érzéseket, esetleg egy adott színpadi mű címét, és kihúzzák a gyerekek, hogy milyen szellemiségű teret kell létrehozniuk. (Fények, drapériák, tükrök, térelemek, tárgyak, változatos anyagok, hangeffektek stb. felhasználásával)</p> <p>A folyamatot dokumentálni lehet fotókkal és/vagy videóval stb.</p>	<p>A nyitottság, a befogadókészség fejlődése</p> <p>A döntési folyamatok differenciálódása</p> <p>Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása</p> <p>Elemzés –kombinálás</p> <p>Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás)</p> <p>Koncepció alkotás, döntés</p> <p>Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással)</p> <p>Folyamatszervezés (a megvalósítás során)</p> <p>Megoldás (komplex elméleti és gyakorlati)</p>
<p>IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK</p> <p>Chiharu Shiota, Emlékeső, helyspecifikus installáció, 2015. http://varosban.blog.hu/2016/05/13/vilagsztar_muvesz_kiallitasa_nyilt_meg_szentendren</p> <p>Koronczi Endre, Ploubuter park kiállítás, 2013. http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel</p> <p>Anish Kapoor, Leviathan, 2011.</p>	<p>Enviroment („Az environment szó közvetlenül környezetet és körforgást jelent, a művészeti irodalomban mégis inkább környezetszobrászatra szokás fordítani. Pontosabb művészi értelmezéséhez akkor jutunk el, ha mindhárom jelentését figyelembe vesszük. Ily módon az emberi környezetnek olyan művészeti szándékú "körforgását", illetve átalakítását jelenti, aminek lehetnek szobrászati vonatkozásai, de</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÜDÖK)
<p>http://www.metalocus.es/en/news/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan Boglyas Erika, Száz lepedő installáció és performance, 2004. http://teregetes.blog.hu/2007/11/01/baglyas_erika_szaz_lepedo El Kazovszkij, Dzsán Panoptikum, 2004. https://www.youtube.com/watch?v=XNv52Yir-bw Olafur Eliasson, Az időjárás projekt, 2003. http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH101069/the-weather-project http://szvet.blog.hu/page/3 Samu Géza, Másvilágkép, installáció, 1988. http://kulturpart.blog.hu/2015/12/03/ujra_teremnek_samu_geza_fai Laura Anderson Barbara installációja, 2003. http://www.btmfk.iif.hu/barbat.html Nicolas Schöffer, Chronos 10B című mobilja, München, 1980. http://www.flickriver.com/photos/tags/sch%C3%B6ffer/interesting/ http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok1.php?mid=mp_wl60003p92vP# Schaár Erzsébet, Utca, 1974. http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/s_menu/schaar/10schaar.htm Brancusi, Csend asztala, 1937. https://www.kozterkep.hu/~12140/a_csend_asztala_zsilvasarhely_constantin_br_ncu_i_1937.html</p>	<p>egyrészt nem feltétlenül, másrészt nem (csak) klasszikus szobrászati eljárásokat érthetünk alatta, hanem az emberi környezet szinte bármilyen természetű (nem gyakorlati és nem haszonnalvű!) térbeli alakítását, plasztikai átrendezését.” Sebők Zoltán, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/environment), installáció (A művészeti szóhasználatban eredetileg felszerelést, berendezést, kiállítási tárgyak elrendezését jelentette. Kialakulását az environmentből szokták levezetni, de míg az environment a mű térbeiségre, az installáció az elkészítési módjára vonatkozik. http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/installacio, Tatai Erzsébet, Artportal, Lexikon, Fogalmi szócikkek), interiőr (Építmények belső tere, helyisége és annak berendezései. Olyan mű, amely egy belső tér berendezését tekinti témájának.)</p>
<p>5. Konkrét és relatív idő</p> <p>Észlelések. A mozgások és a változások vizsgálata. Lassított vagy felgyorsított mozdulatok, hangok tanulmányozása. Az időérzetünknek, az idő minőségének vizsgálata. Az emlékezet-kultúra tárgyköre. Az emberi élet végességének, és az időtlen létezés viszonyának megfigyelése különböző alkotásokon. Visszatérő jellegzetességek, problémák felismerése. Folyamatok megfigyelése. Leírni olyan szituációkat, amikor repül az idő, és olyanokat, amikor vánszorog. Megfigyelni periodikus, ismétlődő folyamatokat. Természetes energiákkal (fény, szél, villám, eső stb.) működő alkotások megfigyelése.</p>	<p>Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása A döntési folyamatok differenciálódása Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása Kezdeményezés Kísérletezés Feltárás (megtapasztalás –megélés-megértés) Probléma kiemelés (meghatározás, azonosítás) Konceptió alkotás, tervezés, döntés</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
<p>Olyan művek vizsgálata, ahol több idő egyszerre van jelen. Tartalmi vagy formai transzparencia.</p> <p>A) fóliák/fotók stb. segítségével transzparens képek alkotása.</p> <p>B) A feladat szabadon választott technikával létrehozni egy olyan művet, ami az idő múlásával foglalkozik.</p>	
<p>IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK</p> <p>kubizmus (1907-1920,'cubus' (latin) = kocka, központja: Franciaország "Azt valljuk, hogy egy kép semmit ne utánozzon, nyújtsa tisztán a maga lényegét. Hálátlanok volnánk, ha bánkódnánk a tárgyak - virágok, tájak, arcok - hiányán; rossz esetben képünk e tárgyak pusztá tükörképe lenne." Fő törekvésük: a véletlenszerű külső forma mögötti belső struktúra tartalom feltárása, Eszközeik: végsőkéig leegyszerűsített geometrikus formaelemek alkalmazása" http://enciklopedia.fazekas.hu/tarsmu/kubizmus.htm), futurizmus (Az olasz futuristák (elnevezésük a "futuro", a "jövő" szóból) számára a modern kor dinamizmusa volt a legfontosabb, a technika forradalma, a gépek társadalomformáló ereje. A statikus állandósággal szemben az új életérzést, a dinamikus mozgást akarták érzékeltetni műveikben." Forrás: Beke László: Műalkotások elemzése, Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. 336.o.), landart (tájművészet, "A hatvanas évek jellegzetesen expanzionista irányzata, amely a művészi tevékenységet egyrészt kiterjeszti a valóságos, tényleges térbe, természeti vagy városi környezetbe, másrészt pedig olyan reduktív formanyelvet hoz létre, amelyben teljesen eltűnik a személyes mozzanat,... s csupán a geometriai egzaktság... a meghatározó." (1) "Lényege, hogy a művészek a hagyományos szobrászati anyagok és módszerek alkalmazása helyettmágán a természetten hajtának végre különféle változtatásokat." (2)"A land artban egy olyan antiművészeti program is testet ölt, ami a művészeti intézményrendszerek ellen, a művészeti piac ellen, a múzeumok, galériák ... tárgyfetisizmusa ellen, illetve a műalkotás, mint dísz tárgy koncepciója ellen lázad." (1) Forrás 1: Hegyi Lóránd: Utak az avantgárdból, Jelenkor Kiadó, Pécs, 1989,. 194.o.Forrás 2: Sebők Zoltán: Az új művészet fogalomtára, Orpheusz Kiadó, 1996., 67.o. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/landart.html)</p> <p>Soós Nóra, Szimultaneitás, olaj, vegyes technika, vászon, 2015. https://www.ujmuveszet.hu/2015/06/ecc-pecc-kimehetsz-mene-tekel-ufarszin/</p>	<p>Phoposhop alapismeretek, layerek (egy kép kialakításában lehetőség olyan különböző rétegek létrehozására, melyek olyan egyéni tulajdonságokkal felruházhatóak, amelyek önmagukban is variálhatóak, és egymással is kölcsönhatásban lehetnek), process art (folyamatművészet, "A kései hatvanas és hetvenes évek egyik tipikus művészeti irányzata, illetve alkotói alapállása. Lényege, hogy a mű igazi témája nem más, mint elkészítésének folyamata. Más szóval, a kész, befejezett műalkotás helyett ebben az irányzatban az idő láthatóvá tételéért folyik a küzdelem, méghozzá leginkább fotósorozatok segítségével." Forrás: Sebők Zoltán: Az új művészet fogalomtára, Orpheusz Kiadó,1996,.94.o. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/process.html), happening ("Az ötvenes években létrehozott sajátosan nyitott, intermediális művészi tevékenységforma. Lényege az időben zajló történések megszervezése, tekintet nélkül a műfaji eltérésekre. Magába foglalja a véletlenszerű eseményeket, a meglepetést és az előre nem látott reakciókat, illetve a pontosan megtervezett és kiszámított cselekvéseket" (Hegyi Lóránd: Utak az avantgárdból, Jelenkor kiadó, Pécs,1989. 186.o.), ám mindvégig nyitott a közönség spontán reakcióira. http://www.artpool.hu/Research/fogalom/happening.html), stencil (kifestés által sokszorosítható minta/sablon)</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
<p>Kicsiny Balázs, Suszterinas, videó, 2005. http://kulter.hu/2015/08/ennele-is-kevesebb-ami-marad/ http://www.mke.hu/node/29262/munkak?page=2 http://www.balkon.hu/archiv/balkon05_09/01szipocs.html</p> <p>Urs Fischer, Melodráma http://thisistomorrow.info/articles/urs-fischer-melodrama</p> <p>Várnai Gyula, Hármasság, 1995. http://www.varnaigyula.hu/munkak/harmassag.33.html?&pageid=7</p> <p>Allan Kaprow, Folyadékok, 1967. https://www.flickr.com/photos/lacma/2417416174 http://www.kaprowinberlin.smb.museum/en/</p> <p>Erdélyi Miklós, Álommásolatok http://capacenter.hu/peternak-miklos-vetites/</p> <p>egyiptomi múmiák, ie.2. évezred. Stonehenge, ie.1. évezred.</p>	
<p>6. Saját tájkép</p> <p>Kísérletek szubjektív tájképek, a benső lelki táj, a lelki világ megjelenítésére. Bemutatni a diákoknak az impresszionista művek szubjektív alkotói hozzáállását, és autentikus témaválasztásait, az expresszionista művészek extrovertált és intenzív önkifejezését, majd a nonfiguratív művészet, az absztrakt expresszionista és a gesztusfestészet műveit.</p> <p>A) Szabad stílusban, egyéni nézőpontból megalkotott tájképek és városképek elgondolása. (például egy érzelmhez kapcsolódó lelki tájkép megalkotása)</p> <p>B) Kortárs irodalom vagy kortárs zene hallgatása közben festői vázlatok, firkák és kísérletek, az érzelmek színekkel vagy formákkal való kifejezésére.</p>	<p>Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása</p> <p>A nyitottság, a befogadókészség fejlődése</p> <p>Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása</p> <p>Kísérletezés</p> <p>Inspirálódás képességének tágítása más műveltség terület felől</p> <p>Fantázia</p> <p>Felszabadultság, önkifejezés</p> <p>Asszociáció</p> <p>Befelé irányuló reflexió (önreflexió)</p>
<p>IRÁNYZATOK - ALKOTÓK – MŰVEK</p> <p>akciófestészet, absztrakt expresszionizmus (A kései negyvenes évektől az ötvenes évek végéig uralkodó nemzetközi festészeti irányzat, melynek lényege a művész lelki és hangulati állapotának, tudat alatti képzeletének közvetlen, drámai kifejezése. Mindezt a hagyományos kompozíció feloldásával és az ábrázolás száműzésével kívánták elérni. Forrás: Sebők Zoltán, http://artportal.hu/lexikon/fogalmi_szocikkek/absztrakt-expresszionizmus)</p>	<p>Színtani ismeretek, szurrealista domborművek, veduta (városi látkép)</p>

FEJLESZTÉSI TÉMÁK - TARTALMAK	NEVELÉSI-FEJLESZTÉSI CÉLOK (KÉPESSÉGEK, ISMERETEK, ATTITÚDÖK)
<p>Gerard Richter, Abstract Painting, 2009. http://www.hausderkunst.de/en/agenda/detail/gerhard-richter-abstract-pictures-1/</p> <p>Baranyai Levente, Hústájak, 2008. http://axioart.com/tetel/28fa3ff11792f544cda6960b4fb4ad39_424286 http://baranyailevente.wixsite.com/baranyai-levente</p> <p>Jackson Pollock, Number 7, 1949. http://www.staatsgalerie.de/malereiundplastik/bis1980_rundg.php?id=11</p> <p>Hans Arp, szürrealista domborművek https://muvtortmke.wikispaces.com/2.5+korai+dada</p>	

Múzeumpedagógiai módszerek

A kortárs képzőművészet jelenségeire épülő koncepciót múzeumpedagógiai programok teszik teljessé. Ennek meghatározó szempontjait a következőképpen foglalhatjuk össze (Vásárhelyi - Sinkó 2004). A múzeumi tanulás módszereiről részletesen a 4. alfejezet szól, itt a négy tanév során betervezendő témaköröket soroljuk fel.

1. *A múzeumpedagógus és a rajztanár együttműködése*
 - a/ közös tanórák az iskolában
 - b/ közös tárlatvezetés
 - c/ passzív jelenlét a másik foglalkozásán
2. *A saját múzeum, mint rajzóra téma*
 - a/ a tervezéstől a makettezésig
 - b/ saját tárgy múzeumivá tétele
3. *Képelemzés drámajátékkal adott mű előtt a múzeumban*
 - a/ drámapedagógus és múzeumpedagógus kooperációja
 - b/ gyerekek gyűjtőmunkájának előadászerű bemutatása
4. *Múzeum az iskolában*
 - a/ előadások
 - b/ tárlat
 - c/ a hét műtárgya
5. *Kortárs művészet az iskolában*
 - a/ művész és moderátor közös tanórája
 - b/ művész saját műveinek bemutatása-előadás

Értékelés: kimeneti követelmények tanévenként

Az alkotó folyamatot érdemes összekapcsolni a *reflexió* eszközeivel. Saját aktív részvételünk folyamatát is érdemes regisztrálnunk és elemeznünk. Ez alkalmat ad számunkra, hogy módosítsunk a megközelítésünkön, és tágíthassuk elemzési módszereink körét. A modul képességfejlesztési céljait értékelik majd a vizuális kommunikáció, színpercepció és a térszemlélet fejlődését vizsgáló tesztek és a portfólió értékelés. Személyiségfejlesztési céljainak megvalósulása szempontjából a kutatás során alkalmazott tesztek közül különösen fontos lesz a Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív, amely a gondolkodás rugalmasságát és a problémamegoldó stratégiákat értékeli, és a Kreatív Gondolkodás Teszt, amely a technikai kivitelezés helyett az eredetiséget, ötletességet tárja fel.

Differenciálás a feladatokban és az értékelésben

Több típusú tehetség mutatkozhat meg egy emberben, és ezek a potenciálisan lehetséges *tehetségfajták a személyre jellemző mintázattá szerveződhetnek*. Ennek a karakternek a kibontakoztatása a személyiségfejlesztés egyik fő célja. A tanulók hajlamai, érdeklődése, személyes érték választása és személyes megközelítési módja számára lehetőséget kell biztosítani. Ezt szolgálhatja, ha módot adnak nekik arra, hogy választhassanak a feladatok közül, és hogy megoldásaikban érvényesíthessék saját szempontjaikat.

Az értékelés során az az elv érvényesülhet, hogy egyrészt *saját magához*, másrészt kortársaihoz: a kísérleti programban résztvevőkhöz és a hagyományos módon tanulókhöz viszonyítanak mindenkit. Számunkra különösen fontos annak értékelése, hogy mennyit haladt előre egy-egy tanuló saját magához képest. Előnyt élvezhetnek például a diákok kedvelt tantárgyaival kapcsolatos feladatok is az értékelés során. Ez *pozitív visszacsatolásra ad alkalmat*. Természetesen ennél több szempont is szükséges az értékeléshez, ezért érdemes a személyes választást támogató értékelést kiegészíteni további szempontokkal bővített portfólió értékeléssel is. Mindemellett hangsúlyoznunk kell, hogy ez utóbbi inkább a reális visszajelzés miatt fontos, és összességében a pozitív visszacsatolásnak kell meghatározónak lennie.

A parafrázis feladatok hatásainak értékelése

Hogyan értékeljük a parafrázis készítés feladatát? Elsősorban azt érdemes vizsgálni, hogy miként hatnak a szemlélet alakulására.

Erre egy olyan *preferencia vizsgálat* lehet alkalmas, amelyben arra kaphatunk választ, hogy a diákok inkább a mechanikusan megoldható feladatokat, vagy a problémamegoldást igénylő feladatokat részesítik-e előnyben. Változik-e a kísérletben részt vevő diákok preferenciája az összetettebb problémamegoldást igénylő feladatok javára?

Kiegészítheti ezt egy összetett, egyéni feladatsor több szempontú vizsgálata, **portfólió elemzés**.

Minimum követelmények és optimum szintek

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

az 5. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	elutasítás mentesen tekinteni a kortárs alkotásra.	kíváncsisággal tekinteni a kortárs alkotásra.
megfigyelőképesség / értelmezés	adott szempontok által vezetve megfogalmazni a megfigyeléseit.	önállóan észrevenni és megfogalmazni a látványok és a jelenségek jellemzőit.
elemzés	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeit szétválasztani.	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatosan összegyűjtött megállapításait rendszerezni, összefüggéseket felismerni.
problémamegoldás	a meghatározott problémára önálló megoldási javaslatot tenni.	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan azonosítani, meghatározni a problémát, és több megoldási javaslatából választva alkotó tevékenységet folytatni.
kreativitás	szabad asszociációi felhasználásával ötleteket megfogalmazni.	szabad asszociációi és fantáziája segítségével eredeti ötleteket megfogalmazni.
önismeret	megfogalmazni milyen alkotások keltik fel az érdeklődését.	megfogalmazni mely alkotások miatt keltették fel érdeklődését, milyen személyes vonatkozásokat tárt fel.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	felismerni, kiválasztani a kortárs alkotásokat, s néhány alkotó nevét, s alkotását felismeri.	felismerni, megnevezni kortárs vizuális művészeti műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

a 6. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	magától értetődő természetességgel tekinteni a kortárs alkotásokra.	érdeklődő, aktív kíváncsisággal keresni kortárs alkotásokat.
megfigyelőképesség	adott szempontok segítségével feltárni és megfogalmazni a megfigyeléseit.	önállóan feltárni, lényegét kiemelni, és megfogalmazni a látványok és a jelenségek jellemzőit.
elemzés	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos megállapításokat feltárni. felismeréseit rendszerezni,

	észrevételeit szétválasztva megfogalmazni gondolatait.	összefüggéseket, következtetéseket levonni.
problémamegoldás	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan meghatározni egy problémát, és önálló megoldási javaslatot tenni.	az adott probléma megoldási javaslataiban úgy meghatározni a részleteket, hogy az összhangban marad az egészszel és a probléma lényegével.
kreativitás	irányított nézőpontváltás segítségével új gondolatot, ötlet megfogalmazni.	a nézőpontváltást önállóan felhasználva eredeti ötleteket létrehozni.
önismeret	megfogalmazni, hogy az adott alkotások milyen érzéseket, gondolatokat ébresztenek benne.	megfogalmazni, hogy az adott alkotások által kiváltott érzések, gondolatok miből fakadhatnak.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	felismerni, megnevezni kortárs vizuális művészeti műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.	néhány ismeretlen alkotást – a művész egyedi stílusjegyeit felismerve– az alkotó művészhez kapcsolni.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

a 7. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	megfelelő szituációban a szokatlan, rendhagyó alkotásokat, jelenségeket is megfigyelni.	érdeklődő, aktív kíváncsisággal fordulni a kortárs alkotások rendhagyó szokatlan témái és feldolgozásai felé.
elemzés	jelenségek, problémák és műalkotások közötti összefüggéseket felismerni.	jelenségek és műalkotások között egyre több kapcsolódási pontot felfedezni, és saját lappangó tudását aktivizálni az elemzés során.
problémamegoldás	a meghatározott problémára megoldási koncepciót, alkotói tervet készíteni.	az adott probléma lényegére fókuszálva komplex megoldási koncepciót készíteni, ügyelve a folyamatszerűségekre is.
kreativitás	elfogadni és kihívásnak tekinteni a szokatlan, nem konvencionális szituációkat, jelenségeket, feladatokat.	maga is szokatlan és nem konvencionális válaszokat adni a felvetett témák, jelenségek kapcsán.
önismeret /személyiség	a másokkal való együttműködés során megfogalmazni, hogy mely	megfogalmazni, hogy egy adott közös projekt során milyen képességeire volt szüksége, s

	területekkel, részfeladatokkal tud szívesen/sikeresen foglalkozni.	változott-e alakult-e a munka során.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	megérteni a kortárs vizuális művészet azon jellemzőjét, hogy aktuális problémákat dolgoz fel.	a kortárs művészet néhány lényeges jellemzőjét felismerni, megfogalmazni.

KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

a 8. évfolyam végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	a megfelelő szituációban szerzett személyes tapasztalatai és új információ alapján a véleményét módosítani.	kockázatvállaló kíváncsisággal foglalkozni a kortárs alkotások által felvetett szokatlan témákkal és problémákkal.
elemzés	a jelenségek, problémák és műalkotások vizsgálata során kifelé és befelé irányuló reflexiókat tenni.	kreatív módon reflektálni az adott jelenségre, problémára, műalkotásra.
problémamegoldás	egy szokatlan problémára is megoldási javaslatokat keresni.	az alkotófolyamatról szerzett tapasztalatait rugalmasan alkalmazni az adott probléma megoldási koncepciójának készítése során.
kreativitás	a szokatlan, nem konvencionális feladatok kapcsán az egyéni észrevételeit vállalni.	kísérletezni, mely során a bizonytalanság tűrése és a kudarc elviselése is szerephez jut
önismeret /személyiség	felismerni a tolerancia, empátia szerepét a másokkal való sikeres együttműködés során.	megfogalmazni személyes érintettségét az empátia és tolerancia terén a diáktársaihoz, a társadalmi és művészeti szereplőkhöz való viszonyában.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	megérteni a kortárs vizuális művészet két leglényegesebb jellemzőjét.	felismerni, megfogalmazni a kortárs művészet néhány lényeges jellemzőjét, és alkotómódszerét.

Kimenei követelmények a 10. osztály végén

NEVELÉSI FEJLESZTÉSI CÉL	MINIMUM KÖVETELMÉNYEK <i>A tanév végén minden tanuló képes...</i>	OPTIMUM SZINT <i>A tanév végén a jó képességű tanuló képes...</i>
nyitottság	természetességgel tekinteni a kortárs alkotásokra.	nyitottsággal, a megtapasztalás és a megismerés vágyával keresi a kortárs alkotásokkal való találkozás lehetőségét.

megfigyelőképesség / értelmezés	adott szempontok alapján a kortárs műveket feltárni és megfogalmazni a megfigyeléseit, valamint velük kapcsolatban szabad asszociációkra.	önállóan észrevenni és megfogalmazni a látványok és a jelenségek karakteres jellemzőit, valamint társítani más művészeti élményeit a kortárs művekhez.
elemzés	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeit egymástól szétválasztva megfogalmazni.	a látványokkal, jelenségekkel kapcsolatosan feltárt felismeréseit, megállapításait rendszerezni, összefüggéseket és következtetéseket levonni.
problémamegoldás	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan felismerni egy problémát, és önálló ötleteket, megoldási javaslatokat felvetni.	az adott téma, jelenség kapcsán önállóan meghatározni a problémát, és több önálló megoldási javaslatából választva olyan alkotó tevékenységet folytatni, ahol a meghatározott részletek összhangban maradnak az egészszel és a probléma lényegével.
kreativitás	irányított nézőpontváltás segítségével új érzéseket, gondolatokat és ötleteket megfogalmazni.	a nézőpontváltást önállóan felhasználva eredeti ötleteket létrehozni.
önismeret	megfogalmazni, hogy az adott alkotások, és alkotói tapasztalatok milyen új érzéseket és ismeretanyagot adtak számára.	megfogalmazni mely alkotások miatt keltették fel érdeklődését, milyen személyes kapcsolódásokat ismert fel a művekkel, és rámutatni mélyebb, komplexebb összefüggésekre.
jártasság, tájékozottság a kortárs művészet terén	felismerni, megnevezni kortárs vizuális műfajokat, jelenségeket, és több kortárs alkotót és alkotásaikat.	ismeretlen alkotásokat - a behatóan tanulmányozott művész egyedi stílusjegyeit felismerve- az alkotó művészhez kapcsolni. más műveltségterületek alkotásait a kortárs vizuális művészeti jelenségekhez kapcsolni, közös tartalmi vagy/is formai elemek felismerésével.

Informális tanulási alkalmak: múzeumi tanulás

A múzeumpedagógiai tevékenység célja hármas.

1. A kulturális javak bemutatásához (múzeumi tárlatok, kiállítások, gyűjtemények) kötődő tudás-és ismeretanyag szóbeli és tevékenységeken keresztüli továbbadása a látogatóknak.
2. Az iskolán kívüli ismeretszerzés fontos bázisaként a múzeumi ismeretanyaggal való tudásbővítés
3. Kreatív és korcsoportra specializálódott ráhangoló gyakorlatok vezetése

Ezek a fő szempontok a kortárs művészeti tárlatok, kiállítások és gyűjtemények esetében különös hangsúlyt kapnak azáltal, hogy az iskolán kívül történő ismeretátadás és foglalkozások itt intenzívebb, hangsúlyosabb formát öltenek. Általában a kortárs művészet (sem a képzőművészeti, sem az irodalmi, sem a zenei területen) nem kerül a tananyag törzsanyagába. Ezért a ráfordítható időmennyiség egyik nagyszerű lehetőségeként a tárlatok, kiállítások jelenthetik a jobb megismertetés, megismerés forrását.

Nem mindegy, hogy milyen korcsoportot milyen típusú kiállításra viszünk, mennyire lehet az számukra feldolgozható átélhető. Ezt szükséges kihasználni a rajz-vizuális tantárgyat tanító tanároknak.

A kortárs művészet elhelyezése a gondolkodásban:

- Példák a kortárs mű és közönsége találkozására: a XIX századtól napjainkig
- Impresszionisták –itt vált el művész és közönsége
- Picasso a gúny és siker –egy sikertörténet (karrier a XX. század elején)
- Dali, a provokátor – A festő, mint média személyiség. Dali a pop –art előfutára
- A sikeres absztrakt- a második világháború utáni első nagy avantgarde áttörés az amerikai absztrakt
- A pop art, mint múzeumi művészet-az ellenművészet kultikussá válása és értékképződése
- A poszt-modern csődje-a 80-as évek elejének válsága, a poszt-modern gondolat inaktualitása
- Az új klasszicizmus-két új klasszicizmus (a neorealista ,techno-realista és a neo-dada)

A tárlatokon (múzeumokban, galériákban) látható kortárs anyag értelmezésének, esetleges feldolgozásának rásegítésére van szükség a helyi viszonyokat, a tárlat tartalmi, formai előzményeit, a rendezési koncepciót jól ismerő múzeumpedagógusokkal való együttműködésre.

Kortárs művészet a múzeumban

A múzeumi helyszín-hacsak nem kortárs művészeti múzeum (Képtár, Intézet, Gyűjtemény) az adott múzeum,- mint a Ludwig- Kortárs Művészeti múzeum, a múzeumként nem funkcionáló Múcsarnok, a Paksi Képtár, a Dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézet, vagy a pécsi Kortárs Gyűjtemény, a Kiscelli Múzeum Fővárosi Képtár - ritkábban adódik lehetőség kortárs művekkel való találkozásra. A felsorolt intézmények profilja azonban a modern, neo-avantgarde, kortárs alkotások gyűjtése, bemutatása, tehát itt felkészült szakemberek foglalkoznak a látogatók

tájékoztatásával is. Programok, múzeumpedagógia, múzeum kommunikáció, feladatlapos ismertetések, gyerek és felnőtt tárlatvezetések, művész-közönség találkozók szervezése segít/het/i a befogadást.

Kortárs művészet az iskolában

A mai magyar alap és középfokú oktatásban a vizuális –ill. .médiá ismeretek tantárgyban a kortárs művészet alig jelenik meg. A tankönyvek legnagyobb számban a XX. Századi művészettel, leginkább a 70-es,80-as művészet ismertetésével zárják a tanulandó anyagot. A pedagógusok egy része azonban korszerű szemlélettel rendelkezve figyeli és igénybe veszi a kortárs művészeti kiállítások adta lehetőségeket és a melléjük rendelt program kínálatot. Ez a fővárosi és a megyeszékhelyeken található iskolákban jelentősebb mértékű-lévén ott több kortárs kiállítás és kiállítóhely van –máshol alkalmi és nagyobb szervező képességet igényel a kortárs –és egyéb –tárlatokra való eljutás.

A kortárs művészet múzeumi, illetve iskolai interpretálása döntő mértékben az empatisz képessegeken, a kreativitáson és a játékos tevékenységek sokszínű alkalmazásán múlik.

Mivel a kortárs művészet - a maga történeti előzményein kívül - gyakran hivatkozik egyéb művészeti, (zene, mozgás, színház stb.) illetve művészeteken kívüli (tudomány, filozófia, szociológia stb.) vonatkozásokra, ezért a tanárnak illetve múzeumpedagógusnak ilyen szempontból is felkészültnek kell lennie.

A gyermek és felnőtt közönség számára a legjobb befogadói lehetőség a kortárs művek nyomán készülő alkotások létrehozása lehet.

Alábbiakban kísérletet teszek néhány jelentős kortárs irányzat tananyagba helyezésére illetve az ott megjelenő magyar művészek, alkotók „nevesítésére”, másrészt az egyes irányok korosztályokra specializálható feldolgozására, valamint néhány technikát és módszert mutatnék be a „jó gyakorlatok” köréből.

Irányzatok, alkotók	Osztály	Jó gyakorlat – kreatív múzeumpedagógiai munká-alkotó műhely a múzeumban
Konstruktív, konkrét és kortárs absztrakt alkotók: Bak Imre, Nádler István, Szinyova Gergely, Fajó János, Nemes Márton, Maurer Dóra, Vera Molnar	5-9.	Vágj ki A/4 –es papírból geometrikus és szabad formákat (legalább 2-3 darabot). ! A kivágott formákkal, és a z A/4 –e papírban megmaradt formák segítségével készíts színes alapon kompozíciókat! Színes fóliákból vágj ki alakzatokat és egymás mellé, egymásra helyezve fehér papíralapon készíts egy általad kitalált témára kompozíciót! Használd a mellékletben található anyagokat! Vonalzó, fekete filctoll és ceruza segítségével rajzolj egyszerű formákat, a formák éleit erősítsd, keress egymáshoz kapcsolható, egymásba érő éleket. A konturált formák egy részét s satírozd a fekete grafit ceruzával! Legyen ez egy konstruktív tájkép! Keress geometrikusformákat ábrázoló fotókat, ezeket színezd át, vágd szét és illeszd új kontextusba (összefüggésbe)!
Koncept és neokoncept	7-9.	Fedezd fel az újsághírek mögött egy érdekes képi ötlet lehetőségét. Írd le, vázold fel, tervezd meg!

alkotók: Várnai Gyula, Szentjóby Tamás, Erdély Miklós, Pauer Gyula, Atalai Gábor, Erdélyi Gábor, Societé realiste (Gróf Ferenc , Jean-Baptiste Naudy)		<p>Képtelen képeket sorakoztass fel egy gondolat mentén. .Legyenek egymástól eltérő, össze nem kapcsolható látványok. keress képi, fogalmi, tartalmi kapcsolódást és rendezd őket egybe!</p> <p>Fogalmazz meg egy kiáltványt egy számodra-csak számodra-fontos ügy, dolog, tárgy érdekében! Adj képi formát a kiáltványodnak!</p>
<p>Installáció</p> <p>Alkotók: Ex-artist collective(Kaszás Tamás, Loránt Anikó), Csörgő Attila, Vincze Ottó, Csákány István, Kokesch Ádám</p>	5-9.	<p>Tervezz meg egy általad érdekesnek mondott újsághír nyomán egy installációt, ami a többiek számára is gondolatébresztő lehet. Vázold fel az installáció képét, mellékelj a hírt, és rajzold le, gyűjtsd össze írásban, milyen anyagokat használnál fel, mekkora is lenne a mű?</p> <p>A teljes dokumentációt ragaszd fel egy kartonra, kiállítás kész formában!</p>
<p>Médiaművészet</p> <p>Alkotók. Szegedy-Maszák Zoltán, Keserue Zsolt, Németh Hajnal, Komoróczy Tamás</p>	7-9.	<p>Számítógépeden (ha van ilyen programod) próbáld meg átalakítani festményeket.</p> <p>Készíts tervet egy ismert film néhány kockájának felhasználásával egy saját digitális nyomtatás kivitelezésére. Szerepelj te is a nyomtatásban egy átalakított fotóval. !Készíts telefonod fotó és videó üzemmódjával kisfilmet életed egy pillanatáról, Ezt szerkeszd össze és mutasd be számítógépen!</p>
<p>Új festészet, neo-transzavantgard, új realizmus</p> <p>alkotók.</p> <p>Csernus Tibor (+ 2007), Sándorfi István (+ 2009)</p> <p>Lajta Gábor,</p> <p>Kis Róka Csaba, Czene Márta, Kondor Attila,</p>	8-9.	<p>Festészeti technikák segítségével alakíts át fotójeleneteket. Fess bele a fotóba!</p> <p>Készíts egy kis makett teret tárgyakkal és fess meg mintha benne lennél!</p> <p>Egy klasszikus műalkotást folytass saját gondolataid, ötleteid segítségével!</p>
<p>Kortárs plasztika (szobrászat)</p> <p>Szabó Ádám, Szász György, Kovách Gergő, Péli Barnabás</p>	8-9.	<p>Készíts papírplasztikát egy nem létező állatról!</p> <p>Egy kedves videó játékot, számítógépes hősödet mintázd meg sokféle anyag felhasználásával! Készítsd el síkban és térben különböző anyagokból lakószobád egy részletét „átméretezve”!</p>
Street art, public art	5-9.o	<p>Lakóhelyed közelében lévő „műtárgyakat” (tűzoltócsap, buszmegálló, parkolóóra) fotózd le és a fényképet alakítsd át, hogy „ember-központúbb legyen”!</p> <p>Készíts terveket utcára helyezhető grafikai, festészeti alkotásokhoz (tűzfal –kép, fal grafika)!</p>

Módszertani ötletek kortárs művek bemutatásához példák kortárs művek bemutatására:

A formák háborúja – Szij Kamilla

A gyerekek párban munkálkodnak. Páronként kapnak egy nagyméretű, A/3-as vagy A/2-es rajzlapokat, valamint két különböző színű ceruzát. A párok kiválasztanak egy geometriai formát és a játék célja, hogy a lap két sarkából elindulva megpróbálják „meghódítani” egymás területét, úgy, hogy a választott geometriai formákat összekapcsolva „masíroznak” végig. A foglalkozásvezető felhívja a figyelmet, hogy ügyeljenek a formák szabályosságára és közel azonos méretére. A játék végén megvizsgáljuk, ki hódított meg nagyobb területet, hol sűrűsödnek vagy ritkulnak az alakzatok.

Átiratok – Szinyova Gergő

Szinyova Gergőt sokszor inspirálják a világhálóról összegyűjtött fotók. A gyerekek ilyen fényképeket kapnak, majd megpróbálják a színeket, struktúrákat követve lefesteni azt.

Forma-jel-nyelv-képzés – Szinyova Gergő

Csoportmunka (3-5 fő). Az alkotáshoz kis játékkártyákat készítünk, melyeken különböző minőségű és színű vonalak, valamint geometriai formák láthatóak. A gyerekek előre elkészített kártyák közül húznak. A játék során minden gyerek húz egy kártyát és a kártyán lévő színnel felfesti a formát a nagyméretű (A/2) lapra. A formák állhatnak külön is, de kapcsolódhatnak is egymáshoz, és abban sincsen megkötés, milyen hosszúságú/méretű formát festenek.

Egy képrészlet továbbgondolása – Nádler István

A foglalkozáson Nádler festményét vesszük nagyító alá, megvizsgáljuk, milyen formákból és színekből épül fel, mire utalhatnak a színek, mire hasonlíthat?

Majd az alkotáshoz a gyerekek megkapják az alkotást kinyomtatva, 12*12 cm-es méretben, s a feladat, hogy A/3-as lapra felragasztva próbálják meg tovább gondolni, kiegészíteni, folytatni az alkotást, megfesteni a kontextust, ahol a kis kép része az egésznek.

Egyetlen vonal rajz (Egyvonalas történet) – Korniss Dezső

A gyerekek egy rendhagyó ceruzarajzot készítenek. Szepesi Attila versét felolvasva arra kérem a gyerekeket, igyekezzenek minél több elemét, tárgyát megjegyezni, majd ezt követően ezt rajzolják le a lapra, de úgy, hogy nem emelik fel a ceruzát, hanem egy folyamatos vonallal ábrázolják azt. Így a vers – és a gyerekek által hozzáadott elemek egyetlen hömpölygő, hullámszó, a különböző elemeket részben elfedő, de összefonódó képpé áll össze. Ha a ceruzarajzt elkészült, kiszínezzük az alkotást.

Geometria – Halász Károly

Ez a feladat inkább játék, mint alkotás, pontosan, játékos alkotás.

Az osztályt két csoportra osztjuk, már itt elkezdődik a játék, hiszen a gyerekek, kártyát húznak, amin vagy piros kör vagy sárga négyzet lesz látható, így a csoport tagjai megkereshetik egymást. Ha kialakultak a csapatok, megkeresik az előre kijelölt területet a térben, ami két 6mX6m négyzet, ez adja az alkotói felületet. Mindkét csoport mellett, már előre elkészített nagyméretű, színes geometriai formák és különböző tárgyak vannak, ezek lesznek a játék „szereplői”. Minden gyerek húz az előre elkészített kártyákból, amin különböző utasítások

vannak, mint pl., hogy akinél sárga kör van, az helyezze el a kijelölt területen, szabályosságra törekedve. Vagy akinél kék háromszög van, az egészítse ki a sárga köreket, de szabálytalanul, stb. A geometriai formák mellett találkozhatnak a gyerekek olyan kártyákkal is, amin valamilyen tárgy, esetleg saját maga szerepel, ezekkel, mind kiegészítik a képet. Így készül el a játékos alkotás, amit fényképen megörökítünk. Ennek a feladatnak több féle variációja lehet, amíg az idő és a lelkesedés engedi, lehet velük játszani. A lényeg a csoportban alkotás és a nagy térben való bátrabb mozgás.

Tér-kép alkotás – Halász Károly

A Neo-Geo és a Monolit sorozathoz kapcsolódóan a diákok egy előre elkészített fekete keretben dolgoznak, s ebben a keretbe kell megtervezniük és megkomponálniuk a képet, felhasználva a különböző geometriai alakzatokat. A feladat komoly tervezői munkát igényel, hiszen a kép térben van, vagyis mindössze a keret segíti a további elemek rögzítését, így a gyerekeknek kell végiggondolni, mely részeket építik egymásra, mi lesz az alap, mire a következő lépcsőfok, a következő minta. A geometriai formák tetszőlegesek-kör, rombusz, négyzet, téglalap, stb.

Inverz képek – Hartmut Böhm

A gyerekek kapnak két fehér és két színes lapot. Tetszőleges geometriai formákat kivágnak, majd felragasztással rögzítik, s elkészítik ennek a formarendszernek az inverzét is.

Meditatív rajzok – Szij Kamilla

A gyerekeket 4-5 fős csoportokba osztjuk. Mielőtt elkezdenénk a játékot, megbeszéljük, milyen típusú vonalakat húzhatunk, ezeket felrajzoljuk a táblára, majd megpróbáljuk csoportosítani őket. Ezt követően a csoportok kapnak 4 db négyzet alakú lapot, valamint különböző színű ceruzákat. A játékot az első gyerek kezdi: a 4 lapot úgy helyezi el egymás mellett, hogy az egy nagy négyzetet formázzon, majd egy tetszőleges vonalat húz rajtuk, úgy, hogy az mind a négy lapon áthaladjon. A következő játékos, mielőtt megrajzolná a saját vonalát, elforgatja az egyik, másik, vagy akár mind a négy lapot, megtartva a nagy négyzet formát. Majd így megy ez egészen addig, amíg egy kuszának tűnő, térképre vagy akár szabásmintára hasonlító kép jön létre. Miután a rajzolással végeztek a gyerekek, egy-egy fotókartonra egymás mellé helyezve két csoport (összesen 8 db négyzet alakú lap) munkáit felragasztjuk.

Ennek a feladatnak egy variációja, ha egyéni munkában a gyerekek 4 db 10x10 cm-es lapot négyzetesen elhelyezve két különböző színű ceruzával kezdenek el vonalakat húzni, majd elforgatják a lapokat, és az így „széttöredezett” vonalakat megpróbálják egy újjal egyesíteni, majd ismét elforgatni és ismét rajzolni. Miután ezzel végeztek, egy A/4-es méretű pausz papírt a rajlapokra helyezve a tetszőleges vonalstruktúrákat átmásolhatják az áttetsző lapra.

Mozgástanulmányok Maurer Dóra

Csoportmunka. A gyerekek egy előre kijelölt területen játszanak. Egy tetszőleges ponton rögzítik a fonalat és egymás mögé felsorakoznak. A gyerekek egymás után dobznak egy dobókockával, és amennyit dombnak, annyit kell lépni – a területen belül maradván – tetszőleges irányba. A lépések nyomán kialakult pontokat rögzítik, s pontok között lesz kifeszítve a fonal, jelölve a játékosok útvonalát. A játék végeztével a gyerekek körbeülik a pályát és megpróbálják lerajzolni ezt az útvonalat.

Struktúrák – Szij Kamilla

A kiállítás megtekintése során a gyerekekkel közösen fedeztük fel, mire hasonlanak a kiállított munkák, milyen vonalstruktúrákat alkotnak, milyen mintázatokat adnak ki. Ezt követően pedig szabad kézzel a gyerekek is megpróbálhatják lekövetni, milyen, amikor egy vízbe dobott kő hatására elkezd fodrozni a vizet, vagy a szeizmográf földrengést jelez. De akár olyan egyszerű mintázatokat is megpróbálhatnak felnagyítani a gyerekek, mint például az ujjlenyomat, a fának az évgyűrűi vagy egy levélnek az erezte.

Egyéb informális tanulási alkalmak

- Kortárs tárlatokhoz szervezett programok
- Aktuális kulturális médiumok követése
- Kortárs művészek alkotásainak megjelenése az iskola tereiben
- Az iskola nyilvánossága előtt megjelenő tematikus kiállítás a tanulók közös alkotásaiból
- Nagyobb nyilvánosság előtt megjelenő közös alkotások helyi művelődési centrumban, galériában
- Különböző művészeti területek összekapcsolódására szerveződő programok a tanulók számára
- Tudományok és művészetek közötti kapcsolódás témájára szerveződő programok

Alkotók és művek

A szemléltető anyagnak folyamatosan változnia kell a kortárs művészet alakulásának megfelelően. Az itt felsorolt alkotók és művek nem képviselhetik a kortárs művészet széles spektrumát. Ebből következően a műjegyzékben megjelenő példák sem tekinthetők tételes tananyagnak. Az egyes művek és alkotók példáival olyan javaslatot teszünk, amely a tanároknak segítséget nyújt abban, hogy saját forrásait bővíthessék.

Anderson, Laura Barbara installációja, 2003.

<http://www.btmfk.iif.hu/barbat.html>

Arp, Hans: szürrealista domborművek

<https://muvtortmke.wikispaces.com/2.5+korai+dada>

Baranyai Levente: Hústájak, 2008.

http://axioart.com/tetel/28fa3ff11792f544cda6960b4fb4ad39_424286

<http://baranyailevente.wixsite.com/baranyai-levente>

Boglyas Erika: Száz lepedő installáció és performance, 2004.

http://teregetes.blog.hu/2007/11/01/baglyas_erika_szaz_lepedo

Borsos Lőrinc: Kiállítás szüleinknek, 2012.

<http://borsoslorinc.com/hu/index.php/szemelyes/kiallitas-szueleinknek/>

Brancusi, Constantin: Csend asztala, 1937.

https://www.kozterkep.hu/~12140/a_csend_asztala_zsilvasarhely_constantin_br_ncu_i_1937.html

Dali, Salvador írásai festményein használt szimbólumairól

<http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm>

Eliasson, Olafur: Az időjárás projekt, 2003.

<http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH101069/the-weather-project>

<http://szvet.blog.hu/page/3>

„megfizethető fény” – szociális vállalkozás

http://www.eptar.hu/eptar_hirek.php?link=eptar_hir_velux_73.php

Erdélyi Miklós: Álommásolatok

<http://capacenter.hu/peternak-miklos-vetites/>

Fischer, Urs: Melodráma

<http://thisistomorrow.info/articles/urs-fischer-melodrama>

Glenning, Lucy: Baby Pink, 2013.

<http://dosenuncuarto.tumblr.com/post/125912644344>

Kapoor, Anish: Leviathan, 2011.

<http://www.metalocus.es/en/news/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan>

Kaprow, Allan: Folyadékok, 1967.

<https://www.flickr.com/photos/lacma/2417416174>

<http://www.kaprowinberlin.smb.museum/en/>

Kazovszkij, El: Dzsán Panoptikum, 2004.

<https://www.youtube.com/watch?v=XNv52Yir-bw>

Kicsiny Balázs: Suszterinas, videó, 2005.

<http://kulter.hu/2015/08/ennele-is-kevesebb-ami-marad/>

<http://www.mke.hu/node/29262/munkak?page=2>

http://www.balkon.hu/archiv/balkon05_09/01szipocs.html

Kleinholz, Ed: Sawdy, 1971.

<http://www.newmuseum.org/blog/view/five-car-stud-still-gripping>

Koronczi Endre: Ploubuter park kiállítás, 2013.

<http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel>

Matar, Rania: libanoni fotóművész Tini lányok szobáiról készített sorozatából, 2012.
<http://www.raniamatar.com/books/girl-and-her-room/>

Mueck, Ron: családi kapcsolatokat megörökítő élethű plasztikák
<http://extremeshots.blogspot.hu/2013/11/extremelyrealisticsculpturesof-ron.html>

Egy lány, 2006., Fiú, 1999.

http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/ron_mueck_szobrai

Németh Ilona: Többfunkciós nő, 1996.

http://www.balkon.hu/archiv/balkon04_08/02szipocs.html

Oppenheim, Meret: Objektum, 1936.

https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936

Pollock, Jackson: Number 7, 1949.

http://www.staatsgalerie.de/malereiundplastik/bis1980_rundg.php?id=11

Rabóczky Judit Rita: Kölykök, 2014.

<http://dokuweb.hu/raboczky-judit-rita-gyerekek/>

Ray, Man: Isidor Ducasse rejtélye, 1920.

<http://www.tate.org.uk/art/artworks/man-ray-lenigme-disidore-ducasse-t07957>

objet trouvé

<http://www.koreus.com/modules/news/article18104.html>

Richter, Gerhard: Abstract Painting, 2009.

<http://www.hausderkunst.de/en/agenda/detail/gerhard-richter-abstract-pictures-1/>

Samu Géza: Másvilágkép, installáció, 1988.

http://kulturpart.blog.hu/2015/12/03/ujra_teremnek_samu_geza_fai

Schaár Erzsébet: Utca, 1974.

http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/s_menu/schaar/10schaar.htm

Schöffner, Nicolas: Chronos 10B című mobilja, München, 1980.

<http://www.flickriver.com/photos/tags/sch%C3%B6ffer/interesting/>

<http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok1.php?mid=mpwl6ooo3p92vP#>

Shiota, Chiharu: Emlékeső, helyspecifikus installáció, 2015.

http://varosban.blog.hu/2016/05/13/vilagsztar_muvesz_kiallitas_a_nyit_meg_szentendren

Shonibare, Yinka: Butterfly Kid (girl II), 2015.

<http://www.stephenfriedman.com/artists/yinka-shonibare/embell/artwork>

Soós Nóra: Szimultaneitás, olaj, vegyes technika, vászon, 2015.

<https://www.ujmuveszet.hu/2015/06/ecc-pecc-kimehetsz-mene-tekel-ufarszin/>

Szabó Ádám: Körradiátor, 1999.

http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html

Kiegészítés, 1999.

http://www.szaboadam.hu/portfolio_200095kieg01.html

Várnai Gyula: Hármasság, 1995.

<http://www.varnaigyula.hu/munkak/harmassag.33.html?&pageid=7>

Wahorn András: A Fekete Fürdőkád Foglya, 2000.

http://fidelio.hu/vizual/2016/01/28/eloszor_nyilik_wahorn-retrospektiv/

Wegman, William: Family combination, 1972.

<http://arh346.blogspot.hu/2007/02/williamwegmansfamilycombination-1972.html>

Hivatkozások és ajánlott irodalom

Bolen, Jean Shinoda (2008): *Bennünk élő istennők*. Stúdium Effektíve Kiadó, Budapest.

Geisbühl Tünde (2009): Módszerek – utak – lehetőségek. In: Baranyai Zoltánné (szerk.) Dr. Balogh László, Geisbühl Tünde, Dr. Mátyásné Hrk Mária és Völgyesi Attiláné: *Tanulási utak, lehetőségek. Módszertani segédanyag az alapfokú művészetoktatás képző- és iparművészeti ágán tanítók részére*. Vizuális Pedagógiai Műhely, Badacsonytördemic. 43-110.

Geisbühl Tünde (2013): Vizuális kultúra 5. évfolyam Óravázlat/Tanmenet. *OFI Projektek Implementáció*. <http://ofi.hu/5-efolyam-2> (Utolsó letöltés: 2016. 12. 12.)

Geisbühl Tünde (2014): A vizuális nevelés szerepe a diákok mindennapjaiban. *Új Köznevelés*. 70. évfolyam (9 szám) 26-29.

Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv. Az izgalmas és élvezetes tanulás eszközei*. Alexandra Kiadó, Pécs.

Hámori József (1985): *Nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal... Az emberi agy aszimmetriái*. Kozmosz Könyvek, Budapest.

Ivacs Ágnes – Sugár János (szerk) (1997): *Buldózer. Médiaelméleti antológia*. Media Research Alapítvány, Budapest

Kárpáti Andrea (2005). *A kamaszok vizuális nyelve*. Akadémiai Kiadó, Budapest

Keserü Katalin (1993): *Variációk a pop artra. Fejezetek a magyar művészetből 1950-1990*. Új Művészet Kiadó, Budapest

L. Menyhért László (1996): *Képzőművészeti irányzatok a XX. Század második felében*. Stúdium Kiadó, Nyíregyháza

Mezei Árpád (1984): *Elméletek és művészek*. (szürrealizmus fejezet), Gondolat Kiadó

Ponge, Francis (2004): *A szappan*. Orpheusz, Budapest.

Sebők Zoltán (1987): *Az új művészet fogalomtára 1945-től napjainkig*. Az újvidéki Képes Ifjúság hetilap megbízásából, Újvidék

Simmel, Georg (1990): *Velence, Firenze, Róma*. Atlantisz, Budapest.

Taylor, I. A. (1983): Az alkotó folyamat természete. In: Halász László (szerk.): *Művészetpszichológia*. Gondolat Kiadó, Budapest. 135-151

Tersánszki Józsi Jenő (2000): *A félbolond/Egy ceruza története*. Holnap, Budapest

Vásárhely Tamási - Sinkó István (2004): *Múzeum az iskolatáskában*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

11. osztályos tanítási - tanulási programok A kortárs képzőművészet tanítása modulhoz

SZERZŐK:

PEDAGÓGIAI PROGRAM:

Geisbühl Tünde, Kölcsey Ferenc Általános Iskola,
Nagy Imre Magyar Képzőművészeti Egyetem, Tanárképző Tanszék,
Pók Tímea, Kőbányai Szent László Gimnázium,
Sinkó István, Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium,
Wrobel Péter közreműködésével, Kőbányai Szent László Gimnázium

TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAM:

Pók Tímea, Kőbányai Szent László Gimnázium

4. MODUL | K O R T Á R S K É P Z Ő M Ű V É S Z E T

TANÍTÁSI TANULÁSI PROGRAM Pók Tímea

Kőbányai Szent László Gimnázium 11A osztály

2018-2019 tanév 1 félév

Az 3. tanév programjának áttekintése

Téma	Időigény	Fejlesztési résztémák	Integráció
1.Kutyául van a szomszéd	<p>Az egyes témák 5-6 tanórát igényelnek.</p> <p>Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől</p>	<p>Az arc karaktere és egy kutya pofájára között lehet hasonlóság, ahogyan egy eb és egy ember személyisége között is.</p> <p>Társítsunk emberi és eb portrékat megadott szempontok alapján. Megfigyeljük és összegyűjtjük, hogy a kutyák, mint</p>	<p>1. művészettörténet, irodalom, biológia, pszichológia és szociológia</p>

	függően készítendő a részletes időterv.	képi jelek vagy tartalmak, milyen kontextusban jelennek meg a művészeti alkotásokban. Egy kiválasztott kutya átalakítása kitalált, konkrét emberi karakterré, aki akár a szomszédunk is lehetne.	
2. „Mert nem érdelem!”	Az egyes témák 5-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készítendő a részletes időterv.	A reklámok valódi üzeneteinek feltárása. Az alkalmazott képi nyelvezet megismerése, értelmezése. Alkalmazott művészet, az illúziókeltés eszközei. Kommunikációs technikák. A reklámok hatásainak tudatosítása. Ellenreklámok tervezése és kivitelezése valamely technikával.	2. média, művészettörténet, design, pszichológia, szociológia, irodalom, történelem, tipográfiai ismeretek, plakáttörténet, parafrázisok, informatika
3. A figyelem mágikus ereje	Az egyes témák 5-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készítendő a részletes időterv.	Az emberi figyelem, koncentráció, expresszió, gesztus vagy fegyelem erejének és hatásának a megtapasztalása a kortárs képzőművészet alkotásaiban és azok vonatkozásainak vizsgálata a személyes hétköznapjainkban. Kísérletek, drámapedagógiai szituációk útján saját fizikai tapasztalatokat kapni, s közben megismerni és megérteni azokat a kortárs műveket és műfajokat, melyekben az alkotó, mint médium szerepel. Az előadóművészet és a vizuális művészet határmezsgyéjén.	3. irodalom, drámapedagógia, színház- és drámatörténet, dramaturgia, művészettörténet, pszichológia, biológia
4. A kollektív emlékezet emlékművei	Az egyes témák 5-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott	Társadalmi problémák, aktualitások, kollektív traumák, történelmi események feldolgozása a műalkotásokon keresztül. A szakralitás formái. Emléktöredékek. Történelmi és vallási szimbólumok.	4. művészettörténet, történelem, pszichológia

	tanulócsoport jellemzőitől függően készítenő a részletes időterv.	Válasszanak a diákok maguknak egy ügyet, eseményt, személyt, eszmét stb. és tervezzék meg, majd hozzák létre az emlékművét.	
5. Az átlagember keresése – ami összeköt	Az egyes témák 5-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készítenő a részletes időterv.	Alteregeket keresünk az osztály tagjainak a neten vagy a folyosó tablóin stb. Koncentrációt és célirányos megfigyelést elősegítő gyakorlatok. Az ötös szám. Minden 5 fős csapat ír pár olyan objektív állítást, ami igaz a csapat minden tagjára. Aztán írni kell olyan tartalmilag szűkítő állítást, ami hiányzik a csoport minden tagjának az életéből, személyiségéből stb. Az a csapat nyer, aki kitalálja az igazi átlagembert.	5. pszichológia, biológia, művészettörténet
6. Maszk és portré	Az egyes témák 5-6 tanórát igényelnek. Így 6-9 hónap szükséges a modul megvalósításához. Az adott tanulócsoport jellemzőitől függően készítenő a részletes időterv.	Az álcázás művészete. Maszk, ami elrejt vagy megmutat. Változó szerepszemélyiségek és a velünk született önvaló. A személyiség rétegei. Árnyékszemélyiség. Találkozás önmagunkkal az önportrékon keresztül. Egy lista arról, hogy milyen külső és belső tulajdonságok jellemzőek rád, aztán egy másikat arról, hogy valójában milyen tulajdonságokkal szeretnél rendelkezni. Készíts magadról egy alkotást.	6. pszichológia, biológia, irodalom, művészettörténet,

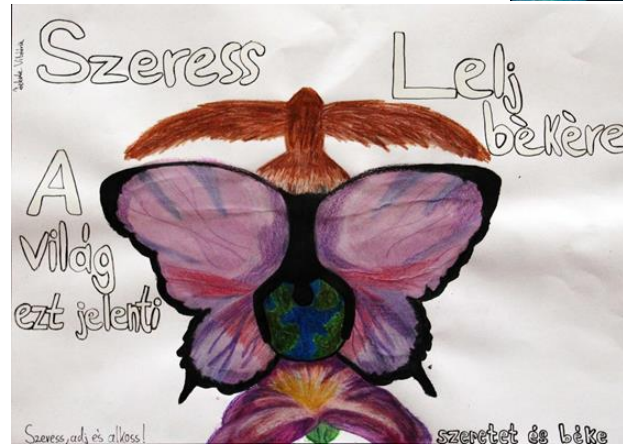
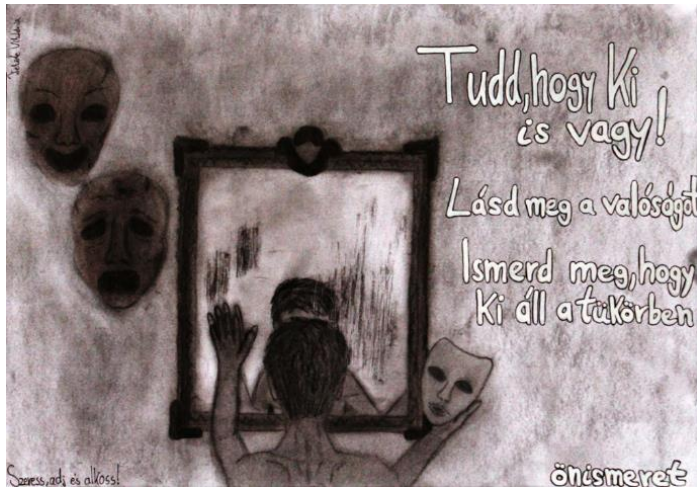
Fejlesztési célok Kompetenciák (készségek, képességek)	Téma Tananyag (résztémák, tartalmak)	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok (munkaformák, étékelés)	Javasolt taneszközök (egyéb javaslatok)	Szemléltetés Alkotó és mű
Téma: Kutyául van a szomszéd - időigény: 5-6 óra				
<p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</p> <p>1.3. Kommunikációs képességek</p> <p>2. Kreativitás</p> <p>2.1. Alkotóképesség</p> <p>2.2. Problémamegoldó képesség</p> <p>Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása</p>	<p>Az emberi arc karaktere és egy kutya pofájára között lehet hasonlóság, ahogyan egy eb és egy ember személyisége között is. Társítsunk emberi és eb portrékat egymáshoz megadott szempontok alapján.</p> <p>Az állat mimikájából is lehet következtetni a gondolataira és az érzelmvilágára.</p> <p>A rajzfilmekben előforduló kutya karakterek vizsgálata, külső és belső tulajdonságaik megfigyelése. A testfelépítés szemrevételezése.</p> <p>Egy figurán belül az egymást erősítő, vagy egymásnak kicsit ellentmondó karakterjegyek összegyűjtése. (Frakk, Plutó, Snoopy, Vuk, Family Guy, A kiskedvencek titkos élete stb.) Számos történet (Lassie, Layka stb.) és képzőművészeti alkotás</p>	<p>A téma bevezetése előadással.</p> <p>Frontális munka.</p> <p>Szemléltetés.</p> <p>Alapfogalmak tisztázása: absztrakt, groteszk, hibrid, komplex, kompozit stb.</p> <p>Vetített képek és irányított beszélgetés a látványról minél több aspektus megvilágításával.</p> <p>Irányított kérdések mentén elhatolni a témában rejlő lehetőségekig.</p> <p>A személyes preferenciák feltárása.</p> <p>Visszacsatolás.</p> <p>Vita.</p> <p>A konkrét feladat ismertetése.</p> <p>Az egyéni megoldási utak elgondolása.</p>	<p>ceruza, radír, toll, papír, képanyag, olló, ragasztó, kartonok, festék, ecset, fényképezőgép stb.</p>	<p>Borsi Flóra: Animeyed (2016) https://floraborsi.com/animeyed-self-portraits (2018-11-01)</p> <p>Nirit Levav Packer: kutyák kerékpárláncból (napjainkban) https://www.bikerumor.com/2012/12/14/dog-gone-amazing-bicycle-chain-sculptures/ (2016-12-05)</p> <p>Lucian Freud: Eli and David (2005) https://www.wikiart.org/en/lucian-freud/eli-and-david-2006 (2016-12-05)</p> <p>Rófusz Ferenc: Dog's life (2005) animáció https://www.youtube.com/watch?v=0AwBPg4m5t8 (2016-12-05)</p> <p>Jeff Koons: Balloon Dog (1994-2000) http://www.jeffkoons.com/artwork/celebration/balloon-dog-0 (2016-12-05)</p> <p>John Aheam: Miguel (1999) http://slideplayer.hu/slide/2217717/ (2016-12-05)</p> <p>David Hockney: Faces (1966-1984) kutya-portréi http://www.hockneypictures.com/works_paintings_90_12.php (2016-12-05)</p> <p>http://shaunmorrisart.blogspot.hu/2009_03_01_archive.html (2016-12-05)</p> <p>El Kazovszkij festményei http://www.museumdigital.de/hu/portal/index.php?t=objekt&oges=8101 (2016-12-05)</p>

<p>A nyitottság, a befogadókészség fejlődése</p> <p>A rugalmasság, a kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősödése, kiterjedése</p> <p>A döntési folyamatok differenciálódása</p>	<p>született már, ahol emberek kutya módon viselkednek, vagy az ebek emberibbek az embernél.</p> <p>Megfigyeljük és összegyűjtjük, hogy a kutyák, mint képi jelek vagy tartalmak, milyen kontextusban jelennek meg a művészeti alkotásokban.</p> <p>A; Egy kiválasztott kutya átalakítása kitalált, konkrét emberi karakterré, aki akár a szomszédunk is lehetne.</p> <p>Identitással, névvel, foglalkozással, kódokkal és élet-úttal felruházni a megszemélyesített állatot, majd Facebook profilt létrehozni számára.</p> <p>Fotósorozaton, képregényen, kollázson, animáción vagy írott történeten keresztül stb. kell bemutatni „kutya szomszéd” életét különböző szituációkban.</p> <p>A kitalált kutyaember karakterek között kapcsolati háló létrehozása.</p> <p>Dokumentáció.</p>	<p>Egyéni gyűjtőmunka, majd tervező munka.</p> <p>Folyamatterv.</p> <p>A tervek alapján egyéni kivitelezés tanári segítséggel.</p> <p>A kutyalény megjelenítése vizuális formában, majd a kitalált szereplők ismerkednek egymással, és a diákok közösen felvázolnak egy lehetséges kapcsolati hálót.</p> <p>Az általuk kitalált személyiség életének paramétereit, kereteit, ambícióit, hobbijait, motivációit és pénzkereseti lehetőségeit írásban megfogalmazzák.</p> <p>Előadás és az eredmény szemléltetése.</p> <p>Egy közös fórumon a kutyalényeket egyesszám első személyben bemutatják, mintegy megszemélyesítik a diákok.</p> <p>Önkifejezés több csatornán.</p>		<p>Alberto Giacometti: Kutya (1951) http://hirshhorn.si.edu/collection/alberto-giacometti-dog/#collection=alberto-giacometti-dog (2016-12-05)</p> <p>Márton Zsolt: Rajzfilmfigurák anatómiája http://designdroops.cafelog.hu/2012/08/27/kortars-magyar-artplacc/ (2016-12-05)</p> <p>Valie Export, Peter Weibel: A kutyaság mappájából (1968) http://www.artpool.hu/performance/22kep.html (2016-12-05) http://www.archivelikeyou.com/en/node/42685 (2016-12-05)</p> <p>Laveter: Fiziognómiai tanulmányok</p> <p>http://www.grafomagazin.hu/index.php?menu=22&rovat=9&id=135&cikkNev=QXogYXJlG9sdmFz4XNhlCOgRml6aW9nbvNtaWEg6XMgdml6deFsaXMga29tbXVuaWvhY2nz (2016-12-10)</p> <p>http://www.grafomagazin.hu/index.php?menu=22&rovat=9&id=136&cikkNev=Sm9oYW5uIEthc3BhciBMYXZhdGVyIGZpemlvZ24mb2FjdXRI0211cyAmZWVjdXRI03Mga3V0YXQmYWVfjdXRI03NhaQ== (2016-12-10)</p>
--	---	---	--	---

Fejlesztési célok ismeret, képeség, készség, attitűd	Téma Tananyag (résztémák, tartalmak)	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok (munkaformák, étékelés)	Javasolt taneszközök (egyéb javaslatok)	Szemléltetés Alkotó és mű
--	--	--	--	------------------------------

2. Téma: **"Mert nem érdelem!"** – időigény 5-6 óra. Tanulói munkák:

<p>1.Megismerő- és befogadóképeség</p> <p>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</p> <p>1.3. Kommunikációs képességek</p> <p>2. Kreativitás</p> <p>2.1. Alkotóképesség</p> <p>2.2. Problémamegoldó képesség</p> <p>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás</p> <p>Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása</p>	<p>A reklámok valódi üzeneteinek feltárása.</p> <p>Az alkalmazott képi nyelvezet megismerése, értelmezése. Alkalmazott művészet, az illúziókeltés eszközei. Kommunikációs technikák.</p> <p>A reklámok hatásainak tudatosítása.</p> <p>A vizuális jelek és a szöveg tartalmi üzenetének tudatos alkalmazása.</p> <p>Információk a kereskedelmi piac és a reklámpiac egymásra támaszkodó működéséről. (tervezett elavulás, Akcelerator-elv stb.)</p> <p>A; Egyéni krimi forgatókönyvek írása, melyekben a kriminológiai helyzetet közvetve vagy közvetlenül egy reklám idézte elő.</p> <p>B; Lebeszélő szlogenek kitalálása. Ellenreklámok tervezése és kivitelezése</p>	<p>A téma bevezetése. Frontális munka.</p> <p>Szemléltetés. Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról.</p> <p>Alapfogalmak tisztázása. (appropriation art, parafrázis, szellemi tulajdon, plágium, tipográfiai ismeretek, plakáttörténet, parafrázisok stb.)</p> <p>A kommunikációs eszközök hatása a mindennapi életre és a társadalomra, a fogyasztói viselkedést befolyásoló tényezők.</p> <p>Beszélgetés. Megvitatás.</p> <p>A reklámok és a média hatása. A manipuláció útjai és eszközei.</p> <p>A reklámok és a növekvő fogyasztás hatása az életünkre. Helyi természet – és környezetvédelmi problémák felismerése, környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. globális társadalmi és gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód.</p> <p>Beszélgetés. Megvitatás.</p>	<p>ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitser, magazinok, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, fényképezőgép, mobil stb.</p>	<p>ARC kiállítás (2013) http://www.nlcafe.hu/szabadido/20130919/rc-kiallitas-arc-2013-szeptember-kritika/ (2016-12-05)</p> <p>Damien Hirst: A felejtés követelése (2004) http://damienhirst.com/the-pursuit-of-oblivion (2018-10-31)</p> <p>Komar és Melamid: Lenin taxit hív (1993) http://www.komarandmelamid.org/chronology/1993_Suicide/index.htm (2016-12-05)</p> <p>Barbara Kruger: Isten adja az étket, az ördög pedig megfőzi (1988) http://slideplayer.hu/slide/2217717/ (2016-12-05)</p> <p>United Colors of Benetton: https://postermuseum.com/products/united-colors-of-benetton-1 (2018-11-01)</p> <p>Andy Warhol: Cambells leveskonzervek (1962) https://noklapja.nlcafe.hu/noklapja/2017/05/30/andy-warhol-10-legemlekezetesebb-alkotasa-amit-nem-lehet-felulmulni/ (2018-11-11)</p> <p>John Heartfield: Hitler vegetáriánus (1936) https://cenhum.artsci.wustl.edu/features/Corinna-Treitel-Eating-Nature (2018-11-01)</p> <p>Marcel Duchamp: Mona Lisa L.H.O.O.Q. (1919) http://www.lekton.info/plus/d/duchamp-mona-lisa-l.h.o.o.q-meaning/ (2018-11-01)</p>
--	---	--	---	--

<p>A nyitottság, a befogadókésztség fejlődése</p> <p>Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása</p> <p>A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése</p>	<p>valamely technikával. (plakát, reklám, rádió reklám stb.)</p> <p>C; Karakter gyilkosság. Ábrázolni egy valódi vagy fiktív ismert személyiség image építésének és lerombolásának történetét. (pl. képregény formájában stb.)</p> <p>A morális háttér vizsgálata. Büntető jogilag támadható –e az alkotó? Melyek a szellemi jogok alaptézisei? Mit jelent a kisajátítás?</p>	<p>Visszacsatolás.</p> <p>Irányított kérdések mentén elhatolni a témában rejlő lehetőségekig.</p> <p>A személyes preferenciák feltárása.</p> <p>A személyes érdekeltség mentén konkrét tárgy vagy problémakör kiválasztása, amivel kapcsolatban a diák egyéni véleményét akarja vizuálisan megformálni.</p> <p>Egyéni gyűjtőmunka.</p> <p>Folyamatterv.</p> <p>A tervek alapján egyéni kivitelezés tanári segítséggel.</p> <p>Önkifejezés több csatornán.</p>	<p>Marcel Duchamp: Bicikli (1919) http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/d_menu/duchamp/kerek.htm (2018-11-11)</p>
---	---	---	---

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag (résztémák, tartalmak)	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok (munkaformák, étékelés)	Javasolt taneszközök (egyéb javaslatok)	Szemléltetés Alkotó és mű
--	--	--	--	------------------------------

3. Téma: **A figyelem mágikus ereje** – időigény 5-6 óra

tanulói munkák:

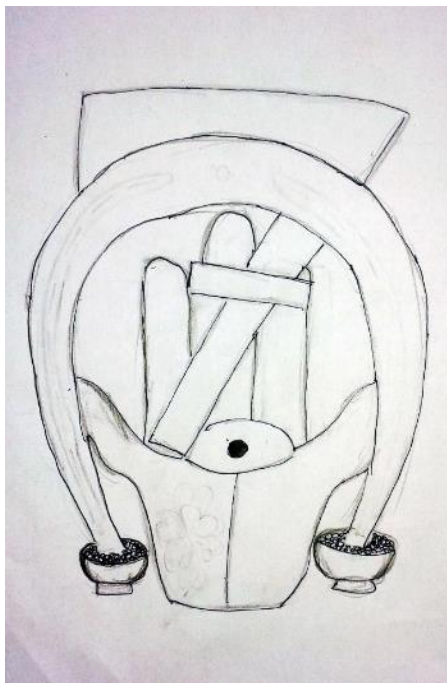
<p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</p> <p>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</p> <p>1.3. Kommunikációs képességek</p> <p>2.1. Alkotóképesség</p> <p>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás</p> <p>A nyitottság, a befogadó készség fejlődése</p> <p>Az egyéni kezdeményez és formáinak gyarapodása</p>	<p>Először kiküldünk valakit a teremből, és megpróbálunk a külsőjéről minél több igaz állítást közösen összegyűjteni.</p> <p>Aztán a gyerekek párokat alkotnak, és egy ideig megpróbálják egymás mozdulatait leutánozni.</p> <p>Majd a diákok körbe ülnek, hogy jól lássák egymást, és mindenki mond egy fél perces jó történetet.</p> <p>Utána egy önként jelentkező diák ül középre, akitől bárki kérdezhet. Ő vagy megmondja az igazat, vagy felvállalja, hogy erre a kérdésre nem válaszol.</p> <p>Felállnak a diákok, és mindenki megfogja valakinek a kezét. A pár egyik tagja behunyja a szemét, a másik fél vezeti őt. Aztán cserélnek a párok anélkül, hogy a hunyt szeműek kinyitnák a szemüket.</p>	<p>A téma bevezetése közös játékos kísérletekkel, ahol az egész közösség be van vonva. Foglalkoztatás.</p> <p>Folyamatos élménygyűjtés. Érzékenyítés.</p> <p>Folyamatos visszacsatolás. Érzékenyítés.</p> <p>Közös élménygyűjtemény létrehozása, közben beszélgetés és az egyéni preferenciák feltárása.</p> <p>A téma játékos bevezetése után frontális munka.</p> <p>Szemléltetés. Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról.</p> <p>Alapfogalmak tisztázása: performance, body art, a dekonstrukcionista művész stb.</p> <p>Egyéni és közös gyűjtőmunka. Egyéni és közös tervezés, forgatókönyvek és folyamattervek készítése, majd koncepciózus kivitelezése.</p>	<p>ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, digitális fényképezőgép stb.</p>	<p>Marina Abramovic: The Artist Is Present (2010) http://www.reelingreviews.com/marinaabramovictheartistispresent.htm (2016-12-05) http://www.gwarlingo.com/2013/daily-rituals-how-artists-create-and-avoid-creating-their-art/ (2016-12-05)</p> <p>Marina Abramovic és Ulay: Rest Energy (1980) https://curiator.com/art/marina-abramovic/rest-energy (2018-11-02)</p> <p>Marina Abramovic és Ulay: Légzés (1977) http://www.art21.org/images/marina-abramovi%C4%87/breathing-in-breathing-out-1977 (2016-12-05)</p> <p>Valie Export: Body Configurations (1976) https://www.moma.org/collection/works/147166?locale=en (2016-12-05)</p> <p>Joseph Beuys: Coyote: I Likes Me (1974) http://www.kidsofdada.com/blogs/magazine/35963521-joseph-beuys-i-like-america-and-america-likes-me (2016-12-05)</p>
--	--	--	---	--

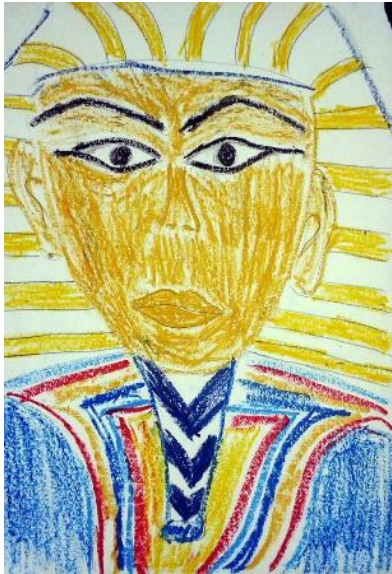
<p>A közreműködés képességének kibontakozása a másokkal való együttgondolkodás és tevékenység során.</p> <p>A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése</p>	<p>Ezután következhetnek koncentrációs bemelegítő feladatok, aztán a Kapus játék.</p> <p>Megfogjuk egymás kezét és körbe állunk, egy ember kimegy, és neki meg kell éreznie, hogy hol van közöttünk az egyetlen hely, ahol átengedjük.</p> <p>Ezek a játékok mind a figyelem irányításáról szólnak. Növelik az önismeretet, a bizalmat, és közelebb hozzák a csoport tagjait. Ezután ismertetek néhány performanszot (csak adott időben tervszerűen megtapasztalható).</p> <p>Közösen kiválaszunk egy ügyet vagy célt, amire fontos lenne felhívni a figyelmet és ötletelünk, hogy miként lehetne a pusztán testi jelenléttel hatást kelteni, és a figyelmet az ügyre irányítani.</p>	<p>Folyamatos tanári támogatás, egyéni konzultáció és korrektúra/ tanácsadás.</p> <p>Egyéni és közös megoldási utak keresése és kivitelezése.</p> <p>Reflexió és önreflexió.</p> <p>A személyiségfejlődés és együttműködés lehetősége.</p> <p>Önkifejezés több csatornán.</p> <p>A diákok írásban és szóban is megfogalmazzák a tapasztalataikat.</p>	
---	---	---	--

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag (résztémák, tartalmak)	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok (munkaformák, étékelés)	Javasolt taneszközök (egyéb javaslatok)	Szemléltetés Alkotó és mű
---	--	--	--	------------------------------

4. Téma: **A kollektív emlékezet emlékművei** – időigény 5-6 óra

tanulói munkák:

<p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</p> <p>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</p> <p>1.3. Kommunikációs képességek</p> <p>2.1. Alkotóképesség</p> <p>2.2. Problémamegoldó képesség</p> <p>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás</p> <p>Az inspirálódás személyes forrásainak kibontakoztatása</p> <p>Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása</p>	<p>A téma középpontjában az orvosolandó társadalmi problémák, aktualitások, történelmi események állnak és a kollektív traumák feldolgozása a műalkotásokon keresztül.</p> <p>Megfigyeltük a kultúrában megjelenő szimbólumokat, az elmúlás profán és szakrális jelképeit, a zsidó és keresztény kultúra hagyományos és újraértelmezett jelenségeit.</p> <p>A szakralitás formái. Emléktörödékek.</p> <p>Emlékművek. A statikus látvány hatása. Jelenés.</p> <p>Színházi színpadképek, néma emlékművek megfigyelése. Köztéri szobrok és a környezetük viszonya. A lépték vizsgálata.</p>	<p>Az első alkalommal a téma bevezetéseként társadalmi témákat fókuszba helyező kortárs alkotásokat vetítettem. Szemléltetés kortárs műalkotások bemutatásán keresztül.</p> <p>Az empirikus megtapasztalás támogatása csoportmunka keretében.</p> <p>Híres több alakból álló szobrok/ szoborcsoportok – elsősorban figurális emlékművek - fotóreprodukciói alapján kellett a csoport tagjainak megjeleníteni az adott szobrokat a térben. Aztán meséltek arról, hogyan érzik magukat az egyes testhelyzetekben, illetve a közönség kívülről, hogyan látja őket adott nézőpontból vagy körül járva stb.</p> <p>A művészettörténeti ismeretek bővítése.</p> <p>Frontális beszélgetés a látványról. Saját tapasztalatok gyűjtése. Beszélgetés a jelenkor</p>	<p>ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, digitális fényképező stb.</p>	<p>Weiler Péter: Pizsama, amely egy cipzárral azonnal hullazsákká alakítható (2016) performance https://24.hu/belfold/2016/12/08/cipzarral-hullazsakka-alakithato-a-korhazi-pizsama/ (2018-11-03)</p> <p>Chiharu Shiota: Köszönőlevelek (2013) installáció https://omstreifer.com/2013/12/17/dont-talk-i-cant-hear-myself-see/ (2016-12-05)</p> <p>Anish Kapoor: Shooting Into the Corner (2009-13) http://anishkapoor.com/583/shooting-into-the-corners (2016-12-05) http://anishkapoor.com/583/shooting-into-the-corners (2016-12-05)</p> <p>Marc Quinn: Camical life support (2012) https://www.whitecube.com/exhibitions/exhibition/marc-quinn-hoxton-square-2005 (2018-11-11)</p> <p>Wang Zhiyuan: The Wind-kel feltörve (2012) http://dzinetrip.com/36-feet-high-art-installation-with-reused-plastic-bottles/ (2018-10-31)</p> <p>Marc Quinn: History painting (2009) https://librarian.hu/2015/12/20/klaszikusokkal-allitottak-ki-marc-quinn-verbol-keszult-szobrat/ (2018-11-11)</p> <p>Boglyas Erika: Ami marad (2007) http://artportal.hu/lexikon/muveszek/baglyas-erika-2290 (2016-12-05)</p> <p>Damien Hirst: For the Love of God (2007) http://www.damienhirst.com/for-the-love-of-god (2016-12-05)</p> <p>Can Togay és Pauer Gyula: Cipők a Duna-parton Holokauszt Emlékmű (2005)</p>
--	--	---	--	---

A döntési folyamatok differenciálódása	Történelmi és vallási szimbólumok.	kihívást okozó társadalmi jelenségeiről.	https://www.kozterkep.hu/~194/Cipok_a_Duna_parton_Budapest_2005.html (2019. 03. 14.)
A nyitottság, a befogadó készség fejlődése	Hol van a határ a képzőművészeti és a kegyeleti indítással létrehozott művek között?	Az egyéni preferenciák feltárása. Hol tudunk személyesen belépni az alkotás terébe? Hol van érintettségünk? Hogyan tudjuk vizuálisan megjeleníteni az érintettségeinket?	Csontó Lajos: A zene szép (2004) installáció http://kulter.hu/2015/08/ennel-is-kevesebb-ami-marad/ (2016-12-05)
A közreműködés képességének kibontakozása a másokkal való együttgondolkodás és tevékenység során	Válasszanak a diákok maguknak egy ügyet, eseményt, személyt, eszmét stb. és tervezzék meg, majd hozzák létre az emlékművet.	A kortárs művészet témakörhöz kapcsolódó ismeretek és alapfogalmak bővítése. (environment, enteriőr, installáció, assamblage, combine painting, objet trouve, arte povera, akció stb.)	Kaszás Tamás: Propaganda barikád (2002) http://artmagazin.hu/artmagazin_hirek/mienk_a_jovo_mert_hiszunk_az_utopiaban.2178.html?pageid=119 (2018-11-03)
A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése	Emberléptékűség kérdése.	Folyamatos visszacsatolás. Érzékenyítés.	Lovas Ilona: S.O.S. (2006), Stáció No.26 (1995) https://gittegyulet.com/2016/01/16/lovas-ilona-a-termeszet-spiritualis-hodoloja-leltar/ (2016-12-05)
A döntési folyamatok differenciálódása	Közös célok találása, és konkrét célok kijelölése. Együttműködés egy közös ügyön.	Kapcsolódó reprodukciók vetítése kevés ismeret, csak annyi, ami az adott látvány alaptartalmának felismeréséhez szükséges. Válogatott művészek néhány munkájának bemutatása: fotók, videók, szobrok, installációk stb.	Georg Baselitz: Veronika kendője (1983) http://slideplayer.hu/slide/2217717/ (2016-12-05)
Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása	Kiscsoportos és egyéni munka. Megfigyelés, gyűjtés egyénileg vagy kiscsoportban.		Pincehelyi Sándor: Az utcakő a proletariátus fegyvere (1974-88) http://www.ludwigmuseum.hu/site.php?inc=program&menuId=11&programId=996 (2016-12-05)
Látványfelismerés, értelmezés és feltárás.	Élmények, észrevételek		

<p>Vizuális elemzés. Kifelé irányuló reflexió.</p> <p>Kreativitás. Konceptióalkotás. Egyéni asszociációk és gondolatok felismerése, az elvont gondolkodásra nevelés. Műveltségi területek összekapcsolása.</p> <p>Tervezési és döntési folyamatok tudatosítása.</p>	<p>megosztása kis és nagycsoportban is. Élménygyűjtemény létrehozása.</p> <p>Vélemény és asszociációs cserék. Beszélgetések.</p> <p>A munkafolyamat és a feladatok differenciálása.</p> <p>A folyamatot dokumentálni lehet fotókkal és/vagy videóval stb.</p> <p>Az elkészült alkotások bemutatása és értékelése, a vizuális értékek keresése és megvitatása. Elemzés, vita, vélemény megosztás.</p>	<p>A legtöbben egyénileg hoztak alkotást létre. Csoportmunka. Közös tervezés és döntések, majd a kivitelezési terv alapján munkamegosztás és alkotás. A tartalom elsőbbsége.</p> <p>/Két dimenziós tervek alapján háromdimenziós makett vagy alkalmi formáció létrehozása, hogy az emlékmű bejárható legyen. Kísérletezés./ Az elkészült mű birtokbavétele.</p>		
---	--	---	--	--

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag (résztémák, tartalmak)	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok (munkaformák, étékelés)	Javasolt taneszközök (egyéb javaslatok)	Szemléltetés Alkotó és mű
5. Téma: Az átlagember keresése – ami összeköt - időigény 5-6 óra				

<p>1. Megismerő- és befogadóképesség</p> <p>1.1 Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</p> <p>1.2. Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás</p> <p>1.3. Kommunikációs képességek</p> <p>2. Kreativitás</p> <p>2.1. Alkotóképesség</p> <p>2.2. Problémamegoldó képesség</p> <p>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás</p> <p>A nyitottság, a befogadókészség fejlődése</p>	<p>A feladat tematikájának felvázolása. A téma bevezetése.</p> <p>Gyakorlati kísérleti feladatként alteregókat kell keresni az osztály tagjaira a neten, nyomtatott felületeken vagy a folyosó tablóin stb.</p> <p>A; Aztán öt részre kell osztani az osztályt. Az ötös szám vizsgálata. Minden csapat ír tíz olyan objektív állítást, amely igaz a csapat minden tagjára. Aztán írni kell tíz olyan tartalmilag szűkítő állítást, ami hiányzik a csoport minden tagjának az életéből, személyiségéből stb.</p> <p>Az összekötő tartalmak segítségével ábrákat, statisztikákat, hipotéziseket, diagnózisokat kell alkotni a csapattagok nevéből, mindenféle adatából, tudományos vagy áltudományos, kreatív</p>	<p>A téma bevezetése kapcsolódó kortárs műalkotások szemléltetésével.</p> <p>Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról.</p> <p>Folyamatos visszacsatolás. Érzékenyítés.</p> <p>A művészettörténeti ismeretek bővítése. A kortárs művészet témakörhöz kapcsolódó ismeretek bővítése.</p> <p>Megfigyelési és drámapedagógiai feladatok. A koncentrációt és a célirányos megfigyelést elősegítő gyakorlatok.</p> <p>Közös gyűjtőmunka.</p> <p>Kiscsoportos feladat. Közös vizsgálódás és kreatív adatgyűjtés.</p> <p>Közös beszélgetés, elemzés. megfigyelés közösen kialakított szempontok és irányított kérdések mentén.</p> <p>Közös elemzés, vita és véleményalkotás.</p> <p>Kompromisszum.</p>	<p>ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, hulladék anyagok</p> <p>digitális fényképező</p>	<p>Marc Quinn: Alison Lapper (2012) http://marcquinn.com/artworks/alison-lapper (2018-11-11) https://www.youtube.com/watch?v=DdRfD7Urd6Y (2018-11-12)</p> <p>Szemző Zsófia: Valami hiányzik (2011) https://www.youtube.com/watch?v=RIJ0jfJASi8 (2016-12-07)</p> <p>Marc Quinn: Another kiss (2006) http://marcquinn.com/artworks/single/another-kiss1 (2018-11-11)</p> <p>Kicsiny Balázs: Ivócsarnok (2005) http://www.btmfk.iif.hu/kicsinynew.html (2016-12-07)</p> <p>Lovas Ilona: Stáció, No.26 (1995) https://gittegylet.com/2016/01/16/lovas-ilona-a-termeszet-spiritualis-hodoloja-leltart/ (2016-12-07)</p> <p>Jonathan Borofsky: Molekula emberek (1983) http://slideplayer.hu/slide/2217717/ (2016-12-07)</p> <p>Türk Péter: Osztályátlag I. (1979) http://mng.hu/gyujtemeny/p/78 (2016-12-07)</p> <p>http://www.kepszotar.hu/frames.php?cimszo=1916 (2016-12-07)</p> <p>Alex Katz: The black Jacket (1972) https://www.saatchigallery.com/aibe/alex_katz.htm (2016-12-07)</p> <p>Phil Guston: Festeni, enni, cigizni, aludni (1969) http://slideplayer.hu/slide/2217717/ (2016-12-07)</p>
---	---	---	---	--

<p>A döntési folyamatok differenciálódás a</p> <p>A közreműködés képességének kibontakozása a másokkal való együttgondolkodás és tevékenység során.</p> <p>A reflexió és önreflexió lehetőségeinek kiterjesztése</p> <p>Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása</p> <p>A kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősödése, kiterjedése.</p>	<p>egyéni szempontok (matematikai, biológiai, fizikai, földrajzi stb.) segítségével, hogy minél egzaktabb módon, együtt, egyességek mentén meg tudják határozni a csapatátlagot, és meg tudják teremteni a leginkább azt kifejező fiktív személyt.</p> <p>Aztán keresni kell olyan vizuális alkotásokat, amikor egy műben öt figurát látunk együtt. Megfigyeljük a kompozíciós és egyéb megoldásokat a műben, a mellé és föle rendelési viszonyokat, a hangsúlyokat.</p> <p>Meg kell teremteni az 5 átlagember találkozását, és ábrázolni kell őket együtt, egy mű terében, aztán az előző módszert tovább fejlesztve, az öt fiktív átlagember tökéletes átlagát kell megtalálni.</p>	<p>Élményszerű csoportmunka.</p> <p>Beszélgetés az egyéni asszociációkról.</p> <p>Kapcsolódó összeválogatott modern és kortárs műalkotások vetítése és a kinyomtatott fotók megfigyelése.</p> <p>Megfigyelés, gyűjtés egyénileg és kiscsoportban.</p> <p>Az egyéni megfigyelések és véleményalkotás felvállalása. Az információk csoportosítása.</p> <p>Szervezés és koncepció kialakítása, hogy miként találkozzon az öt átlagember.</p> <p>Élmények, észrevételek megosztása.</p> <p>Tudatos tervezés, döntési folyamatok, kiscsoportos és egyéni alkotómunka.</p>	<p>Marcel Duchamp: Önarckép ötször (1917), Tonzúra (1921) http://www.theartblog.org/2009/04/inventing-marcel-duchamp-the-dynamics-of-portraiture-at-the-national-portrait-gallery/ (2016-12-07) http://magyarmuzeumok.hu/kiallitas/872-brigitte-bardot-marcel-duchamp-es-a-zsugoritott-amazoniai-emberfej (2016-12-07)</p> <p>Henri Matisse: Tánc (1910) http://slideplayer.hu/slide/2195296/ (2016-12-07)</p> <p>Pablo Picasso: Avignoni kisasszonyok (1907) http://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index1967.html (2016-12-07)</p>
---	---	--	--

<p>Önismeret, személyes preferenciák tudatosítása.</p> <p>Kapcsolat más műveltségi területtel.</p> <p>Önkifejezés több csatornán.</p>	<p>Ekkor már közös döntésre született fiktív identitásokkal dolgozunk, az ő átlagukat teremtjük.</p> <p>Az osztály átlagemberét meg kell alkotni, mint képet vagy szobrot stb., minden csapat minimum egy művet készít, és egy hónapon át úgy kell kezelni a „személyét”, mint egy létező osztálytársat. Időnként nyilatkozni kell vele kapcsolatban, beszámolni a közös élményekről stb. és el kell neki mondani a diákoknak, hogy szerintük miben kéne még változnia. Itt gyakorolni kell az asszertív kommunikációt, az én közléseket. (A vélemény tartalmát esetlegesen egy kalapból kell kihúzni, de lehet kitalálni is, mint a pletykákat.)</p>	<p>A feladatok differenciálása és munkamegosztás.</p> <p>A részfeladatok kiosztása, tervezés és kivitelezés. A koncepció követése. Kísérlet. Szociális érzékenyítés.</p> <p>A fantázia fejlesztése, emberi történet kigondolása.</p> <p>Közös beszélgetés az emberekben lezajló pszichológiai folyamatokról.</p> <p>A gondolatok és érzések verbális és /vagy vizuális megfogalmazása.</p> <p>Egyéni megfigyelések. Az élet értékeinek, az emberi értékrendnek a vizsgálata.</p>		
---	---	--	--	--

A hónap végén
mindenkinek beszámolót
kell írnia, rajzolnia arról,
hogymilyennek ismerte
meg a fiktív átlagembert.

Műalkotások
megtervezése és
kivitelezése szabadon
választott technikákkal.

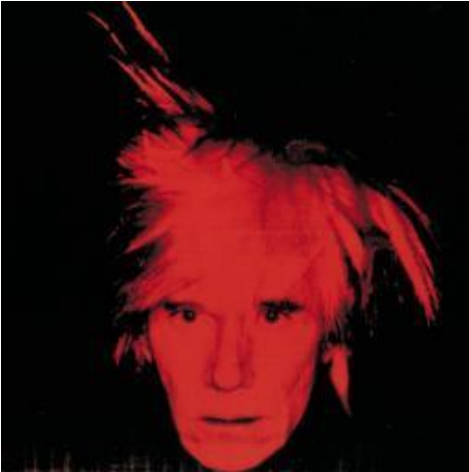
Az elkészült művek és
eredmények összesítése
után el lehet dönteni, hogy
büszke lehet – e a
közösség az átlag-ára?!

B; Egy ember életének
bemutatása egy
alkotásban. Életkép.
Csendélet.

Fejlesztési célok ismeret, képesség, készség, attitűd	Téma Tananyag (résztémák, tartalmak)	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok (munkaformák, étékelés)	Javasolt taneszközök (egyéb javaslatok)	Szemléltetés Alkotó és mű
6. Téma: Maszk és portré – időigény 5-6 óra				
<p>1. Megismerő- és befogadóképeség</p> <p>1.1. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása</p> <p>1.3. Kommunikációs képességek</p> <p>2. Kreativitás</p> <p>2.1. Alkotóképeség</p> <p>2.2. Problémamegoldó képesség</p>	<p>A téma bevezetése, a tematika felvázolása. A maszkról és a portréről általában kortárs alkotásokon keresztül.</p> <p>Maszk, ami elrejt. Altered. Változó szerepszemélyiségek és a velünk született önvaló.</p> <p>A személyiség rétegei. Árnyékszemélyiség.</p> <p>Találkozás önmagunkkal és mások világával az önportrékon és a portrékon keresztül.</p> <p>A; írj egy listát arról, hogy milyen külső és belső tulajdonságok jellemzőek rád, aztán egy másikat arról, hogy valójában milyen külső és belső</p>	<p>Frontális oktatás.</p> <p>Előadás és szemléltetés.</p> <p>Vetített képek és frontális beszélgetés a látványról.</p> <p>A kortárs művészet témakörhöz kapcsolódó ismeretek bővítése.</p> <p>Kapcsolódó összeválogatott modern és kortárs műalkotások vetítése és a kinyomtatott fotók megfigyelése.</p> <p>Előadás és beszélgetés. A korábbi ismeretek aktiválása, más műveltségterületek bekapcsolása.</p> <p>Alapfogalmak tisztázása. (szitanyomat, hiperreál,</p>	<p>ceruza, filcek, radír, festék, olló, snitzer, kartonok, ragasztók, festékek, ecsetek, hulladék anyagok</p> <p>digitális fényképező</p>	<p>Gaal József: Bello Bruttó (2007) http://gaaljozsef.blogspot.hu/2012_10_01_archive.html (2016-12-07)</p> <p>Marc Queen: Önportré (1991) https://www.ignant.com/2015/09/09/self-portraits-made-with-blood-by-artist-marc-quinn/ (218-11-11)</p> <p>Birkás Ákos: Fej (1987) http://mek.oszk.hu/01900/01906/html/index851.html (2016-12-07)</p> <p>Andy Warhol: Kamuflázs-önportré (1986), Önportré (1986) http://www.museum-brandhorst.de/en/collection-brandhorst/andy-warhol.html (2016-12-07)</p> <p>Lucian Freund: Önarckép (1985) https://www.npg.org.uk/freudsite/index.htm (2018-11-11)</p> <p>Francis Bacon: Önarckép (1969) http://www.tate.org.uk/context-comment/articles/homage-bacon (2016-12-07)</p> <p>Marcel Duchamp: Rrose Selavy (1921) http://pictify.saatchigallery.com/321217/man-ray-9-rrose-selavy-marcel-duchamp-1921 (2016-12-07)</p> <p>http://www.museum-brandhorst.de/en/collection-brandhorst/andy-warhol.html</p>

<p>3. Önismeret, önértékelés, önszabályozás</p> <p>A nyitottság, a befogadókészség fejlődése</p> <p>Az egyéni kezdeményezés formáinak gyarapodása</p> <p>A döntési folyamatok differenciálódása</p> <p>A nyitottság, a befogadó készség fejlődése</p> <p>Kifejezés (kommunikáció több csatornán, csatornaváltással) Kapcsolat más műveltségi területtel</p>	<p>tulajdonságokkal szeretnél rendelkezni, milyenek szeretnéd, ha látna a környezeted. Készíts magadról egy alkotást (fotó, videó, festmény stb.), ahol arra teszel kísérletet, hogy megvalósítsad az én ideáloadat.</p> <p>Majd próbáld meg teljesen eltüntetni az ideált, akinek látszani szeretnél (a szerepszemélyiségedet).</p> <p>Írd le, hogy milyen tulajdonságokkal kell rendelkezned, ha pont az ideáload ellentétére törekszel! Próbáld meg önmagadat minél komplexebb módon átalakítani. (maszk, ruhák, tárgyak stb.)</p> <p>Dokumentáld a folyamatot írásban, vázlatokon, videón, fotó vagy hangfelvételekkel, és a végén készíts erről a szerep-személyiségedről egy hagyományos szelfi sorozatot.</p>	<p>kamuflázs, multiplikáció, manipuláció, fragmentálás)</p> <p>Irányított megfigyelések. Kifelé irányított reflexió – befelé irányuló reflexió (önreflexió).</p> <p>Önismeret. Személyes preferenciák feltárása és felismerése.</p> <p>Nézőpontváltás. Visszacatolás.</p> <p>Az egyéni megfigyelések és véleményalkotás felvállalása. Az információk csoportosítása.</p> <p>Egyéni koncepció kialakítása. Élmények, észrevételek megosztása. Önkifejezés több csatornán csatornaváltással.</p> <p>Tudatos tervezés, döntési folyamatok differenciálása és egyéni alkotómunka.</p>	<p>(2016-12-07)</p>
---	--	---	--

<p>A kombinációs készség és a nézőpontváltás képességének erősödése, kiterjedése.</p> <p>Önismeret, személyes preferenciák tudatosítása.</p> <p>Önkifejezés több csatornán.</p>	<p>B; Ha a diákok vállalkozó szelleműek, akkor ki lehet próbálni interakciókban is a kreált személyiségeket.</p>	<p>A folyamatterv alapján egyéni kivitelezés tanári segítséggel.</p>		
---	--	--	--	---

A PROGRAM TANÍTÁSÁHOZ JAVASOLT, FELHASZNÁLHATÓ SZAKIRODALOM

Tatai Erzsébet: Művészettörténeti ismeretek, Enciklopédia Kiadó, Budapest, 2004.

Tatai Erzsébet: Neokonceptuális művészet Magyarországon a kilencvenes években. Budapest, Praesens Kiadó, 2005.

Tatai Erzsébet: Akik a passzázszelet fújják – vita a kortárs művészetről. Műértő, 2007. május

Pázmány Ágnes, Permay Éva: Látás és ábrázolás a rajz és vizuális kultúra tantárgyhoz a gimnázium I-III. osztálya számára, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 9. kiadás, 2002;

Kárpáti Andrea: Esztétikai nevelés az új képkorszakban: A gyermekrajztól a vizuális nyelvig. 2011.9. Magyar Tudomány, <http://www.matud.iif.hu/2011/09/05.htm>

Bodóczy István: A vizuális nevelés megújítása, új paradigmája. Új Pedagógiai Szemle. 7–8. 2003. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00073/2003-07-ta-Bodoczy-Vizualis.html>

Bodóczy István: Kis könyv a vizuális művészeti nevelésről. VKFA, Budapest. 2012.

Sebők Zoltán: Az új művészet fogalomtára 1945-től napjainkig, Orpheusz Kiadó, 1996.

L. Menyhért László: Képzőművészeti irányzatok a XX. sz. második felében, Urbis Könyvkiadó, 2006. Horváth Katalin és Imrehné Sebestyén Margit: A képzelet világa 2. Rajz és vizuális kultúra középiskolások számára, Apáczai Kiadó, Celldömölk,

Beke László: Műalkotások elemzése a gimnázium I-III. osztálya számára, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994;

Salvador Dali írásai festményein használt szimbólumairól <http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm> (2016-12-11)

Tanári megjegyzések

KUTYÁUL van a szomszéd feladat (11. évfolyam 1. feladata) 5 tanóra (szeptember – október)

Ezzel a feladattal már rögtön az elején nyert ügyem volt. Egyrészt igen alaposan kidolgozott és kipróbált tanítási segédanyag állt rendelkezésemre, valamint gazdag és izgalmas inspiráló képanyagot dolgoztam ki a témában. Másrészt ezt a feladatot már az egyik művészeti osztályomban is kivitelezésre került, így a korábbi jól sikerült tanulói munkákra, mint illusztrációkra is építhettem. A 11A osztályban a fiatalok közül sokan igen szeretik a kutyákat, így sok esetben kifejezetten meg volt alapozva a személyes nyitottság.

A bevezető órán nagyon széles műveltségi spektrumon közelítettem meg a kutya ábrázolással és irodalmi művekben való szerepeltetésével kapcsolatos alkotásokat. Az ókori antik és keleti ábrázolásoktól jutottunk el egészen korunk kutyahőseiig. Rengeteg aspektusból megfigyeltük a híres kutyákat (film vagy regényhősök pl.) és a megszemélyesített kutyákat egyaránt. Sok kreatív kortárs alkotás is terítékre került a témában.

Az emberi arc karaktere és egy kutya pofájára között lehet hasonlóság, ahogyan egy eb és egy ember személyisége között is. Megfigyeltük és összegyűjtöttük, hogy a kutyák, mint képi jelek vagy tartalmak, milyen kontextusban jelennek meg a művészeti alkotásokban. Emberi és eb portrékat társítottunk egymáshoz megadott szempontok alapján. Az állat mimikájából is lehet következtetni a gondolataira és az érzelemlárára. Megvizsgáltuk a rajzfilmekben előforduló kutya karaktereket, külső és belső tulajdonságaikat kielemeztük. Összegyűjtöttük egy figurán belül az egymást erősítő, vagy egymásnak kicsit ellentmondó karakterjegyeket. (Frakk, Plutó, Snoopy, Vuk, Family Guy, A kiskedvencek titkos élete stb.)

Aztán célzott kérdésekkel motiváltam a diákokat, hogy hívják elő a kutyákkal vagy egy bizonyos kutyával kapcsolatos legszemélyesebb érzéseiket és élményeiket. Feltártuk a személyes preferenciákat. Eljátszottunk a gondolattal, hogy tulajdonságaink alapján mi vajon milyen fajta kutyák lennénk, ha hirtelen ebbé változnánk.

A konkrét feladat ismertetése után – miszerint egy komplex kutya-ember szereplőt kell megteremteni, külső és belső tulajdonságokkal, személyiséggel felruházni és megjeleníteni - tisztáztuk a témához kapcsolódó alapfogalmakat: absztrakt, groteszk, hibrid, komplex, kompozit stb.

A diákok lelkesen láttak munkához. Élvezték, hogy most nem annyira elvont a feladat, mint amilyen némely korábbi volt. Nagy kedvvel rajzoltak. Sok képanyagot nyomtattam számukra, ahol különböző fajtájú, életkorú és egészségi állapotú stb. kutyust tudtak megfigyelni. Ezekből a fotókból inspirálódnak. Néhányan úgy oldották meg a feladatot, hogy egy korábban valaki más által kitalált kutya rajzfilmhőst rajzoltak le, esetleg kicsit átalakítottak rajta valamit. Ketten közösen rajzoltak. Az osztály zöme élvezte a manualitást. Körülbelül a diákok fele hajlandó volt színeket is alkalmazni. Jónéhányan írott jellemzéssel is kiegészítették a rajzukat.

Amikor ezzel elkészültek, akkor beszélgetniük kellett egymással, és kapcsolati hálót kellett kialakítaniuk a kutyák között. Minden kutyának legalább még egy kutyával kapcsolatba kellett lépni. Ez segítette, hogy a megálmodott karakterek még kiforrottabbak legyenek, és a diákok konkrét interakciókat képzeljenek el. Barátkoztak a kutyusok családi kötelék, tetszés, közös hobby, szomszédság, esetleg érdekek stb. alapján. Benne voltak a diákok a játékban.

A feladat zárásaként be kellett mutatni a „kutya szomszéd” életét különböző szituációkban. A kitalált kutyaember karakterek között kirajzolódott a kapcsolati háló.

Ez volt az osztály első olyan feladata, amit kifejezetten sikeresnek értékelek.

Kapcsolódás: művészettörténet, irodalom, biológia, pszichológia és szociológia stb.

„MERT NEM ÉRDEMLEM” (11. évfolyam 2. feladat) 5 tanóra (október-november)

A feladat bevezetése egy sokoldalú és izgalmas képi anyag levetítésével kezdődött. Főként popart és kortárs műveket, valamint plakátokat, reklámokat, erősen társadalomkritikus parafrázisokat és persziflázsokat vetítettem a diákoknak, melyek az értékek vizsgálatára irányították a figyelmüket. Beszélgetést kezdeményeztem arról, hogy mely értékek mentén szervezzük az életünket, hogy mi fontos és mi pótcselekvés? Hol érhető tetten az életünkben a reklámok hatása? Melyek a fogyasztói viselkedést befolyásoló erőteljese agresszív és melyek a burkolt tényezők? Mely értékeket kell óvnunk, összegyűjtenünk és megőriznünk az utókor számára?

Tetten értük a reklámok és a növekvő fogyasztás hatását a személyes az életünkre. Olyan fogalmakat jártunk körbe, mint helyi természet – és környezetvédelmi problémák felismerése, környezettudatos magatartás, fenntarthatóság, globális társadalmi és gazdasági problémák: fogyasztói szokások, életmód, a manipuláció útjai és eszközei, a média és a reklámok hatása. Felkutattuk a legelterjedtebb reklámszlogeneket, és megvizsgáltuk azok mélyebb mondanivalóját.

Céljaim közt szerepelt az alkalmazott képi nyelvezet megismerése, értelmezése. Alkalmazott művészet, az illúziókeltés eszközei, a kommunikációs technikák bemutatása. A reklámok hatásainak tudatosítása. A vizuális jelek és a szöveg tartalmi üzenetének tudatos alkalmazása. Információk a kereskedelmi piac és a reklámpiar egymásra támaszkodó működéséről. (tervezett elavulás, Akcelerator-elv stb.) Miután a fenti kérdéseket alaposan körbejártuk és megvitattuk, a diákoknak részletesen ismertettem a konkrét feladatot.

Egy ellenreklámot kell létrehozni egy valós vagy egy kitalált termékhez kapcsolódva, esetleg egy olyan kriminológiai esetet kell vizuálisan illusztrálni, ahol a balesetet kiváltó közvetlen ok egy reklám következménye stb. A célom csak az volt, hogy a diákok úgy hozzanak létre vizuális alkotást, hogy egy széles társadalmi réteghez szóló üzenet legyen annak a középpontjában. A kivitelezés technikáját és méretét direkt nem szabtam meg, hogy minél több egészen egyéni megoldás szülessen. Sokan választották a kollázs technikát. Néhányan a fogyasztói társadalom hulladékait felhasználva igyekeztek mondanivalójukat megfogalmazni.

A feladat sikeresnek mondható. A diákok nagy aktivitást és önkifejezési kedvet mutattak. Azt kevesen tudják megvalósítani, hogy az alkotásuk kész hatású mű legyen. Általában nem aknáztak ki minden lehetőséget, ami a művekben rejlik.

Kapcsolódás: média, művészettörténet, design, pszichológia, szociológia, irodalom, történelem, tipográfiai ismeretek, plakáttörténet, parafrázisok, informatika stb.

A FIGYELEM MÁGIKUS EREJE (11. évfolyam 3. feladat) (december-január)

Ennek a feladatnak a kivitelezése nagyon érdekesen alakult. Különösen fontos volt számomra az a néhány hét, amit ezzel a projekttel töltöttünk, mert ez a folyamat tette lehetővé számomra, hogy sokkal közelebb kerüljek az osztályhoz, mint korábban.

Először tartottam egy tőlem már megszokott, képzőművészeti referenciákkal gazdagon illusztrált bevezető órát. Elmondtam a fiataloknak, hogy a figyelem különböző formáival fogunk foglalkozni, melyek tetten érhetőek a vizuális művészetekben. Zömmel kortárs képzőművészeti műveket mutattam be. Tisztáztunk néhány kapcsolódó alapfogalmat, melyek közül néhány a korábbi feladatok kapcsán már ismerős volt számukra: performance, body art, a dekonstrukcionista művész, hiperreál stb.

A következő órákon játékos kísérletek, foglalkoztatás, érzékenyítés, közös élmények gyűjtése következett. Leültünk mind egy hatalmas körbe, hogy mindenki lássa egymást. Mindenki mondott egy fél perces jó történetet, valami pozitívot osztott meg a többiekkel. Aztán játszottunk olyan drámapedagógiai játékokat, melyeknek a lényege az egymásra hangolódás, apró gesztusok megfigyelése, a bizalomépítés és a koncentráció voltak. Játszottunk egy olyan feladatot, amikor a diákok párokba rendeződtek, a pár egyik tagja becsukta a szemét és a másik vezette őt. A párok jártak körbe a teremben, kerülgették egymást, néha felszólításra átadták/elcserélték a csukott szemű társaikat egymás között. Körülbelül öt ilyen

csere után mindenki visszakerült az eredeti párjához. Azoknak, akik mindvégig csukott szemmel voltak, ki kellett találniuk, hogy ki mindenki volt sorban a vezetőjük a játék alatt. (A játék izgalmas és felszabadító volt a diákok számára. Kevesen tudták beazonosítani, hogy ki volt még a vezetőjük.)

Következő óra elején kiküldtem ez egyik diákot, és az osztálynak igaz, megfigyelésen alapuló információkat kellett összegyűjteni a táblára a külsőjéről. (Nagyon sikeres volt a gyűjtés. Egy extrovertált fiatalember vállalkozott a feladatra, akivel sokat foglalkoztak a többiek.) Aztán mindenkinek kellett gondolnia egy osztálytársára, és kellett róla írni néhány olyan mondatot, amiről a többiek ráismerhetnek. (a neve nem szerepelhetett) Ezt a leírásukat kevesen merték felolvasni. A legsikeresebb ilyen írások egyetlen szóból álltak. Aztán az volt a feladat, hogy egyetlen gesztust kellett bemutatni, ami alapján a többieknek rá kellett jönni, hogy kiről van szó. Itt körülbelül három-négy diák volt igazán aktív, de ők sziporkáztak. Egy idő után alig tudtak kifogyni a mozdulatokból. Általában azok ismertek rá magukra legkésőbb, akiről szó volt. Rengeteg gesztus lett a játék által tudatosítva. Az is kiderült számomra, hogy a diákok mennyire ismerik egymást, és az együtt eltöltött három és fél év alatt milyen sok megfigyelést tettek.

Éppen ezért azt találtam ki, hogy a megfigyelés gyakorlati része legyen az, hogy mindenki lerajzol valakit az osztályból, mint rajzfilmfigurát. Kihúzták egymás neveit, és fotók, megfigyelések és egymás kölcsönös segítségével nekiláttak egymás lerajzolásának.

Sok fotót használtak megfigyelésre, illetve élő modell után is igyekeztek dolgozni. Jó hangulatban telt a munka. A jobb rajzosok többlet feladatokat is vállaltak. Ösztönöztem őket, hogy a társukra jellemző színvilágot is jelenítsék meg, de még mindig sokan tartózkodnak a színesben való rajzolástól. A feladat sikeresnek mondható. Ez volt az eddigi legfelszabadítóbb projekt.

Kapcsolódás: irodalom, drámapedagógia, színház- és drámatörténet, dramaturgia, művészettörténet, pszichológia, biológia stb.

Helyzetleírás

A 11A osztályban zömmel lányok vannak. A fiúk is megkapják a figyelmet, mindenkinek egyéni helye van a közösségben. A fiúk és a lányok között baráti a hangulat, vannak kisebb ugratások és pimaszságok, de szeretetteljes a légkör, ahol támogatva van az egyéni megnyilvánulás, így a félénkebbek gondolatait is hallom néha.

Sokan érdeklődnek a művészetek iránt, olasz nyelven tanulnak is valamennyi egyetemes művészettörténetet. Néhányan kifejezetten jól fejezik ki magukat rajzban. (egy két diák felvételizett is anno a rajz szekcióba) Alapvetően jó képességű tanulókról van szó, akik egész héten az eszüket

és a memóriájukat terhelik. Az általam adott kreatív feladatokat is általában az értelem útját járva közelítik meg. Mára vannak közülük jónéhányan, akik az óráimon beleengedik magukat a játékokba, és épülnek az alkotás örömeiből.

Ebben a félévben látom rajtuk először, hogy legtöbben már kifejezetten jól és felszabadultan érzik magukat az óráimon, és egyre bátrabban merik kifejezni önmagukat. Egyéni és humoros ötletekkel állnak elő, egyre többet a kísérleteznek.

Az egyik lány elkezdett járni a rajz tagozatosok külön foglalkozására, és a legtöbb feladatra több művet is készít. Egy másik fiú bejött délután a szabadidejében, hogy folytassa a rajz órai rajzát. Számomra ezek az igazi sikerek.

Ebben a félévben az osztály zömét sikerült aktiválnom, és a tapasztalat azt mutatja, hogy a többiek sem akartak kimaradni a mókából. Nyitottak és együttműködnek velem, sokat épült a bizalmuk felém. Kezdem megérezni, hogyan kell bánni velük. Mára szerencsére már csak keveset kell fegyelmeznem.

A kutató tanár tapasztalatai

Ha az új osztályokkal való megismerkedés során drámapedagógiai lehetőségekkel is él a tanár, az inspiráció és segítség a program számára is. Az osztály létszáma nagy, ami korlátozó tényezőként hat, és kihívást jelent, de ennek ellenére is érvényesülni tudnak a program fő szempontjai. A feladatok előkészítése és kidolgozása során az ismeretek folyamatosan bővülnek a vizuális művészeti ágak és műfajok terén (van figyelem és érdeklődés a diákok részéről, amikor műalkotásokat mutatok be vagy elemzek - kaptam konkrét visszajelzést a kollégáktól, hogy a diákok nagy része élvezi azt, hogy olyan művészeti tartalmakhoz, interpretációkhoz és megközelésekhez jut, amik más forrásokból nem könnyen vagy ömlesztve elérhetőek számukra)

A diákoknak örömet okoz, ha korábbi - bármilyen témában, tanórán szerzett - ismereteik visszaköszönnek, kapcsolódnak a kortárs műalkotásokhoz. A tanulók nagy része szeret intellektuális síkon kapcsolódni a kortárs képzőművészet alkotásaihoz, szereti a történeteket és szeret történeteket látni a művekbe. Előnyben részesítik a narratív frontális oktatást. Azt tapasztaltam, hogy érdekes számukra, hogyan lehet elhatolni egy kortárs mű gazdag jelentéstartalmaiig. A diákok értékelik az órán a spontaneitást, azt, ha az ötleteik, kérdéseik, gondolataik nyomán alakul az óra menete, így tudnak érdekelttebbé válni - ez azért is fontos, mert sokan az általános iskolában megszokták, hogy a rajz egy töltelek óra, ahol lehet pihenni, házit írni stb.

Sokan rendelkeznek gátlásokkal a rajzolás és önkifejezés terén is, valamint nincsen osztályozás, mint motiváció - éppen ezért a konkrét feladatokat úgy alakítom, hogy folyamatosan nyitom azokat a diákok preferenciái, érdeklődési területei felé, valamint nem csak a feladatok bevezetésénél, hanem folyamatosan van inspirációs anyag. (minden órán van projektor és internetkapcsolat, hogy bármilyen ötletre-információra rá tudjunk keresni). Egy tanórán átlagosan 33- 38 kamaszt kell egyszerre lekötni és foglalkoztatni.

A 11A-ban mára már megszokták a furcsa feladataimat, és egyre kreatívabb megoldásokkal állnak elő. Az irányított megfigyelések, a befelé irányuló reflexió és a kifelé irányuló reflexió, a közös gondolkodás, kísérletek és a tapasztalatok megbeszélése oldja a diákok előítéleteit, így egyre nyitottabban közelítenek a művek felé, egyre többet kérdeznek és egyre több nézőponttal tudnak szimpatizálni.

A diákok rendelkeznek korlátozó elképzelésekkel a saját képességeikről, minőségi elvárásokkal, ízléssel, gátlásokkal, ráadásul a mi termünkben egy olyan környezetben alkotunk, ahol emelt szinten rajzot tanuló diákjaink művei vesznek minket körül. Ez egyszerre inspiráló, és egyszerre megugorhatatlan színvonalnak tűnik sokuk számára. A heti 45 perc (ami maximum 40 perc alkotóidő) kevés, főleg olyan diákoknak, akiknek a képzőművészeti önkifejezés nem meghatározó. Azon vagyok, hogy műértőbökké váljanak, hogy a művészet élmény legyen számukra, és az alkotás öröme - játékát újra megtanulják, és örömforrásuk legyen. Két és fél év alatt sikerült elérnem, hogy feladatról feladatra nyitottabbá váljanak a diákok. Meggyőződésem, hogy mára élvezik a kortárs művészettel való foglalatosságot és azokat az egyéni alkotói kísérleteket, melyeknek a részesei lehetnek. A tapasztalat azt mutatja, hogy a művészettel való foglalatosságot során - ezek között a körülmények között - lehet tenni mindig egy kis lépést egymás felé, és a diákoknak is saját kreatív énjük felé.

A kutató javaslatai

A tanár többirányú, drámai, zenei, irodalmi megközelítése jól alkalmazható a program során, ami találkozhat a tanulók többirányú érdeklődési körével. Minél több úton kell a diákok felé menni, és feltárni, hogy ki mivel motiválható, aktivizálható, inspirálható az alkotás felé. A diákokat el kell varázsolni, mindegy hány évesek, kicsit játszani kell velük, el kell terelni a figyelmüket arról, hogy az iskolában csak konkrét, kimért keretek között működhessenek és nyilvánulhatnak meg, hogy szabad gyermeki állapotba kerülhessenek, ahol nyitottan rácsodálkozhatnak a dolgokra és kreatív megoldásaik születhetnek. Ez folyamatos egyensúlyozást igényel. Ezért adok számukra olyan konkrét feladatokat, melyeket rengeteg aspektusból megközelítek, hogy gazdag asszociációs fogalmi háló kapcsolódjon hozzá, de amikor a kivitelezésre kerül a sor, akkor abban motiválom őket, hogy a legegényibb utakat járják.

A program megvalósítását befolyásoló tényezők

A tanórák során fontos feladat a kortárs képzőművészet modul programjának gyakorlatba való átültetése, az adott körülmények és a folyamat közben felmerülő speciális tényezők kezelése. Számptalan egyéni szempontot kell figyelembe venni. A diákok rajz órákkal kapcsolatos korábbi tapasztalatait, sokszor az ilyen tapasztalatok hiányát. Sok diák úgy kerül be a középiskolába, hogy korábbi rajzórán nem gyarapította sem a szaktárgyi tudását, sem a kapcsolódó készségeket. A rajzban való önkifejezés ebben az életkorban sokaknál gátlásokba ütközik. A tapasztalat azt mutatja, hogy minden osztályban vannak olyan diákok is, akik nyitottan várják az alkotás lehetőségét, de bizonyos szituációkban, elakadások alkalmával mindenkit egyénileg kell támogatni egy 38 fős osztályban is.

Sokszor ezek a nagy létszámú osztályok a tanítás hatékonyságának érdekében más tanórákon zömében bontott csoportban tanulnak. A rajzórák személyességét komolyan nehezíti ez a nagy létszám. 38 fős létszám mellett hónapok telnek el, mire minden diákra jut egy személyre szóló mondat. Két és fél év alatt más mindenki kapott tőlem néhány megerősítő mondatot, így már könnyebb nekünk.

A 11. évfolyam szemléltető és segédanyaga betűrendben

Anderson, Laura Barbara installációja, 2003.

<http://www.btmfk.iif.hu/barbat.html>

Arp, Hans: szürrealista domborművek

<https://muvtortmke.wikispaces.com/2.5+korai+dada>

Baranyai Levente: Hústájak, 2008.

http://axioart.com/tetel/28fa3ff11792f544cda6960b4fb4ad39_424286

<http://baranyailevente.wixsite.com/baranyai-levente>

Boglyas Erika: Száz lepedő installáció és performance, 2004. http://teregetes.blog.hu/2007/11/01/baglyas_erika_szaz_lepedo

Borsos Lőrinc: Kiállítás szüleinknek, 2012.

<http://borsoslorinc.com/hu/index.php/szemelyes/kiallitas-szueleinknek/>

Brancusi, Constantin: Csend asztala, 1937. https://www.kozterkep.hu/~12140/a_csend_asztala_zsilvasarhely_constantin_br_ncu_i_1937.html

Dali, Salvador írásai festményein használt szimbólumairól

<http://www.verslista.hu/dali/11iras.htm>

Eliasson, Olafur: Az időjárás projekt, 2003.

<http://olafureliasson.net/archive/exhibition/EXH101069/the-weather-project>

<http://szvet.blog.hu/page/3>

„megfizethető fény” – szociális vállalkozás

http://www.eptar.hu/eptar_hirek.php?link=eptar_hir_velux_73.php

Erdélyi Miklós: Álommásolatok

<http://capacenter.hu/peternak-miklos-vetites/>

Fischer, Urs: Melodráma

<http://thisistomorrow.info/articles/urs-fischer-melodrama>

Glenniding, Lucy: Baby Pink, 2013.

<http://dosenuncuarto.tumblr.com/post/125912644344>

Kapoor, Anish: Leviathan, 2011.

<http://www.metalocus.es/en/news/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan>

Kaprow, Allan: Folyadékok, 1967.

<https://www.flickr.com/photos/lacma/2417416174> <http://www.kaprowinberlin.smb.museum/en/>

Kazovszkij, El: Dzsán Panoptikum, 2004.

<https://www.youtube.com/watch?v=XNv52Yir-bw>

Kicsiny Balázs: Suszterinas, videó, 2005.

<http://kulter.hu/2015/08/ennel-is-kevesebb-ami-marad/>

<http://www.mke.hu/node/29262/munkak?page=2>

http://www.balkon.hu/archiv/balkon05_09/01szipocs.html

Kleinholz, Ed: Sawdy, 1971.

<http://www.newmuseum.org/blog/view/five-car-stud-still-gripping>

Koronczi Endre: Ploubuter park kiállítás, 2013.

<http://artportal.hu/magazin/kortars/a-nejlonszatyrok-csodalatos-elete-interju-koronczi-endrevel>

Matar, Rania: libanoni fotóművész Tini lányok szobáiról készített sorozatából, 2012. <http://www.raniamatar.com/books/girl-and-her-room/>
Mueck, Ron: családi kapcsolatokat megörökítő élethű plasztikák

<http://extremeshots.blogspot.hu/2013/11/extremelyrealisticsculpturesof-ron.html>

Egy lány, 2006., Fiú, 1999.

http://www.nyugat.hu/tartalom/cikk/ron_mueck_szobrai

Németh Ilona: Többfunkciós nő, 1996.

http://www.balkon.hu/archiv/balkon04_08/02szipocs.html

Oppenheim, Meret: Objektum, 1936.

https://www.moma.org/learn/moma_learning/meret-oppenheim-object-paris-1936

Pollock, Jackson: Number 7, 1949.

http://www.staatsgalerie.de/malereiundplastik/bis1980_rundg.php?id=11

Rabóczky Judit Rita: Kölykök, 2014.

<http://dokuweb.hu/raboczky-judit-rita-gyerekek/>

Ray, Man: Isidor Ducasse rejtélye, 1920.

<http://www.tate.org.uk/art/artworks/man-ray-lenigme-disidore-ducasse-t07957>

objet trouvé

<http://www.koreus.com/modules/news/article18104.html>

Richter, Gerhard: Abstract Painting, 2009.

<http://www.hausderkunst.de/en/agenda/detail/gerhard-richter-abstract-pictures-1/>

Samu Géza: Másvilágkép, installáció, 1988.

http://kulturpart.blog.hu/2015/12/03/ujra teremnek samu_geza_fai

Schaár Erzsébet: Utca, 1974. http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/s_menu/schaar/10schaar.htm

Schöffner, Nicolas: Chronos 10B című mobilja, München, 1980.

<http://www.flickriver.com/photos/tags/sch%C3%B6ffer/interesting/>

<http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok1.php?mid=mpwl6ooo3p92vP#>

Shiota, Chiharu: Emlékeső, helyspecifikus installáció, 2015.

http://varosban.blog.hu/2016/05/13/vilagsztar_muvesz_kiallitasa_nyilt_meg_szentendren

Shonibare, Yinka: Butterfly Kid (girl II), 2015.

<http://www.stephenfriedman.com/artists/yinka-shonibareme/artwork>

Soós Nóra: Szimultaneitás, olaj, vegyes technika, vászon, 2015. <https://www.ujmuveszet.hu/2015/06/ecc-pecc-kimehetsz-mene-tekel-ufarszin/>

Szabó Ádám: Körradiátor, 1999.

http://www.balkon.hu/archiv/balkon03_09/03forian.html

Kiegészítés, 1999.

http://www.szaboadam.hu/portfolio_200095kieg01.html

Várnai Gyula: Hármasság, 1995.

<http://www.varnaigyula.hu/munkak/harmassag.33.html?&pageid=7>

Wahorn András: A Fekete Fürdőkád Foglya, 2000.

http://fidelio.hu/vizual/2016/01/28/eloszor_nyilik_wahorn-retrospektiv/

Wegman, William: Family combination, 1972. <http://arh346.blogspot.hu/2007/02/williamwegmansfamilycombination-1972.html>